

Riksdagens protokoll

2008/09:17

Onsdagen den 22 oktober

Kl. 09.00 – 18.34

Protokoll
2008/09:17

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 16 oktober.

2 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Mauricio Rojas* (fp) avsagt sig uppdraget som ledamot i konstitutionsutskottet och att *Cecilia Wigström* i Göteborg (fp) avsagt sig uppdraget som ledamot i justitieutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

3 § Anmälan om kompletteringsval till utskott

Andre vice talmannen meddelade att Folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält *Cecilia Wigström* i Göteborg som ledamot i konstitutionsutskottet och *Johan Pehrson* som ledamot i justitieutskottet.

Andre vice talmannen förklarade valda till

ledamot i konstitutionsutskottet
Cecilia Wigström i Göteborg (fp)

ledamot i justitieutskottet
Johan Pehrson (fp)

4 § Ledigheter

Andre vice talmannen meddelade att *Anneli Särnblad* (s) ansökt om ledighet under tiden den 22 oktober 2008–9 januari 2009.

Kammaren biföll denna ansökan.

Andre vice talmannen anmälde att *Hans Unander* (s) skulle tjänstgöra som ersättare för *Anneli Särnblad*.

Andre vice talmannen meddelade att *Kristina Zakrisson* (s) ansökt om ledighet under tiden den 22 oktober–31 december.

Kammaren biföll denna ansökan.

Andre vice talmannen anmälde att *Hannah Bergstedt* (s) skulle tjänstgöra som ersättare för *Kristina Zakrisson*.

5 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Andre vice talmannen meddelade att *torsdagen den 23 oktober kl. 12.00* skulle interpellationssvar utgå. Frågestunden kl. 14.00 skulle kvarstå.

Meddelandet hade delats ut till riksdagens ledamöter.

6 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2008/09:46

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:46 Allvarliga arbetsmiljöbrott
av *Torbjörn Björlund* (v)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 11 november 2008.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresa.

Stockholm den 20 oktober 2008

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Catharina Nordlander

Tf. expeditions- och rättschef

7 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämnds-sammanträde

Andre vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 3 oktober inkommit.

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2008/09:FPM17 EG:s tillträdande till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning *KOM(2008)530* till socialutskottet

9 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2008/09:38 och 39 till skatteutskottet

2008/09:45 till socialförsäkringsutskottet

2008/09:47 och 48 till skatteutskottet

2008/09:51 till socialförsäkringsutskottet

2008/09:52 till utrikesutskottet

2008/09:53 till trafikutskottet

2008/09:54 och 55 till skatteutskottet

2008/09:56 till civilutskottet

Skrivelse

2008/09:33 till socialförsäkringsutskottet

Motioner

2008/09:So5 och So6 till socialutskottet

2008/09:T11 och T12 till trafikutskottet

EU-dokument

KOM(2008)641 till miljö- och jordbruksutskottet

10 § Slopad avskattning för personaloptioner

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2008/09:SkU2

Slopad avskattning för personaloptioner (prop. 2007/08:152).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 21 §.)

11 § En begränsad fastighetsavgift för pensionärer, m.m.

Föredrags

skatteutskottets betänkande 2008/09:SkU3

En begränsad fastighetsavgift för pensionärer, m.m. (prop. 2007/08:156).

Anf. 1 FREDRIK OLOVSSON (s):

Fru talman! Regeringens förändringar av fastighetsskatten lämnar mycket övrigt att önska. Det är de som bor i de riktigt dyra husen som är vinnare. Det är de som bor i billigare och mindre fastigheter som är förlorare. Tillsammans med övriga förändringar bidrar fastighetsskatteförändringarna till rejält ökade klyftor. Det är klyftor som försvagar Sverige.

De stora skattesänkningarna genomfördes mitt i en brinnande högkonjunktur. De har bidragit till stigande inflation och stigande räntor. De påverkar förstås alla svenskar, inte minst de småhusägare som har stora lån. Av dem är många pressade av räntor, och det är förstås bara att beklaga att regeringens politik bidragit till den situationen.

Borgerligheten lever dessutom inte heller upp till de vallöften som ställdes ut eftersom många helt vanliga småhusägare får höjd skatt. Det sker trots att inte minst Kristdemokraterna lovade något helt annat innan valet.

Den proposition som vi ska debattera och besluta om i dag skulle jag vilja beskriva som ofullbordad. Det är förstås bra att regeringen återinför en form av begränsningsregel för pensionärer. Det är annars en grupp som regeringen belönar med högre skatter på pensioner än vad andra löntagare får betala i skatt på motsvarande inkomst. Vi tycker dock att en regering som har lagt ned så mycket pengar och så mycket möda på att sänka skatten för dem som har stora och dyra hus, de stora förmögenheterna och de högsta inkomsterna, också skulle kunna låta begränsningsregeln i fastighetsskatten gälla alla med låga inkomster, såsom det har varit tidigare.

Vi oroar oss också över att gruppen med låga inkomster riskerar att bli ännu större den kommande tiden. Nu ser vi hur jobbtillväxten helt har stannat upp, och regeringen räknar med stigande arbetslöshet de kommande åren. Märk väl att regeringens prognoser om stigande arbetslöshet kom redan innan finanskris och varselkris briserade.

Samtidigt har regeringen med berätt mod tryckt ut en halv miljon människor ur a-kassan och försämrat ersättningen i våra trygghetssystem. Det har skett på ett sätt som gör att många sjuka och arbetslösa kommer att riskera att få svårt att klara sitt boende. För dem skulle en begränsningsregel vara till hjälp. En begränsningsregel i fastighetsskatten är förstås ingen ersättning för det som är helt nödvändigt i ett modernt och framtidsinriktat Sverige, nämligen reparerade trygghetssystem. Begränsningsregeln borde hur som helst finnas där för dem som har låga inkomster eller som nu riskerar att få det. Nu blir det i stället så absurt att människor med vanliga hus får höjd fastighetsskatt. Om de förlorar jobbet är a-kassan rejält försämrad, och dessutom får de betala högre skatt på den dåliga a-kasseersättningen än på den tidigare lönen. Men någon begränsad fastighetsskatt blir det inte. Under tiden kan ett par hundra svenskar kvittera ut över 1 miljon kronor i sänkt skatt årligen. En framstående

moderat riksdagsledamot har fått över 150 000 kronor i sänkt skatt varje månad. Det är en helt absurd fördelningspolitik som nu gör Sverige svagare i en period av oro.

Statsministern säger sig förstå att politiken kan uppfattas som brutal, men han och riksdagens majoritet vill inte göra någonting för att ändra på den. Det är djupt beklagligt, och jag yrkar därför bifall till reservationen.

Anf. 2 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Jag tänkte i mitt anförande i första hand diskutera det som står i betänkandet, nämligen en begränsad fastighetsavgift. Det finns naturligtvis också mycket annat att diskutera, men det är ändå ämnet för i dag.

Det här är lite spännande. Under tidigare mandatperiod när begränsningsregeln infördes – Vänsterpartiet var en del av en majoritet – var det mycket fnys och ojande från allianspartierna. Inte skulle det väl finnas en fastighetsbeskattning där det var tvunget att ha en begränsningsregel, sade man i debatterna.

Jaha, nu är man här. Nu föreslår alliansen en begränsningsregel, men ni föreslår en halvmesyr. Ni föreslår en begränsningsregel som bara omfattar vissa grupper, nämligen pensionärer och människor med sjuk- eller aktivitetsstöd. Det är förvånande. Jag förstår inte varför ni ska skilja på folk och folk. Varför ska en låginkomstpensionär omfattas men inte en ensam förälder med låg inkomst? Det kanske någon av alliansens företrädare kan svara på i ett anförande.

Jag har egentligen inga principiella invändningar mot att man inför en begränsningsregel, naturligtvis inte, men den ska självfallet omfatta alla. Strax före sommaren hade jag och någon till en interpellationsdebatt i denna fråga med finansministern. Vi hade bett riksdagens utredningstjänst att ta fram uppgifter om de förhållanden som då gällde. Det var ca 55 000 människor som skulle komma i fråga för den begränsningsregel som alliansen föreslår. Om den utvidgades skulle det handla om mer än dubbelt så många människor. Det handlar alltså inte om endast några få. Som någon sade tidigare kan förväntade varsel och arbetslöshet innebära att så många fler människor hamnar i ekonomiska svårigheter.

I det svar jag fick av Anders Borg vid det interpellationstillfället sade han någonting intressant, nämligen att man i de flesta fall ska kunna hantera ansökningarna om en begränsningsregel maskinellt – i de flesta fall. Indirekt erkänner man alltså att systemet är så komplicerat att Skatteverket inte kan hantera det maskinellt utan det måste ske manuellt. Detta ser jag som ytterligare ett bevis på hur alliansen vill krängla till det skattesystem som vi har.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till den reservation som finns i betänkandet. Det är glädjande att Socialdemokraterna hakat på Vänsterpartiets motion i detta ärende.

Anf. 3 FREDRIK SCHULTE (m):

Fru talman! Jag tycker att vi ska komma ihåg varför vi står här. Vi står här för att komplettera ett förslag som innebär att en orättvis och moraliskt orättfärdig fastighetsskatt, som drev människor från hus och hem, nu har ersatts av ett förutsägbart system. Det är ett väl förankrat och

genomarbetat system som nu alltså ska kompletteras genom några smärre justeringar.

Som jag sade tycker jag att vi ska komma ihåg den situation som tidigare rådde. I Socialdemokraternas folkhem fick folk i hundratusental kämpa för att få marginalerna att gå ihop och kunna behålla sina hem. Tryggheten i den egna bostaden, det egna hemmet, var tydligen ingenting som folkhemmet värderade. Vanliga barnfamiljer i tillväxtregioner som Stockholm tvingades betala tusentals kronor i månaden för att bekosta fastighetsskatten.

Det har vi nu kommit till rätta med. Vi har infört ett system som innebär att vi har ett tak och inte kan ta ut mer än 6 000 kronor per år i form av en avgift för de kostnader som finns för samhället i anslutning till boendet. Det tillsammans med de jobbskatteavdrag som vi infört innebär att vi när lågkonjunkturen kommer och den globala finanskrisens svallvågor väller in över Sverige faktiskt har marginaler och kan tackla den förändringen.

Vi kan glädja oss åt att vi inte endast fått 175 000 människor att lämna utanförskapet och komma in i arbete utan också sett till att skapa större marginaler för människor även inom detta område. Ingen står längre inför det allvarliga hotet att på grund av skenande fastighetsskatter, och för att man råkar bo i ett område som plötsligt blivit populärt, tvingas bort från hus och hem. Bara för att grannen säljer dyrt behöver man inte längre betala oerhörda summor i fastighetsskatt.

Däremot tycker vi att även om det i och med förändringen inte längre behövs en generell begränsningsregel det ändå finns en principiell rättvisa i att de som är pensionärer, de som är förtidspensionärer, eller rättare sagt uppbär sjuk- och aktivitetsersättning, de som inte har arbetsförmåga eller i kraft av sin ålder inte behöver arbeta längre ska slippa en, om än minimal, höjning av avgiften. Taket ska finnas kvar för dem och ingen pensionärer ska behöva betala mer än 4 procent av sin totala inkomst.

Nu när Socialdemokraterna presenterat sin budgetmotion tycker jag att det är intressant, och även glädjande, att se att även de insett konsekvenserna av det tidigare systemet och nu mer eller mindre godkänner hela vårt paket – bortsett från att de vill ge enorma ytterligare skattelättnader för höginkomsttagare, för de miljonärer som gjort stora klipp på bostadsmarknaden i till exempel Stockholms innerstad och i Göteborg och Malmö. Allt tal om orättvisa, all frustration och alla höjda röster till trots har de valt att köpa det paket som vi gick till val på och som vi nu har genomfört.

Vi har alltså fått ett nytt moraliskt och folkligt legitimt system för att bekosta boendekostnader som uppkommer för samhället. Vi har ersatt det gamla, orättfärdiga fastighetsskattesystemet. Nu kompletterar vi med ytterligare en liten förändring som vi tror är rätt och riktig.

Anf. 4 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag vill upprepa min fråga till Fredrik Schulte. Varför vill Fredrik Schulte att begränsningsregeln bara ska omfatta vissa grupper och inte alla?

Anf. 5 FREDRIK SCHULTE (m) replik:

Fru talman! Som jag sade i mitt inledningsanförande har vi nu fått ett rättvist system, ett system som inte längre innebär skenande fastighets-skatter. Det är ett system som gör att människor kan planera sin ekonomi på ett helt annat sätt, och själva nivån på beskattningen är så pass låg att vi inte längre behöver begränsningen. Låg- och medelinkomsttagare kunde tidigare råka ut för en fastighetsbeskattning på 2 000–3 000 kronor i månaden. Så är det inte längre. Vi har ett tak på 6 000 kronor. Det tror vi är tillräckligt tillsammans med de övriga skattesänkningar som vi genomfört.

Rent generellt skulle jag vilja fråga Marie Engström om Vänsterpartiet, ifall olyckan skulle vara framme och oppositionen vann valet 2010, kommer att acceptera den politik för fastighetsbeskattning som Socialdemokraterna presenterat i sin budgetmotion. Kommer Vänsterpartiet att acceptera den inriktning som de nu slagit in på, nämligen att ta bort alla de fördelningspolitiskt goda insatser som vi genomfört, såsom ränta på uppskov?

Vänsterpartiet har ju protesterat mest högljutt och klagat absolut mest på orättvisan i förslaget. Den här gången är det Vänsterpartiet som är överens med Socialdemokraterna, och Miljöpartiet tycker som vi. Det skulle vara intressant att höra vad deras generella inriktning är framöver, alltså om de kommer i en situation där de får samarbeta med Socialdemokraterna.

Anf. 6 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag tänker hålla mig kvar vid den fråga jag inledde med. Jag är den enda som i det här läget vill debattera dagens ärende som är begränsningsregeln. Vi har all anledning att återkomma till de vidare frågorna senare. Det gäller både beskattning av boende och inkomstbeskattningen.

Jag noterar att jag inte fick svar på frågan varför inte till exempel en ensamstående förälder ska omfattas av begränsningsregeln när en pensionär eller någon som har sjuk- och aktivitetsstöd omfattas. Att säga att ni skapat ett rättvist fastighetsskattesystem är väl inget svar. Ni kan väl inte tycka att ni skapat ett rättvist system om det behövs en begränsningsregel – för att använda er egen logik. Det har alltid varit er ingångsreplik. Ni kan inte svara på den frågan. Ni inser förmodligen att ni gjort en rejäl tabbe, vilket kan vara lite svårt att erkänna.

Rättvist, javisst, men taxeringsvärdena för småhus kommer att stiga med drygt 30 procent från år 2009. Alla de som inte nått taket på 6 000 kronor, som dessutom kan komma att höjas, får med ert system höjd fastighetsskatt nästa år. Det är så det ser ut i dag.

Anf. 7 FREDRIK SCHULTE (m) replik:

Fru talman! Jag tycker att jag svarade mycket klart och tydligt på din fråga. Syftet med att ha en begränsningsregel generellt finns inte längre, eftersom vi har reformerat hela fastighetsskattesystemet så att människor inte längre tvingas från hus och hem. Som jag sade tidigare kunde man beskattas med enorma nivåer som låg- och medelinkomsttagare. Så är inte längre fallet. Nu finns ett tak på 6 000 kronor.

Det är möjligt att det finns en liten grupp människor som ändå kommer att missgynnas i relativ mening. Men hotet om att tvingas bort från sin bostad finns inte längre. Kan Marie Engström hitta en enda person i landet som på grund av den relativa minimala höjningen, som absolut inte kan vara på mer än 3 000 kronor per år, tvingas bort från hus och hem?

Men så var fallet tidigare. Begränsningsregeln var en försäkring för att människor inte skulle drabbas av er politik, som kunde innebära att man fick betala tusentals kronor per månad. Det behövs inte längre. Vi har reformerat systemet så att det är rättvist, så att människor kan klara av att bo kvar i sin bostad. Då finns inte längre det här behovet.

Orsaken till att vi nu kompletterar förslaget med att trots allt införa en begränsningsregel för pensionärer och dem som uppbär sjuk- och aktivitetsersättning är, som vi sade, att vi ville att så få människor som möjligt skulle drabbas av en avgift högre än skatten var tidigare. Det gäller speciellt dem som inte har arbetsförmåga eller i kraft av sin ålder inte längre ska behöva arbeta.

Jag återkommer till detta. Är det så att du hittar en enda person i landet som tvingas bort från sin bostad på grund av att vi har bytt regering, på grund av att vi har fått det här förslaget om beskattning av boende, är jag beredd att ompröva min uppfattning. Men du kommer inte att hitta någon sådan person.

Anf. 8 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Fru talman! Fredrik Schulte berömmar sig över att sänkta skatter ger större marginaler. Problemet är bara att den del av skattesänkningarna som har varit finansierad har man själv fått bekosta i form av höjda avgifter, till exempel till a-kassan, och skattehöjningar på andra områden, exempelvis innovationen med extra skatt på trafikförsäkringen. Den del som har varit ofinansierad har vi alla fått vara med och betala genom att inflationen har eldats på och räntan därför höjts. Ni har slängt skattepengar på inflationsbrasan, vilket har gjort att vi alla har förlorat. Det visar på ett tydligt sätt hur ni missade chansen att bygga Sverige starkare inför en begynnande lågkonjunktur.

Den mest intressanta frågan i detta ärende är varför man ska behandla en låginkomsttagare på ett annat sätt jämfört med en annan låginkomsttagare. Här är det ålder eller från vilket trygghetssystem man får sin ersättning som avgör beskattningen. Det känns onekligen lite märkligt. I det förra replikskiftet fick vi inget svar från Fredrik Schulte som kunde förklara hur detta kommer sig. Jag har precis samma fråga som Marie Engström. Nu finns det återigen möjlighet att svara på frågan varför olika låginkomsttagare ska behandlas på olika sätt.

Anf. 9 FREDRIK SCHULTE (m) replik:

Fru talman! Jag svarar på exakt samma sätt som jag svarade tidigare: Det finns inte längre något behov av en generell begränsningsregel, därför att vi nu har ändrat systemet så att det inte längre finns någon som kommer att tvingas från hus och hem. Men vi tycker ändå att just de som inte kan arbeta för att de uppbär sjuk- och aktivitetsersättning och de som är pensionärer i kraft av att de har uppnått åldern 65 år inte ska få höjd kostnad för sitt boende jämfört med vad som var fallet tidigare. Du och

dina partikamrater brukar i alla andra sammanhang angripa oss för att vi förfördelar de grupperna, men just nu är det tydligt precis det motsatta. Det är märkligt.

Jag noterar också och tycker att det är intressant att Fredrik Olovsson är väldigt ensam om de flesta av de påståenden som han inledde sitt replikanförande med. Det skulle vara så att våra skattesänkningar äts upp av avgiftshöjningar. Det finns väl ingen annan än Fredrik Olovsson på oppositionskanten som numera på allvar kan påstå att så skulle vara fallet, när vi nu har genomfört ett andra steg av jobbskatteavdraget och kommer med ett tredje steg. Du är nog också ganska ensam, inte bara på vänsterkanten utan så gott som i hela den allmänna politiska debatten om att påstå att det är vi som skulle ligga bakom inflationen.

Jag skulle vilja komma tillbaka till den fråga jag ställde till Marie Engström. Det är intressant att notera att i den första ärendedebatt vi har i skatteutskottet är ni och Vänsterpartiet överens, medan Miljöpartiet är tillsammans med oss. Är det inte lite konstigt att det är ett himla hattande med hur ni ska få ihop det på vänsterkanten? Är ni ett trovärdigt regeringsalternativ? Hur många gånger ska vi ha debatter där ni är splittrade, där ni inte kan komma överens, där ni kommer till kammaren och har olika åsikter? Är det verkligen ett trovärdigt regeringsalternativ? Kan ni möta väljarna och på allvar säga att ni har en gemensam vision för Sverige?

Anf. 10 FREDRIK OLOVSSON (s) replik:

Fru talman! Om Fredrik Schulte hade läst betänkandet hade han sett att den reservation som vi har skrivit och det särskilda yttrande som Miljöpartiet har skrivit uttrycker precis samma ståndpunkt. Vi har i detta ärende valt att framföra den på två olika sätt, men i ord är det ungefär samma sak.

Det är väldigt intressant att Fredrik Schulte påstår att de höjda avgifter man får betala för a-kassan och de ökade skatter man har fått på sin trafikförsäkring inte till någon del åter upp de skattesänkningar som genomförs. Det har väl var och en som sitter och betalar de här avgifterna, kanske varje månad, själv märkt. Det var en mycket märklig uppfattning.

Det är inte jag som har uppfattningen att räntan har höjts därför att finanspolitiken har varit expansiv. Det är Sveriges riksbank, de som höjer räntan, som har framfört den uppfattningen. Det gjorde man till exempel när man höjde räntan i juni 2007, då man uttryckligen skrev att räntan höjs för att finanspolitiken är ”mer expansiv än vad Riksbanken då räknade med”, det vill säga i februari 2007. Fredrik Schulte kan väl reda ut hur det ligger till. Är det verkligen i hela Sverige bara jag och Riksbanken som förstår det här? Det tror inte jag. Jag tror att det är ganska många fler som förstår det. Om Fredrik Schulte hade läst i Riksbankens protokoll hur man motiverar sina räntehöjningar hade han inte sagt det han nyss sade.

Jag återkommer i detta ärende till frågan om det finns behov av en begränsningsregel. Fredrik Schulte säger att det finns ett sådant behov för vissa låginkomsttagare, nämligen de som har uppnått viss ålder eller får ersättning från ett visst system. Men om man är arbetslös eller låginkomsttagare i största allmänhet ska man inte komma i åtnjutande av

samma regel. Det blir väldigt ologiskt. Fredrik Schulte har återigen en replik på sig att försöka klargöra varför man ska göra skillnad på låginkomsttagare och låginkomsttagare.

Anf. 11 FREDRIK SCHULTE (m) replik:

Fru talman! Först vill jag säga något om splittringen inom vänsterkartellen. Du kan uttrycka dig precis hur du vill – Miljöpartiet röstar med oss. Frågan är hur många gånger ni kan komma till kammaren och konfronteras med att ni i ganska viktiga frågor, nu fastighetsskatten, inte är överens, där någon av era kompisar eller så kallade kompisar röstar med oss.

Att studera oppositionen i Sverige är ungefär som att titta på tre barn som leker Hela havet stormar med två stolar. När musiken stannar är det oftast Vänsterpartiet som står utanför, men den här gången avstod Miljöpartiet frivilligt och ville hellre rösta med oss. Jag tycker inte att det är trovärdigt att möta Sveriges väljare med ett sådant regeringsalternativ.

Jag vidhåller min uppfattning: Det är nog fortfarande bara Fredrik Olovsson som på allvar menar att nettoskattesänkningarna är mindre än nettoavgiftshöjningarna. Vi kan älta det hur länge som helst. Men sanningen är att jag faktiskt har rätt.

Tittar man på inflationen kan man konstatera att den underliggande inflationen är mindre än 1 procent. Den stora anledningen till att vi har hög inflation i Sverige i dag är utländska förhållanden som vi inte kan påverka. Det har också ledande företrädare för ditt parti, Miljöpartiet och Vänsterpartiet erkänt.

Ni har hela vägen i debatten hävdad rättvisan som motiv till er ståndpunkt. Nu köper ni i princip hela vårt förslag, men med en liten väsentlig justering, nämligen att ni vill ta bort räntan på uppskoven och genomföra skattesänkningar för dem som är miljonärer i innerstaden i Stockholm. Så mycket för socialdemokratisk fördelningspolitik.

Fru talman! Avslutningsvis återupprepar jag mitt argument. Det behövs ingen generell begränsningsregel. Vi har inte längre en fastighetsskatt som driver människor från hus och hem.

Anf. 12 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Från årsskiftet avskaffades den statliga fastighetsskatten och ersattes med en kommunal fastighetsavgift. Det innebär att i dagarna kan de flesta med ett leende på läpparna se de nya taxeringsvärdena. De flesta kan se något lugnare på den finansiella krisen än om vi hade varit kvar i det gamla fastighetsskattesystemet, och de flesta kan på ett bättre sätt än tidigare planera sin privata ekonomi.

Om den genomsnittliga höjningen av taxeringsvärdena på i storleksordningen 34 procent hade fått fullt genomslag samtidigt som vi har den finansiella krisen hade det varit ett ramaskri i samhället. Troligen hade sittande regering skyndsamt fått gå in och införa lättnader för att mildra krisen. Vi kan därför konstatera att det nya skattesystemet, med mindre skönhetsfel, är en bra reform.

Fru talman! Dagens ärende gäller lättnad av fastighetsskatten för pensionärer med låga inkomster. Jag går inte in på detaljerna, eftersom det har diskuterats av tidigare talare. Även om vi tar debatten och beslu-

tet nu kommer genomförandet att gälla retroaktivt från årsskiftet, det vill säga samma tidsperiod som gäller för övriga fastigheter.

Förslaget innebär att de sista resterna av sambeskattningen försvinner. Det är en fråga som har varit viktig i jämställdhetsdebatten genom åren. Det är därför intressant att notera att såväl Vänsterpartiet som Socialdemokraterna vill bevara den sista utpost som varit en livligt diskuterad fråga i jämställdhetssammanhang.

Fru talman! Vänsterpartiet och Socialdemokraterna har en gemensam reservation i ärendet. Innehållet i reservationen är något förvånande, åtminstone utifrån socialdemokratiskt synsätt. Socialdemokraterna säger uppenbart: "Vi har tidigare motsatt oss regeringens förslag" och så vidare. Man säger: "Vår främsta kritik är och var" och så vidare.

Sanningen är väl den att Socialdemokraterna accepterat nästan hela fastighetsskattmodellen som alliansen har lagt fram. Ordvalet är som jag ser det något udda. Socialdemokraterna vill dessutom värna dödsboms skattereduktion. Man säger: "Vi är starkt kritiska till regeringens förslag." Frågan är vem man värnar.

I det gamla socialdemokratiska systemet kunde vi acceptera den här skrivningen. Men i dagens läge med nuvarande skattmodell är det något magstarkt och underligt prioriterat. Ingen i alliansens Sverige har i dag en fastighetskatt över 6 000 kronor. Få är de dödsbon som innehar en fastighet som inte klarar det. Vad är man ute efter? Ska man höja arvet? Vad är det egentligen fråga om?

Det var skillnad på den socialdemokratiska tiden när många hade en fastighetsskatt på i storleksordningen 50 000–60 000 kronor, eller 148 000 kronor i fastighetsskatt, som i det mejl som vi alla har fått här på morgonen. Det var skillnad då mot hur det är i dag. De hårda orden och ställningstagandena är något malplacerade i det här sammanhanget.

Miljöpartiet nöjer sig med ett särskilt yttrande. Man accepterar förslaget till beslut. Jag har sympati för det sättet att agera som oppositionsparti i det här sammanhanget.

Fru talman! Jag ser alliansförslaget som ett steg bland andra för att förbättra för de levande med de låga inkomsterna.

Anf. 13 HELENA LEANDER (mp):

Fru talman! Om jag hade haft en aning om hur stora växlar Fredrik Schulte skulle dra på det faktum att jag valde att framföra min åsikt i form av ett särskilt yttrande och inte i form av en reservation hade jag också reserverat mig tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. I grunden tror jag att vi har ganska liknande uppfattningar i den här frågan. Jag tror inte alls att det blir något problem att komma överens om det.

Jag måste nog göra Fredrik Schulte besviken. Miljöpartiet har inte svårt er fastighetsbeskattning med hull och hår. Vi vill fortfarande ha en rättvis fastighetsskatt. Jag tycker fortfarande att om man vill underlätta för människor med låga inkomster så att de inte ska behöva gå från hus och hem är det betydligt mer träffsäkert med den tidigare begränsningsregeln. Den gynnade just människor som hade låga inkomster i stället för att som ni gjorde sätta ett tak på 6 000 kronor för alla oavsett om man är rik eller fattig.

Vi är från Miljöpartiets sida fortfarande mycket kritiska till hanteringen av fastighetsbeskattningen. Man har kommit med det ena budet efter det andra, ändrat fram och tillbaka, och på så sätt skapat en stor oro bland alla berörda. Men just för att vi är kritiska mot hanteringen väljer vi att i dag inte reservera oss och inte peta i detaljerna.

Att köpa ett hus är för många den största investering de någonsin gör i sitt liv. Det är en investering som de hoppas kunna leva med i många år. Då vill de så klart inte att spelreglerna ska förändras en gång om året. Det är därför som vi från Miljöpartiet tror att vi behöver en bred översyn av fastighetsbeskattningen så att vi kan hitta en stabil modell som upplevs som rättvis och legitim och därför har förutsättningar att stå sig över tiden.

Det innebär alltså att vi i dag accepterar regeringens förslag om en begränsningsregel för pensionärer. Vi tycker att den tidigare begränsningsregeln var mer träffsäker. Men vi känner inte att det är ett problem att leva med förslaget. Därför för vi fram vår ståndpunkt i form av ett särskilt yttrande. Men grunden att vi vill ha en mer rättvis fastighetsbeskattning står kvar.

Anf. 14 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Detta är riksmötets första fastighetsskattedebatt men förmodligen inte den sista. Det kan man vara ganska säker på. Det är väldigt glädjande att kunna se att alla ägare till fastigheter, bostadsrätter och innehavare av hyresrätter har fått sänkt bostadsskatt under den här mandatperioden. Så är det. Det är det allra viktigaste.

Fru talman! När man gör jämförelser måste man veta vad man jämför med. Det gäller även Villaägareförbundet. Man ska jämföra med hur det hade varit om vi inte hade fått en ny regering. Man kan konstatera att skattebelastningen på de boende med Pär Nuders politik hade varit 10–12 miljarder högre än vad den är i dag. Det är ganska mycket pengar, 10–12 miljarder. Det är bara att gå in och läsa i 2006 års budgetproposition så ser man det. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet hade inte tänkt göra några ändringar i systemet.

Det sägs mycket olika saker. Fredrik Olovsson talade till exempel om räntan. Det gjordes också en jämförelse med vad Riksbanken hade förväntat sig. Det är möjligt att den hade förväntat sig något annat. Men man kan inte tala om en underbalanserad budget som ger ett överskott på 64 miljarder, eller 129 miljarder om man vill ta med ännu mer. Det blir lite tokigt i hur man ser på de olika sakerna.

Jag håller med Marie Engström om att vi också och inte minst ska diskutera undantagsregeln. Frågan är om den är tillräcklig eller inte. Vi kan konstatera att det är mycket glädjande att med den nya fastighets-skattepolitiken, och inte den gamla, är antalet människor som behöver undantag mindre. Jag kan hålla med Fredrik Schulte om att man som pensionär kan behöva det. Man har som pensionär mycket svårare än när man är under 65 år att påverka sin egen arbetsinkomst.

Det är alldeles riktigt att det är 55 000 som omfattas. Men när Socialdemokraterna och de två andra partierna var klara med sina undantag, vet ni då hur många som år 2006 hade undantag på samma sätt? Jo, det var 216 000, inklusive pensionärerna. Här ser man den stora skillnaden.

Nästan alla människor har fått sänkta fastighetsskatter. Detta är det viktiga.

Jag kan hålla med Marie Engström om att man naturligtvis får utvärdera om detta är tillräckligt. Det var ungefär som ni och Socialdemokraterna gjorde förra gången. Man utvärderade om det var tillräckligt. Då kom ni fram till att man sänkte procentsatsen vid ett tillfälle och ökade vid ett annat. Jag tycker att denna regering också ska utvärdera om det visar sig att sänkningen ned till 2 800 kronor är otillräcklig för ett antal människor. Men låt oss pröva detta. Jag tycker inte att det är någon stor skillnad.

Jag vill gärna svara på den fråga som Marie Engström och Fredrik Olovsson kommer att ställa till mig, nämligen: Vad är det för skillnad på dem som är över och under 65 år? Jo, är man över 65 år har man pension. Är man under 65 år kan man i allmänhet, det finns undantag, påverka sin egen inkomst. Man är i arbetsför ålder. Det är en stor skillnad. Denna skillnad gör ni också i alla andra sammanhang, men just i dag passar det inte.

Vi har varit eniga med Vänsterpartiet under många år om att sambeskattningen ska tas bort. Jag måste därför fråga Marie Engström, som jag hade ett tråkigt meningsutbyte med på denna punkt, varför vi ställer upp på att återinföra denna sambeskattning. Jag är inte ett dyft förvånad över att Socialdemokraterna gör det men att Vänsterpartiet till en liten del vill återinföra sambeskattningen tycker jag är mycket betänkligt.

Anf. 15 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag hade inte tänkt begära replik först, men det sista var lite väl magstarkt. Bara för att man vill använda sig av en hushållsinkomst påstås man plötsligt återinföra sambeskattningen. Jag har hört dessa argument förut, och det är att ta mycket stora ord i sin mun. Jag tycker inte att det stämmer.

Däremot verkar ert system att gå på den enskildes inkomst komplicerat. Hur kommer ni att beräkna det om två äger en villafastighet och den ena har en hög inkomst och den andra har en låg inkomst och man äger halva villan var? Vad händer om den ena har en löneinkomst och den andra har sjuk- och aktivitetsersättning? Jag ser mycket krångel framför mig. Försök reda ut det i stället, Gunnar Andrén!

När det gäller hur många som omfattas av begränsningsregeln sade jag i mitt anförande att om ert system omfattade alla skulle dubbelt så många kunna ta del av det. Gunnar Andrén sade själv att det är ca 50 000 som omfattas enligt förslaget i betänkandet. Vad tänker Gunnar Andrén säga till alla dem som inte kommer att omfattas av ert förslag? Det är den intressanta frågan att diskutera i dag.

Anf. 16 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Alla här närvarande kan höra att Marie Engström inte vill diskutera den viktigaste frågan som jag tog upp, nämligen frågan om införande av sambeskattning – i en liten del, det medger jag. Jag har full förståelse för det. Det bryter mot allt vad Vänsterpartiet under många år har företrätt. Gör Vänsterpartiet en sådan principiell vändning vet man inte om man kan lita på partiet i andra frågor heller. Jag förstår att Marie Engström är plågad av detta.

Prot. 2008/09:17
22 oktober

*En begränsad
fastighetsavgift för
pensionärer, m.m.*

Jag måste ändå inskräpa att detta är en åsikt som Vänsterpartiet och liberalerna har varit eniga om i decennier. Därför är det viktigt att jag tar upp denna fråga. Vänsterpartiet måste klargöra hur man ser på sambeskattningsfrågan. Jag medger att det är till en liten del, men det är en viktig fråga, en principfråga. Ska man ha sambeskattningsfrågan eller inte?

Marie Engström vill diskutera ägarandelar. För detta finns det klara regler. Äger man en sjundedel ska man betala en sjundedel – eller en trettondel om man äger det. Det är inget problem; det finns klara regler. Problemet är att ni vill införa sambeskattningsfrågan.

Marie Engström diskuterar andra saker, men eftersom vi skulle diskutera undantagsregeln måste jag hålla mig till den. Det glädjande är att vi har sänkt fastighetsskatten för så många. Även med återinförandet av detta med 65 år kommer bara en fjärdedel så många att omfattas av detta eftersom fastighetsskatten för nästan tre fjärdedelar är så mycket lägre. De kommer inte längre att omfattas av samma regler som ni hade. Det är den stora skillnaden. Vi får som sagt utvärdera detta om det visar sig att sänkningen till 2 800 kronor kommer att vara så problematisk för många människor som Marie Engström föreställer sig.

Anf. 17 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det är väl inte fel att införa en regel som också kan användas av människor som behöver den, Gunnar Andrén? Det är ett konsigt sätt att resonera. Det är väl bra att ha en regel som i någon mening ska skydda människor som har en lägre inkomst och om det sedan visar sig att det fungerar? Vi gjorde ju så i det tidigare systemet, som Gunnar Andrén har sagt. Förhoppningsvis blir det så även i detta system.

Det är just för att förbättra regeln som vi har reserverat oss i dag. Vi förstår inte hur ni från alliansen ska förklara för en ensam förälder som har låg inkomst varför hon eller han inte ska få använda regeln när grannen som är pensionär eller har sjuk- och aktivitetsersättning får göra det. Ni är svaret skyldig. Ni har inte kunnat svara på den frågan i dag.

I stället gör man en stor affär av att Vänsterpartiet vill införa sambeskattningsfrågan. Nej, det är att dra frågan alldeles för långt. Vi vill ha ett rationellt sätt att se på frågan. Det finns en rättvisa i att se till en hel hushållsinkomst och inte krångla till det så in i vassen som ni gör. Det kanske är just vid de tillfällen, som jag ställde frågor om, som Skatteverket blir tvunget att använda sig av manuell beräkning för att det inte går att använda sig av maskinell beräkning när man ska hantera de ansökningar som kommer in.

Anf. 18 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Det är tråkigt att behöva diskutera sambeskattningsfrågan med Marie Engström. Jag måste dock fortsätta med detta, för hon använder begreppet hel hushållsinkomst i sin andra replik. Det var just det begrepp som användes förr i tiden för all form av sambeskattningsfrågan. Jag tror inte alls att Marie Engström och Vänsterpartiet vill återinföra total sambeskattningsfrågan. Jag anklagar dem inte för detta. I denna lilla fråga har ni dock kommit att hamna på felaktig linje. Ni vill faktiskt, vad ni än säger i övrigt, återinföra sambeskattningsfrågan.

Fru talman! En sak är viktig att påpeka. Vinner reservationen från Vänsterpartiet och Socialdemokraterna kommer inte heller de 55 000 att omfattas av sänkningen. Då blir det ingen retroaktivitet. Er reservation medger nämligen inget sådant förslag. Det har jag påpekat för vice ordföranden i skatteutskottet. Jag betvivlar inte för ett ögonblick att ni åtminstone ville ha det för de 55 000 människorna över 65 år. Men om reservationen vinner blir det ingen sådan skattesänkning, inte ens för dem som är över 65 år, och inte retroaktivt. Så är det med den saken.

Jag menar att en av de viktigaste sakerna, oavsett om man är över eller under 65 år, är att vi nu har fått ett skattesystem som är förutsebart. Det allra största problemet med det andra fastighetsskattesystemet var att man från år till år inte visste vad man skulle få i fastighetsskatt. Man var beroende av hur grannen hade det och så vidare. Nej, detta skattesystem är mycket bättre.

Jag är glad över att Fredrik Olovsson och Socialdemokraterna, även om man talar om mycket orättvisa, till 99 procent har accepterat detta. Man vill inte längre lyfta ut fastigheter ur kapitalbeskattningen. Det är den stora skillnaden. Vi får säkert anledning att återkomma till detta vid ett senare tillfälle.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 21 §.)

12 § Åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott, m.m.

*Åtgärder för att utreda
vissa samhällsfarliga
brott, m.m.*

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2008/09:JuU3
Åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott, m.m. (prop.
2007/08:163).

Anf. 19 LENA OLSSON (v):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till vår reservation 1. Vi står naturligtvis också bakom den andra reservationen, men för att vinna tid yrkar jag bara bifall till nr 1.

Fru talman! Vi ska nu debattera en ny tidsbegränsad lag, lagen om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott. Lagen ger de brottsbekämpande myndigheterna utvidgade möjligheter att använda tvångsmedel. I förhållande till 1952 års tvångsmedelslag har lagens tillämpningsområde utvidgats till att omfatta ytterligare tre brott, brott mot medborgerlig frihet, straff för finansiering av särskilt allvarliga brottslighet och vissa fall av företagsspioneri. Den tillfälliga lagen ska gälla till 2012.

Fru talman! Jag tänker nu ta upp frågan om lagstiftning som inkräktar på den personliga integriteten. Vi har i denna kammare beslutat i en hel del lagstiftningsärenden under senare tid som inkräktar på människors personliga integritet. Vi har infört buggning, vi har infört preventiva tvångsmedel, vi har infört en straffvärdesventil som gör det lättare att använda tvångsmedel och vi har beslutat om FRA, och snart ska vi besluta om trafikdatalagring. Jag undrar när det är nog, fru talman. Var går gränsen för hur mycket vi kan inkräkta på den personliga integriteten?

Vi tillsatte Integritetsskyddskommittén som arbetade under lång tid, och i våras kom den med sitt slutbetänkande. En enhällig kommitté ansåg att det var ett systemfel när inte lagstiftaren i arbetet med ny lagstiftning beaktade just integritetsfrågorna. Det gäller även Säkerhetstjänstkommittén, som år 2002 presenterade ett gediget material på flera tusen sidor om hur människor övervakats och åsiktsregistrerats. Kritiken var massiv.

Jag skulle kunna säga så mycket mer om dessa två gedigna utredningar där all slags expertis på dessa områden har ingått. Vi i Vänsterpartiet menar att när det gäller lagstiftning om användning av tvångsmedel måste man faktiskt nu sätta ned fötterna ur integritetssynpunkt. Man måste analysera användningen av tvångsmedel. Det är ett sammelsurium av lagar som är integritetskränkande. Vi bör nu ta ett helhetsgrepp på alla dessa lagar. Trots alla lärdomar av det som Säkerhetstjänstkommittén och Integritetsskyddskommittén kommit fram till kör vi på som om inget har hänt.

I vår reservation 1 tar vi upp brottet olovlig kårverksamhet, som vi anser ska strykas från brottskatalogen. Det är omodernt och kan användas för åsiktsregistrering och godtycklig spaning.

Regeringen föreslår nu också att brott mot medborgerlig frihet ska inkluderas i brottskatalogen. Med detta menas olaga hot, olaga tvång med uppsåt att påverka den allmänna åsiktsbildningen eller inskränka handlingsfriheten inom politisk organisation, yrkes- eller näringsammanslutning. Vi menar att sådana brott ska stävjas. Det råder det ingen tvekan om, men när Säpo ska arbeta mot detta brott med de metoder som tillåts i den utvidgade tvångsmedelslagen är dock faran stor att man återigen ger sig in på spåret åsiktsregistrering.

När det gäller att inkludera straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall anser vi inte att brott av normalgraden ska omfattas eftersom det i praktiken funnits många fall där gränsdragningen för vad som kallas terrorfinansiering varit ganska flytande. Många som bor i Sverige skickar pengar till sina hemländer, som är drabbade av krig och svårigheter, i syfte att hjälpa till med resurser till mat, mediciner och andra livsnödvändigheter. Organisationer som förmedlar resurser har i vissa fall varit terrorstämplade och uppförda på så kallade frysningslistor. Det är en åtgärd som fungerar dåligt ur rättsperspektiv. Vi är därmed väldigt oroliga att regeringens förslag kan leda till ökade möjligheter att övervaka nya stora grupper.

I vår motion när det gäller förslaget har vi inte tagit upp frågan om meddelarskydd, och det skulle vi ha gjort. I fler och fler lagar med integritetsskadligt innehåll missar vi frågan om exempelvis journalisternas ställning och det demokratiska värdet av en fri press. Vi behöver faktiskt ta våra grundlagar på allvar.

Fru talman! Jag vill avsluta med att säga att vi inte är så naiva att vi inte inser att det finns hot. Så är det, men vi är också övertygade om att vi inte kan försvara demokratin genom att ständigt urgröpa och inskränka den. Som i ett annat känt sammanhang säger jag när det gäller alla dessa frågor av integritetskränkande karaktär: Riv upp, gör om, gör rätt!

(forts. 14 §)

Kammaren beslutade kl. 9.56 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 10.00 då statsministern skulle lämna information om Europeiska rådets möte den 15 och 16 oktober.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 10.00.

13 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte den 15 och 16 oktober

*Information från
regeringen*

Anf. 20 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Europeiska rådet träffades den 15 och 16 oktober i Bryssel, och mötet blev en framgång. EU kunde där enas om att agera samordnat för att stabilisera krisen på finansmarknaderna. Europeiska rådet kunde bekräfta att tidtabellen för klimatarbetet ligger fast. Därutöver diskuterades resultatet av den irländska folkomröstningen. Beslut fattades om sammansättning av reflexionsgruppen, och migrationspakten antogs. Dessutom kunde vi enas om en gemensam linje i relationen till Ryssland och Georgien.

Fru talman! Som väntat dominerades toppmötet av läget på de finansiella marknaderna. Samtliga medlemsstater anslöt sig till principerna i euroländernas handlingsplan för det finansiella systemets stabilitet. Rent konkret enades vi om att vidta åtgärder för att stödja större finansinstitut, undvika konkurser och skydda spararnas insatta medel.

Detta får ses som en framgång för länder som Sverige, som markerat vikten av ett samordnat agerande från EU som svar på den finansiella krisen. Vår linje om att ett lands lösning inte får bli ett annat lands problem nådde på det sättet framgång.

De nu fattade besluten ger en betydelsefull signal till marknaden om politisk stabilitet och ansvarstagande, skapar viktigt andrum och långsiktiga förutsättningar för att finansmarknaden så småningom ska kunna börja fungera normalt.

Europeiska rådet enades också om att stärka tillsynen av finanssektorn, bland annat genom upprättandet av en så kallad högnivågrupp. Dessutom enades vi om att påskynda kommissionens förslag att stärka regelverket och tillsynen av kreditvärderingsinstitutet. Jag välkomnar särskilt dessa steg, då tillsynen måste bli en viktig del i de gemensamma trafikregler för finansmarknaden som vi vill se förstärkas för att de ska kunna komma i kapp utvecklingen med en starkt tilltagande internationalisering.

Även aktörerna inom det finansiella systemet uppmanades att ta sitt ansvar för krisen. Företagsledares löner, inklusive avgångsvederlag, bör motsvara deras faktiska prestationer. Ersättningssystem ska inte bidra till överdrivet risktagande. Detta är viktiga principer som måste respekteras för att åstadkomma ett sunt belöningsystem. Därför är det också viktigt

att vi till övriga slutsatser kan foga att en rapport om företagsledares belöningsystem ska presenteras före årets slut.

Europeiska rådet beslutade också att upprätta en krishanteringsmekanism för finansiella kriser. Denna ska underlätta snabba och effektiva åtgärder genom tidig varning, informationsutbyte och utvärdering.

Slutligen kan tilläggas att Europeiska rådet uttalade solidaritet med Island men förväntade sig samtidigt att Island skulle leva upp till sina internationella åtaganden.

Fru talman! Världen stannar inte i finanskrisens spår. Hur paradoxalt det än kan låta måste vi fortsatt se och söka lösningar också på våra andra globala utmaningar. Jag tänker då särskilt på klimatfrågan. Det är vår tids kanske största mänskliga prövning. I denna del får också sägas att Europasamarbetet visade på förmåga till samling, inte bara det som nu måste hanteras utan också med sikte på våra långsiktiga klimatutmaningar.

En viktig framgång var att toppmötet bekräftade att tidtabellen för klimatarbetet ligger fast. Vikten av denna slutsats kan inte nog poängteras, då farhågor funnits att den finansiella krisen skulle användas i syfte att försena en klimatöverenskommelse inom EU.

Sverige var pådrivande för att nå denna bekräftelse av tidtabellen. Vi markerade att långsiktiga utmaningar i fråga om klimatet inte får ställas i motsatsförhållande till andra angelägna frågor utan att Europasamarbetet i situationer som den vi nu upplever måste visa sin styrka, detta genom att fortsatt visa ledarskap och mana till samling för att få på plats en global klimatöverenskommelse.

Med detta sagt återstår fortfarande att nå enighet i de olika sakfrågorna. Detta blir då en uppgift för toppmötet i december, och det är naturligtvis en stor utmaning för det franska ordförandeskapet att få det på plats. En intern EU-överenskommelse menar vi är en förutsättning för att Sverige som EU-ordförande ska kunna vara pådrivande i att förhandla fram ett internationellt klimatavtal i Köpenhamn i december 2009.

Parallellt med klimatfrågan lyfte även flera stats- och regeringschefer fram vikten av en tryggad energiförsörjning. Det beslutades att intensifiera detta arbete. Likaså uttalades stöd för kommissionens initiativ att ta fram en handlingsplan för att påskynda nätverksuppkopplingen i Östersjöregionen. På toppmötet i mars 2009 kommer Europeiska rådet att återkomma till försörjningsfrågan på basis av en energiöversynsrapport som utarbetas av kommissionen.

Den irländske premiärministern Cowen redogjorde för sin analys av resultatet av folkomröstningen om Lissabonfördraget. Från irländsk sida hade man dock inte något färdigt recept för det fortsatta agerandet och behövde mer tid för interna överväganden. Europeiska rådet beslutade att återkomma till frågan i december. Tanken är att då fastställa elementen i en lösning samt en plan för hur man ska gå vidare med just denna fråga.

Den av det franska ordförandeskapet prioriterade migrationspakten kunde antas utan någon längre diskussion. Denna kommer också att inspirera EU:s arbetsprogram för det inrikes och rättsliga samarbetet som förutses antas under det svenska ordförandeskapet, det som kallas Stockholmsprogrammet.

Även beslut om reflexionsgruppens sammansättning kunde fattas utan diskussion. Förutom ordföranden González och de två biträdande ordförandena kommer gruppen att bestå av nio medlemmar. Arbetet kommer att inledas så snart som möjligt och en rapport läggs fram vid toppmötet i juni 2010.

Europeiska rådet noterade det ryska trupptillbakadragandet från intilliggande zoner till Sydossetien och Abchazien som ett viktigt steg i uppfyllandet av de två överenskommelserna från den 12 augusti och den 8 september.

Sverige delar dock uppfattningen tillsammans med ett antal medlemsstater att Ryssland inte fullgjort samtliga åtaganden. Därför ombads kommissionen och rådet att återkomma med en utvärdering av EU:s förbindelser med Ryssland. Denna utvärdering kommer senare att beaktas inför ett eventuellt beslut om återupptagande av förhandlingar med Ryssland om ett nytt avtal.

Europeiska rådet betonade slutligen vikten av att stödja de östra grannländerna. Det får markeras som en framgång att det svenska initiativet om ett så kallat östligt partnerskap kommer att tas upp till behandling inom kort på grundval av ett förslag från kommissionen. Att EU på detta sätt öppnar för fortsatt fördjupning i samverkan och samarbete med sina östliga grannländer är viktigt. Det sänder signalen om att man i Europasamarbetet fortsatt visar engagemang och står villig att stödja reformprocesser och demokratisträvanden i kringliggande länder.

Anf. 21 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Fru talman! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Klimatfrågan har varit den helt överskuggande framtidsfrågan för EU fram till finanskrisen, och nu har vi kunnat läsa att vissa länder tänker ställa sig helt utanför arbetet för miljön. Vad säger övriga EU-länder om det? Finns det fortfarande en allvarligt menad vilja att vidta åtgärder mot klimathotet bland majoriteten EU-länder? Det får inte bli så att finanskrisen är ett legitimt skäl att avbryta allt miljöarbete. Tänker regeringen gå med på att vissa länder får ställa sig utanför?

Sedan undrar jag angående fördragsfrågan, då vi blir lovade att få mer information från Irland vid toppmötet. Jag kan tro att det inte blev så mycket diskussion om det. Nu undrar jag hur statsministern tycker att EU-länderna ska gå vidare. Ett litet medlemsland har lagt in sitt veto, och det är intressant för oss svenskar att veta hur man behandlar små länder.

Vilket bedömer statsministern som mest troligt: Kommer Irland att ha en ny folkomröstning om ett oförändrat Lissabonfördrag, eller kommer Irland att kunna förhandla sig till undantag eller förändringar i fördraget?

Anf. 22 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Jag har vid flera tillfällen i EU-nämnden och i återrapporteringar meddelat att det över en längre tid har funnits ett växande motstånd och invändningar mot klimatpolitiken i den stund den övergår från att vara övergripande formuleringar i målsättningar till att översättas i nationella åtaganden. En väldigt vanlig ingång till frågan är att säga att överenskommelsen i sig är bra men att det inte fungerar för vårt land och att vi därför måste ha lättnader eller förändringar för egen del.

Gruppen av länder som på något sätt uttrycker detta är, vill jag påpeka, mycket stor. När det gäller frågor på temat hur Sverige kommer att förhålla sig vill jag framhålla att Sverige är ett av 27 medlemsländer. Att vi kommer att visa ledarskap och ligga längst fram i frågan tror jag inte att någon behöver tvivla om. Jag känner ett brett stöd för det agerandet i Sveriges riksdag. Men tro inte att vi kan avgöra detta ensamma!

Det finns en risk för att man fortsatt säger att målformuleringarna ska ligga kvar men att det blir en uppluckring i detaljer och delar med anpassningar och flexibilitet som kanske till slut går för långt. Jag har inte svaret på det i dag. Jag kan bara framhålla att tidtabellen än en gång lades fast med hänvisning till de två beslut som har fattats av Europeiska rådet, men det kommer att bli väldigt spännande att se vad som sker inför och under Europeiska rådets möte i december.

När det gäller Irland är vår uppfattning att vi ska respektera att man själv får definiera sin väg framåt. Alla säger att man inte vill se någon fördragsändring som skulle påbörja nya ratifikationsprocesser och innebära en kraftig tidsförskjutning för möjligheten att få fördraget på plats. Däremot respekterar man att det kan ta tid innan Irland känner sig färdigt. Vid det här tillfället var man ju inte färdig, och det var därför som jag refererade till att premiärminister Cowen ska återkomma i december.

Anf. 23 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Fru talman! Jag vet inte om jag fick några riktiga svar. Men vi försöker igen. Tänker regeringen gå med på att vissa länder får ställa sig utanför när det gäller klimatarbetet?

Om Irland förhandlar sig till förändringar, vad betyder det för Sveriges del? Vad menar statsministern här?

Anf. 24 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Vid detta tillfälle handlade diskussionen inte om att någon skulle ställa sig utanför, utan tidtabellen inskräpades. Det jag beskrev är processen fram till decembermötet. Min uppfattning är att det säkert kommer att landa i någon sorts överenskommelse, men det intressanta är vilka detaljer det kommer att handla om. Det gäller alltså eftergifter för enskilda medlemsländer, inte att någon ställer sig helt utanför. Där finns det absolut en stor risk för att många nu ser till egna förhållanden på ett sätt som kan vara menligt för klimatfrågan.

Irlands fortsatta process påverkar Sverige mycket eftersom den påverkar hur vårt ordförandeskap kommer att se ut. Det påverkar tidtabellen för mycket av arbetet framgent. Utgångspunkten är att det inte ska bli fördragsförändringar. Det ska inte leda till nya omfattande ratifikationsprocesser eller tillägg av olika slag. Det blir en diskussion om när och med vilka politiska förklaringar som Irland i så fall väljer att gå till ny folkomröstning.

Anf. 25 ANNA KINBERG BATRA (m):

Fru talman! Tack, statsministern, för redogörelsen från toppmötet.

Som redan har nämnts här hade vi EU-nämndsmöte inför mötet, och då hade ledamöter från flera partier en diskussion om det finansiella lägets påverkan på arbetet för klimatpaketet. I den här kammaren behöver vi knappast övertyga varandra om vikten av att hålla tidtabellen och

om vikten av att EU tar sitt ansvar och visar ledarskap även gentemot övriga världen.

Statministern har redan redogjort för att det hur som helst gick ganska bra under toppmötet. Både franskt och svenskt ledarskap visade på resultat. Vi har hållit tidtabellen, och nu är det upp till länderna att jobba vidare med detta inför toppmötet i december.

Men om man jämför de officiella slutsatserna från mötet med förslagen inför det kan man se att det nu skrivs lite tydligare att man ska ta hänsyn till förhållanden i enskilda länder. Det är lite skarpare skrivningar om att kostnadseffektivitet ska ingå i hur man genomför målen. Då kan man naturligtvis vara lite orolig för vad som ligger bakom dessa ord. Statsministern var ju med på mötet, så jag skulle vilja be honom utveckla lite vad som ligger bakom det här, också vad gäller farhågor.

Stödet i Sveriges riksdag genom EU-nämnden var ju brett – över parti- och blockgränser – för regeringens linje och för vikten av att genomföra klimatpaketet. Men det finns viss oro, vilket även Susanne Eberstein tog upp, hos några andra regeringar och politiker som inte prioriterar det här lika högt just nu.

Anf. 26 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Det är alldeles korrekt som Anna Kinberg Batra säger. Det är därför jag nämnde att en lång rad länder – många fler än de som ibland framställs som länder som skriver fram initiativ – som har invändningar av typen: Det fungerar inte för oss, och det måste göras enskilda anpassningar till just våra förhållanden.

Det som var möjligt för att förtydliga att tidtabellen skulle hållas var just en text som precis på det sätt som frågeställaren påpekar öppnar för hänsynstagande till enskilda länder. Jag tror att alla förstår vad det innebär. Det kommer att öppna en fortsatt diskussion om att gå olika länder till mötes.

Kostnadseffektivitet är, vill jag påpeka, något som i och för sig vi har hävdat som ett svenskt intresse. Vi hör resonemang här som tycks ta för givet att vi ska agera för att de som har lite mer resurser ska finansiera för dem som har lite mindre resurser här i Europa. Då vill jag säga: Vänta bara tills den globala diskussionen kommer! Då kommer verkligen fattiga delar av världen att föra precis det resonemanget. Därför menar vi att användandet av mekanismer som för ut resurser ur Europa till stöd för omställning i fattiga delar av världen och en mer kostnadseffektiv klimatpolitik är en mycket intressant fråga. Det finns öppningar för det.

Väldigt mycket kommer att handla om utformningen av utsläppshandeln. Hur mycket ska auktioneras? Vilka sektorer ska omfattas? Ska man ha olika utsläppshandel med olika verkan för olika delar? Det är detta jag menar när jag talar om detaljerna. Man kan säkert vara överens om att målformuleringarna är fortsatt bra, men det är i detaljerna som mycket av avgörandet kommer att stå.

Alla är nu väldigt bekymrade med tanke på jobb, industri och egna förutsättningar. Vi ska väl inte göra oss några illusioner i vårt land – vi tycker väl också att det är viktigt med jobb och att grunderna för välfärd ska bestå? Vi ska inte ha attityden att dessa diskussioner är helt obegripliga för oss. Också vi kommer att tycka att detta är viktigt när det knackas på dörren till svensk industri.

Prot. 2008/09:17
22 oktober

*Information från
regeringen*

Anf. 27 ANNA KINBERG BATRA (m):

Fru talman! Tack, statsministern, för svaret!

I samtal med industri- och bilindustriintressen i både Sverige och andra länder är det viktigt att framföra – vilket jag vet att statsministern också gör – att klimat- och miljöåtgärder skapar jobb. Åtgärder här behöver inte stå i motsats till åtgärder i andra länder. Båda minskar utsläppen i världen. Detta var ett viktigt svar också på detaljnivå.

Nu väntar som sagt toppmötet i december. Men redan innan dess är det ett uppföljningsmöte på global nivå i Polen, där det just finns en lite svårare debatt om genomförandet av klimatpaketet. Nu är det ju miljöministrarna som förbereder detta, men jag vill ändå fråga statsministern hur statsministrarna jobbar inför toppmötet och om det finns något särskilt som kan göras genom det svenska, ganska starka ledarskapet i den här frågan?

Anf. 28 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Jag tycker också att detta är ett viktigt perspektiv. Här finns många av morgondagens jobb – grönt anpassade, energieffektiva jobb. Det är viktigt att styra mot det. Ju mer man använder styrmedel och förnyar sig, desto tidigare kommer de jobben. Men det hindrar inte att man på många arbetsplatser med tung energiförsörjning kopplad till fossila bränslen är orolig, åtminstone i början av omställningen. Det är väldigt många utgångspunkt just nu.

Det är riktigt att miljöministrarna håller på med detta. De har suttit i början av veckan i Luxemburg och fört diskussioner om detta. Vi håller nu kontakt med ordförandeskap och via våra särskilt utsedda personer som jobbar med klimatfrågan från svensk utgångspunkt för att försöka vara pådrivande i processen mot december.

Som jag sade i mitt anförande är det nu väldigt grundläggande att Europa får detta på plats för att kunna agera globalt. Det kommer att kräva att Sverige och de som har varit mest pådrivande är påtagligt närvarande i diskussionen för att få detta på plats i december.

Anf. 29 ROGER TIEFENSEE (c):

Fru talman! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Min fråga gäller åtgärdsplanen för att stabilisera finansmarknaden. Som jag ser det är styrkan i åtgärdsplanen samordningen av åtgärder. En samlad och koordinerad respons på oron på finansmarknaderna skapar förutsättningar dels för stabilitet, dels för sund konkurrens. En styrka i åtgärdsplanen är också att det tydligt lyfts fram att skattebetalarna ska hållas skadeslösa. Notan ska inte skickas till skattebetalarna. Detta är en viktig del av överenskommelsen, men var det självklart?

Jag vill fråga statsministern vilka erfarenheter som ligger bakom detta viktiga konstaterande och överenskommelsen om att skattebetalarna så långt möjligt ska hållas skadeslösa?

Anf. 30 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Jag delar Roger Tiefensees bedömning att det viktiga var att få en samordning i vad vi nu gjorde.

Utgångspunkterna har ju varit väldigt olika. Vi har olika strukturer på våra finansiella system. Sverige har få banker. Danmark har många. Vi

har olika typer av problem. Vi har haft brist i likviditet, men många andra har rent nödlidande banker, till och med konkursmässiga.

Det som krävdes var att vi hade trafikregler, som vi då har kallat det, alltså ett samordnat agerande för hur vi skulle förstärka likviditetsmöjligheter och tillföra kapital till banker som behövde förstärka sitt eget kapital men också hantera nödlidande finansiella institutioner.

Det fanns en tendens – det var ju något av det som drev på att Europa agerade – att något land förklarade en närmast total garanti, alltså någon sorts total säkerhet, baserad på att skattebetalarna och staten i sista hand skulle stå för varje risk i det finansiella systemet. Det fanns en del också här i Sverige som ropade: Så borde väl alla göra, så är alla risker borta.

Men det kunde ju bli en följd av det, att det, som sagt, blev en stor nota till skattebetalarna. Det är dessutom osäkert var de bristerna egentligen skulle uppstå. Därför tyckte vi att det här var ett mer balanserat sätt. Det handlar om att markera att det går att hantera bland annat, som vi nu har föreslagit, genom att man bygger upp fonderade medel baserade på avgifter till bankerna och därmed säkerställer att det blir banker som är med och finansierar det som är stabilitetsskapande snarare än att man skickar det till skattebetalarna.

Jag uppfattade att det fanns ett brett stöd för det, även om man bör notera att en del har gått in med väldigt omfattande stödprogram redan nu av ett slag som inte har varit aktuellt i Sverige.

Jag tyckte att vi fann den goda balansen i åtgärderna. Det är väldigt viktigt att vi nu också snabbt får det här på plats med riksdagens stöd för att kunna komma ur den tunnel vi fortsatt befinner oss i.

Anf. 31 ROGER TIEFENSEE (c):

Fru talman! Tack för svaret! Jag tror att en viktig del är att konstatera att vi har en överenskommelse, en åtgärdsplan. Men sedan har jag en följdfråga. Den handlar om samordningen länderna emellan när det gäller implementeringen av det här och det konkreta lagstiftningsarbetet i respektive land. Hur kommer detta att gå till för att verkligen säkerställa den sunda och säkra konkurrensen och för att säkerställa att skattebetalarna hålls skadeslösa?

Anf. 32 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Det var också en erfarenhet av den tidiga fasen, när den finansiella krisen flyttade över från USA till Europa, att det var en del som gick ut och sade: Nu ska vi göra det och det. Då bad vi sedan att få in lagstiftningsunderlaget för detta, och då fanns det inte. Det vill säga man agerade snabbt men utan att ha de färdiga lagförslagen till stöd.

Nu sker detta mycket skyndsamt i Europa, att också lagförslagen kommer fram. Det har ju byggts på en process i den europeiska kommittén, Ekofin och eurogruppen, där man just har samordnat sig för att säkerställa att det blir likartat. Men även där bör man notera att det finns skilda förhållanden när det gäller hur vi fattar beslut.

I Tyskland måste man tala med kretsen av förbundsländer, som är en del av garantin för att kunna finansiera. Vi har en lite annan beslutsordning. Men det har varit nära kontakter framför allt med dem vi oftast är nära allierade med i den här typen av frågor för att säkerställa att vi nu får väldigt likartade system.

Man bör dock notera att det på marginalen ändå uppstår skillnader. Vi har lite olika nivåer för insättningsgaranti, till exempel.

Anf. 33 CHRISTER WINBÄCK (fp):

Fru talman! Energieffektivitet är någonting som diskuteras mycket, och det finns ett mål att minska CO₂ totalt sett i Europa.

Jag ställde frågan inför toppmötet om det kommer att resoneras någonting om kärnkraftsbiten i EU. Man skriver ju att man ska respektera varje lands egen mix av lösningar och så vidare. Med tanke på att Sverige i dag är så pass beroende av kärnkraft är det viktigt att vi behåller och möjliggör en fortsättning av den energimixen för Sveriges del.

Jag undrar om det på något sätt resoneras om detta, hur kärnkraften kommer att vara en fortsatt del av Europas energimix.

Anf. 34 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Det var inte någon lång kärnkraftsdiskussion, men det är ett energitörstigt Europa som träffas. Våldigt många har ett stort beroende av fossila bränslen. I flera av de länder vi diskuterar är det närmast ett totalt beroende av olja och kol.

I det perspektivet har vi definierat kärnkraften som att den inte är en del av det som är förnybart, men den är en del av det som minskar CO₂-emissionerna; den leder alltså till minskade växthusgasutsläpp. Så har Europas definition när det gäller synen på kärnkraften blivit. Det gör att länderna utifrån det drar lite olika slutsatser.

En del länder fortsätter att använda sin kärnkraft. En del bygger nya aggregat. En del väljer fortsatt att inte ha några kärnkraftverk. Och det finns en respekt i kretsen av stats- och regeringschefer för att det så ska vara. Vi diskuterar mer användningen av styrmedel och vilka mål vi ska nå än de exakta delarna i hur vi sedan komponerar vår energimix.

Anf. 35 CHRISTER WINBÄCK (fp):

Fru talman! Tack, statsministern för svaret! Ja, det här med styrmedel är viktigt, och vid implementeringen av den europeiska strategiska energiteknologiplanen kommer det att krävas en hel del pengar. Hur man då använder dessa pengar kommer att avgöra om man styr mot det som länderna själva vill ha. Eller kommer EU att komma med pekfingrar när det gäller hur vi kommer att använda de här pengarna?

Vad jag menar är att det för Sveriges del är viktigt att vi ser till att det finns en långsiktig framförhållning när det gäller användandet av pengar, de medel som behövs eftersom också kärnkraften för Sveriges del kommer att finnas kvar inom en överskådlig framtid.

Vi vet att det finns ett stort behov av att upprusta de kärnkraftverk vi har och av att se till att vi får ut mer effektivitet ur de redan befintliga. Så min fråga är: Kommer en del av de här styrmedlen, pengarna, att kunna användas till detta för Sveriges del?

Anf. 36 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Det närmar sig nog mer vår inhemska energidiskussion. Den ska vi gärna föra i olika sammanhang. Då har vi också att, så att säga, underkasta oss att vi bland annat har en förnybar målformulering

som ju för svensk del har uttolkats som att vi ska gå från 40 till 49 procent av förnybar energianvändning, totalt. Där får inte kärnkraftsanvändningen räknas in. Samtidigt ska vi ha sjunkande emissioner, och där spelar kärnkraften definitivt en roll.

Sedan får vi väl utifrån det ställa oss frågan hur styrmedel och olika möjligheter till beslut ska se ut.

Vi har en alliansöverenskommelse som vi följer, och det kommer säkert att finnas behov av att diskutera det också inför nästa mandatperiod.

Anf. 37 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! Tack för redogörelsen! Det var intressant och glädjande att höra om och läsa slutsatserna när det gäller hanteringen av de finansiella frågorna. Jag förstår att Sveriges tidigare erfarenheter har spelat roll och haft inflytande över hur de här slutsatserna till slut landade.

Det gläder mig särskilt också att höra och läsa att Europeiska rådet bekräftar beslutsamheten att fullgöra sina ambitiösa åtaganden på klimatområdet, alltså inte bara tidtabellen.

Det är gott och väl att ha ordning på de finansiella systemen, men om de ekologiska systemen brakar samman till följd av kraftiga klimatförändringar är de finansiella systemen inte särskilt mycket att hålla i.

Jag vill ställa en fråga om den korta diskussion eller rapport som den irländska premiärministern hade om Lissabonfördraget.

Det är intressant att läsa anförandet från den irländska premiärministern. Han pekar ju på några av orsakerna till att man röstar nej. Många säger, enligt den omfattande opinionsundersökning man har haft efteråt, att brist på kunskap och förståelse är en viktig anledning. Detta har exploaterats skickligt, kan man väl säga, och formulerats som konspirationsteorier och mytbildningar om vad som skulle hända om det skulle bli ett ja på Irland.

Det handlar om att man skulle bli av med sin neutralitet och att försvarspolitiken skulle sugas upp. Det handlar om etik och socialpolitik.

Vilka lärdomar tycker statsministern att vi kan dra för att bättre än hittills föra samtalet om EU:s framtid vidare så att vi kan undvika den typen av exploatering av brist på kunskap?

Anf. 38 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Det är väldigt många som skulle vilja kunna svara på det på ett bra och enkelt sätt.

Det är förmodligen så att Lissabonfördraget för mycket handlar om hur EU ska fungera som beslutsfattare när väljarnas utgångspunkt mer är deras vardagsproblem.

De kan nog känna respekt för att det finns gränsöverskridande problem och gärna se ett starkt europeiskt samarbete som kan göra något åt det. Men huruvida det ska ledas av en vald ordförande för Europeiska rådet eller hur kommissionen ska vara antalsmässigt bestämd för att möjliggöra det tror jag inte vi ska göra oss några illusioner om att människor sitter hemma vid sina köksbord och funderar över varje dag. Det är en del av problematiken. Det är väldigt mycket beslutsteknik som det här fördraget handlar om.

På Irland ansågs nejsidans bästa slogan vara: *If you don't know, vote no!* Vet du inte eller tycker du att du har fått otillräcklig information, rösta nej!

Alla vi som någon gång har arbetat med den här typen av frågor vet att det ofta är den reaktion vi får: Jag tycker inte att jag har fått all information. Då kanske utgångspunkten är att ta det säkra före det osäkra och rösta nej.

Det är en viktig förklaring till varför det blev som det blev. För vi kan samtidigt – det underströk också premiärminister Cowen – konstatera att det irländska folket kanske är det mest EU-positiva som vi har i hela EU. Hur gick det till?

Det visar att det ofta är svårt med en folkomröstning om en komplex materia som består av massvis med olika paragrafer. Det är en sak att säga ja eller nej till euron. Att säga ja eller nej till en räkka av olika förslag som ska vägas mot varandra är mer komplicerat.

Därmed ska vi inte förtrötta i våra ambitioner att beskriva och förklara varför EU-samarbetet behöver vara starkt för att klara gränsöverskridande problem och för att finnas till stöd för att lösa människors vardagsproblem. Men det kanske hänger lite på att det mer handlar om att diskutera på det sättet och mindre de tekniska delarna.

Anf. 39 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! Jag tackar statsministern. Vi kanske ska tipsa irländarna om en bra slogan för jäsidan nästa gång: *If you don't want a mess, vote yes!*

Jag tackar för redogörelsen och reflexionerna. Hur ser statsministern på planen framöver? När kan vi föra frågan framåt och ta nästa steg? Lissabonfördraget innebär ändock förenklingar, förtydliganden och också väldigt många positiva saker för Sveriges del som när det gäller antalet parlamentariker. Hur ser statsministern på processen framåt?

Anf. 40 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Jag ska absolut se om jag kan få med den där sloganen vid något möte med Cowen.

Vi är nu väldigt nära den punkt där vi får konstatera att Lissabonfördraget inte kommer på plats före valet till Europaparlamentet i juni nästa år. Det innebär att vi får fortsätta med Nicefördraget och två färre platser till Europaparlamentet. Det innebär att EU-kommissionen ska börja minska när den återsamlas efter valet – eller nyväljs, ska jag säga.

Det blir någon form av tidsförskjutning som bygger på vad Irland vill ha för politiska klargöranden när de känner sig mogna att gå vidare. Jag vill fortsatt visa respekt för att de inte kunde svara på det nu utan sade sig vilja försöka göra det i december. Är det något vi ska vara väldigt tydliga med är det att det måste få vara irländarnas sak att berätta om detta. Att komma utifrån nu, framför allt från länder som själva har haft stora diskussioner och kanske till och med har haft folkomröstningsresultat som har gått emot, och hävda att man vet hur irländarna ska bestämma kommer inte att vara en bra metod.

Anf. 41 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Jag vill be statsministern reflektera över det demokratiska beslutsfattandets villkor här i riksdagen med anledning av två frågor som stod på dagordningen vid Europeiska rådet. Jag tänker dels på Lissabonfördraget, dels på finanskrisen.

Sveriges riksdag ska enligt gällande tidsplan fatta sitt beslut om Lissabonfördraget om en knapp månad, den 20 november, och det innan regeringens utredare Claes Stråth den 15 december redovisar utredning och konsekvens för åtgärder med anledning av EG-domstolens dom i det så kallade Laval-målet. Varför denna brådska, Fredrik Reinfeldt, när vi nu vet med största visshet att Lissabonfördraget i alla fall blir avsevärt försenat? En enad opposition och fackföreningsrörelse vill få ta del av denna stråthska utredning före ställningstagandet till Lissabonfördraget.

Ett annat än mer flagrant exempel på odemokratisk beredningstid är det stabilitetspaketet mot finanskrisen som regeringen efter diskussion vid Europeiska rådet enligt uppgift kommer att presentera riksdagen i morgon torsdag med en motionstid på mindre än ett dygn och med beslut i kammaren i början av nästa vecka. Det är ett komplicerat paket för att lugna den allestädes närvarande marknaden, och det innehåller offentliga åtaganden på det obegripliga beloppet av 1 500 miljarder kronor.

Jag vill som sagt att statsministern reflekterar över och kommenterar den demokratiska beslutsprocessen i dessa två mycket viktiga frågor som snart ska behandlas här i riksdagen.

Anf. 42 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Fördraget kan knappast beskrivas som att det har tagits fram skyndsamt. Det är en process som har pågått i många år och som huvudsakligen drevs av den förra regeringen. Mitt besked har varit, också inför EU-nämnden, att vi före det att vi undertecknade själva fördraget säkerställde att den majoritet som är erforderlig finns i riksdagen till stöd för vårt undertecknande.

Det har konstaterats, också från fackliga företrädare, att Lissabonfördraget förstärker snarare än urholkar arbetsrättsliga förutsättningar för löntagarna och att det på andra sätt också är förbättringar som välkomnas av fackliga företrädare. Det hänger inte ihop med Laval- domen och de frågor som Stråth utreder. Dessa två frågor har ingen koppling.

Europeiska rådets medlemmar, oavsett politisk kulör, har uppmuntrat och uppmanat samtliga länder att fullfölja sin ratifikationsprocess. Sverige ligger nu nästan sist i Europa att fatta detta beslut. Det tycker vi att vi nu ska göra. Vi får återkomma till diskussionerna om eventuella konsekvenser och analyser när det är färdigt.

När det gäller stabilitetspaketet vet jag inte om Jacob Johnson menar att han för alla tillfällen utesluter att man skulle kunna gå fram med snabb lagstiftning. Då vill jag dra mig till minnes att Vänsterpartiet har varit med om att täppa till avancerad skatteplanering. Vänsterpartiet brukar inte hindras att fatta snabba beslut.

Det är ofta behov av att agera skyndsamt när det handlar om ett flyktigt kapital och stor risk för småsparare, hushåll och småföretag om vi inte agerar. Jag tror att de skulle ha känt en väldigt stor besvikelse om vi hade sagt att det här kommer att ta väldigt lång tid och fördjupa deras

problem när riksdagen faktiskt har möjlighet att vara snabb när den bara vill.

Anf. 43 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Demokrati tar och måste få ta tid. Jag menar att när vi nu vet att Lissabonfördraget kommer att försenas och det kommer en viktig utredning om två månader att riksdagen borde avvakta den stråthska utredningen.

Visst måste riksdagen i vissa krislägen fatta snabba beslut. Det gäller inte Lissabonfördraget, möjligtvis finanskrisen med de motiv som statsministern anför. Men om så är fallet visar det på orimligheten med dagens internationella finanssystem och på nödvändigheten av att grundligt förändra detta för att uppnå robusthet, transparens och demokratiskt inflytande och kontroll. Finanssystemen bör ses som en grundläggande samhällelig infrastruktur där girigheten hålls på armlängds avstånd.

Jag vill uppmana regeringen att stödja de krafter som arbetar för en genomgripande reformering av Bretton Woods-institutionerna.

Anf. 44 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! När det gäller Bretton Woods-institutionerna, IMF och Världsbanken, har vi också haft som utgångspunkt att man bör se om de går att modernisera och utveckla. Det kloka med dem är att de ger plats för alla, till skillnad från det som ibland är sättet att hävda att världen samlas, nämligen att de stora samlas, det som ibland kallas G 7 eller G 8 eller förstärks med några utpekade länder.

Det har hetat att det ska vara ett stort möte nu, bland annat i nära anslutning till det amerikanska presidentvalet. Det är tänkt att vara ett förstärkt G 8. I det hänseendet kan jag hålla med om att det förmodligen är bättre att utveckla de institutioner vi har och som har den fördelen att där har vi svenskt deltagande och möjlighet att göra vår röst hörd.

Anf. 45 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Jag tackar statsministern för återrapporten. Den globala finansiella oron måste bekämpas och åtgärdas. Därför är det bra att Sverige såsom övriga EU-länder agerar på ett nationellt plan. Också länder runt omkring i världen måste agera. Jag tror att vi är ganska överens om att det är nödvändigt för att säkerställa inte minst småsparares och fattiga människors resurser.

Det som var den stora stridsfrågan på toppmötet var klimatfrågan. Visst måste det anses vara ganska oroande att sju länder, när man ska diskutera en tidtabell, vill lägga in veto. De vill inte ha någon tidtabell för att på sikt åstadkomma konkreta åtgärder för EU och EU-länderna för att åtgärda den största utmaning vi faktiskt står inför – klimatkatastrofen. När man hör EU-länderna prata om att vi ska ha ett ledarskap undrar man vad detta ledarskap innebär om man börjar bråka om en tidtabell för att fatta ett beslut längre fram.

Nu finns det i stället andra länder som ingår i ledarskapet och som lägger fram förslag inför det internationella FN-toppmötet nästa höst. Både Norge och Schweiz har tagit fram konkreta förslag på hur man ska lösa finansieringsfrågan för utvecklingsländerna, medan EU-länderna

sitter och bråkar om man ska fatta beslut i december eller inte. Detta inger verklig oro för vart EU är på väg i klimatfrågan.

Jag utgår från att statsministern nu kommer att ta initiativ fram till decembertoppmötet för att påpeka för de länder som försöker sätta upp hinder att det är en fördel att agera nu. Att åtgärda klimatproblem nu skapar också jobb.

Vilken strategi har statsministern för att få igenom det han har stöd av i hela EU-nämnden, nämligen kraftfulla klimatåtgärder i EU-länderna?

Anf. 46 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Jag har förstått att Ulf Holm har varit ledare för den del av Miljöpartiet som tycker att man fortsatt ska driva ett utträdeskrav. Nu blev inte det den knappa majoritetens mening i Miljöpartiet.

En sak som har slagit mig är: Tänk om vi inte hade haft EU för att försöka samordna länderna att ta klimatfrågan på allvar! Då hade alla de invändningar vi nu hör funnits i alla fall, och vem hade då satt press på alla länder som inte tycker att de ska göra något för egen del? Hur hade Ulf Holm löst det?

Jag kan berätta att det bara finns ett enda skäl till att vi nu har ett verkligt tryck på de länder som egentligen inte vill möta sina klimatåtaganden, och det är det faktum att de är medlemmar av Europeiska unionen. Det är precis det som gör att vi kan trycka på och på allvar försöka få detta på plats till december. Om Ulf Holm hade varit närvarande tror jag att det hade varit påtagligt för honom att det är just detta som är deras svåraste väg ut ur ansvarstagandet: nämligen hänvisningen till både beslut som de har varit med och fattat och den solidaritet som bygger på att EU går fram gemensamt.

Varför är det viktigt för världen? Vad är det EU försöker göra? Jo, EU försöker anta mål som är bindande på några års sikt, vilket sedan leder till en fördelning mellan länderna hur man ska uppnå dem. Om Europa kan klara det är det precis det svar som även den globala lösningen behöver. Utan den typ av globala svar byggda på bindande lösningar är vi som George Bush och andra som säger: Låt varje land göra vad de själva tycker att de orkar med!

Det är alternativet, Ulf Holm. Det löser inte den globala klimatutmaningen.

(Applåder)

Anf. 47 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Tack så mycket, statsministern, för svaret, eller recensionen av läget.

Jag menar fortfarande att de som just nu har ledarskapet i EU-frågan är länder utanför EU, till exempel Schweiz och Norge som har tagit fram förslag på hur man kan finansiera utvecklingsländernas ansvarstagande.

Jag tror att det är väldigt viktigt, och jag tycker inte att det är ledarskap när EU-länderna diskuterar tidtabellen. Jag tycker att det är oroväckande, och jag tror faktiskt att statsministern delar den oron och hade varit lyckligare om det snabbt hade kunnat bli ett beslut på detta toppmöte att tidtabellen ska hållas. Det som i stället delvis har dominerat bilden av toppmötet är att man inte är ense.

Det står också att man ska ta hänsyn till det specifika läget i varje enskilt land. Innebär det att vissa länder ska höja sina mål, medan andra länder kan ha ett lägre mål? Är det betydelsen av detta?

Anf. 48 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Principen bygger på en solidaritet länderna emellan. Vi ska gemensamt nå 20-procentiga utsläppsreduktioner fram till 2020. Det varje land självt vill lätta på sin egen del för man över till någon annan. Det är precis det som i så fall sker.

Jag följer också den norska diskussionen som ju väldigt ofta försöker anpassa sig in i vad EU gör utan att vara medlem. De tycker att det är en viktig utgångspunkt, eftersom de ser vikten av ett samlat agerande.

Det är bra att Norge är aktivt när det gäller finansieringen. Men missa inte poängen, Ulf Holm – Norge är en av världens största oljeproducenter som på detta sätt försöker ta en del av ett ansvar som annars delvis borde leda till en annan diskussion. Det är oljan som är problemet, och då bör naturligen stora oljeproducerande länder ta ett mycket större ansvar och bidra till omställning för att vara trovärdiga.

Anf. 49 LARS LILJA (s):

Fru talman! Jag tycker att det är bra att vi har enats om ett finansiellt räddningspaket. Det är något som vi socialdemokrater har stött hela vägen.

Finanskrisen kommer sannolikt att påverka EU under en lång tid framöver. När ekonomierna krymper och arbetslösheten ökar i hela Europa tycker vi socialdemokrater att det är viktigt att värna löntagarnas villkor så att vi inte hamnar i en situation med löne- och arbetsvillkorsdumpning.

Jag undrar om den delen av medborgarnas problem framöver diskuterades vid mötet. Vi vet att statsministern inte är villig att lyfta fram frågan om löntagarnas villkor och fackliga rättigheter vid rådsmöten. Jag undrar om det var något annat land som möjligtvis var intresserat av att lyfta fram denna fråga.

Anf. 50 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Europa består av både vänsterstyrda och borgerligt styrda regeringar. Frågan var inte uppe av det enkla skälet att man inte ser den koppling till Lissabonfördraget som en del av ledamöterna i denna kammar driver. Vi ser inte kopplingen i den delen.

Vi ser inte heller att det som först ligger framför oss skulle handla om någon urholkning av arbetsrättsliga förutsättningar. Diskussionen handlade inte om detta, utan – inte minst på franskt initiativ, och jag har sett att Nicolas Sarkozy också har sagt detta i USA – om vi nu ska inrätta stora stödfonder, i fransk tappning till och med uttryckt som att köpa upp företag som inte går bra inför risken att de annars flyttar utomlands. Den typen av resonemang motsatte jag mig av det skälet att det är klassisk protektionism av ett slag som frihandelsvänliga länder som Sverige bör akta sig för att ställa sig bakom.

Vad vi i stället ska se till är att ha starka resurser för omställning på precis det sätt som vi har mött andra kriser i Sverige så att människor kan komma vidare i utbildning och i andra arbeten. Vi bygger individerna

starka snarare än att tro att det alltid handlar om att skicka in pengar i företag och verksamheter som kanske inte längre är konkurrenskraftiga.

Detta diskuterades. Där fanns stor oenighet, vill jag påpeka, och Sverige var starkt drivande för att få bort en text som först talade om rent riktat industristöd. I stället talade vi om grundläggande villkor för att förstärka förutsättningarna för sysselsättning och för att upprätthålla konkurrenskraften i europeisk industri.

Det var en diskussion som kom nu och som säkert kommer att fortsätta på kommande toppmöten för att möta den avmattning som mycket riktigt hela Europa känner av.

Anf. 51 LARS LILJA (s):

Fru talman! Jag tycker att verkar vara en bra inriktning i den politiken. Det som är intressant är att statsministern tidigare i sitt anförande talade om nödlidande i finansiella institutioner, och det är naturligtvis jättebra. Det vi kan se framför oss nu är att vi kommer att få ganska många nödlidande europeiska medborgare i den lågkonjunktur som sannolikt följer av finanskrisen.

Då vill jag betona hur viktigt det är att man både i Sverige och i Europa på ett effektivt och bra sätt jobbar med den omställning som statsministern nu talar om. Vi har förstås divergerande uppfattningar om hur det ska ske just i Sverige, men hur går resonemanget bland de övriga EU-länderna? Är man beredd att jobba för att klara av lågkonjunkturen och den arbetslöshet som sannolikt följer i dess spår?

Anf. 52 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! I den delen är ju alla Europas regeringar ansvariga inför sina väljare. Det är bara att notera att man ger väldigt olika besked just nu. Väldigt många talar om stora stödprogram till industri och enskilda företag. Väldigt många ropar på mer protektionism. Sverige står emot i den diskussionen. Vi säger att vi i grunden tror på fortsatt frihandel och öppenhet.

Vi tror, också baserat på våra egna erfarenheter, att det är viktigt att betona kvalitet och utbildning, det som bidrar till omställning, matchning på arbetsmarknaden och livskraftiga företag som klarar sig i konkurrensen och som när väl krisen är över kan växa sig starka och därmed leda till att fler får jobb. Jag tror att vi kan hävda att vi har erfarenheter till stöd för att det är ett riktigt vägval.

Många andra pratar nu om helt andra utgångspunkter. Det bör också noteras att Sverige sitter med ett stort överskott i våra offentliga finanser. De flesta andra som pratar om de här åtgärderna har redan stora underskott.

Anf. 53 KRISTER HAMMARBERGH (m):

Fru talman! Svensk arbetsmarknad har gått väldigt bra de senaste två åren. Inte minst har det märkts i den valkrets som jag kommer ifrån, Norrbotten, som i lågkonjunktur eller högkonjunktur under decennier egentligen permanent har haft det sämsta arbetsmarknadsläget i Sverige. Den utvecklingen är bruten nu. Det känns positivt. Norrbotten är till och med ett av de län, en av de regioner i landet som har haft högst tillväxt.

Nu kommer den internationella lågkonjunkturen, och som grädde på moset har vi haft finanskrisen också. Det känns angeläget att vi gör allt vi kan för att dämpa effekten av lågkonjunkturen och för att bygga upp förutsättningar för nya jobb. Härvidlag vill jag ge statsministern en eloge för att han visat den typ av handlingskraft som han har under de senaste veckorna här hemma, på nationellt plan, men också för att vi har deltagit bland resten av regeringscheferna som också har visat handlingskraft när det gäller att lösa krisen.

Samtidigt är krisen inte riktigt över. Det finns en oro, inte minst hos de små företagen, över kreditgivning, över möjligheten till checkkrediter, över att kunna bedriva sin normala, vanliga verksamhet. Därför har jag en fråga med anledning av rådsslutsats nr 10, där man talar om att den europeiska investeringsbanken ska kunna gå in och undsätta små och medelstora företag i Europa och att man också ska ta större riskandelar.

Det här låter ju bra – det är betydande belopp, 30 miljarder euro – förutsatt att det sker på ett sjyst sätt så att inte företag som i sig inte är riktigt sunda och inte fungerar får stöd och därmed riskerar att i konkurrens slå ut företag som har en livskraft, exempelvis i Norrbotten. Hur har diskussionerna gått där?

Anf. 54 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Detta är en exakt illustration av hur diskussionerna går. Det finns de som först när det gällde den finansiella krisen talade om att utfärda totala garantier och lyfta av all risk. Sedan kommer det till nödlidande företag med problem, och då säger man: Ge alla det stöd de behöver!

Krister Hammarbergh påpekar någonting väldigt viktigt. Det är att gör man för mycket, bidrar för långtgående, sätter man konkurrensen ur spel. Då hjälper man den som har svårast att klara sig i konkurrensen, på bekostnad av den som är mer livskraftig men som till följd av det omfattande stödet till dem som går lite sämre får växande egna problem.

Om vi agerar på det sättet kommer vi att också se varaktiga jobb försvinna. Därför har vi både när det gäller de finansiella åtgärderna och diskussionerna om vad som därefter ska följa i olika former av stöd påpekat just vikten av konkurrensneutralitet och att upprätthålla och inrikta sig på att bygga stark konkurrensförmåga långsiktigt.

Det har präglat den budget som vi har bett om riksdagens stöd för så att vi kan investera väldigt tungt i det som ska bygga vår svenska konkurrensförmåga: forskning, förstärkningar i utbildning, stöd för omställning så att människor kan komma vidare och uppleva att det lönar sig att arbeta, söka sig vidare på arbetsmarknaden, infrastruktur. Det tror jag är en riktig inriktning.

Det bör också prägla, även om diskussionerna var korta, den del som gäller Europeiska investeringsbanken. Men jag håller helt med. Precis samma typ av diskussioner gäller också deras resurser. Det är precis i sådana här lägen man ofta går fel, där man försöker cementera det som är invariant, som alltid har funnits, och gör det på ett sätt så att det också hindrar livskraftiga företag från att utvecklas. Det gör att vi alla blir fattigare och att vi också får färre jobb.

Jag tycker att det är en mycket viktig, grundläggande princip som Krister Hammarbergh har hävdad. Det är den vi också hävdar i samtalen med våra europeiska kolleger.

Prot. 2008/09:17
22 oktober

*Information från
regeringen*

Anf. 55 KRISTER HAMMARBERGH (m):

Fru talman! Risken i sådana här tider är ändå att den här typen av viktiga punkter blir korta diskussioner. Sedan kommer en tid därefter. Jag hoppas att vi kan ha fortsatta diskussioner och att den svenska regeringen bevakar detta så att vi får en sjyst konkurrens men också att vi kan återkomma och få lyssna på hur vi ska kunna ta del av detta under rättvisa villkor inom Europa.

Anf. 56 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Får jag bara också understryka det Krister Hammarbergh sade redan i sitt första inlägg. Jag har återkommande betonat att vi inte är ute ur de finansiella problem som Sverige upplever, i svans på andras problem må så vara, men vi upplever detta fortsatt. Precis de som Krister Hammarbergh pekar på, de små företagen och hushållen, märker att det är väldigt svårt i ett kreditgivningssystem som i princip har gått i stå eller åtminstone bara delvis har börjat rulla och fungera.

Det är i ljuset av det man ska se alla de saker vi gör och ber om riksdagens stöd för så att vi får i gång det finansiella systemet. Blodomloppet i ekonomin måste fungera därför att det i sin tur betyder så mycket för små företag, för hushåll och för småsparare. Vi kommer definitivt att fortsätta att bevaka våra utgångspunkter och det som är bra för Sverige långsiktigt i de fortsatta samtalen. De kommer naturligtvis att fortsätta långt in på nästa år och kanske ännu längre än så.

Anf. 57 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Det är lite frestande att ge sig in i den diskussion som har tagits upp här i kammaren om Lissabonfördraget och Irland till att börja med. Som centerpartist och med stark övertygelse om att all bra politik måste byggas underifrån tycker jag att det inte är någon bra grund för att skapa ökad legitimitet och ökat engagemang för EU-samarbetet att hålla folket utanför.

Nu recenseras i nedlåtande ordalag det enda folk inom EU, Irlands, som fick möjlighet att vara med i den här diskussionen. I Sverige låter vi inte ens folket vara med i den debatten i en valrörelse inför ett allmänt val. Det är ingen bra grund för att öka legitimiteten och engagemanget i EU-frågorna, som jag tror att vi är överens om att vi måste göra, inte minst om vi ska lyckas lyfta valdeltagandet i valet till EU-parlamentet i juni nästa år. Jag befarar att det här bidrar till att ytterligare cementera det på en kyrkovalsnivå. Det är ingen bra utgångspunkt.

Min fråga handlade egentligen om det som en del andra också har berört, klimatpaketet inom EU. Det var en del oroande signaler från Italien och Polen framför allt om att det här inte passar dem. Nu ska man se över planen, om jag har förstätt referatet från toppmötet rätt.

Jag undrar helt enkelt: Upplever statsministern att det finns en insikt bland EU:s medlemsländer om att det här inte är någonting som vi måste kosta på oss? Man använder ju begreppet bördefördelning, som jag inte

tycker är något riktigt bra begrepp. Det här är, som några frågeställare redan har sagt, ett sätt att komma vidare i utvecklingen. Sternrapporten visar ju att det blir dyrare och svårare om vi skjuter på de här angelägna och viktiga åtagandena.

Jag skulle vilja fråga statsministern: Upplever statsministern att det finns en insikt bland EU:s medlemsländer om att det faktiskt är en poäng att ta itu med klimat- och miljöfrågorna på ett offensivt sätt nu, innan det blir dyrare och svårare?

Anf. 58 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Jag upplever att möjligheten att få Europeiska rådets beslut på plats i mars 2007 definitivt byggde på den typ av insikter som Sven Bergström nu redogör för. Starkt präglade av Sternrapport, Al Gore och den opinionsbildning som fanns i frågan var det möjligt att samla det europeiska ledarskapet till mycket kraftfulla målformuleringar på några års sikt.

Därefter upplever jag att den världspolitiska dagordningen delvis har förändrats – redan före finanskrisen, vill jag påpeka. Men helt tydligt har det svängt ännu mer efter det att finanskris och lågkonjunktur har påverkat många länder, många fler än dem Sven Bergström nämner. Tyvärr har man då landat i någon sorts slutsats där man söker lättnader för egen del i det korta perspektivet.

Då kan vi, och det gör vi, påpeka vad Stern nämner, att det här är framtidens jobb och ett sätt att konkurrera. Det är ett resonemang jag för övrigt har fört med kinesiska ledare och pratat om i USA. Det är någonting som vi försöker använda globalt som argumentering. Jag tror på det fullt och fast.

Då brukar de påpeka: Det är lätt för Sverige att säga det, ni har kommit så långt. Ni är ju redan tydliga vinnare i en sådan omställning. För oss är det inte lika enkelt. Ta en diskussion med Donald Tusk, som är Polens premiärminister. Han vet berätta att de har 95 procents beroende av kol i sin energiförsörjning. Nu säger ni att vi ska göra om det. Det är en jättebra idé, men kan ni berätta vad vi ska ersätta det med och hur fort det ska gå?

Så blir diskussionen.

Det finns – det var därför jag svarade som jag gjorde tidigare på en fråga – en medvetenhet om att medlemskapet i Europeiska unionen är viktigt och att det kräver att man hedrar ingångna överenskommelser. Hade det inte varit för det hade det här inte alls varit möjligt. Nu är det en tuff väg, både till december i år och till december nästa år, för att få världen att samla ihop sig. Det kommer att kräva att Sverige och andra som resonerar med de utgångspunkter som Sven Bergström har klagjort också höjer sin röst.

Anf. 59 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Det förefaller dessvärre som att insikten inte var så stark om att miljö och klimat är nödvändigt att satsa på, eftersom det blir dyrare och svårare om vi skjuter de angelägna sakerna framåt. Jag förstår att statsministern har en stor pedagogisk uppgift att försöka få den insikten att komma tillbaka hos samtliga medlemsländer, och jag önskar lycka till i det arbetet.

När det gäller Polen och kolet kan man naturligtvis förstå att det är tufft. Det är det visst, och vi ska vara glada i Sverige att vi har en så bra mix redan och att vi har en stor andel förnybar energi. Då kommer kärnkraften bara att ställa till problem eftersom den inte räknas in i procentandelen förnybar energi, som en del i den här kammaren tydligen vurmar för.

Det fanns en ambition inom EU att höja ambitionerna till inte 20 utan 30 procent, om världen i övrigt är beredd att lägga ribban så högt. Finns det engagemanget och den ambitionen kvar över huvud taget i de diskussioner som förs?

Anf. 60 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Ja, det är helt korrekt. Det angavs ett 20-procentigt reduktionsmål till 2020, men inom ramen för ett internationellt avtal som vi hoppas få på plats i Köpenhamn har Europa sagt att man går till 30 procent. Nu bör man nog notera att hela den diskussion som nu har utlösts utgår från kommissionens förslag på hur Europa solidariskt, med fördelning mellan länderna, ska nå 20-procentsnivån. Då har vi den här typen av invändningar.

Jag skulle vilja säga så här: Det som underlättar i så fall är att blir det en internationell överenskommelse möter det en del av den oro som på engelska kallas för *carbon leakage*, alltså att man kan flytta produktion till länder med lägre klimatambitioner. Jobben går förlorade, men det blir inte bättre för klimatet. Inom ramen för ett internationellt avtal är ju tanken att styrmedel och omställning också ska komma länder till del som i dag inte för en aktiv klimatpolitik, och då bör det inom ramen för detta vara möjligt att också Europa gör större ansträngningar. Alla är väl medvetna om att det är så det ser ut, men det kommer som sagt att kräva att det internationella avtalet är på plats.

Anf. 61 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Finanskrisen dominerade mötet, sade statsministern. Jag tycker att det är värt att understryka att vi inte är igenom den här processen ännu. I natt har börserna i Asien fallit kraftigt. Kronan faller i dag. Tack och lov faller också marknadsräntorna. Här finns mycket krav på snabbhet och nya åtgärder framöver.

Jag vill understryka det som statsministern och andra har sagt här, nämligen vikten av att man vid det här mötet bekräftade tidtabellen för klimatarbetet inom Europeiska unionen. EU:s arbete på klimatområdet är ju avgörande inte bara för EU-länderna utan också för hela världen. Det är den starkaste globala aktören. Därför blir det så fullständigt obegripligt och ganska upprörande när man från vissa håll säger att vi ska ha ett försvagat europeiskt samarbete, att ett starkt EU är någonting negativt.

I själva verket är det så att har man inställningen att man ska försvaga EU-samarbetet är man för större utsläpp i världen, för det blir konsekvensen. Jag tror att det är otroligt viktigt att vi en gång för alla gör upp med denna föreställning att vi kan ha en svagare europeisk union och samtidigt ha ett starkare klimatarbete på europeisk eller global nivå. Det är en omöjlighet, herr statsminister.

Nu ska jag fråga mer specifikt om Island, punkten 13. Där står det i slutsatserna att Island behöver det internationella samfundets stöd. Det är

ett land i svåra ekonomiska och för den delen också politiska problem. Man är nu inne i en förhandling med Internationella valutafonden, och vi bör stödja detta.

Vi har ett särskilt ansvar i de nordiska länderna, så min fråga till statsministern är: Hur tar vi detta ansvar som nordiska länder, men också som länder inom Europeiska unionen, för att söka stabilisera situationen på Island?

Anf. 62 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag har under det här förloppet också haft direkt kontakt med Islands statsminister Geir Haarde, och jag tror inte att någon behöver göra sig några illusioner om hur läget ser ut på Island. Det är en mycket allvarlig och djup kris som en hel nation har kommit in i. Det beror naturligtvis på att den finansiella sektorns problem särskilt tungt landade på Island, en nation som inte är så folkrik och där den finansiella sektorns tyngd är stor, flera gånger större än hela bnp för Island. Det förklarar det läge man befinner sig i.

Det var viktigt att de nordiska länderna var drivande för att få solidaritetsförklaringen i Europeiska rådets slutsatser. Jag delar helt Carl B Hamiltons uppfattning att detta måste börja med att IMF, som är på plats, får ett strukturerat program som en överenskommelse tillsammans med islänningarna för att påbörja ett rekonstruktionsarbete för att Island ska kunna ta sig ur detta. Finns det på plats ska naturligtvis nordiska grannländer också vara med och föra en diskussion om hur det sedan kan föras vidare och komma på plats. Vi har också markerat på olika sätt att vi gärna är en del av detta. Det viktiga har dock som sagt varit att det måste bli inom ramen för att det också finns ett IMF-program av det skälet att där finns en hel del av kunskapen om hur man rekonstruerar länder som hamnar i den här typen av problem. Utan den typen av långsiktighet är det inte säkert att man kommer vidare. Det är det läge som just nu råder. Precis just nu pågår faktiskt den här typen av diskussioner på plats på Island.

Anf. 63 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Jag tycker att det är väldigt viktigt att statsministern understryker att det arbete som Internationella valutafonden gör på Island förtjänar allt vårt stöd. Det är delvis en kontroversiell fråga på Island huruvida man ska acceptera att Valutafonden agerar så att säga som ett ombud för världssamfundet eller inte.

Låt mig ta upp en annan fråga här helt kort. Det står under punkt 17 f bland de här slutsatserna rätt mycket – det är en lång text, men den är ganska diffus – om energisamarbete i Östersjöområdet. Här kan man läsa mellan raderna och tänka sig diskussioner om elkablar, gasledningar och så vidare. Jag skulle bara avslutningsvis vilja fråga statsministern om han kan ge något mer kött på benen beträffande denna punkt. För att återknyta till Island skulle jag också vilja fråga om det egentligen var någon diskussion om den isländska frågan, eller tog man så att säga bara in den här slutsatsen?

Anf. 64 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Texten togs in utan längre diskussion. Nordiska representanter markerade betydelsen av att Europeiska rådet också hade med den typen av formulering.

När det gäller påpekandet om Östersjösamarbetet var det också ett särskilt förmöte med kommissionens president och representanter för baltiska och nordiska länder, just i syfte att föra en diskussion om hur vi kan förstärka överföringskapaciteten. Det är väldigt ofta den diskussionen man vill föra i östra Europa. Vi vill ibland prata styrmedel, omställning och klimatpolitik, och de vill mer prata om hur vi ska säkerställa att vi får rör och transmission av olika slag som överför energi till oss. Detta är särskilt tydligt i Litauen av det skälet att man ska stänga Ignalinaverket. Det var ju en del av deras medlemskapsavtal för att komma med i Europeiska unionen. Det visar återigen hur EU är pådrivande för bra klimatåtgärder.

Vi ska delta i den diskussionen. Vi vill att det ska vara kommersiellt hållbart. Därför har vi i huvudsak pekat på Svenska kraftnät, som har ansvaret för detta. Det kommer att tas sådana initiativ i den fortsatta diskussionen.

Anf. 65 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd):

Herr talman! Tack för bra information! Inte minst frågesvaren gör att vi känner lite att vi har varit med, fast vi inte har det.

Jag vill anknyta till Carl B Hamiltons sista fråga om punkt 17 och energin. Jag bor i Kalmar län, där Östersjön finns i vår närmaste närhet, och jag skulle också vilja fråga lite om energisäkerheten. Det handlar alltså inte enbart om att det ska vara hållfast och att vi inte ska drabbas av Gudrun och få strömlöst, utan jag menar detta miljömässigt.

Jag skulle vilja fråga, när det gäller energisäkerhet, i hur stor grad miljöaspekterna finns med. Frågan gäller också naturligtvis den ryska gasledningen.

Anf. 66 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag påpekade just att man bör notera att ord som kopplas till miljö och energi ibland betyder olika saker. I östra Europa är det mycket en diskussion om hur man ska säkerställa energiförsörjning och hur den ska nå fram. Det har som sagt sina förklaringar. Man diskuterar bland annat ett beroende av Ryssland. Det finns också ett stort intresse för att på olika sätt kopplas in till nordisk energi- och elförsörjning och inte minst ett intresse för att få kopplingar till Sverige.

Frågan om gasledningen var inte uppe på det här Europeiska rådet. Miljöaspekterna som vi tycker är viktiga och som är en bärande anledning till varför vi har tagit det särskilda Östersjöstrategiinitiativet var inte heller uppe. Det förbereder kommissionen och ska lägga fram i juni nästa år.

Det är för att möta frågeställarens synpunkter på att föra ihop de här frågorna. Vi tycker nämligen att det ska vara precis så att miljö och energi ska gå hand i hand också runt hela Östersjön. Det kommer att vara en väldigt viktig grund för att lära oss tala samma språk.

Jag förstår hur man upplever läget i Litauen just nu. Deras största enskilda energikälla ska snart stängas. Då undrar de: Hur ska vi få varmt i lägenheterna? Hur ska vi säkerställa att vi inte blir ensidigt beroende av Ryssland i ett sådant läge?

Det måste komma vidare från detta. Det måste bygga på miljökoppling och miljötänkande och det måste bygga på ansvarstagande för klimatpolitiken. Det är syftet med vår Östersjöstrategi som vi hoppas kunna få på plats under det svenska ordförandeskapet nästa höst.

Anf. 67 CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd):

Herr talman! Jag gillar överskriften Energitrygghet. Det är just vad alla medborgare känner att de vill ha.

Med anledning av det vill jag fråga: Vilka aspekter har statsministern för oss att föra fram under vårt ordförandeår? Är det någon speciell aspekt som Sverige ska lyfta fram på den här mycket viktiga punkten om energitrygghet?

Anf. 68 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag är övertygad om, och flera frågeställare har varit inne på det tidigare, att det faktum att Sverige har en intressant energimix som inte bygger på beroende av en enda energikälla eller ett annat land är en viktig inspiration för hur andra skulle vilja ha det. De ställer sig frågan: Hur kommer man dit? Hur använder man styrmedel och certifikat av olika slag för att säkerställa den mixen?

Vi har samtidigt vårt ansvarstagande för att försöka få ett internationellt klimatavtal på plats och genom vår Östersjöstrategi visa att vår del av världen också är drivande i att ta ansvar för miljön i Östersjön och klimatriktig energihantering mellan våra länder.

Jag tror att detta huvudsakligen kommer att prägla det svenska ordförandeskapet. På det sättet infaller det väldigt väl i tiden, eftersom många länder vänder sig till oss och tittar på våra erfarenheter när det gäller bland annat de frågor vi nu har diskuterat.

Anf. 69 MAX ANDERSSON (mp):

Herr talman! Tack, statsministern, för en mycket oroande dragning.

Det slår mig hur mycket lättare det är att få fram pengar och vidta snabba åtgärder för att lösa finanskrisen än för att hantera klimatkrisen. Trots att finanskrisen är väldigt allvarlig är den ingenting jämfört med hotet om en skenande klimatkris. Jag tror att skälet till att det är så mycket lättare att få fram enorma summor för att hantera finanskrisen är att finanskrisen kommer att inträffa omedelbart. När det gäller klimatkrisen är det så att det vi gör nu avgör om vi ska stå i ett oerhört oroande läge om 30–50 år. Då väntar man. Då skjuter man på tidtabellen. Då urholkar man besluten.

Miljöpartiet anser att klimatkrisen är den allvarligaste fråga vi står inför. Vi anser att regeringens politik är otillräcklig. Men vi vill också ge regeringen beröm för att inom EU tillhöra de positiva krafterna.

Jag blir därför oroad när statsministern säger: Vi kommer nog att stå fast vid målsättningarna.

Vad jag förstår av statsministerns dragning kommer man att gröpa ur dem ytterligare så att de blir mindre värda. Om vi efter nästa möte har

fått ett dåligt, urgröpt beslut, kommer då statsministern att stå här och säga att det är bra, eller kommer han att säga det som behöver sägas, nämligen att ett dåligt beslut inte nådde ända fram och att man måste komma längre?

Anf. 70 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Max Andersson är bekymrad över klimatförändringarna. Det är jag också. Vi har ett starkt forskarstöd till bevis för att människans sätt att leva får påverkan på vår jord. Det värmer upp klimatet och har allvarliga långsiktiga konsekvenser.

Sverige har markerat ett ledarskap och kanske kommit längst i världen när det gäller att utveckla olika styrmedel och använda de styrmedel som FN:s klimatpanel påpekar att man borde använda. Allt det de drömer om att politiska ledare världen över skulle göra har vi nära nog redan gjort i Sverige.

Det är inte att säga att vi inte kan göra mer. Denna regering har gjort mer. Vi har också fullföljt det som Miljöpartiet har varit med och påverkat i tidigare majoriteter.

Man kan ha olika syn på den här typen av återrapportering. Jag kan berätta för er hur jag ser på saker och ting och berätta om svenska positioner och inte låta något reflektera vad andra har sagt. Då kommer ni att korrekt ha uppfattat vad regeringen har ägnat sig åt på Europeiska rådet, men ni kommer inte att fånga stämningen i den del där andra har bidragit.

Jag tror att jag ganska korrekt har beskrivit att Sverige driver på, men många står emot. Därför vet jag inte vad jag kommer att återrapportera efter Europeiska rådet i december. Jag vet inte heller vad alternativet är, Max Andersson. Vad skulle vi göra om vi inte försöker driva på för att försöka få Europeiska unionen att med bindande verkan få länder att anstränga sig mer? Vad ska hända då? Då är det, precis som Max Andersson påpekar, svårare att få fram resurserna och det politiska beslutsfattandet. Det är tack vare internationella organisationer som EU och FN som vi nu sätter tryck på världens ledare att inte glömma bort den här frågan.

När det gäller liknelsen med det finansiella systemet vill jag påpeka att vi hela tiden har varit tydliga med vår utgångspunkt att inte skicka notan till skattebetalarna. Visst har det funnits de som har haft nödlidande institutioner. Sverige är inte ett exempel på det.

Anf. 71 MAX ANDERSSON (mp):

Herr talman! Jag tackar för svaret, men jag är inte helt nöjd. Om vi får en dålig, urgröpt uppgörelse som på papperet ser bra ut därför att man behåller målsättningarna, men gröper ur dem genom olika former av flexibla mekanismer och tillåter länder att i stället för att sänka sina utsläpp betala trädplanteringar någon annanstans, är jag orolig för att statsministern i stället för att säga det som behöver sägas, nämligen att man behöver höja ambitionsnivån rejält inför Köpenhamnsmötet, kommer att skönmåla och säga att det ändå var ganska bra och att vi kom så långt vi kunde.

Jag tror inte att vi, i det läge vi befinner oss i, har råd med den lojaliteten med de länder som inte tar frågan på allvar.

Anf. 72 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag har väldigt tydligt angivit att det kan bli fråga om diskussioner om eftergifter, eftersom enskilda länder frågar efter det. Låt oss ändå försöka hålla fanan högt och driva frågan med de utgångspunkter som kommissionen har angivit. Kommissionen har varit en bra och tydlig kraft till stöd för våra klimatambitioner. Det tycker jag att det finns all anledning att välkomna.

Jag delar inte uppfattningen att flexibla mekanismer inte skulle kunna vara en del av svaret. Det finns väldigt många fattiga delar av världen som inte orkar bära kostnaderna för att möta en klimatomställning som de redan upplever, än mindre kostnadseffektivt stå emot.

Jag förstår inte riktigt vilken Miljöpartiets uppfattning är. Vi har just hört Ulf Holm hedra Norge som ju har som huvudsaklig utgångspunkt att just använda flexibla mekanismer och stora resurser för att finansiera lösningar i andra delar av världen. Vi kanske tycker att det är viktigt att man också påpekar precis det som Max Andersson påpekar, nämligen att man ska göra mer när det gäller egen minskad energiförsörjning, energi-effektivitet och minskade utsläpp. Det måste helt enkelt vara en balans. Man måste göra mycket själv, men rika länder ska också vara ett stöd för andra.

Anf. 73 SONIA KARLSSON (s):

Herr talman! Jag tackar statsministern för informationen. Det införs i rask takt nya regler och stödsystem i EU i enlighet med Europeiska rådets slutsatser, och vi kommer här i Sveriges riksdag att behandla det i nästa vecka.

Flera länder har valt en modell där banker ges möjlighet att mot en avgift få del av statliga garantier. Ser statsministern någon risk om ett eller flera systemviktiga institut eller banker i något EU-land väljer att stanna utanför ett sådant garantisystem? Hur ser regeringen på risken för att det stöd som nu ges till kreditinstitut i EU-länderna kan komma att utnyttjas av institut som inte i första hand utgör en del av den större kreditmarknaden utan tillhandahåller finansiering till exempel till industriföretag inom samma koncern? Hur säkerställs att stödet inte snedvrider konkurrensen? Som ett exempel kan jag ta fordonsindustrin.

En av slutsatserna är att det ska inrättas en informell mekanism för informationsutbyte mellan medlemsländerna. Hur har informationsutbytet fungerat under den senaste tiden när länder i snabb följd har beslutat om omfattande nationella stödprogram som också kan påverka situationen i andra länder?

Anf. 74 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Världens första svar när det kom fram nödlidandesituationer i vissa finansiella institut, inte minst i USA, var att gå till vart och ett av instituten och hjälpa dem i den turordning som de fick problem. Problemet med det förhållandet var att det dels blev en snedvridning av konkurrensen, som här nämndes, dels blev en osäkerhet på marknaden om vilka fler som har problem, vilket bidrog till den förtroendebrist som har varit påtaglig i finanskrisen. Därför blev det europeiska svaret utformat utifrån en garanti som skulle täcka alla, även dem som inte har pro-

blem, just för att det ska finnas förtroende i marknaden och inte osäkerhet om vem det är som eventuellt har problem.

Vår utgångspunkt är naturligtvis att alla systemviktiga institutioner, som uttrycket är, ska finnas på plats. Jag har ingen anledning att än så länge göra någon bedömning av ifall alla kommer att komma med eller inte. Jag tror inte att vi har fått alla färdiga besked än. Låt oss återkomma till frågan om det skulle visa sig att väldigt många meddelar att de då ska stå utanför.

Jag håller helt med om att det finns stora risker i det som vi nu ser, nämligen att man för in lösningar som snedvrider konkurrensen. Jag har återkommande svarat att det har varit en viktig utgångspunkt att påpeka att hur man konstruerar finansiella lösningar, men också det som agerar mot den övriga industrikrisen, mycket väl kan riskera att snedvrider konkurrensen. Det var väldigt närvarande i diskussionerna. Sedan kommer man att behöva titta på detaljerna vad varje enskilt land gör.

Informationsutbytet var till en början otillräckligt. Det framgick också. Det var precis just detta att man med överraskning såg ett land göra en lösning som ledde till problem i nästa land som gjorde att man sade att man nu måste agera samfällt och förbättra informationsutbytet. Det är bland annat därför som Europeiska rådet betonar informationsutbytesverksamhet. Det var inte tillräckligt bra till en början. Sedan blev det bättre. Nu vill man säkerställa att det finns institutioner till stöd för det framöver.

Anf. 75 SONIA KARLSSON (s):

Herr talman! Jag tackar så mycket för svaret. Jag tror att det är viktigt att vi också ser framåt och ser vad som händer. Men ett problem är om vissa av dessa systemviktiga institut ställer sig utanför. Det är ändå så att dessa garantiprogram har en allmänt stabiliserande effekt som man får nytta av trots att man själv inte är med och betalar. Det är därför viktigt att man bevakar detta.

Anf. 76 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag delar uppfattningen att det är en av våra utgångspunkter att det är bra för alla, även för den som inte har egna djupa problem, att det blir ökad stabilitet och att förtroendet återvänder. Det är också ett av skälen till att vi har sagt att vi grundat i detta också har synpunkter på att de institutioner som går in i programmet kommer att få begränsningar när det gäller ersättningar, fallskärmar och bonusar till ledande personer just av det skälet att vi i liknande kriser förut har sett att när förtroendet väl återvänder kan man mycket snabbt få tillbaka intjänandeförmåga. Det är inte faktiska prestationer, utan det är med hjälp av dessa garantiinstrument som vi för in. Därför tycker jag också att det har varit korrekt att lägga till den typen av begränsningar.

Låt oss, som sagt, följa vad de egentliga svaren till slut blir från de olika institutionerna när de bedömer det samlade paket som regeringen nu har begärt riksdagens stöd för.

Anf. 77 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag tackar för återrapporteringen. Det är bra att hela EU har ställt sig bakom det finansiella räddningspaket som euroländerna har

tagit initiativ till. Det är bra att vi i Sverige också ska se till att vi säkrar in- och utbetalningar för såväl stora institutioner som företag och den lilla människan. Det välkomnar vi.

Den andra stora frågan på mötet handlar om klimat och miljö. Det är också viktigt. Men som Lars Lilja påpekade tidigare finns det en annan typ av miljö, nämligen arbetsmiljö. Där har vi sett oviljan från den borgerliga regeringen. Cecilia Malmström, utrikesministern och statsministern har på många olika sätt talat om att det inte finns tid, att det inte är nu som vi kan tala om dessa frågor och att vi inte kan ta upp dem i Europasammanhang därför att de inte hör hemma där just nu.

Men miljöfrågan och arbetsmiljöfrågan för den lilla människan, alltså arbetstagaren, är akut. Vi var några som var på LO i går och fick höra att det är människoliv som går till spillo om inte arbetsmiljöfrågan löses. Människor dör på sina arbeten. Därför är det en sådan akut fråga som måste tas upp i alla sammanhang som man har möjlighet att göra det.

Det ointresse som den borgerliga regeringen visar för denna fråga förvånar mig.

Anf. 78 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag vet att Sven Otto Littorin jobbar väldigt intensivt med just arbetsmiljöfrågor. Det gör han inom ramen för det ansvar han har som statsråd för en nationell fråga här i Sverige.

Jag ska gärna föra diskussionen med Socialdemokraterna om var olika beslut hör hemma. Jag har ibland funderat lite grann över att man måste vara väldigt tydlig med vad som är Europainivå och vad som ska vara nationellt. Jag är inte säker på att det vore lyckligt för Sverige om vi nu beskrev det som att arbetsmiljöpolitik skulle formuleras så att säga oavkortat på europeisk nivå, utan jag tror att vi ska hävda våra stolta svenska traditioner att det är väldigt bra att vi har en syn på detta som viktiga frågor utifrån våra regelverk och vår uppföljning här i Sverige.

Sedan kan man naturligtvis föra upp den diskussionen, och den har visst plats i det europeiska samarbetet och förekommer på många platser där man diskuterar olika nationella erfarenheter och hur man ska se på ökad rörlighet när det gäller arbetskraften. Då finns arbetsmiljöfrågor och arbetsrättsliga frågor med i olika sammanhang.

Jag känner inte riktigt igen mig i denna beskrivning, vare sig när det gäller vad regeringen gör eller vilka diskussioner som faktiskt förs inom ramen för Europeiska unionen.

Anf. 79 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Det är möjligt att ni behöver tala med varandra eftersom Arbetsmiljöinstitutet var ett av de första institut som den borgerliga regeringen lade ned. Det är möjligt att ni behöver briefa varandra ibland om vilka försämringar som har gjorts för arbetstagarna i Sverige.

Men visst är detta en europeisk fråga eftersom vi har fri rörlighet och eftersom vi har svenska medborgare som jobbar i andra länder och många människor som kommer hit till Sverige och jobbar. Vi slåss för alla arbetstagarers villkor. Man ska ha bra villkor när man kommer hit till Sverige. Man ska ha fackliga rättigheter och bra lönevillkor men också bra arbetsmiljövillkor. Så visst är detta en europeisk fråga. Den hör ihop med den fria rörligheten.

Anf. 80 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det är väl både en nationell och en europeisk fråga? Men jag tror inte att det vore lyckligt att hävda att den enbart ska utformas på europeisk nivå. I så fall blir detta en mycket konstig diskussion. Diskussionen finns redan. Denna typ av diskussioner förs, men regelverket är väldigt ofta nationellt, inte minst kopplat till att vi delvis har en svensk modell som inte ser likadan ut i alla andra länder, någonting som vi i olika sammanhang brukar göra reklam för och påpeka är en god idé.

Den här frågan hör naturligtvis hemma i vår nationella debatt. Den har koppling till de europeiska frågorna. Men man måste vara noggrann med hur man vill avgränsa beslutsfattandet.

Om det bara var diskussion som efterfrågades så finns det. Om Monica Green vill se mer av beslutsfattande på europeisk nivå får vi nog diskutera hur det ska utformas.

Anf. 81 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Herr talman! Jag tackar för återrapporteringen. Precis som statsministern nämnde har nu också stats- och regeringscheferna bekräftat den asyl- och invandringspakt som det franska ordförandeskapet har drivit, och det har varit en prioriterad fråga. Även om den inte har varit uppe i denna diskussion tycker jag att det är en viktig fråga eftersom man inom Europeiska unionen har sagt att man 2010 ska ha en gemensam asyl- och flyktingpolitik.

Den här paktens är ett politiskt dokument. Det kommer också att ligga till grund för det Stockholmsprogram som statsministern nämnde.

Många internationella organisationer, bland annat Amnesty och Rädde Barnen, har kritiserat den här paktens för att leda till en mer restriktiv politik inom Europeiska unionen. Ett exempel gäller familjeåterföreningen. Det blir mycket svårare för en person som har fått uppehållstillstånd i ett europeiskt land att återförenas med den som vederbörande älskar och med sina barn. Ett annat exempel gäller ökade kontroller och gemensamma gränspoliseringar.

Nu när finanskrisen och lågkonjunkturen slår också mot Europa är det när man diskuterar asyl- och flyktingpolitik viktigt att den inte leder till en mer restriktiv riktning. Vi har ju sett uttalanden från bland annat Spanien och Storbritannien som tyvärr tyder på att man mer försöker stänga gränserna. Ett annat exempel är Grekland, som ju av kommissionen är stämt inför Europadomstolen. Det finns också sedan tidigare en kritik mot Italien och Malta.

Statsministern sade att det var en ganska liten diskussion. Men är inte statsministern orolig för att en gemensam flykting- och asylpolitik 2010 kommer att leda till en mer restriktiv politik? Vilken diskussion hade man under det här mötet?

Anf. 82 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! I realiteten var det ingen diskussion, av det skälet att rådet för rättsliga och inrikes frågor redan i förväg hade godkänt paktens.

Det är riktigt att Storbritannien och Spanien har haft närliggande uttalanden – det är för övrigt notabelt att båda länderna leds av socialdemokratiska regeringar – vilket också visar hur det ibland faktiskt blir en uppdelning mellan olika länder. Det är väldigt tydligt att en del länder

har som utgångspunkt att det är för mycket illegal invandring och att det hela ska följas av mer av kontrollåtgärder.

Det som gör att vi tyckte att det här ändå var en bättre pakt – eller vilket ord man nu ska använda; ”pakt” är ju det ord som används i europeiska sammanhang – än det fanns anledning att förvänta sig är att vi tycker att vi har fått in väldigt många av våra perspektiv i texten.

Det handlar då om att betona invandringens värde, behovet av arbetskraft för Europa långsiktigt och en rättssäker ordning för migration men också om att betona vikten av att upprätthålla en i grunden reglerad invandring, som vi ju alla egentligen brett, över partigränser, är överens om. Men ibland vill vi inte riktigt se vad konsekvenserna blir när den ska upprätthållas. Vi tycker att den balansen, den blandningen, blev bra och har varit pådrivande för att det ska vara så.

Magdalena Strojffert vet precis som jag att det finns många tongångar i Europa i en annan riktning. Här är Sverige ett land som inte håller med utan som driver på för en mer positiv syn på invandringen och på behovet av att människor ska kunna komma till Europa, givet den demografiska förskjutningen och det behov av arbetskraft som vi på några års sikt har i Europa.

Anf. 83 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Herr talman! Vi socialdemokrater är ense om att det är av stor vikt att Sverige är drivande för att harmoniseringen av den europeiska flykting- och asylpolitiken ska leda till ett mer rättssäkert och ett mer öppet Europa än tvärtom. Tyvärr ser vi ändå en utveckling som går i en mer restriktiv riktning.

Även om den här pakten möjligtvis blev lite bättre än det ursprungliga förslaget är det fortfarande så att man har ganska få förslag om hur en mer laglig migration kan främjas. När det gäller arbetskraftsinvandring handlar det mer om högkvalificerad arbetskraft. Men många av dem som kommer hit har faktiskt inte någon utbildning.

Jag frågar återigen: Är inte statsministern orolig för att den gemensamma asyl- och flyktingpolitiken kommer att bli mer restriktiv med de tongångar som nu finns i Europa?

Anf. 84 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi vill säkerställa att den blir mer rättssäker och att den sätter press på att varje land verkligen har mottagningskapaciteten att hedra de internationella avtal och regelsystem som ligger till grund för hur asylmottagning ska fungera.

Vi har noterat att väldigt många kommer till Sverige och att färre kommer till en del andra länder. Det är klart att också vi tycker att det är rimligt att även andra länder står öppna och fullgör sina förpliktelser. Syftet är att EU redan 2010 ska ha en gemensam asylpolitik på plats. Vi välkomnar alltså den utvecklingen.

Ja, det finns grund för en oro när man lyssnar in hur vissa har andra utgångspunkter. Men här gäller det att tro på vår syn och att driva på. Det gäller också att visa att vi här nationellt öppnar fler dörrar än den asyl-dörr som varit den dörr som huvudsakligen funnits gentemot omvärlden,

bland annat genom att lägga fram förslag om arbetskraftsinvandring också på riksdagens bord för att få med det i nationell lagstiftning.

Prot. 2008/09:17
22 oktober

*Information från
regeringen*

Anf. 85 MIKAEL CEDERBRATT (m):

Herr talman! Jag vill tacka statsministern för redogörelsen här. Också min fråga gäller migration. Man kan väl konstatera att det när det blåser runt den egna knuten inte är så intressant att diskutera migration.

Under framtagandet av den här pakten var fokus väldigt mycket på den illegala invandringen, vilket kanske betonar vad de sydeuropeiska länderna oftast talar om. Slutresultatet blev, inte minst på grund av Sveriges insatser, att man mer talade om migrationens positiva effekter.

Den svenska målsättningen, framför allt den svenska regeringens mål att ha en harmonisering på området, är för det första att öka den totala kapaciteten inom EU för att ta emot människor som behöver skydd och för det andra att se till att vi i framtiden kan stå bättre och starkare när det gäller att få in människor som kan arbeta.

Min fråga blir då, även om den lite grann påminner om Magdalena Streijfferts fråga: Hur bedömer statsministern att migrationspakten påverkar möjligheterna för oss att uppfylla de svenska målsättningarna på området?

Anf. 86 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi ser detta som en grund, inte minst också för vårt kommande Stockholmsprogram och det vi ska göra nästa höst under det svenska ordförandeskapet. Vi är i färd med att göra en del grundläggande förändringar också av den svenska asyl- och migrationspolitiken. Det möter väl synsättet att det ska vara ett öppet och liberalt förhållningssätt som adderar möjligheten att på legal grund komma in i ett land och på det sättet minska risken för illegal migration, som ju är det som oftast tas som utgångspunkt i andra länder. Vi gör detta bland annat genom att öppna upp när det gäller förslag om arbetskraftsinvandringen.

När våra förändringar väl är på plats går det väldigt väl i takt med det som är den mer positiva delen av hur pakten kommer att landa. Jag är fullt beredd att säga att som ett europeiskt dokument på det här området blev det mycket bättre än man annars hade kunnat ha anledning att förutse, givet hur diskussionerna ibland går. Vad det sedan i andra länder leder till återstår att se.

Här får vi fortsatt väldigt olika signaler, vilket jag ibland kan tycka är märkligt. Givet att Europa som helhet är i färd med att se demografiska förskjutningar, ett lågt barnafödande i många länder och svårigheter att klara arbetskraftsförsörjningen är det fel svar att försöka hålla människor ute från Europa.

Anf. 87 MIKAEL CEDERBRATT (m):

Herr talman! Först vill jag tacka statsministern för svaret.

Sett till det så kallade *blue card*-förslaget som nu kommer i EU och som innebär att högkvalificerade människor lättare ska kunna komma in och sett till det svenska förslaget om arbetskraftsinvandring där behovet mer ska styra kan man säga att migrationspakten ändå är ett positivt steg

*Information från
regeringen*

för att få övriga Europa att mer gå på behov än att ta in bara högkvalificerade människor.

Anf. 88 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det är väl åtminstone ett steg i den riktningen, men det är viktigt att peka på den skillnad som Mikael Cederbratt just talade om och som vi känner igen från en del andra länder i världen. Det finns ibland någon sorts försök att säga: Hit är man välkommen om man är särskilt välutbildad.

I vår arbetslinje försöker vi mer ha som utgångspunkt att den som söker sig hit och som har fått jobb är välkommen. Men då ska det vara ett jobb så att säga på riktiga villkor, därför att det krävs en lön utifrån riktiga villkor för att klara sin försörjning här i Sverige. Så har vi försökt utforma vårt förslag. Det tror jag är ett bredare och viktigare stöd för migration än att bara ringa in en grupp av personer.

Samtidigt vill jag ändå säga att allt som leder till en starkare grund för legal migration minskar diskussionen om att vara oroad för illegal migration. De är varandras spegelbild. Ju sämre möjligheter till legal migration, desto mer av en omfattande illegal migration kommer vi att se.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Åtgärder för att utreda
vissa samhällsfarliga
brott, m.m.*

14 § (forts. från 12 §) Åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott, m.m. (forts. JuU3)

Anf. 89 MEHMET KAPLAN (mp):

Herr talman! Jag ska tala om justitiekontorets betänkande JuU3 *Åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott, m.m.* Jag vill börja med det som är bra i den här texten. Ett av de tillägg som man gör till denna lag, nämligen att utvidga befogenheterna att arbeta mot företagsspioneri, är bra. Men där stannar det som är bra. Resten, det som är fel med lagstiftningen och texten, kommer jag nu att berätta om.

Herr talman! Det diffusa brottet mot medborgerlig frihet och det om möjligt ännu diffusare brottet olovlig kårverksamhet, som förvisso finns inom lagstiftningen generellt och tas upp i det här sammanhanget, tycker vi bör strykas från brottskatalogen. Det är det andra tillägget.

Det som är problematiskt är att det är en väldigt gummiartad paragraf. Den öppnar för ett godtycke som har varit svårartat tidigare.

Vi fick höra Lena Olsson från Vänsterpartiet tidigare. Jag vill instämma i den beskrivning hon gjorde. I samband med avslöjandena i den så kallade IB-affären och den massiva och hemliga övervakning som svenska myndigheter gjorde sig skyldiga till fick vi en så kallad register-nämnd. Den har jobbat på och varit en garant för en bättre hantering av de här frågorna.

När vi ser på vad Registernämnden har kommit fram till upptäcker vi att vi inte riktigt har tagit till oss den kritik som har framkommit. Bland annat har de mellan 1997 och 2005 frågat om inte Säpos register är tveksamt utformade och bryter mot förbudet mot åsiktsregistrering, men inte ett knyst från den förra regeringen.

Man har också funnit att undersökningen i samband med elva ärenden om personalkontroll har påverkat personers anställningsförhållanden på ett sätt som inte har varit rimligt.

Det här är problematiska frågor. Människor har blivit registrerade, och det har påverkat deras liv. De har inte heller kunnat få upprättelse.

I den text som vi i dag har att debattera finns ytterligare ett tillägg till den tidigare skrivningen. Det handlar om finansiering av särskilt allvarlig brottslighet. På klarspråk skulle man kunna kalla det för till exempel terrorismfinansiering. Det är bland annat det som det handlar om.

När vi tittar på vad som händer i vårt land och har hänt de senaste åren mellan den 11 september 2001 och fram till i dag inser vi att den här typen av formuleringar ligger till grund för att man fängslar människor och håller dem kvar orimligt länge, och så släpper man dem. I två fall i somras släpptes personer efter 105 dagar. Man hade lagt ned förundersökningarna, för man hade inte kunnat finna någonting som kunde föranleda åtal.

Just den här typen av brottslighet är särskilt farlig för samhället, och vi måste naturligtvis ha olika typer av tvångsmedel. Men jag tycker att man här bör vara särskilt vaksam på hur vi i Sverige använder dessa tvångsmedel. Vi från Miljöpartiet kan hålla med om att just grova fall absolut bör inbegripas, men hur avgör man när ingreppen gäller normalgraden?

Här har vi fått vissa hänvisningar från Lagrådet. När vi tittar på gränsdragningen och vad som räknas som terrorismfinansiering ser vi att gränsen är väldigt flytande. Vi vet att många som i dag bor i Sverige skickar pengar till sina forna hemländer, vilket borde vara en mänsklig rättighet. Man jobbar och tycker att släkt, vänner och grannar i det forna hemlandet har behov av hjälp, så man skickar pengar. Men till ett land som Somalia, där det står värre till än i vår stora finanskris i västvärlden och där man inte ens har ett Western Union-kontor, måste pengarna skickas på andra sätt. När människor skickar pengar för finansiering av mat, mediciner och andra livsnödvändigheter på det sätt som står till förfogande – det kan vara via organisationer eller personer – möts de av en enorm mur av byråkrati och framför allt misstänksamhet. På grund av detta sitter människor i häkte. De hamnar i vårt system och kan få sitta så länge som 105 dagar i häktet utan att det presenteras några bevis.

Med vetskapen om hur listor över terrorstämplade organisationer fungerar och att rättssäkerhetsaspekten inte är tagen på allvar är vi oroliga för att regeringens förslag kan innebära ännu mer utökade möjligheter för bland annat Säpo att övervaka nya och andra grupper i vårt samhälle. Den här oron har vi haft länge, och det handlar om att vi i dag inte kan förutse vilka typer av flyktingströmmar som kommer att leda till att nya grupper av människor kommer hit. I dag gäller det somalier som bor i Sverige, och i morgon gäller det andra grupper. Det är här Lagrådet har ansett att endast grovt brott ska inkluderas i brottskatalogen. Det är exakt samma som gäller så kallad preventiv tvångsmedelsanvändning.

Att man inte riktigt har tagit till sig detta är oroväckande.

Herr talman! Man har däremot tagit till sig Lagrådets synpunkter på att inte helt och hållet permanenta detta utan att man bör sätta en borte gräns. Det tycker vi naturligtvis är bra, även om vi gärna hade sett att den borte gränsen inte hade varit så långt bort som fyra år utan tycker att det

*Åtgärder för att utreda
vissa samhällsfarliga
brott, m.m.*

borde ske redan nästa år. Det här är så pass grova ingrepp och kan skada så mycket för den enskilda individen att vi bör gå fram med försiktighet. Däremot vill jag åter betona att Miljöpartiets inställning när det gäller generellt användande av den här typen av åtgärder är att det är bra och viktigt, men det måste omgärdas av försiktighet.

Med detta yrkar jag bifall till våra reservationer och hoppas att vi nu kan höra vad regeringspartiernas företrädare har att säga i frågan och om de har tagit intryck.

Anf. 90 MARYAM YAZDANFAR (s):

Herr talman! Jag kan inte låta bli att börja med att säga att det ligger ett löjets skimmer över det faktum att en lag som tillkom 1952 i 56 år har tagits upp om och om igen och beslutats om i kammaren. Det har varken bäddat för långsiktighet eller för förutsägbarhet. Därför är jag tillfreds med den utredning som tillsatts för att avgöra lagens framtid.

Den nya lagstiftningen bygger på 1952 års tvångsmedelslag. Vi socialdemokrater bedömer att den nya lagstiftningen behövs. Lagstiftningen avser utvidgad tvångsmedelsanvändning vid särskilt samhällsfarliga och svårutredda brott, bland annat terroristbrott, sabotage och spioneri.

Det normala förfarandet är att en åklagare ansöker hos rätten om att få använda tvångsmedel, men åklagaren kan även besluta om tvångsmedel interimistiskt om en fördröjning skulle ha väsentlig betydelse för utredningen.

Självklart är tvångsmedelsanvändning alltid ett intrång i den personliga integriteten. Därför är det viktigt att avvärjningar och kontroller sker för att bedöma om tvångsmedlen används i enlighet med proportionalitets-, ändamåls- och behovsprinciperna. Detta har skett i form av den utredning som föregått propositionen samt de årliga skrivelser till riksdagen som kommer att redovisas och den utvärdering av lagen som kommer att genomföras 2012. Därefter fattas beslut om en eventuell permanentning.

En annan nyhet är att den utvidgas till att gälla tre nya brott: brott mot medborgerlig frihet, finansiering av särskilt allvarlig brottslighet samt företagsspioneri på uppdrag av främmande makt. Å andra sidan innehåller den nya lagstiftningen också begränsningar i förhållande till den tidigare lagstiftningen, exempelvis avseende majestätsbrott.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 91 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m):

Herr talman! I detta betänkande, JuU3, behandlar justitieutskottet frågan om fortsatt giltighet av bestämmelserna i 1952 års tvångsmedelslag. Vi behandlar också möjligheten att permanenta lagen om hemlig kameraövervakning, då dessa två lagar upphör att gälla vid utgången av år 2008.

Tvångsmedelslagen som reglerar säkerhetspolisens användning, det vill säga 1952 års tvångsmedelslag, avser tvångsmedlen beslag, hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning, hemlig kameraövervakning och postkontroll. Denna lag har kontinuerligt förlängts sedan den infördes 1952. Bara under de senaste 18 åren har den förlängts tolv gånger – tolv gånger på 18 år.

För att tvångsmedelslagen från 1952 ska vara tillämplig förutsätts att ett konkret brott har skett. Det är en ny tidsbegränsad lag som vi nu beslutar om. Lagen innebär en modernisering av 1952 års tvångsmedelslag, och den ska gälla till utgången av år 2012. Dessutom överförs lagen om hemlig kameraövervakning med oförändrat innehåll till rättegångsbalken. Den ges därmed en obegränsad giltighetstid.

Herr talman! Mot den bakgrunden vill jag inleda med att säga att all övervakning innebär någon form av inskränkning i den enskildes personliga integritet. Frågan som vi som lagstiftare har att avgöra är om det är en inskränkning som är motiverad med hänsyn till de rättsvårdande instansernas möjlighet att bekämpa grov brottslighet. Inskränkningen måste också vägas mot verktygets effektivitet i brottsbekämpningen.

När ett tvångsmedel sjösätts och samtidigt inskränker den personliga integriteten måste vi försäkra oss om att lagen är omgärdad av rättssäkerhetsgarantier för att förhindra missbruk. Därför finner jag anledning att i detta sammanhang säga någonting om de reformer som har genomförts under senare år för att stärka skyddet för den personliga integriteten i samband med användande av hemliga tvångsmedel.

För det första har det införts offentliga ombud som ska bevaka enskildas integritetsintresse.

För det andra är användningen av överskottsinformation numera reglerad.

För det tredje har regeringen utvecklat, förbättrat och fördjupat den årliga skrivelsen till riksdagen om de hemliga tvångsmedlen. Denna skrivelse har blivit tydligare, klarare och fördjupad.

För det fjärde genomförde regeringen en stor reform i syfte att stärka rättssäkerheten vid användande av hemliga tvångsmedel i januari 2008. Sedan januari 2008 ska personer som har utsatts för hemliga tvångsmedel i efterhand underrättas om detta.

Vidare har vi inrättat en fristående och självständig myndighet, Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, som har tillsyn över brottsbekämpande myndigheters användning av hemliga tvångsmedel. Det gäller också 1952 års tvångsmedelslag. Om en enskild person begär det är nämnden skyldig att kontrollera om han eller hon har utsatts för hemliga tvångsmedel eller varit föremål för personuppgiftsbehandling.

Vidare kan jag nämna att det numera finns bara en åklagarkammare som har behörighet att handlägga ärenden som berör Säkerhetspolisens verksamhetsområde. Det innebär att det har skapats förutsättningar för en enhetlig och förutsebar tvångsmedelsanvändning på områden som rör säkerhetspolisen.

Herr talman! Dessa verktyg är bra vid bekämpning av den grova brottsligheten. Genom åren har de setts som effektiva, behjälpliga och framgångsrika verktyg för att bekämpa den grova, samhällsfarliga brottsligheten – sedan 1952, för att vara mer exakt.

Det är viktigt att betona att de hemliga tvångsmedlen är ett yttersta hjälpmedel för myndigheterna att inhämta information för vissa förundersökningar. Det krävs att någon är skäligen misstänkt för brottet, att åtgärden är av synnerlig vikt för utredningen och att en mindre ingripande åtgärd inte är tillräcklig.

Vad gäller då för 1952 års lag? Kan man övervaka vem som helst? Kan man registrera vem som helst? Nej, det kan man faktiskt inte. 1952

års tvångsmedelslag ger Säkerhetspolisen en möjlighet till tvångsmedelsanvändning vid förundersökning, och för att en förundersökning ska inledas måste ett konkret brott ha begåtts. De brott som det handlar om är vissa samhällsfarliga brott som är typiskt sett svåra att utreda på något annat sätt. Det krävs att en person ska vara skäligen misstänkt för brottet och att åtgärden att sätta in de hemliga tvångsmedlen är av synnerlig vikt för utredningen av detta samhällsfarliga brott.

Lagen är bara tillämplig vid förundersökningar om de brott som räknas upp i lagens första paragraf, i brottskatalogen. De brott som omfattas är särskilt farliga brott som utgör ett hot mot landets säkerhet. Det är högmålsbrott, brott mot rikets säkerhet, allmänfarliga brott och terroristbrott. För att vara mer konkret kan jag säga att dessa brott betyder mordbrand, grov mordbrand, mord, människorov, grovt sabotage, uppror, väpnat hot mot laglig ordning, grovt spioneri, kapning, allmänfarlig ödeläggelse, flygplanssabotage, spridande av gift och smitta och olovlig befattning med kemiska vapen, för att nämna några av dessa allvarliga brott.

Det är således en grov och allvarlig brottslighet som utgör ett hot mot nationens säkerhet, demokratins fundament och människors trygghet. Det är en samhällsomstörtande brottslighet som vi talar om, och den är ytterst allvarlig.

Maryam nämnde det tidigare från denna talarstol, men jag kan säga det igen: I förhållande till 1952 års lag är denna lag i allt väsentligt densamma. Den har utvidgats i några delar och inskränkts i några andra.

För att användningen av hemliga tvångsmedel ska vara tillämplig gäller det att en allmän domstol lämnar tillstånd till tvångsmedelsanvändningen. Det finns ett undantag i denna lag, nämligen att en åklagare interimistiskt i undantagsfall kan besluta om hemliga tvångsmedel när det kan befaras att inhämtande av rättens beslut skulle medföra en fördröjning som är av väsentligt men för utredningen. När åklagaren interimistiskt har beslutat måste han omedelbart meddela rätten detta. I anmälan ska skälen för åtgärden anges, och rätten ska skyndsamt pröva ärendet. Om rätten finner att förordnandet inte ska bestå ska rätten upphäva förordnandet.

Herr talman! Det finns mycket att säga om detta. När det gäller det brott som man tidigare har reserverat sig mot, det vill säga olovlig kärverksamhet, kan jag notera att det har framförts att detta skulle vara godtyckligt när det på intet sätt är något nytt under solen. Det har funnits i lagen sedan 1952. Jag har gått tillbaka i protokollen. Först 1996, alltså för tolv år sedan, finner jag en motion som har väckts. Under den tidsrymd som har löpt däremellan har lagen förlängts fem gånger. Det har alltså gjorts fem gånger, och ingen motion har väckts om denna lag som nu anses godtycklig.

Jag vill betona att under de 56 år som har gått sedan lagen instiftades 1952 har Vänsterpartiet och Miljöpartiet ingått i regeringsunderlaget endera tillsammans eller ensamma i 45 år. Varför har inget gjorts tidigare när det gäller förändringarna? Det frågar jag mig.

Sammanfattningsvis, herr talman, vill jag betona att detta avser samhällsfarliga brott. Det är en tidsbegränsad lag som gäller i fyra år. Det gäller konkreta brott som har begåtts. Någon måste skäligen vara misstänkt för detta brott. Det är samhällsomstörtande brott vi pratar om. Regeringen har aviserat att man kommer att göra en generell översyn av de

hemliga tvångsmedlen. Vi välkomnar en sådan översyn. Icke desto mindre är grov och allvarlig samhällsfarlig brottslighet en verksamhet som utgör ett reellt hot mot nationens säkerhet, demokratins fundament och människors trygghet. Denna brottslighet måste bekämpas. En effektiv brottsbekämpning kräver en användning av vissa tvångsmedel. Dessa är naturligtvis och ska fortsättningsvis vara omgärdade av rättssäkerhetsgarantier.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

I detta anförande instämde Inge Garstedt och Anders Hansson (båda m) och Otto von Arnold (kd).

Anf. 92 LENA OLSSON (v) replik:

Herr talman! Naturligtvis ska man stävja brott; det tycker vi från vänsterpartistiskt håll också. Så är det. Men när det gäller lagstiftning om tvångsmedel handlar det också om intrång i den personliga integriteten. Jag vet att det här är frågor som också intresserar Ulrika Karlsson.

Vi kan väl vara överens om att lagstiftning av den sort som innebär det här intrånget ska vara nödvändig, ha proportionalitet och vara ändamålsenlig. Tycker Ulrika Karlsson att just denna lagstiftning uppfyller de kriterierna?

Anf. 93 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik:

Herr talman! Ja, jag tycker att denna lagstiftning uppfyller de kriterierna.

Det är på intet sätt någon generell övervakning. Den vänder sig till personer som har begått brott – allvarliga brott. Det är en övervakning som är riktad gentemot dessa personer. Personer som har utsatts för sådana hemliga tvångsmedel har numera en rättssäkerhetsgaranti som har stärkts. Vi har den instiftade Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. Personerna får upplysningar om att de har övervakats i efterhand. Det är domstol som ska besluta om de hemliga tvångsmedlen.

Så, ja – sammantaget finns det rättssäkerhetsgarantier i de här frågorna.

Anf. 94 LENA OLSSON (v) replik:

Herr talman! Jag ska läsa ur propositionen. Det är mycket tekniska saker. I promemorian konstateras att det inte är möjligt att i en eftergranskning av tingsrättens akter få en exakt bild av tillämpningen av lagen. Det beror på att åklagaren regelmässigt åberopar såväl bestämmelserna i 1952 års tvångsmedelslag som bestämmelserna i rättegångsbalken till stöd för sin ansökan och att tingsrätten i sitt tillståndsbeslut inte uttryckligen anger bestämmelser som har tillämpats. Åklagarmyndigheten uppskattar dock att i hälften av fallen om bestämmelser i 1952 års tvångsmedelslag har bestämmelserna i rättegångsbalken åberopats.

Men sedan står det så här: Enligt regeringens bedömning ger det redovisade materialet vissa indikationer om att 1952 års tvångsmedelslag har haft en avsevärd betydelse. Materialet ger dock inte tillräckligt underlag för att bedöma det framtida behovet. Den bedömningen måste i stället grundas på vad som är känt om hoten mot det svenska samhället.

*Åtgärder för att utreda
vissa samhällsfarliga
brott, m.m.*

Här utläser jag en stor osäkerhet om nödvändigheten av just den här lagstiftningen. Jag vill att Ulrika Karlsson kommenterar det.

Anf. 95 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik:

Herr talman! I de ärenden som vi pratar om vill jag igen betona att det handlar om brott som hotar de demokratiska grundvalarna och vår säkerhet i den bemärkelsen. Det är allvarliga brott.

I min önskevärld skulle det inte finnas behov av en sådan här lagstiftning, men tyvärr finns det ett sådant behov.

Det finns luckor bakåt i tiden vad gäller insynen. Den 1 januari 2008 instiftades Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, som förhoppningsvis ska lappa ihop de luckorna.

Anf. 96 MEHMET KAPLAN (mp) replik:

Herr talman! Tack, Ulrika Karlsson, för en tydlig och bra redogörelse för vad vi diskuterar och vilka åsiktsskillnaderna är. Jag skulle vilja fråga Ulrika Karlsson varför hon tror att riksdagen inte har permanentat det som vi i dag ska rösta om att permanenta. Varken tidigare socialdemokratiska regeringar eller Ulrika Karlssons eget partis regeringar har föreslagit det. Det är den ena frågan.

Den andra frågan gäller de offentliga ombud som Ulrika Karlsson pratade om. Hur kommer det sig att de invändningar som de offentliga ombuden har haft de senaste åren egentligen inte har blivit lyssnade på såsom meningen var med de offentliga ombuden när de inrättades? I ett enda fall har man i efterhand tyckt att det har varit relevant, och då är vi alltså enligt skrivelsen här uppe i 900 ärenden som har godkänts i efterhand. Det verkar inte som om de offentliga ombuden fungerar som det var tänkt.

Om vi tittar på effektivitetssiffrorna framgår det att hälften av de fall som vi har att hantera verkar ha betydelse för utredningen av brotten. Antalet tillstånd har ökat de senaste åren, och de facto kommer helt oskyldiga människor i fråga för den typen av inskränkningar.

Jag skulle vilja ha svar på dessa två frågor.

Anf. 97 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik:

Herr talman! Jag ska försöka svara på frågorna. Jag börjar med frågan om de offentliga ombuden. Det påstås att de inte fungerar som det är tänkt.

Jag kan inte stödja dig i den delen. Den andra delen vi har att besluta om i dag är hemlig kameraövervakning. Under 2007 fattades beslut i 53 ärenden. I två av dessa ärenden nekade domstolen rätt till hemlig kameraövervakning.

Jag tycker att det är en styrka att de offentliga ombuden har instiftats. De instiftades av den socialdemokratiska regeringen. De stärker den personliga integriteten och rättssäkerheten i dessa ärenden. Men det är inte gott nog. Vi måste komma längre. Vi har kommit längre genom att instifta Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden så sent som den 1 januari i år.

Varför tror jag att den här lagen inte har blivit permanent? Säg det. Detta har diskuterats i 30 års tid. Sedan 1952 har den här riksdagen år ut

och år in haft lagen uppe på sitt bord. I genomsnitt har det gått två år mellan besluten. Ännu är lagen inte permanent.

Jag vet att Mehmet Kaplan tillhör ett parti som väckte en motion till riksdagen 1996 där det framgick att tillfällig lagstiftning inte är särskilt bra. Vad har gjort att Mehmet har ändrat uppfattning i denna fråga?

Anf. 98 MEHMET KAPLAN (mp) replik:

Herr talman! Det som framför allt gäller för tillfälliga lagstiftningar är att det är lagar som inskränker hårt på den personliga integriteten så att de återkommande måste kontrolleras av den lagstiftande församlingen, alltså riksdagen och vi riksdagsledamöter. Regeringsformen stöttar den uppfattningen. Där står tydligt vilken typ av inskränkningar som är så pass grundläggande för den personliga friheten.

Jag skulle vilja ta upp en annan fråga, nämligen den uppräknade av brott som Ulrika Karlsson gjorde här. Det gäller alla grova brott och alla sådana som egentligen innebär den största inskränkningen i den personliga friheten. Det handlar om de brottsoffer som råkar illa ut, både individer och grupper av människor. Dem måste vi i första hand skydda.

Men när vi ska skydda befolkningen måste vi hela tiden fara fram med försiktighet med tanke på dem som utsätts för den typen av övertramp och godtyckliga kvarhållanden, gripanden eller att inte få jobb. Detta måste hela tiden stå i förhållande till den typ av åtgärder som vi tror är effektiva.

Ulrika Karlsson tog upp att i 53 ärenden om kameraövervakning hade två ärenden fått avslag. Om vi då tittar på hur många ärenden som har varit lyckade, det vill säga fått en betydelse för utredningen, är det inte ens fråga om hälften. Jag tycker fortfarande att det är fråga om alldeles för grova inskränkningar.

För tids vinnande tar jag tillbaka mitt yrkande från talarstolen om bifall till reservation 2. Vi står bakom båda reservationerna, men vi yrkar bifall bara till reservation 1.

Anf. 99 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik:

Herr talman! Jag noterar att Miljöpartiet har svängt från den tidigare tveksamma inställningen till tillfälliga lagstiftningar till att ni nu är tveksamma till lagstiftningar med ett längre perspektiv – ingen bortre horisont.

Jag delar inte den uppfattningen och instämmer inte i den svängningen. Icke desto mindre är det viktigt att betona att detta rör sig om en tillfällig lagstiftning. I detta fall beslutar vi att införa en lagstiftning som är giltig i fyra år, det vill säga fram till 2012.

Det har förts fram att lagen skulle innefatta godtyckliga gripanden. Jag måste få fört till protokollet att den här lagen på intet sätt kan leda till godtyckliga gripanden.

Någon gör sig skyldig till ett brott, och samtidigt som brottet utreds kan någon som kan anses vara skyldig till brottet eller på sannolika skäl är misstänkt för brottet häktas. Men jag håller definitivt inte med om att den här lagstiftningen skulle utgöra en grund för godtycklighet. Denna lag är omgärdad av starka rättssäkerhetsgarantier, och framför allt är det en domstol som ska besluta om när de hemliga tvångsmedlen ska sättas in.

Prot. 2008/09:17
22 oktober

*Åtgärder för att utreda
vissa samhällsfarliga
brott, m.m.*

Anf. 100 KARIN NILSSON (c):

Herr talman! Både medier och Vänsterpartiets företrädare – om nu Vänsterpartiet tycker så, men i alla fall medierna – har kallat det aktuella lagförslaget för att ta ställning för en ny FRA-lag. Nu har Ulrika som vanligt varit exemplariskt tydlig i sin redovisning och har redogjort för ärendet.

1952 års tvångsmedelslag har funnits som en tidsbegränsad lag och har förlängts om och om igen. Den kan ju knappast kallas ny. Den föreslagna lagen handlar om begränsade situationer där det är fråga om att utreda allvarliga samhällsfarliga brott. Det handlar alltså inte om något preventivt, förebyggande, syfte, utan det handlar om begångna brott.

1952 års tvångsmedelslag kommer enligt den senast beslutade tidsramen att löpa ut vid utgången av 2008. Nu föreslås den övergå i en något justerad version under namnet *Åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott, m.m.* Tidsbegränsningen av lagar är något som i huvudsak bör användas för att ge utrymme för justeringar och förbättringar efter en viss tids tillämpning. Därför innehåller dagens förslag en utvidgning med tre ytterligare brottsrubriker, som ni hörde Ulrika Karlsson räkna upp tidigare: brott mot medborgerlig frihet, brott enligt lagen om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall samt företagsspioneri enligt lagen om skydd för företagshemligheter på uppdrag av främmande makt. Bland annat slopas en del delar som berör kungahuset. En klar rättssäkerhetsförbättring är att den så kallade utredningshäktningen i förlängningen inte tas med. Som jag uppfattar det tas den också bort ur lagen.

56 år måste anses vara en tillräckligt lång tid för att bilda sig en uppfattning om huruvida Sveriges brottsbekämpande myndigheter, även fram till 2012, ska behöva ha användning av beslag, hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning, hemlig kameraövervakning och postkontroll som ett redskap för att komma åt särskilt samhällsfarliga brott. Eftersom det rör sig om allvarliga, grova brott som betraktas som särskilt samhällsfarliga anser jag att det är en riktig bedömning.

Lagrådet har ifrågasatt om det verkligen behövs en särskild lagstiftning i fråga om särskilt samhällsfarliga brott. Det är ett redskap som redan finns i tvångsmedelslagstiftningen i rättegångsbalken. Eftersom denna fråga inte är färdiganalyserad föreslås även denna gång en tidsbegränsad lag i stället för en sammanslagning av dessa båda lagar, det vill säga tvångsmedelslagstiftningen i rättegångsbalken och 1952 års tvångsmedelslag. Det gör det möjligt att återkomma i frågan när dagens beslut om en tidsbegränsad lag löper ut 2012.

Vänsterpartiet anser att brottet olovlig kårverksamhet bör strykas från brottskatalogen eftersom det är omodernt och kan användas för åsiktsregistrering och godtycklig spaning. Olovlig kårverksamhet gäller bildande av en militär trupp eller polisstyrka som utrustar sig med vapen, ammunition eller liknande som kan användas för att skada andra i samhället. Det är ett brott som inte varit särskilt frekvent sedan lagen kom till – tack och lov – men vi är alla medvetna om att det finns extrema grupper på både yttersta höger- och vänsterkanten, och då och då har de sina sammandrabbningar. Detsamma gäller huliganer och mc-gäng. Hemlig tvångsmedelsanvändning i detta sammanhang är avsedd vid förundersökning då brott redan är begångna, brott där hot och våld anses allvar-

liga och har drabbat demokratiska system eller enskilda invånares säkerhet.

Att alla ska få tänka fritt och ha en egen åsikt omfattas av de mänskliga fri- och rättigheterna. Jag menar att olika grupper inte ska kunna granskas utifrån politiska åsikter med stöd i denna lag. Det upplever jag inte heller att propositionen har som syfte att åstadkomma.

Vänsterpartiet vill också att lagen om hemlig kameraövervakning ska fortsätta att vara tillfällig. Hemlig kameraövervakning är ett användbart redskap i svåra brottsutredningar när det gäller allvarliga brott, framför allt narkotikabrott. Här anser jag att det är bra att denna lag nu blir permanent. Lagen är prövad, och det är viktigt att vi får lagar som gäller över längre tid. Som Maryam Yazdanfar också uttryckte det får vi på så sätt långsiktighet och förutsägbarhet.

Vad vill Vänsterpartiet göra för att komma åt narkotikasmugglingen? Visst måste väl bekämpningen av narkotika vara en viktig fråga också för Vänsterpartiet, och nog borde vi kunna vara överens om att det här redskapet är bra att använda för just narkotikabekämpning.

Herr talman! Jag yrkar bifall till propositionen och avslag på samtliga motioner.

I detta anförande instämde Anders Hansson (m).

Anf. 101 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp):

Herr talman! Jag vill instämma i det som Ulrika Karlsson och Karin Nilsson sagt.

För oss liberaler är det viktigt att polisen kan stoppa samhällsfarliga brott med hjälp av effektiva metoder såsom hemlig tvångsavlyssning. Metoderna ska dessutom vara rättssäkra. Det är vad lagen innebär.

Att vi nu lägger till brott mot medborgerliga friheter är mycket bra. Det är inte något vagt brott, som Mehmet Kaplan sade. Det är fråga om tydliga brott där grupperingar och individer med hot och våld vill skrämja folk till tystnad och passivitet och begränsa demonstrationsfriheten, föreningsfriheten och yttrandefriheten. Att dessa brott förekommer ser vi av att Sverigedemokraternas och andra högerextrema gruppers demonstrationer alltid saboteras av vänstergrupperingar, att Lars Vilks fick gömma sig för att skydda sitt liv efter att han hade skapat en rondellhund i form av profeten Muhammed och att Centerpartiets lokaler gång på gång allvarligt vandaliserades förra året.

Vänsterpartiet och Miljöpartiet tar lätt på dessa brott. Det gör inte vi liberaler. Det är grundläggande för demokratin att vi har yttrande-, förenings- och demonstrationsfrihet. Folkpartiet tar mycket allvarligt på dessa brott, och vi står verkligen upp för yttrandefriheten. Vi var det enda parti som kritiserade Laila Freivalds när hon fattade beslutet att stänga ned Sverigedemokraternas hemsida under den karikatyrkris som Danmark hade skapat.

När det gäller terrorismfinansiering vill jag säga, herr talman, att också det är ett allvarligt brott som polisen behöver kunna utreda. Det är synd att Miljöpartiet på obefogade grunder i viss mån skrämmer upp folk. Självklart ska människor kunna skicka pengar till sina anhöriga i andra länder. Här handlar det om att komma åt dem som finansierar terrorism. Vi ska inte vara naiva; det finns svenskar som ägnar sig åt den

verksamheten. Det såg vi nyligen då det avslöjades att andremannen i al-Qaida i Irak var svensk medborgare. Därför behöver Säpo dessa befogenheter.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag säga att denna debatt tydligt pekat på hur splittrad oppositionen är. Vi har i alliansen en samsyn med Socialdemokraterna om att det är viktigt att polisen har effektiva och rättssäkra metoder för att skydda medborgarna mot allvarlig brottslighet. På andra sidan står Miljöpartiet och Vänsterpartiet som är mot denna lag. De var mot buggning, och nu vill de skära ned på polisens pengar och därmed ge polisen färre möjligheter att bekämpa denna typ av brott.

Den fråga jag ställer mig, och som jag vill att de som sitter hemma och tittar på debatten ska ställa sig, är: Kommer Socialdemokraterna att kompromissa med Vänsterpartiet och Miljöpartiet, kompromissa om Sveriges säkerhet, för att komma åt regeringsmakten?

I detta anförande instämde Inge Garstedt och Anders Hansson (båda m).

Anf. 102 MEHMET KAPLAN (mp) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Cecilia Wigström för den tid hon suttit i justitiekommittén. Hon byter nu till konstitutionsutskottet. Det är synd, för det har varit spännande och intressanta debatter och meningsutbyten med henne.

Jag vill fråga Cecilia Wigström om en formulering som hon använde, nämligen att vi skulle skrämman upp människor i onödan. Det krävs mod för att säga så, för det finns människor i Sverige i dag som är rädda. Man behöver inte skrämman upp dem eller måla upp någon hotbild. Tvärtom försöker vi från Miljöpartiets sida göra allt vad vi kan för att förtydliga de hot som finns mot den personliga integriteten. Det finns i vårt samhälle hot mot människor enbart på grund av att de råkar tillhöra en viss folkgrupp eller ha en viss religion.

Jag talar om de tiotusentals somalier som finns i Sverige och som inte vet hur de ska kunna hjälpa de hjälpbehövande i sitt forna hemland. Vad har Cecilia Wigström för svar till den person med somaliskt ursprung, eller till andra, som vill skicka pengar till Somalia, till släktingar, hjälpbehövande, grannar, vänner, bekanta? Jag vill fråga Cecilia Wigström och Folkpartiet vad de har för svar att ge till de människor som de påstår att vi skrämman upp.

Anf. 103 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp) replik:

Herr talman! Först vill jag tacka Mehmet Kaplan för de vänliga orden. Det stämmer att jag ska sluta som ordinarie ledamot i justitiekommittén. Jag vill också tacka för två år med intressanta, spännande och roliga debatter som vi haft med varandra i kammaren.

Vad skulle jag säga till somalierna, var frågan. Jag vill säga att lagen på intet sätt kommer att innebära det som Mehmet Kaplan och även Vänsterpartiet påstår, nämligen åsiktsregistrering av människor och masövervakning av nya grupper; detta skriver de i sin reservation. Det stämmer inte. Lagen kommer på intet sätt att hindra människor från att kunna skicka pengar till sina anhöriga.

Jag beklagar om det är som Mehmet Kaplan påstår, att alla somalier i Sverige är rädda i dag. Det vi vill med lagstiftningen är att komma åt de individer som ägnar sig åt att finansiera terrorismverksamhet. Terrorism är ett mycket allvarligt brott i de länder där det begås, till exempel i Irak. Det innebär att oskyldiga kvinnor, män och barn dödas, och det vill vi komma åt.

När ni i Miljöpartiet nu säger nej till att inkludera normalgraden av terrorismbrott negligerar ni därmed brottet. Mehmet Kaplan säger att det är vagt att ta med hot mot demokratiska rättigheter, men då negligerar ni dessa brott. Jag tycker att det är allvarligt att människor i vårt land tystas, skräms, när någon vandaliserar Centerpartiets lokaler eller saboterar Sverigedemokraternas demonstrationer. Jag håller inte med om deras åsikter, men man har rätt att uttrycka sig. Yttrandefriheten är grundläggande för vår demokrati. Det oroar mig att Miljöpartiet verkar ta lätt på det.

Anf. 104 MEHMET KAPLAN (mp) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är allvarligt att påstå att Miljöpartiet skulle ta lätt på denna typ av åsiktsfrihet, som vi har försvarat här under de år som vi har suttit i denna kammare.

Vilka är det som drabbas av den här typen av inskränkningar? Det är inte liberaler eller folkpartister. Det är verkligen beklagansvärt att ett partis lokaler blir vandaliserade. Det är någonting som vi verkligen måste sätta till ordentliga resurser för att såväl utreda som förebygga och förhindra. Men om man tittar på vilka det är som drabbas förstår man innebörden i de reservationer som finns.

Det är vänsterpartister, som tidigare har åsiktsregistrerats med den här typen av lagstiftning. Det är Grön ungdom, Miljöpartiets ungdomsförbund, som har hamnat i olika typer av filer och arkiv för att de har jobbat för djuren. Det är Greenpeace, som har dömts i Danmark. Aktivister vecklade utanför den danska motsvarigheten till Jordbruksverket ut en banderoll, där det stod: Stoppa GMO-maten! Då var det terrorismbrott de dömdes för, ingenting annat.

Jag menar att det är lätt hänt att i sin iver att försöka komma åt de allvarliga brotten anklaga dem som försöker skydda den personliga integriteten för naivitet eller lättsinne.

Jag skulle än en gång vilja avsluta med en fråga: Hur ska somalier som vill skicka pengar göra för att undgå att bli avlyssnade och sätta i häkte i 105 dagar?

Anf. 105 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp) replik:

Herr talman! Jag kan självklart inte säga hur en somalier ska skicka pengar. Det är väldigt olyckligt att Somalia har imploderat och inte fungerar och att det därmed inte finns några banker. Det gäller väl att vara vaksam och försöka hitta kanaler som inte finansierar terrorism. Det är onekligen så att en del kanaler gör det. Det är en svår nöt att knäcka.

De få som olyckligtvis utsätts för hemliga tvångsmedel och som sedan visar sig vara oskyldiga kommer att få upprättelse på ett annat sätt än de fått tidigare.

Mehmet Kaplan nämner alla hundratusentals vänsterpartister som har registrerats i landet. Men det handlar om dåtid. Det var förr. Vi har infört

en mängd rättssäkerhetsgarantier för att tvångsmedel ska vara rättssäkra. Vi har infört att ett ombud ska finnas. Vi har en ny säkerhets- och integritetsskyddsnämnd. Alla kommer att informeras i efterhand. Överskottsinformationen regleras.

Både Miljöpartiet och Vänsterpartiet pratar om dåtid. Men sådan är inte situationen i dag i Sverige. Den här lagen innebär inte allmän åsiktsregistrering, och det är inte massövervakning av olika grupper.

Du nämnde miljörättsaktivisterna i Danmark som hade fängslats. De facto är det så att det finns en del djurrättsaktivister som använder hot och våld. För sådant ska man ställas inför rätta.

Det är noterbart att den svensk som dödades i Irak och som var andreman i al-Qaida själv beklagade sig i Dagens Nyheter bara för några år sedan över att han var felaktigt förföljd av Säpo. Det visar sig nu att han var andreman i al-Qaida och att Säpo hade varit på rätt spår.

Det är väldigt viktigt att vi ger polisen befogenheter och metoder för att kunna arbeta mot det här. Men självklart ska det ske på ett rättssäkert sätt.

Anf. 106 OTTO VON ARNOLD (kd):

Herr talman! Det har sagts många kloka ord här, och jag ska väl inte fördjupa mig för mycket i det här ämnet, som har blivit väl genomgången och belyst på många olika sätt.

Jag kan i alla fall konstatera att det är med glädje vi får en bättre tvångsmedelslagstiftning från och med i dag. 1952 års lagstiftning har gällt väldigt länge, och inte mycket har gjorts. Därför är det positivt att regeringen tar ett samlat grepp om det här och aviserar att man från och med 2012 ska ha en helhetsbild.

En tvångsmedelslagstiftning är inget speciellt angenämt för en stat att ha. Vad en rättsstat ska göra är att skydda den personliga integriteten i mångt och mycket. Den personliga integriteten är väldigt viktig i dag. Vi som medborgare ska få uttrycka och röra oss fritt, skriva vad vi vill och tänka vad vi vill. Därför är skyddet för den personliga integriteten väldigt viktigt. Den är grundlagsskyddad i Sverige via vår regeringsform. Den är skyddad via Europakonventionen. Det pågår flera utredningar, till exempel Integritetsskyddsutredningen. Hela tiden måste vi se till att vi håller integritetens fana högt och stärker den.

Men tyvärr behövs det en tvångsmedelslagstiftning. Den kommer vi inte ifrån. Världen är inte den ideala värld som vi ibland hoppas att den ska vara. Men i den här situationen, när vi har en tvångsmedelslagstiftning, har det skett en hel del saker för att förstärka den personliga integriteten. Vi har fått offentliga ombud. Vi har fått bra rapportering från regeringen. Vi vet hur överskottsinformationen ska användas. De utsatta kan få information i efterhand. Vi har också infört en säkerhets- och integritetsskyddsnämnd.

När det sker ett brott där det behövs tvångsmedel måste det alltid prövas av en kvalificerad åklagare. Det är bra att man har kvalificerade åklagare som kan göra prövningen på ett enhetligt sätt. Det ska behovsprövas och ändamålsprövas, och det ska vara proportionellt. En anmälan måste alltid göras till rätten, som i sin tur kan pröva detta. Anmälan går vidare till Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden.

Som jag nämnde tidigare har vi också en annan tvångsmedelslagstiftning, en preventiv, som utreds fram till 2010. Regeringen har för avsikt att från och med år 2012 ha en samlad bild, något som några av remissinstanserna har tagit upp.

När ska vi då använda oss av tvångsmedelslagstiftning? Det rör sig om mycket speciella fall, där det för det första ska finnas en misstänkt. Det måste ha skett ett brott. Det är väldigt viktigt att påtala detta. Det är inte någon form av FRA-lagstiftning, någon utvidgning av den eller något liknande.

Samtidigt vill jag påpeka att det finns en preventiv tvångsmedelslagstiftning. Den kan användas i mycket speciella fall, när vi har att göra med brott som kan leda till fängelse i över fyra år. Det är en mycket speciell lagstiftning. De här två lagstiftningarna kompletterar varandra och gör att vi får en effektiv och väl fungerande säkerhetstjänst.

Brotten ska vara samhällsfarliga och framför allt svårutredda. Det är ofta de här terroristbrotten. Det handlar om mordbrand, sabotage, utländskt spioneri mot företag, penningtvätt och så vidare.

För att svara på Mehmet Kaplans fråga och göra en liten parentes: Upplever man att man möjligtvis skulle kunna bli utsatt för tvångsmedel kan man alltid gå och prata med polisen. Det är inget som hindrar det. Man kan säga: Jag ska skicka pengar till Somalia – kan ni hjälpa mig? De kan säkert vägleda en, så att man slipper bli misstänkt.

Jag tror att det är väldigt viktigt att vi får en klar och tydlig debatt om vad det är man vill åstadkomma med detta. Det är lätt att anspela på den okunnighet om rättssystemets detaljer som finns i samhället, speciellt i efterdyningarna av FRA-lagstiftningen.

Låt mig alltså återigen förtydliga detta: Det måste röra sig om ett brott som har begåtts, ett speciellt brott som är samhällsfarligt och som hotar vitala intressen för rikets säkerhet.

Herr talman! Vi ska i dag fatta ett välavvägt beslut om denna lagstiftning. Med dessa ord yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

I detta anförande instämde Anders Hansson (m).

Anf. 107 MEHMET KAPLAN (mp) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja fråga Otto von Arnold två saker. Otto von Arnold är jurist själv, och som sådan kan han hamna i den sitsen att han ska företräda någon som misstänks och anklagas för den typ av brott som vi har pratat om här i dag.

Ponera att Otto von Arnold företräder en person som anklagas för hjälp till finansiering av terroristverksamhet. Han kommer dock aldrig att få reda på de exakta bevisen. Han kommer att beläggas med yppandeförbud och olika typer av inskränkningar av det normala förfaringssättet som inte gäller vid andra typer av brottslighet. Otto von Arnold vet också under hela den tid som detta pågår att det finns en massa misstankar som inte har någon grund förutom att Säpo har fått information någonstans ifrån och att man har kopplat ihop två personer på rätt svaga grunder.

Detta exempel är inte taget ur luften. Det pågår i dag. Tidigare tog en av företrädarna för regeringspartierna upp att vi från Miljöpartiet pratade om dåtid och att detta skedde på 50- och 60-talet. Men jag pratar om

nutid. Jag pratar om 2000-talet. Jag pratar om post-11 september 2001. Det finns faktiskt människor i dag som utsätts för detta, och vi från Miljöpartiets sida vill verkligen lyfta upp problematiken så att den diskuteras i alla partier och även här i kammaren.

Det finns människor som godtyckligt utsätts för den här typen av anklagelser. Sedan släpper vi dem. Vi är naturligtvis glada att Säpo har den koll de har och ska ha och att de ställer de människor till svars som faktiskt gör sig skyldiga till den här typen av brottslighet. Men under tiden kommer många människor att utsättas för detta.

Jag frågar alltså Otto von Arnold som jurist: Hur förfar du när du hamnar i den sitsen?

Anf. 108 OTTO VON ARNOLD (kd) replik:

Herr talman! Tack för vänligheten och tipset, men jag har nog inte för avsikt att gå in som försvarare i sådana fall ehuru min juridiska kompetens icke ligger på det området.

Åklagarna har här en väldigt viktig funktion. De måste kunna samarbeta med Säpo. Att pröva dessa bitar är knuten i hela lagstiftningen. Mehmet Kaplan talar om 2000-talet. Det har nu gått åtta år in på 2000-talet, och det har trots allt hänt mycket på den tiden. Vi ska inte glömma bort att den här regeringen värnar väldigt mycket om integriteten.

När det gäller de somaliska penningtransaktionerna har Säkerhetspolisen en uppgift. Problemet är att den är hemlig. Det är något som också är en avvägning gällande rikets säkerhet som man inte bara kan yppa hur som helst, och det är givetvis en nackdel vi får leva med, eftersom det ändå kan anses vara det bättre alternativet.

Problematiken är känd. Det ska man inte bortse från, men det förtar inte nödvändigheten av att ha denna lagstiftning.

Anf. 109 MEHMET KAPLAN (mp) replik:

Herr talman! Jag vill avslutningsvis fråga vad Otto von Arnold och Kristdemokraterna gör för att hantera denna problematik, som mycket riktigt är känd.

Jag vill också lyfta upp en annan fråga som togs upp från talarstolen. Det var ett svar till de människor som vill skicka pengar till Somalia. Svaret var att de kunde prata med polisen så kan de hjälpa till. Det är bra att Otto von Arnold har möjlighet att svara, eftersom han har två minuter kvar.

Jag har frågat justitieministern och hennes närmaste medarbetare på vilket sätt man ska kunna skicka pengar till Somalia. Detta är ett problem som vi måste lösa tillsammans. Jag försöker inte göra partipolitik av det, utan detta är ett reellt problem som finns därute – i Rinkeby, Skärholmen, Hammarkullen, Bergsjön och Rosengård. Människor vill skicka pengar till Somalia, och det är ni som sitter vid makten som har möjlighet att göra något åt detta.

Om inte justitieministern kan svara måste man ta reda på det. Jag tror att Otto von Arnold som jurist har möjlighet att verkligen ta reda på hur det här ska kunna gå till så att man inte blir avlyssnad bara för att man har gjort en transaktion som eventuellt skulle kunna hamna fel eller för att man inte vet på vilket annat sätt man skulle kunna göra detta.

Jag vet att det i utskottet och kammaren finns ledamöter från alliansen som tycker att det här är bekymmersamt, men ingen verkar göra så mycket åt det. Man verkar vänta på att någon annan ska göra något. Men det är ni som sitter vid makten, och det är ni som har möjlighet att påverka så att människor inte behöver känna oro för en enkel liten transaktion som innebär att man skickar något till släktingar och vänner.

Åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott, m.m.

Anf. 110 OTTO VON ARNOLD (kd) replik:

Herr talman! När det gäller integriteten är det hela tiden, som jag sade, viktigt att värna om den. Givetvis kan det i vissa fall uppstå problem. Mehmet Kaplan pekar på det som gäller somalierna, och då kan man fråga sig: Vad beror detta på? Om ingen kan skicka pengar över huvud taget är det snarare en fråga för finansutskottet. Är det ett problem med bankerna så att de inte kan ta emot eller skicka? Finns det inga kurer som tar emot? Det kan ligga på den bogen.

Men jag antar att det inte är det Mehmet Kaplan menar, och då förstår jag inte riktigt frågan. Har man rent mjöl i påsen ska det egentligen inte vara några problem. Jag kan inte förstå det. Menar Mehmet Kaplan kanske att det hos polisen finns någon form av diskriminering mot våra somaliska invandrare? Har vi ett välfungerande banksystem och ett välfungerande rättssystem ska det här fungera.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 21 §.)

15 § Förmyndarskapsrättsliga frågor

Förmyndarskapsrättsliga frågor

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2008/09:CU2
Förmyndarskapsrättsliga frågor (prop. 2007/08:150).

Anf. 111 LISELOTTE OLSSON (v):

Herr talman! Regeringen beslutade 2002 att utvärdera 1995 års förmyndarskapsreform. Den utredning som blev resultatet av den särskilde utredarens uppdrag har redan legat till grund för vissa lagförändringar.

I det nu aktuella betänkande som vi ska diskutera i dag behandlas utredningens förslag som handlar om förmyndarförvaltning och frågor i nära anknytning till det.

Utredaren menar att 1995 års reform av föräldrabalkens regler om förmyndarskap i stort sett utfallit väl. I vissa avseenden bör dock skyddet för barns egendom stärkas. Jag tycker ändå att den proposition som ligger till grund för vårt betänkande i dag visar på lyhördhet inför utredarens förslag. Många av de förändringar och förslag som finns i betänkandet stöder Vänsterpartiet och säger ja till i dag. Men alldeles riktigt nöjda är vi förstås inte.

Utredningen föreslog nämligen att det ska införas en bestämmelse som säger att en kommun ska vara skyldig att solidariskt med en förordnad förmyndare, god man eller förvaltare ersätta den enskilda för sak-

skada eller ren förmögenhetsskada. Det förslaget har även tillstyrkts av flera remissinstanser.

I de flesta fall är den som blivit lidande hänvisad till att söka ersättning av företrädaren. Även om den skadelidande tilldömts ett skadestånd är det inte ovanligt att företrädaren saknar tillgångar. Det betyder i praktiken att det är omöjligt för huvudmannen att få någon ersättning över huvud taget. Därför har frågan om det finns någon möjlighet för den drabbade att få ersättning av någon annan än företrädaren kommit upp. Vi menar att den möjligheten bör utredas. Finns det en anledning att stärka skyddet för den som drabbas av ekonomisk skada till följd av företrädarens förfarande?

Jag och utredaren menar att det behövs förändrade och förbättrade regler för detta. Det finns bevisligen flera fall där ställföreträdare förskingrat huvudmannens medel och där de drabbade inte fått någon ersättning.

För att upprätthålla tilltron till det nuvarande systemet med ställföreträdare anser jag att det behövs ett yttersta skyddsnät i form av en ersättning som kan gottgöra den enskilde för skador som ställföreträdaren vållar henne eller honom. Jag menar att den skada som en ställföreträdare kan vålla kan vara så allvarlig att den motiverar att vi inför bestämmelser om ett skadeståndsansvar för kommunerna.

Jag yrkar därför bifall till Vänsterpartiets reservation i betänkandet.

Anf. 112 INGER RENÉ (m):

Herr talman! *Förmynderskapsrättsliga frågor* heter det betänkande som vi nu debatterar. Med mer vardagliga ord handlar det om överförmyndarna och deras fögderi. Vi vet alla att verksamheten finns, men omfattningen kan förvåna. Den förvånade åtminstone mig. År 2004 fanns i landet ca 88 000 personer, huvudmän, som hade ställföreträdare i form av en god man, en förvaltare eller förmyndare. De förvaltar huvudmannens egendom och ”sörjer för hans eller hennes person”. Det sammanlagda värdet på tillgångarna var 17 ½ miljard kronor 2004.

Antalet personer med ställföreträdare stiger år för år. Det beror på att vi har en åldrande befolkning och på ålders- och psykiatrireformerna.

I min hemkommun, en medelstor svensk kommun med ungefär 35 000 invånare, har vi i dag 125 gode män till ungefär 250 huvudmän.

Vi har en tendens att ofta tala om det som går fel eller är olagligt, men i detta sammanhang tål det också att nämnas att många gode män gör ett mycket gott och hängivet arbete. Lagtextens ”sörja för hans eller hennes person” tolkas betydligt vidare av de flesta än till att enbart göra det som är det ekonomiskt bästa.

Under åren har JO haft synpunkter på överförmyndarnas verksamhet liksom Riksdagens revisorer och på senare år Riksrevisionen som våren 2006 kom med en rapport där man bland annat var kritisk mot länsstyrelsens granskande roll. År 1995 tog dåvarande regering bort kravet på årliga inspektioner. Effekten blev naturligtvis alltför gles tillsyn.

Våren 2007 tillkännagav riksdagen, på initiativ av civilutskottet, att åtgärder måste till för att stärka tillsynen. I dagens proposition föreslås ytterligare stärkt tillsyn. Det bidrar till att minska risker om förmyndare eller gode män missköter sina huvudmäns tillgångar.

För att skydda barn från att gå skuldsatta in i vuxenlivet – ett förhållande som vi har talat om åtskilliga gånger i utskottet – föreslås samtycke från överförmyndaren för att föräldrar ska få ta upp lån som innebär att den omyndige sätts i skuld. Det föreslås också att användandet av spärrat konto ska utvecklas. Gränsen föreslås bli sänkt till ett prisbasbelopp.

Sammanfattningsvis föreslås alltså en ökad tillsyn, samtycke från överförmyndare vid skuldsättning av omyndiga, spärrat konto för barn – också vid ersättning från till exempel Brottsoffermyndigheten. Överförmyndaren föreslås också kunna spärra vissa andra konton. Dessutom ska länsstyrelsen verka för att utbildningsnivån hos överförmyndarna ska vara så tillfredsställande som möjligt.

Vi i utskottet är i stort sett överens när det gäller propositionen. Som vi har hört finns det dock en reservation gällande skadeståndsansvaret för kommuner i de fall som en ställföreträdare förorsakar sin huvudman ekonomisk skada. Utskottets majoritet menar att en grundläggande ståndpunkt för ansvarsfördelning är att skyldighet att betala skadestånd har den som handlat klandervärt. Det är inte kommunen utan ställföreträdaren.

I utredningen som föregick propositionen säger visserligen utredaren att man kan titta på kommunens möjlighet att ersätta felaktig hantering. Men remissinstanserna var långt ifrån överens. Många tunga remissinstanser gick på samma förslag som vi alltså gör i majoriteten när det gäller utredningen.

Jag vill sluta lite grann som jag började. Det är viktigt att poängtera att de allra flesta ställföreträdare gör ett mycket gott och hängivet arbete.

Jag yrkar bifall till propositionen och avslag på reservationen.

Anf. 113 LENNART PETTERSSON (c):

Herr talman! Bakgrunden till den proposition som regeringen har lagt fram om förmyndarskapsrättsliga frågor är dels ett utredningsuppdrag från 2002 om en översyn av stödformer för äldre och andra behövanden, dels en rapport från Riksrevisionen 2005 med kritik mot länsstyrelserna och deras kontroll av verksamheten.

Det är en viktig proposition som vi nu har på vårt bord. Varför vill jag då poängtera detta eftersom i princip alla propositioner är viktiga? Jo, det är en fråga som berör de allra svagaste grupperna i samhället, nämligen de som av olika anledningar inte själva kan hantera sin ekonomi och sin vardag. Därav följer att de är helt beroende av andra människor i form av gode män, förmyndare eller förvaltare. Detta kräver i sin tur mycket tydliga regelverk för att undvika felaktig och ibland till och med bedräglig behandling.

Nu berör inte detta enbart utomstående ställföreträdare, utan det är i högsta grad aktuellt även inom familjerna. Det är inte ovanligt att föräldrar har ett intresse av att ta upp lån i barnens namn eller att disponera deras pengar för egna ändamål. När det gäller det senare kan det röra sig om arv, brottsskadeersättningar eller skadestånd av olika slag. Beloppsgränsen för vad som ska spärras och som kräver överförmyndarens godkännande sänks nu från två till ett basbelopp, vilket i dag motsvarar 41 000 kronor.

Länsstyrelsen är ansvarig för tillsynen av överförmyndare. Detta har inte fungerat tillfredsställande överallt. Huvudregeln blir nu en årlig till-

syn. Därutöver kan även särskilda inspektioner äga rum. Eventuella anmärkningar ska dokumenteras skriftligt.

Herr talman! Jag vill också kommentera några av de motioner som finns uppe för behandling i dag. I en motion uttrycks att alla pengar, oberoende av beloppsstorlek, i form av försäkringar, skadestånd med mera ska sättas in på ett spärrat konto. Det är självklart oerhört frustrerande för den enskilde kontohavaren om föräldrarna, vilket det ofta är, inte har förstånd att avstå från att använda barnens pengar. Även om syftet med motionsförslaget är gott förefaller dock det administrativa arbetet överstiga nyttan av att ta bort den nedre beloppsgränsen som nu blir ett basbelopp.

I en annan motion föreslås att kommunen ska vara skadeståndsansvarig i de fall ställföreträdare förskingrar. Noteras bör att denne alltid är skyldig att ersätta skada som vederbörande orsakar den enskilde. Med rätt tillsyn av överförmyndaren ska riskerna kunna minimeras. Om det däremot kan åberopas försummelse från överförmyndarens sida är kommunen redan i dag ansvarig. Läger vi då till det ökade tillsynskravet på länsstyrelserna bör det sammantaget bli en avsevärt minskad risk för oegentligheter.

Det finns därför inga skäl för riksdagen att tillgodose önskemålen i motionerna. Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner.

Anf. 114 JAN ERTSBORN (fp):

Herr talman! Låt mig inleda med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationen.

Även om vi i utskottet är överens i frågorna om barns skulder vill jag ändå uppehålla mig lite grann vid detta. Jag vill uttrycka en mycket stor glädje över att vi har kommit så här långt på vägen att hindra föräldrar från att skuldsätta sina barn.

Detta är frågor som för min del kom upp strax efter att jag hade kommit in i riksdagen på hösten 2002, så det har varit en rätt lång väg fram. Barnombudsmannen, Konsumentombudsmannen och Kronofogdemyndigheten har varit pådrivande.

Vid en offentlig utfrågning som vi arrangerade i lagutskottet 2004 framkom mycket tydligt fem olika önskemål om åtgärder för att komma till rätta med problemen kring skuldsatta barn.

Man ville införa en anmälningsskyldighet för Kronofogdemyndigheten när barn blev registrerade för skulder samt att bilregistret skulle anmäla till överförmyndaren när bilar registrerades på omyndiga. Detta lagstiftade vi om under hösten 2004.

Den andra punkten var de skulder som följer med att man är registrerad som ägare till fordon. Det problemet löstes våren 2006 genom att man helt enkelt förbjöd möjligheten att registrera fordon på omyndiga barn.

Den tredje frågan som kom upp var frågan om barns skatteskulder. Den frågan är ännu inte löst, men den finns med i en statlig utredning. Vi hoppas att vi ska få några lämpliga lösningar om att man ska kunna göra preliminärskatteavdrag på reavinst, vilket är vad det är frågan om.

Den fjärde frågan handlade om lite olika skulder som nu är aktuella. Det gäller skolfoton, telefonabonnemang, Kalle Anka-prenumerationer,

vårdavgifter och så vidare som av olika skäl debiteras på barn. Här kommer den lagändring som görs att sätta stopp. Det kommer i fortsättningen att krävas att överförmyndaren lämnar sitt samtycke, och jag är helt övertygad om att överförmyndaren inte kommer att lämna samtycke till den typen av skulder.

Jag ska återkomma till frågan om vårdavgifter om en liten stund. Jag vill bara nämna den femte frågan som återstår. Det är frågan om böter och skadestånd som debiteras på barn och som finns i Kronofogdemyndighetens register. Den frågan är, såvitt jag förstår, helt olöst.

Av fem frågor är alltså tre helt lösta och en fjärde på väg att lösas.

Låt mig uppehålla mig en kort stund vid skolfoton. Det är min bestämda uppfattning att här hade vi haft en möjlighet att få till stånd en bättre tingens ordning tidigare om de drabbade ungdomarna hade känt till att man kunde göra invändningar mot de krav som kommer från inkassobyråerna. Det har man tyvärr inte gjort i någon större utsträckning, och inkassobyråerna envisas med att driva de här kraven. Som många i civilutskottet känner till finns det hos bara en inkassobyrå inte mindre än 16 000 barn som är registrerade för obetalda skolfoton där inkassobyrån bara väntar på att barnen ska bli myndiga. När barnen har uppnått 18 års ålder kommer man att driva de här kraven. Det är naturligtvis alldeles otillbörligt. Inkassobranchen borde ta ett moraliskt ansvar och skriva av de här fordringarna omedelbart. Men i dag kan vi glädjas åt att det inte kommer några nya, för med den nya lagstiftningen kommer det att bli stopp för detta.

Det har sagts att den här lagstiftningen inte skulle omfatta vårdavgifter därför att de inte bygger på avtal. På den punkten har jag som jurist en annan uppfattning än vad som har kommit fram i debatten. Jag hävdar bestämt att när det gäller kostnaden för ett läkarbesök är det den som beställer läkarbesöket, det vill säga som regel föräldrarna, som är betalningsansvarig för det här läkarbesöket. Det gäller inte minst om man inte kommer till den bokade tiden och därför får betala för det. Jag har diskuterat detta med en professor i civilrätt som delar min uppfattning att det inte är rimligt och att det inte är rätt rättstillämpning. Den här frågan bör också kunna lösas genom den nya lagstiftningen.

Vi kan göra en enkel jämförelse med förskoleverksamheten. Där har Högsta domstolen i ett avgörande klart sagt att det är föräldrarna som har betalningsansvaret, men det är barnet som går i förskolan. Likheten med ett läkarbesök är ganska slående. Dessutom kan man fundera över vad problemet egentligen är. Det stora problemet är nog att vi har en grupp föräldrar som inte själva har möjlighet att betala. Jag tror den största gruppen är den grupp som redan är registrerade för skulder hos Kronofogdemyndigheten.

Jag är väldigt glad och nöjd över att vi har kommit så här långt. Jag tycker att vi nu kan se fram emot att få se avtal beträffande skolfoton och Kalle Anka-prenumerationer tecknade med föräldrarna och inte med någon annan och inte med några konstiga blanketter, vilket har förekommit i den branschen.

Låt mig avslutningsvis, även om jag vet att jag har överskridit talar-tiden lite, betona att jag också hoppas att den här propositionen, när den går igenom, ska ge kommunerna incitament att gå över till överförmy-

darnämnder i så stor utsträckning som möjligt. Jag tror att det stärker den kommunala verksamheten.

När det gäller reservationen från Vänsterpartiet vill jag säga att ett ansvar för kommunerna i det här sammanhanget innebär att man bryter gällande skadeståndsprinciper och ålägger kommunerna ett strikt ansvar, och vi känner verkligen inte att man ska ha något utrymme för detta. Det är lätt att förstå att det finns en skadelidande som i några enstaka fall inte kan betala de skadestånd som det blir fråga om efter en förskingring till exempel.

Om jag ska se något värde i Vänsterpartiets inställning skulle jag hellre välja att försöka utöka den statliga brottsskadeersättningen till att täcka även ett sådant här fall. Det finns ingenting som talar för att det just är kommunerna som ska ha det här ansvaret om inte överförmyndaren eller överförmyndarnämnden har gjort sig skyldig till någon försumlighet i sin utövning.

Jag tycker faktiskt att Vänsterpartiet har en liten poäng här, men jag tycker att man skulle välja att gå via brottsskadeersättningen i stället.

Anf. 115 DAN KIHLESTRÖM (kd):

Fru talman! Jag håller verkligen med om att detta är en viktig fråga, som flera har sagt tidigare. Den handlar om barns trygghet och rättigheter. Att barn får en trygg och bra uppväxt är kanske vår viktigaste uppgift som vuxna och som politiker i den här kammaren. Vi kristdemokrater poängterar ofta barns rättigheter och vikten av att ha barnperspektivet med i alla frågor som kan beröra barn.

Föräldrar gör för det mesta ett fantastiskt arbete med att ta hand om och uppfostra sina barn. De flesta har alltid barnens bästa för ögonen och skulle aldrig låta sina egna rättigheter gå före barnens rättigheter.

Man är barn tills man fyller 18 år, och fram till dess är man omyndig och har inte rätt att själv råda över sin egendom eller åta sig förbindelser utöver vissa undantag som är stadgade i lag.

Rätten att förvalta ett barns tillgångar har förmyndarna, som oftast är föräldrarna. Förmyndarna ska fullgöra sina skyldigheter med omsorg och alltid med barnens bästa i främsta rummet.

I det fall förmyndarna skulle brista i sitt uppdrag att förvalta ett barns tillgångar på ett godkänt sätt finns överförmyndare i varje kommun. De har till uppgift att just utöva tillsyn över förmyndarnas förvaltning.

Dagens riksdagsbeslut innebär att vi nu skärper lagstiftningen på vissa områden. Det är ett krav från samhället att lagstiftningen ska skydda barn från att utnyttjas ekonomiskt och därmed riskera att gå in i vuxenlivet med skulder som de inte själva har försatt sig i. I och med det föreliggande betänkandet kommer skyddet för barns egendom att skärpas, och det är bra.

En viktig förändring som föreslås i propositionen är att föräldrar endast med överförmyndarens samtycke ska få företa rättshandlingar som innebär att ett barn skuldsätts. Ett barn självt är omyndigt och kan inte åta sig förbindelser, det vill säga kan inte självt ingå avtal som innebär skuldsättning utan förmyndarens samtycke. Därmed är det naturligt att inte heller en förmyndare ska kunna försätta sitt barn i skuld utan vidare kontroll. Förslaget om krav på överförmyndarens samtycke är därför bra och logiskt.

Föräldrar har vanligtvis stor rätt att disponera över sitt barns tillgångar. För det mesta rör det sig inte om så stora belopp, och riskerna för missbruk från föräldrarnas sida är därför små. Denna risk ökar dock i samband med ett större tillskott till barnets tillgångar, till exempel genom gåvor, testamente, skadestånd eller liknande. Ett sätt att skydda barnets egendom vid sådana tillfällen är att utbetalaren sätter in pengarna på ett spärrat konto. Vill föräldrarna därefter komma åt pengarna måste kontakt tas med överförmyndaren. Där måste föräldrarna redovisa varför de vill komma åt medlen. På så vis kan risken minskas att pengarna slösas bort. Denna regel gäller i dag endast för dödsbon. Att riksdagen nu väljer att vidga användningsområdet är jättebra.

Några har varit inne på tillsynen, och jag tycker att det är oerhört viktigt. En väl fungerande tillsyn från överförmyndarna bidrar till att minska risken för att förmyndare och andra ställföreträdare missköter sina huvudmäns tillgångar. Vetskapen om att kunna bli granskad av kommunens överförmyndare tror jag har en bromsande verkan i sig. Föräldrar med tvivelaktiga avsikter får sig en tankeställare.

Att barn inte ska behöva stå för sina föräldrars skulder borde vara självklart. Samhället måste gå in där föräldraansvaret sviktar och skydda våra barn. Nu tar vi ett viktigt steg för att hävda barnets rätt mot föräldrar som har svikit sin roll eller av annan orsak gör fel saker på det här området.

Det är av största vikt att vi värnar och skyddar samhällets svagaste. Detta förslag är en del i detta samhällets skydd. Barnen har rätt till en god start i livet. Att gå in i vuxenlivet utan skulder är en viktig förutsättning för att man inte ska hamna på efterkälken redan som ung vuxen.

Därför stöder jag och yrkar bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 21 §.)

16 § Miljöskyddet i Sveriges ekonomiska zon

*Miljöskyddet i Sveriges
ekonomiska zon*

Föredrogs

miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09: MJU3
Miljöskyddet i Sveriges ekonomiska zon (prop. 2007/08:154).

Anf. 116 JAN-OLOF LARSSON (s):

Fru talman! Vi ska i dag diskutera hur den svenska miljöbalken kan tillämpas i vår ekonomiska zon. Jag hoppas att det blir en bra debatt – skyddet av djur och växter inom Natura 2000-områdena kräver det.

Natura 2000 är ett ytterst vällovligt nätverk av skyddsvärda områden inom hela Europa. Tanken är att djur och växter ska fredas från utrotning och att deras livsmiljöer inte ska förstöras. I Sverige finns numera 4 000 Natura 2000-områden, och de omfattar ca 15 procent av hela landets yta. Dessa områden kan nyttjas och brukas så länge livsmiljön i områdena kan garanteras en ”gynnsam bevarandestatus”.

Regeringen vill nu, i sin proposition *Miljöskyddet i Sveriges ekonomiska zon*, att miljöbalken också ska skydda de djur, fåglar och växter

som finns i de delar av Sverige som inte omfattar vårt territorium men väl vår ekonomiska zon.

Det är bra att vår miljölagstiftning äntligen sträcker sig ända ut till den ekonomiska zonen. De särskilda skydds- och bevarandeområden som finns där ska bevaras och försvaras enligt samma lagstiftning som alla andra Natura 2000-områden. Det blir samma regelverk, och vi kan äntligen börja ställa miljökrav i vår ekonomiska zon.

Fru talman! Vi socialdemokrater är dock något oroade över hur regeringen prioriterar aktiviteterna i den ekonomiska zonen. Vi anser att vår viktigaste förpliktelse är att skydda miljön.

I vår reservation nr 4 i betänkandet betonar vi att miljöskyddet bör ha minst samma tyngd i lagen om Sveriges ekonomiska zon som enligt havsrättskonventionen. Det innebär att sjöfarten, gasledningar och andra aktiviteter inom zonen inte ska väga tyngre än miljöhänsynen. Hänsyn till sjöfart bör alltså inte omfattas av miljöbalken. Vi vill i stället att regeringen återkommer med förslag om ändring av lagen om Sveriges ekonomiska zon för att stärka miljöskyddets ställning.

Som jag tidigare sade: Natura 2000-områdena ska endast nyttjas och brukas så länge det finns garanti för att livsmiljön i området har en ”gynnsam bevarandestatus”. Här vill jag passa på att nämna två områden där vi borde anstränga oss lite extra för att garantera djurs och växters livsmiljö. Det handlar om Hoburgsbanken och Norra Midsjöbanken mitt i Östersjön.

Tack vare den tidigare socialdemokratiska regeringen är Östersjön i dag klassad som ett särskilt känsligt havsområde, PSSA. PSSA-klassningen har ställt hårdare krav på fartygstrafiken. Den djupgående sjötrafiken är numera rekommenderad att undvika dessa två speciella områden.

Men det räcker inte, enligt min mening. 10 000 sjöfåglar dör varje år runt Hoburgsbanken och Norra Midsjöbanken på grund av skador från oljespill och medvetna oljeutsläpp. Jag vill att trafiksepareringen ska läggas helt utanför områdena. Vår svenska regering skulle kunna ställa tuffa miljökrav på sjötransporterna i Östersjön. PSSA-klassningen är ett redskap. Använd det!

Fru talman! I regeringens proposition ingår också en förberedelse för den rysk-tyska fossilgasledningen genom Östersjön. Det är inte alls bra. Vi socialdemokrater tog på ett tidigt stadium ställning mot den 120 mil långa ledningen. Orsakerna är flera.

Prioritet nummer ett var och är havsmiljön. Östersjön är som sagt ett mycket känsligt innanhav. Det har till och med FN:s sjöfartsorgan IMO insett genom sin klassning. Riskerna för fosforurlakning ökar vid stora projekt på havets botten. Med urlakningen följer algbloomning och bot-tendöd. Dessutom finns dumpade minor från andra världskriget och kemiska stridsmedel som ytterligare hotar att rubba balansen.

Den socialdemokratiska regeringen förklarade klart och tydligt att projektet inte låg i Sveriges intresse: ”Sverige har ingen fördel av det men många nackdelar och flera av dessa innebär en betydande negativ påverkan för Sveriges del. Riskerna för Östersjöns miljö, försvars- och säkerhetskäl, påverkan på fisket och förlust av handlingsfrihet i den ekonomiska zonen är de främsta skälen mot projektet. Det finns troligen alternativ till projektet som är miljömässigt, ekonomiskt och tekniskt bättre.”

De miljömässiga invändningarna är starka. Vi socialdemokrater anser att en fullständig miljöprövning måste göras. Bolaget Nord Stream måste öppet redovisa alternativa sträckningar både på land och i Östersjön. Regeringen måste ta fram en plan för Sveriges eget utnyttjande av zonen.

Fru talman! Vid den här tiden förra året blev det tydligt att den moderatledda regeringen hade övergett Sveriges tidigare linje i gasledningsfrågan. Miljöministern vek ned sig för gasindustrin och kommenterade enbart sträckningen, samtidigt som statsminister Fredrik Reinfeldt försökte avfärda det hela som en tillståndsfråga där regeringen i princip inte har något att säga till om. Att söka parlamentariskt stöd i riksdagen fanns inte på dagordningen. Oppositionen försökte då, med stöd av 3 kap. 7 § i riksdagsordningen, begära att regeringen skulle återkomma till riksdagen med en redogörelse i frågan. Vår begäran avslogs av majoriteten.

Men vi ger oss inte. Vi anser fortfarande att arbetet med att skydda Östersjöns känsliga havsmiljö kräver en solid förankring i riksdagen. Regeringens beslut att utfärda föreskrifter i anslutning till den föreslagna lagstiftningen måste underställas riksdagen för prövning. Därtill behöver regeringen det stöd som en riksdagsmajoritet kan ge inför detta svåra miljöbeslut.

Med detta vill jag yrka bifall till reservationerna 3, 4 och 5.

Anf. 117 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Betänkandet behandlar ändringar av miljöbalken och lagen om Sveriges ekonomiska zon bland annat avseende skydds- och bevarandeområden enligt EG-direktiv för Natura 2000-områden.

I gällande lag och även i de föreslagna lagtexterna hänvisas till Sveriges åtaganden enligt folkrätten – närmast FN:s havsrättskonvention. Denna konvention innehåller bland annat rätten till fri sjöfart inom till exempel den svenska ekonomiska zonen men även rätten att lägga ut undervattenskablar och rörledningar.

I förslaget till ändrad lydelse i lagen om Sveriges ekonomiska zon sägs att tillämpningen av denna lag inte får medföra någon inskränkning av folkrätten, till exempel vad gäller att lägga ut undervattenskablar eller rörledningar och att detta även uttryckligen ska gälla bestämmelser enligt miljöbalken. I enlighet med reservation 4 anser jag att den föreslagna lagtexten på ett olyckligt sätt prioriterar sjöfart, undervattenskablar och rörledningar, till exempel den planerade rysk-tyska gasledningen. Jag menar att Sverige måste hävda att miljöskyddet ska få minst samma tyngd som dessa näringsintressen. Därför yrkar jag härmed bifall till reservation 4.

Jag ställer mig i övrigt bakom reservation nr 1 om att pröva om inte Naturvårdsverket bör vara prövningsmyndighet för berörda Natura 2000-områden i den ekonomiska zonen för att få en total nationell överblick. Jag ställer mig också bakom reservation nr 3 om att föreskrifter i anslutning till denna lagstiftning bör underställas riksdagen samt reservation nr 5 om gasledningen i Östersjön, bland annat med krav på att en plan över Sveriges utnyttjande av den ekonomiska zonen ska upprättas innan vi går vidare med prövningen. Men jag avstår för tids vinnande att yrka bifall till dessa reservationer.

Anf. 118 TINA EHN (mp):

Fru talman! Det är utskottets betänkande om miljöskyddet i Sveriges ekonomiska zon, MJU3, som vi debatterar här och nu. Jag börjar med att ställa mig bakom samtliga de reservationer som Miljöpartiet har ställt sig bakom, men jag yrkar bifall endast till reservation 1.

Sveriges ekonomiska zon är inte en del av Sveriges territorium utan ett område inom vilket Sverige har vissa rättsliga befogenheter att utöva rättskipning och att döma. Det är begränsat till geografiska områden eller sakområden. De nämns här som jurisdiktion.

Bestämmelser i lagen om Sveriges ekonomiska zon är grundade i den rätt som havsrättskonventionen ger kuststater. I lagen finns bestämmelser om vad som gäller i den ekonomiska zonen och bestämmelser som gör vissa andra svenska lagar tillämpliga i zonen. I det förslag som vi debatterar i dag klagörs att miljöskyddsregler också ska gälla i Sveriges ekonomiska zon, och det är bra. Reglerna rörande Natura 2000-områden ska gälla också i denna zon.

Men liksom Naturvårdsverket, som har tagit upp detta i sitt remissvar, tycker vi i Miljöpartiet att tillämpningen av miljöbalken i den ekonomiska zonen borde utvidgas till att omfatta även andra former av områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken. Speciellt kan man nämna naturreservat. Erfarenheter visar att de marina skyddsområdena är av stor betydelse för miljön, inte minst för fisk.

Det är viktigt med vilja och höga ambitioner på miljöområdet och inte bara att ha ett förhållningssätt som lägger sig på den nivå som EU kräver. Gör man så är det nämligen ett minimalistiskt förhållningssätt, där vi i Sverige enbart inför de regler som EU kräver av oss.

Miljöskyddet i Sveriges ekonomiska zon handlar indirekt också om detta att man lägger ledningar på havets botten, kanske för gas eller annat. Miljöpartiet anser att skyddet av miljön ska vara oomtvistat.

10 § lagen om Sveriges ekonomiska zon tar upp folkrättsliga grundsatser. Det är förhållandet mellan dessa och Sveriges förpliktelser enligt havsrättskonventionen som är otydligt.

Fru talman! Vi anser att det är fel att i lagen om Sveriges ekonomiska zon generellt prioritera sjöfart, gasledningar och andra förpliktelser före förpliktelsen att skydda miljön. Den här prioriteten bör inte utvidgas till att omfatta delar av miljöbalken. I stället bör miljöskydd få minst samma tyngd i lagen om Sveriges ekonomiska zon som enligt havsrättskonventionen.

Vidare har vi i Miljöpartiet i vår motion föreslagit att man ska göra en analys av om Naturvårdsverket bör vara prövningsmyndighet när de berörda Natura 2000-områdena finns inom den ekonomiska zonen. Förslaget i betänkandet om att den länsstyrelse som ligger närmast det berörda området ska göra översynen är inte oproblematiskt. Som det ser ut verkar det råda gränsdragningsproblem, och flera remissinstanser har påpekat detta.

Naturvårdsverket har på många sätt en naturlig koppling till dessa frågor eftersom man i dag har ett övergripande samordningsansvar för nationellt havsmiljöarbete.

Miljöskyddet i Sverige och överallt annars är i dag en ständig förlorare. Vi har ett allt större tryck från alla håll på att nyttja och utnyttja alla de resurser vi har att tillgå. Samtidigt ser vi nu att det inte är möjligt att kompromissa bort för mycket av det som berör mänsklighetens möjligheter att fortsätta. I ekonomidelen i dagens DN påpekas att miljöförstöringen är dyrare än finanskrisen. Varje år förlorar jorden 2 000–5 000 miljarder dollar på förstörda ekosystem.

Anf. 119 SOFIA ARKELSTEN (m):

Fru talman! I dag ska vi tala om förtydliganden, alltså om hur vi gör lagstiftningen tydligare för att skapa skyddsområden för djur och natur utanför vårt territorium. Förslaget handlar om hur miljöbalken ska tillämpas i Sveriges ekonomiska zon. Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Sveriges ekonomiska zon ligger utanför vårt territorium, men vi har viss möjlighet att fatta beslut som rör den. Vi har en viss jurisdiktion. Det bestäms i det som förkortas Unclos, alltså FN:s havsrättskonvention.

Andra stater har också vissa rättigheter i vårt territorialvatten, till exempel fri sjöfart. Det betyder att svensk lag i den ekonomiska zonen inte gäller per automatik, till skillnad från svenskt territorium. Huvudregeln i svensk rätt har varit att för att svensk lag ska gälla måste det vara särskilt föreskrivet – det ska alltså finnas en lag om det – och att det inte får strida mot havsrättskonventionen. Så har vi gjort förut. Vi har lagt till en lag.

Redan nu gäller delar av miljöbalken, som 4 kap., i den ekonomiska zonen. Det förslag vi ska ta ställning till i dag handlar om att införa en paragraf i miljöbalken för att bestämmelser som gäller våra Natura 2000-områden ska kunna tillämpas i den ekonomiska zonen. Det gör att skyddsbestämmelserna blir tillämpliga där också.

Både art- och habitatdirektivet, som utgör grunden för Natura 2000, kan användas i den ekonomiska zonen. Det har EG-domstolen hjälpt oss med att klargöra. Men i dag saknar både lagen om Sveriges ekonomiska zon och själva miljöbalken regler som tydligt gör att miljöbalkens regler om att skapa Natura 2000-områden blir tillämpliga där. Vår lagstiftning har helt enkelt inte hängt med.

Vi vill kunna skydda områden som ligger utanför vårt territorium men som vi ändå bestämmer över. I dag har vi bara en indirekt anvisning för att 7 kap. miljöbalken, och då främst 28 § och 29b §, ska gälla, och därför klargör vi nu detta.

Förslaget handlar också om vad som ska gälla när någon upprättar miljökonsekvensbeskrivning tillsammans med ansökning för verksamhet i den ekonomiska zonen. Det handlar om avgränsningar för vilka verksamheter som omfattas av tillståndsplikt. Också här är det tydligt. En ansökan i vår ekonomiska zon ska behandlas på samma sätt som om det skedde inom Sveriges gränser.

Dessutom behövs det regler för vem som ska göra prövningen. Där landar vi i alliansen annorlunda än till exempel Miljöpartiet.

Vi tycker som regeringen att det är länsstyrelsen i det län som helt enkelt ligger närmast som ska fatta de besluten.

Fru talman! Nu har jag fantastiskt mycket talartid kvar, två minuter. Därför tänkte jag passa på att bemöta Socialdemokraterna. Det var ganska intressant att höra deras verklighetsbeskrivning.

Socialdemokraterna har ju sagt ja till den här gasledningen som projekt. Alliansen har sagt att vi ska pröva det efter gällande lagstiftning. Vi står för rättssäkerheten här.

Mona Sahlin sade ja när Mona Sahlin var minister, men det kan ju ha ändrat sig, och Socialdemokraterna kan ha bytt linje. Men det finns andra socialdemokrater som säger ja nu, till exempel Ilmar Reepalu. Det gör han i en ganska rolig debattartikel med rubriken "Det är dags att trycka på gasen".

Där säger han att han vill ge gasen en mer framträdande roll i energipolitiken, till exempel. Det är väldigt intressant. Det här är från tidningen Sydsvenskan, dessutom.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag bara lyfta fram att det som vi ska ta ställning till i dag handlar om justeringar i lagtexten. Vi borde ha gjort det här tidigare, men det är tydligt att det inte har gjorts.

Jag kan bli förvånad över reservation 4, som faktiskt är helt obegriplig. Om det är så att Socialdemokraterna med sina polare i de andra partierna faktiskt vill att vi ska bryta våra internationella åtaganden och helt enkelt strunta i de avtal som vi är bundna av ska man göra så. Men jag tycker att det är helt fel väg att gå. I stället tycker jag att vi ska stärka miljöskyddet, för jag tror att det är väldigt viktigt med ett miljöskydd i Sveriges ekonomiska zon.

Anf. 120 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag kunde inte låta bli att replikera när det hänvisades till socialdemokrater. Vi är många socialdemokrater. Enligt Sifundersökningar och opinionsundersökningar är vi 45 procent av svenska befolkningen. En och annan av dem har säkert en annan uppfattning än jag. Det är jag helt övertygad om. Ilmar Reepalu sitter inte i riksdagen, vad jag vet.

Men en annan kollega i alliansen sitter i riksdagen. Det är Carl B Hamilton som det står om i Världen idag, som jag har här. Han har också en liknande uppfattning som vi har.

När det gäller vad den socialdemokratiska regeringen tyckte om det här läste jag förut upp vad vi hade svarat. Så det var helt klart.

Men jag har en annan fråga. Jag och några av dina allianskamrater var i Göteborg och tog del av ett stort rederis politik inom sjöfartsnäringen. Det gällde bland annat trafiken i Östersjön. Vi fick då reda på att det varje år dör 10 000 sjöfåglar på grund av mer eller mindre illegala oljeutsläpp.

Det rör det område som vi nu pratar om. Det rör egentligen också våra krav på att vi ska stärka miljöskyddet i det här området, som vi också har med i våra reservationer, som ni går emot.

10 000 sjöfåglar dör varje år på grund av detta. Hade man flyttat trafiklederna utanför de här bankarna hade större delen av de här fåglarna, beroende på väderleksförhållanden och annat, klarat sig. Jag har inte sett någon tendens till att ni vill göra någonting åt det här.

Ni pratade mycket för tre år sedan, när vi hade en socialdemokratisk regering och när vi drev det här med PSSA, om att det skulle vara så mycket krav när vi nu införde detta. Men jag har inte sett någon tendens till att man vill åtgärda det här. Det kan därför vara intressant att höra vad den moderatledda regeringen nu tänker vidta för åtgärder för att rädda några tusen av de här sjöfåglarna.

Anf. 121 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Jag är hemskt ledsen, men jag uppfattade inte riktigt den första frågan från Jan-Olof Larsson. Men jag uppfattade att han inte tyckte att Ilmar Reepalu var representativ för Socialdemokraterna i den här debattartikeln.

Sedan är jag väldigt fascinerad, och jag tycker faktiskt, fru talman, att Jan-Olof Larsson är modig som vågar luta sig på en artikel ur den fantastiska tidningen Världen idag som bland annat har haft sådana skop som att hårdrock leder till satanism och att homosexualitet kan botas.

Oljeutsläppen är ett stort problem. Det är egentligen inte det som vi ska debattera i dag, utan det kommer antagligen att komma när den stora havspropositionen kommer.

Poängen är just att vi stärker miljöskyddet. Ni lät bli. Hur många tusen fåglar, Jan-Olof Larsson, dog under era tolv år i regeringsställning?

Anf. 122 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Den fråga som Sofia inte lyckades uppfatta var ingen fråga. Det var ett påstående. Jag sade att Socialdemokraterna i dag är lika stora opinionsmässigt som alliansen tillsammans. Det innebär naturligtvis att en och annan kan ha olika uppfattningar.

Jag vet inte vilken artikel Sofia Arkelsten refererade till när det gällde Ilmar Reepalu och vilken tidning det har stått i. Men när det gäller Världen idag, kanske husorganet för ett av regeringspartierna, gäller det ju er riksdagsledamot som sitter här och som har den här uppfattningen och som är med i Klimatkommissionen, som diskuterar. Då borde han rimligtvis stå för det han säger.

När det sedan gäller om de här kan bota sexuella läggningar tror jag att du kan lösa det på närmare håll i regeringssamverkan och komma med tydliga besked om det.

Förstod du inte vad jag sade?

(SOFIA ARKELSTEN (m): Nej, förlåt!)

Jo, det har inte med sakfrågan att göra, men du pratade lite grann om att man kan bota sexuella läggningar. Det hör ju inte till den här frågan, men jag tycker att du kan diskutera det i alliansen. Där finns det väl olika uppfattningar om det.

Sedan gäller det vad vi har gjort tidigare. Det var nämligen så att den socialdemokratiska regeringen drev igenom och såg till att det blev ett särskilt skyddat havsområde i Östersjön. Sedan skulle man komma med kompletterande krav på vilka skydd man skulle ha.

Nu blev det så att vi bytte regering. Då skulle naturligtvis kraven komma från den här regeringen. Det var det jag frågade efter. Vad är det för särskilda krav ni har ställt utifrån det här?

Hjälper det nu med den här propositionen, eller hade det varit bättre, som vi har föreslagit, att stärka skyddet ytterligare, så att vi kanske hade kunnat rädda några av de här sjöfågellarna?

Anf. 123 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Jag kan då konstatera att Jan-Olof Larsson kallar Ilmar Reepalu för en och annan socialdemokrat.

Debattartikeln som jag refererade till är från Sydsvenska Dagbladet – det sade jag också i talarstolen. Den har rubriken ”Det är dags att trycka på gasen”. Den handlar ganska mycket om att Ilmar Reepalu som socialdemokrat tycker att gas är en väldigt viktig del i den svenska energimixen och vill att den ska få en framträdande roll i energipolitiken.

Det är det ena. Sedan vill jag också att vi för något till protokollet. När Jan-Olof Larsson pratade om riksdagskollegan Carl B Hamilton pekade han lite uppåt. Men där står moderaten Björn Hamilton som absolut inte är samma person. Jag vill bara vara tydlig med det, så att det finns med i protokollet.

Sedan vill jag svara att vi faktiskt ställer krav nu. Poängen är att vi utökar miljöskyddet. Det är hela poängen med de här lagförändringarna, som faktiskt inte skedde under de tolv år som ni rattade Sverige.

Det vi gör nu är att vi faktiskt stärker, och de krav vi ställer är ganska höga. Framför allt är de förenliga med den internationella rätten.

Anf. 124 CLAES VÄSTERTEG (c):

Fru talman! Havsmiljöfrågorna är bland de allra högst prioriterade frågorna för alliansregeringen och Allians för Sverige. Vi har lagt fram ett antal förslag. Vi har gjort ett särskilt anslag i budgeten där det nu finns medel för att man ska kunna arbeta för en bättre havsmiljö.

Som framfördes tidigare i debatten kommer regeringen att återkomma under våren med en havspolitisk proposition, en proposition som kommer att innehålla en mängd olika åtgärder och verktyg just för att vi ska kunna uppnå en bättre miljö i Östersjön och i våra andra havsområden.

Den proposition som vi i dag diskuterar, *Miljöskyddet i Sveriges ekonomiska zon*, ger i själva verket ökade möjligheter för Sverige att agera utanför territoriet. Det ger oss ökade möjligheter att skydda värdefulla naturområden.

Sofia Arkelsten har före mig väldigt tydligt redogjort för de olika delarna i lagstiftningen och vad det här innehåller. Jag tänker inte gå in på det ytterligare.

Men när vi diskuterar frågor som ligger utanför vårt territorium finns det, som också har framförts i debatten, internationella överenskommelser. Det finns en internationell lagstiftning. Det finns internationella konventioner. Då måste vi givetvis förhålla oss till det.

Jag blir förvånad när jag läser en del av oppositionens reservationer och när jag hör debatten. Jag får känslan av att oppositionen vill att vi ska bortse från att vi har internationella överenskommelser, bortse från att vi har en folkrätt. Det är mig helt främmande.

Vi lever i en internationell värld och en internationell kontext. Vi har gått med på ett antal olika överenskommelser. Då måste vi följa dem. Det går inte att bortse från dem. Det är en skyldighet, oavsett om man sitter i riksdagen som opposition eller om man tillhör en majoritet, att man följer

den lagstiftningen. Det är också en trovärdighetsfråga vad gäller den politik som man bedriver.

När vi såg reservationerna visste vi att debatten skulle tendera att handla ganska mycket om gasledningen. Det är en fråga som har debatterats i den här kammaren tidigare och som säkert kommer att debatteras igen. Det är klart att vi ska debattera gasledningsfrågan.

Men vid varje tillfälle som vi debatterar kommer anklagelserna från oppositionen, framför allt från socialdemokratin, fru talman, att Sverige har ändrat den tidigare politiska linjen. Det vore någon gång på sin plats att oppositionen och socialdemokratin pekade ut hur Sverige har ändrat den tidigare politiska linjen, på vilket sätt. Och hur skulle Sverige agera?

Vi från alliansens sida och regeringen agerar utifrån den skyldighet man har att genomföra en väldigt tuff miljöprövning av den ansökan som nu har kommit in från bolaget Nord Stream. Regeringen har begärt in ett antal olika kompletteringar av ansökningsunderlaget. Det har kommit in nu senast den 1 oktober. Det kommer in ytterligare kompletteringar.

Min fråga kvarstår: På vilket sätt har Sverige övergett den tidigare politiska linjen? Och ska vi inte följa de överenskommelser som vi har varit med om att fatta?

Jag vill yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 125 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Jag tackar Claes Västerteg för ett engagerande anförande. Det blir många frågor i ett när man pratar om miljöskyddet i Sveriges ekonomiska zon. Mycket handlar om gasledningen. Vi ser att vi behöver ha ett starkt skydd. Det är precis det som det handlar om här, att vi ska få ett utökat skydd. Det är vi nog alla överens om.

Men i den här frågan står olika konventioner mot varandra. Vi har den folkrättsliga grundsatsen gentemot havsrättskonventionen. Havsrättskonventionen är också väldigt skarp i att man ska ta hänsyn utifrån den. Då finns det ett utrymme för regeringen att vara ganska tuff och kanske lite tuffare än vad EU säger.

Jag upplever inte att man vill vara det. Man vill inte ta den striden. Jag vet att man inte ska ta alla strider. Man ska helst ta de strider man vet att man vinner. Men det är stora, globala och viktiga frågor. Havet är alltmer av intresse för många nationer. Den viljan är inte uttalad.

Jag ställer frågan till Claes: Ser inte ni att den möjligheten finns?

Anf. 126 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Jag ska kanske inte tolka vad Tina Ehn säger, men jag antar att den frågan handlar om den reservation 2 som ni har i betänkandet om andra områdesskydd än Natura 2000 i den ekonomiska zonen. Miljöpartiet hävdar där att vi inte vill gå längre.

Precis som jag sade i mitt anförande ska vi ha ett starkt skydd, och vi ska givetvis följa de lagstiftningar som finns. Samtidigt kan vi konstatera att den delen – om det nu är den delen som Tina Ehn syftar på – inte har varit en del av det här lagstiftningsärendet över huvud taget. Den har kommit in från Naturvårdsverket. Det hade varit konstigt om utskottet hade skickat in den delen i en lagstiftningsprocess när den inte har varit en del i den tidigare och man inte har haft en möjlighet att ha en bred diskussion och en bred remiss.

Det finns givetvis hela tiden skäl för Sverige att titta på om vi kan gå längre, om vi kan vara tuffare och en förebild och en föregångare. Det ska aldrig uteslutas att man kan vara det. Men just i det här fallet var det inte en del av lagstiftningsärendet.

Anf. 127 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Men det finns trots allt ett utrymme för att ta med det, om jag har förstått det hela rätt. Det är remissinstanser som har påpekat det också. Regeringen säger att havet är en av de mest prioriterade frågorna. Då tycker jag att man ska ha ett väldigt starkt fokus på vad man kan göra utöver de minimikrav som ändå ställs på nationen.

Jag tycker fortfarande att det skulle vara intressant att höra om den diskussionen över huvud taget har funnits, om man skulle kunna tänka sig att vara lite tuffare i de här kraven. Det gäller reservationen som Claes nämner här, reservation 2, men även reservation 4 har en sådan innebörd.

Anf. 128 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! För det första är den här propositionen en liten del av havspolitikerna totalt sett. Som jag sade i mitt anförande kommer regeringen att lägga fram en proposition på riksdagens bord under våren om havspolitikerna som helhet. Den kommer att vara väldigt omfattande, förutsätter jag och hoppas. Då kommer vi att få skäl att debattera en mängd frågor på det här området.

Men just den fråga som Tina Ehn lyfter upp var inte en del av det här lagstiftningsärendet. Det handlar om att bereda en lagstiftning på ett gediget sätt, på ett sätt så att många får möjlighet att komma till tals.

Jag utesluter inte att vi i framtiden på ett antal områden går längre än vad EU ser. Jag ser framför mig att vi kanske kommer att behöva göra det på ett antal områden på miljöområdet om EU inte tar tillräckligt långa steg. Men att just i dag peka ut exakt vilka områden det är i en havspolitisk kontext som är så mycket större än det här lagstiftningsärendet är inte jag beredd att göra.

Anf. 129 ANITA BRODÉN (fp):

Fru talman! Vi har i dag, som vi alla har hört, på vårt bord ett betänkande som tydliggör och förstärker miljöskyddet i Sveriges ekonomiska zon. Det tydliggörs på så sätt att verksamheter som omfattas av tillståndsplikten och tillämpningen av miljöbalken i den ekonomiska zonen blir klarare och tydligare. Det handlar också om vad som gäller när man upprättar en miljökonsekvensbeskrivning för och vid ett verksamhetstillstånd.

Förstärkningen handlar om att Sverige nu ges möjlighet att skydda Natura 2000-områden också i den ekonomiska zonen. Det är glädjande, fru talman, att Miljöpartiets talesperson Tina Ehn har uttryckt sin tillfredsställelse med denna förstärkning.

Vi vet också att rent juridiskt gäller inte svensk lag inom den ekonomiska zonen. Vi har en del av en jurisdiktion enligt havsrättskonventionen. Delar av miljöbalken känner vi också till. Den är tillämplig vid vissa frågor.

Men nu får vi en tydlig och ny paragraf, en ökad tydlighet vad avser Natura 2000-områden. De ska också gälla inom ekonomisk zon. Det innebär de facto att för särskilda skydds- och bevarandeområden enligt EG-direktivet vad det gäller fåglar, bevarande av livsmiljöer, vilda djur och växter ökar vi nu skyddet. Det är mycket bra. Det ökar våra möjligheter att skydda hotade arter. I nuläget saknas de reglerna, men nu blir det alltså en förstärkning.

Trots att detta både är ett förtydligande och en förstärkning har oppositionen invändningar. Jag tänkte att jag skulle kommentera några av oppositionens invändningar.

Den första invändningen handlar om att föreskrifter i anslutning till lagen ska underställas riksdagen för prövning.

Går man tillbaka en del och läser texter ser man att i de fall man underställer riksdagen beslut för prövning används det när riksdagens beslut inte kan avvaktas på grund av krig eller krigsfara eller på grund av risk för spridning av samhällsfarliga sjukdomar. Man kan väl i ärlighetens namn ändå inte tycka att detta skulle vara ett sådant läge.

Den andra delen som oppositionen har kritiserat är att man anser att Naturvårdsverket och inte länsstyrelsen ska vara prövnings- eller tillståndsmyndighet. Båda är statliga myndigheter. Vi följer en konsekvent linje. Det är konsekvent att fortsätta att låta länsstyrelsen ha uppdraget.

Hade prövningen skett när Natura 2000-områden hade funnits inom svenskt territorium hade det varit naturligt att länsstyrelsen är denna instans. Då är det väl rimligt att man får förtroendet och uppdraget att också göra det inom den ekonomiska zonen.

Fru talman! Gasprojektet har tagits upp alldeles speciellt. Där skriver bland annat Socialdemokraterna att det bör hanteras med stor öppenhet och i enlighet med internationella överenskommelser.

Till det kan jag bara svara Jan-Olof Larsson och Socialdemokraterna att det är precis vad som sker. Detta sker i stor öppenhet och i enlighet med internationella överenskommelser. Det sker också med miljön i fokus där krav på miljökonsekvensbeskrivningar är tydliga.

Vi känner väl till – och jag utgår från att Socialdemokraterna gör det – att Miljödepartementet och Näringsdepartementet har begärt in ytterligare uppgifter och kompletteringar. Claes Västerteg rapporterade att de nu har kommit in. Vi är ytterst noga med att följa de internationella överenskommelserna, och där är miljön och miljökonsekvensbeskrivningar otroligt viktiga i sammanhanget.

Vi fattar inte beslut förrän vi har alla handlingar på bordet. Oavsett var ansökan kommer ifrån ska alla behandlas på lika sätt. Det är respektfullt och korrekt och sker också med stor öppenhet.

Jag kan ändå inte låta bli att kommentera Jan-Olof Larssons säkerhet vad gäller PSSA, skydd för särskilt känsligt område. Min minnesbild är, Jan-Olof Larsson, att vi var flera partier som drev på den tidigare miljöministern med kraft. Vi jagade på för att vi inom EU skulle kunna klassa Östersjön som särskilt känsligt område.

Jag tycker att det vore på sin plats med en ganska ödmjuk hållning från Socialdemokraternas sida och att faktiskt medge att vi var aktiva när vi var i opposition. Vi fortsätter att vara lika aktiva i den här frågan tillsammans i alliansen.

Jag vill också påpeka att vi är en alliansregering. Vi är inte en moderatledd regering. Jag är trött på att få höra det från Jan-Olof Larssons håll. I alliansregeringen är vi fyra parter som samarbetar. Det är en stor skillnad från oppositionen.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 130 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! Jag kan förstå att oppositionen med Socialdemokraterna i spetsen i det här fallet vill debattera allt möjligt annat än vad vi faktiskt föreslår. Både propositionen och betänkandet pekar väldigt tydligt på de underlåtenhetssynder från förra regeringen som vi har tagit över och gör någonting åt.

Man kan i betänkandet läsa: ”I nuläget saknas såväl i miljöbalken som i lagen om Sveriges ekonomiska zon regler som tydligt gör miljöbalkens bestämmelser att förklara områden som Natura 2000-områden tillämpliga i den ekonomiska zonen. Sverige bör ha möjlighet att skydda ett område enligt Natura 2000-regelverket oavsett om området finns i den ekonomiska zonen eller om skyddsreglerna behöver tillämpas på en verksamhet som bedrivs i den ekonomiska zonen.” Det blir nu möjligt.

När det gäller miljökonsekvensbeskrivningar och de krav som kan ställas på verksamheter kan vi i propositionen på s.17 läsa: Eftersom miljöbalken i princip inte gäller i den ekonomiska zonen gäller heller inte krav på tillstånd eller tillåtlighet enligt balken eller föreskrifter som meddelas med stöd av balken i den ekonomiska zonen. Någon samrådsskyldighet gäller inte för en miljökonsekvensbeskrivning eller ett tillståndsgivande enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon. Länsstyrelserna har inte heller möjlighet att besluta att en verksamhet eller åtgärd ska antas medföra en betydande miljöpåverkan. Det är heller inte möjligt för regeringen att med stöd av 6 kap. 4 a § i miljöbalken meddela föreskrifter om att en verksamhet utanför Sveriges territorium ska anses medföra en betydande miljöpåverkan. Det är svagheter som den här regeringen åtgärdar.

Nu vill Socialdemokraterna att man med hjälp av en bestämmelse i lagstiftningen i regeringsformen ska tillämpas – eller vad det nu var, det var en av grundlagarna – som brukar användas när det är krigshot eller risk för pandemiutbrott eller svåra smittsamma sjukdomar. Så allvarligt är det nu att vi kan fatta beslut i riksdagen. Jag kan förstå om ni är lite ur gängorna. Ni kan inte ha sovit om nätterna de sista tio åren om det nu helt plötsligt är så allvarligt att grundlagsbestämmelser som används vid krigsfåra och pandemier ska användas.

Betänkandet bemöter kritiken och ger svar på de frågor och frågetecken som oppositionen har i sina reservationer på ett bra sätt. Jag vill därför yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 21 §.)

17 § Enklare regler om kväveoxidavgiften

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 21 §.)

18 § Regelförenklingsarbetet

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2008/09: NU5
Regelförenklingsarbetet (skr. 2007/08:131).

*Regelförenklings-
arbetet*

Anf. 131 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Vi ska nu behandla näringsutskottets betänkande nr 5, *Regelförenklingsarbetet*. Betänkandet har beslutats efter regeringens skrivelse om regelförenklingsarbetet samt två följdmotioner och sammanlagt elva motioner från den allmänna motionstiden både 2006 och 2007. Utskottet yrkar att skrivelsen läggs till handlingarna och samtliga motioner avslås. Tre reservationer från respektive oppositionsparti har lämnats.

Fru talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservation nr 1.

Fru talman! Jag är väldigt glad att den moderatledda borgerliga regeringen antagit vår utmaning att minska kostnaderna och den administrativa bördan för landets företagare med 25 procent. Låt mig vara tydlig på den punkten. Det var inte denna regering som kom på just detta. Det var den förra socialdemokratiska regeringen som tillsammans med v och mp lade fram förslaget om att minska regelbördan. Låt mig i det sammanhanget också säga att vi socialdemokrater tycker att det är bra med denna ambition och att det finns en gemensam grundsyn på hur företagens villkor ska utformas.

Fru talman! Under valrörelsen 2006 åkte inte minst den nuvarande näringsministern runt i landet och berättade vilken bra politik den dåvarande oppositionen skulle ge landets företagare. Inte minst landets småföretagare skulle få bättre villkor. Kritiken mot den socialdemokratiska regeringens misslyckande vad avser företagspolitiken fanns det ingen ände på.

Med särskild glöd eldades massorna med argumenten om hur vi socialdemokrater hade ökat krånglet för företagen. Jag tror att alla i denna kammare känner igen den bilden.

Låt mig göra en bekännelse, fru talman. Jag trodde att borgarna åtminstone på denna punkt talade sanning och hade tydliga ambitioner för att ta nya tag i företagspolitiken, särskilt med regelförenklingsarna. Ack vad jag bedrog mig!

Nu står vi här i halvtid. Den andra perioden har just börjat, och resultatet så här långt är tämligen magert. Det är till och med negativt, fru talman. Regelbördan i företagen har inte minskat, den har ökat sedan denna regering tillträdde. Ändå var det exakt vad regeringen kritiserade oss socialdemokrater för under praktiskt taget hela valrörelsen.

Fru talman! Visst har regeringen ambitioner. Vissst vill man mycket. Vissst målar man upp sina visioner och idéer, men sedan verkar det vara stopp. När man ska gå från att prata på mötet inför landets småföretagare till att konkretisera politiken verkar regeringen helt ha tappat fotfästet.

Nu har man i denna skrivelse lyckats berätta på vilka områden man vill minska regelbördan. Men huvuddelen av dessa förslag, fru talman, är ju förslag som också är socialdemokratiska och som den förra regeringen tog fram. Regeringen har breddat antalet myndigheter och departement som varit med och tagit fram förslagen, men grunden är fortfarande densamma. Låt mig ge ett par exempel.

Jag har i den här debatten inte för avsikt att debattera hushållsnära tjänster. Jag är övertygad om att många företag också upplever den reformen som positiv. Men för att tillfredsställa flera olika smaker samtidigt var regeringen tvungen att skapa ett ganska krångligt regelverk. I många situationer blev det svårt att avgöra vad som gällde. Genast hade regeringen ökat regelbördan med ganska många regler. Någon motsvarande minskning av regler har ännu inte kommit.

Ett annat exempel är förskolornas skyldighet att skriva ut intyg för föräldrar som är lediga för vård av sjukt barn. Regeringen hade nog tänkt sig att det här skulle drabba den offentliga sektorn. Men man glömde bort förskolor som i en eller annan form är företag. I ett huj lade man ytterligare en administrativ börda på företagen.

Skulle man då ha avstått från att genomföra för regeringen och majoriteten viktiga reformer? Nej, men i all denna lagstiftningsverksamhet måste man tänka sig för innan man uppdrar åt departementen att skriva fram nya regelverk. Så enkelt är det.

Fru talman! I några sammanhang har man också avstått från att genomföra lagstiftning eller tagit bort lagstiftning som haft till uppgift att se till att företag hanterar sina ekonomiska förehavanden på ett acceptabelt sätt. Bland annat gäller det revisionsplikten, lättnader i att få F-skattsedel och några förändringar i bolagslagstiftningen.

Vi socialdemokrater har sagt nej till dessa och ett antal andra förslag. Då kan man fråga sig varför. Jo, vi tror att det behövs en effektiv, tydlig och enkel kontroll vad gäller ekonomisk hantering i företag, inte minst av näringspolitiska skäl. Om företag inte betalar skatt eller avgifter innebär det att företagen konkurrerar på osjysta villkor med andra företag. Det är inte för att lätta på regelbördorna man har gjort detta. Då snedvrider man konkurrensen, fru talman.

Regeringen har i sin skrivelse redovisat metoder som man har för avsikt att bringa ned regelbördan med.

För det första vill man mäta regelbördan. Det var ju ingen nyhet i sig. Det var någonting som genomfördes redan 2004.

För det andra vill man ha en förordning om konsekvensutredning vid regelgivning som regeringen beslutade om i december 2007. Det är i det här sammanhanget helt ofattbart att det ska ta ett och ett halvt år att få en sådan förordning på plats. Det borde ha kunnat ske mycket tidigare.

Hela debatten har ju handlat om att minska regelbördan, men också om att inte tillföra nya onödiga regler för företagen. Vi har flera regelverk som har till uppgift att mäta konsekvensen av ny lagstiftning, bland annat miljökonsekvensutredningar. Varför man då inte har kunnat få fram ett sådant här regelverk är för mig helt ofattbart.

För det tredje vill man ha ett regelråd som skulle ha till uppgift att bistå regelgivarna med regelförenklingsarbetet. Vi socialdemokrater har i sak ingenting att invända mot detta regelråd. Men vi kanske inte hade valt den här metoden om vi hade fått möjlighet att utforma regelförenklingsarbetet.

För det fjärde ska samråd ske med näringslivet. Det är bra att regeringen gör detta, men det är också viktigt att det inte bara är med näringslivet regeringen samråder om de här frågorna. Det är viktigt att också intresseorganisationer är med så att vi inte så att säga får en annan debatt som handlar om att man ändrar regelsystemet så att det berör andra viktiga områden i samhället.

För det femte är det regeringens handlingsplan. Den har klara brister, som jag ser det. Man har ambitiösa mål, men vi är mycket tveksamma till hur man ska kunna genomföra dem på den korta tid som man har kvar.

Fru talman! I vissa frågor har regeringen en förmåga att prata och prata, men det händer nästan ingenting. I flera debatter har regeringen framhållit att det är viktigt att man metodiskt tar fram de här sätten att nå målet att minska regelbördan med 25 procent. Men, fru talman, det har tagit två år att få den här organisationen på plats. Samtidigt har regelbördan inte ökat så mycket på flera år som den gör nu.

Å ena sidan har vi näringsministern som har hög svansföring och vill minska regelbördan, å andra sidan har vi alla andra ministrar som har gjort sitt bästa för att ändra på de flesta politikområden men knappast särskilt ofta haft regelbördan i åtanke. Inte ens på näringsministerns eget område har man kunnat hålla rent utan en av det fåtal propositioner som har presenterats har ökat regelbördan.

Fru talman! Vi socialdemokrater kräver i vår motion ett tillkännagivande, att regeringen ska göra en regelrevision, det vill säga titta på vad det är som har hänt efter valet vad gäller utvecklingen av regelbördan. Det förslaget yrkar majoriteten avslag på. Jag kan förstå det. Med tanke på hur regelbördan har ökat för företagen och den totalt misslyckade politik man har bedrivit på det här området är det inte konstigt att man inte vill se en sådan jämförelse. Lugn! Företagens egna organisationer kommer att göra sådana här jämförelser. Det har de också gjort flera gånger under denna moderatstyrda regering. Det har knappast varit smickrande resultat från dessa.

Avslutningsvis, fru talman, måste jag fråga majoriteten: När kan landets företagare vänta sig att regelbördan på företagen faktiskt kommer att börja minska?

Anf. 132 KENT PERSSON (v):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2 som innebär att Vänsterpartiet inte anser att skrivelsen uppfyller de krav som vi ställer på en skrivelse till riksdagen. Det har sin bakgrund i att vi inte har några direkta synpunkter på det som står i skrivelsen – det är en korrekt beskrivning av vad som har hänt – utan mer på det som inte står i skrivelsen, det som man av någon anledning inte vill ta upp för att redovisa hela den svåra bild som det här arbetet innebär.

Regeringen har som mål att minska företagens administrativa kostnader till följd av statliga regler med minst 25 procent till hösten 2010. Jag menar att det är en omöjlig uppgift. Ska man lyckas med det kan man

bara vara inriktad på att hålla uppe kvantiteten i förändringarna, alltså inte kvaliteten, det som har någon betydelse framöver också.

Vi måste komma ihåg att de regler och den lagstiftning som vi har i Sverige i dag bygger på en hundraårig, kanske tvåhundraårig, historia. De här lagarna och reglerna byggs ju på hela tiden, vilket gör att det är väldigt svårt att tränga igenom dem i vissa fall. Det blir inte heller över-skådligt utan svårt för både företag och myndigheter att tolka och utöva.

Dessutom ska vi komma ihåg att till våra svenska lagar och regler kommer de som beslutas i Bryssel och som också ska införas i Sverige. Det är ett svårt arbete som ligger framför oss, och jag anser att man mer borde vara inriktad på att få kvalitativa förändringar i regelförändringsarbetet.

Vi ska komma ihåg att för de allra flesta företag är själva drivkraften just att verka i sitt företag för att utveckla företaget. Då är lagstiftning, regelverk och administration nödvändigt för att man ska kunna ha ordning på sin verksamhet och kunna följa de lagar som finns. Då måste de också finnas och upplevas som ett stöd.

I dag är det tyvärr så att i och med att lagar och regelverk oftast läggs på varandra och i vissa fall motverkar varandra upplevs de inte som ett stöd utan ofta som ett hinder. De kan upplevas som en tvångströja för företag eller myndigheter.

I den skrivelse som vi ska ta ställning till försöker man redovisa vad som har hänt. Det finns saker och ting som är positiva också, till exempel att förlänga redovisningsperioden för mervärdesskatt för mindre företag. Det är bra, tycker vi. Även det som finns inom tillstånds- och anmälningsplikt inom miljöområdet förenklar till exempel vindkraftsutbyggnad betydligt, och det är någonting som Vänsterpartiet tidigare också har lyft fram.

Men det finns också saker och ting som uppfattas eller beskrivs som affärskritiska i skrivelsen, och det är regler som man avser att ta bort eller förenkla som gör att stora kostnader eventuellt skulle kunna falla bort från företag. Men i det faktiska livet är företagen tvungna att ha dem kvar för att ha ordning och reda på sin verksamhet, och det är tveksamt om det är regler som man ska lyfta upp i ett sådant här sammanhang.

Däremot är jag väldigt kritisk till att man inte tar upp Nuteks redovisning av arbetet, som är väsentligt. Det är ett beställningsarbete från regeringen. Att inte med ett ord nämna dess genomgång tycker jag är märkligt. Den visar att de administrativa kostnaderna för företagen har ökat under perioden sommaren 2006–den 31 december 2007 med 2 230 miljoner kronor, alltså 2,2 miljarder kronor.

Att inte heller nämna de riksdagsbeslut som faktiskt har ökat regelkrånglet är också att utelämna relevanta uppgifter inför riksdagens behandling av den här skrivelsen.

Regeringen har till exempel på skatteområdet gjort en lång rad avsteg från likformighet i beskattningen som inneburit gränsdragningsproblem och därmed ökad administration för både myndigheter och enskilda företagare, till exempel svårigheten som Börje Vestlund tog upp här, nämligen vad som är en hushållsnära tjänst och inte. Vi diskuterar inte om det är bra eller dåligt, men vad är en hushållsnära tjänst? Det är ett problem i dag, och det uppstår en rad tolkningssvårigheter för både myndigheter och enskilda företagare när man ska inrapportera detta.

Regeringen har också beskrivit i positiva ordalag förändringar för företagen som slår direkt mot löntagarna. Här pratar man om kvalitativa förbättringar. Detta är ingen kvalitativ förbättring. Till exempel kommer man från Arbetsmiljöverket under året att ta bort de skriftliga sammanställningarna om ohälsa, olycksfall och allvarliga tillbud som inträffar i arbetet. Det här är kontraproduktivt. Hur ska nu Arbetsmiljöverket kunna jobba för att förbättra arbetet med arbetsmiljölagstiftningen för att minska ohälsan och olycksfallen på arbetsplatserna? Det försvåras av den här typen av borttagande av regler.

Skyldigheten för arbetsgivare att anmäla ledig plats till Arbetsförmedlingen har också avskaffats. Det tror jag kommer att innebära att de som står väldigt långt från arbetsmarknaden får det svårare att få jobb i och med att de oftast inte har kontakt med arbetslivet.

Avslutningsvis vill jag också påpeka vikten för lagstiftaren, alltså riksdagen, av att det innan beslut fattas måste göras en konsekvensanalys. Jag är medveten om att det kommer här så småningom, men det måste också göras utifrån hur företags och myndigheters möjligheter att efterleva regelverket påverkas. Framför allt får regler inte stå i strid med annat regelverk. De får inte motverka varandra, för det är då de upplevs som ett hinder och man får svårt att hitta i djungeln av lagar och regler.

Regelverk ska vara tydliga, förutsägbara och ha en bred acceptans i samhället. Först då blir regler till stöd i stället för att upplevas som hinder i företagandet och samhällsutvecklingen.

Anf. 133 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Det ska bli enklare, roligare och lönsammare att driva företag i Sverige! Det tror jag är en devis som vi alla skriver under på och en ambition som vi alla delar, därför att det är bara genom att många fler människor vill starta företag, driva företag och låta företag växa som vi bygger en ännu stabilare grund för vårt framtida välstånd. I den internationella konkurrens som varje dag blir allt skarpare och där många fler aktörer finns med på den gemensamma världsmarknaden ställs kraven för varje dag högre på villkoren i vårt land. Vi vet också att för jobb och inkomster blir vi mer och mer beroende av mindre företag och av att små företag vill växa.

Därför är regelförenklingsarbetet, att minska regelbördan, väldigt centralt för oss alla i vårt land, tror jag, när vi vill bygga bättre villkor för företag och jobb.

Det här är, precis som tidigare påpekats, inte någon ny snilleblix som alliansregeringen har kommit på eller som vi kom på i valrörelsen 2006, utan det här har varit någonting som har förenat oss under ganska många år – en ambition att arbeta i den här riktningen.

Regelförenklingsarbetet, arbetet med att minska regelbördan, handlar om företagens administrativa kostnader, vilka är mätbara, men också om den kostnad som oron för att göra fel innebär. Den är också en del av regelbördan. Häromdagen träffade jag ett antal företagare på LRF. En av dem berättade att han varje morgon när han vaknar tänker: I dag ska jag följa 400 olika regelverk. Jag undrar vilka jag kommer att råka bryta emot i dag?

Det här är också en väldigt viktig del i det hela, nämligen oron för att göra fel och den så att säga mentala process som det innebär som gör att

man tappar fokus på det man är duktig på: Ska jag råka ut för ett skatte-tillägg därför att jag har råkat periodisera momsredovisningen på ett felaktigt sätt?

Det här är svårare att mäta och finns inte med i de mätningar som Nutek jobbar med, men jag tycker att det är väldigt viktigt att vi också har den aspekten med i regelförenklingsarbetet. Det måste bli lättare att förstå, lättare att förutse och mindre risker för att man ska göra fel av misstag.

Det mål som är satt är att minska regelbördan, det vill säga regelkostnaden – inte nödvändigtvis antalet regler – med 25 procent till 2010, och det är ett väldigt ambitiöst mål. Det ligger också väl i linje med det mål som EU därefter har satt upp om 25 procent till 2012. Det är samtidigt så att eftersom Sverige är en integrerad del av Europa och väldigt mycket av våra egna regelverk styrs av EG-direktiv skulle det bli väldigt svårt att på kort tid uppnå en minskning av regelkostnadsbördan inom Sverige med 25 procent om vi inte också kan använda regelförenklingsarbete inom EU som ett avstamp för det.

Det här är som sagt var ett arbete som har pågått under ganska lång tid. Vi kan dock se att det för varje år i stort sett har gått i fel riktning, trots höga ambitioner. Då är det bara att konstatera att det inte är viljan som brister. Det tror i varje fall inte jag. Åtminstone har det inte varit så på senare år. Jag tror att det var en process som vi skulle gå igenom för att förstå hur viktig den här frågan var. Jag vet att redan den folktopiregering som regerade så länge sedan som 1979 satte upp ett jätteambitiöst mål – det kanske stod lite mer i politisk konflikt med omgivningen – om att man skulle införa 100 förslag för att förenkla, och man hade väldigt svårt att till slut lyckas processa igenom hela myndighets- och departementskedjan dessa 100 förslag.

Jag tror inte att det har varit viljan som har fattats från den tidigare regeringen och dess samarbetspartier, i vart fall inte under den senare mandatperioden, utan det handlar om att välja ut rätt metoder. Här går processen framåt. Metoderna blir bättre och bättre. Det handlar också om attityd och värderingar i hela regelgivningskedjan och attityd och värdering av frågan i sig gentemot andra angelägna mål när de står mot varandra.

Jag tror att det är viktigt att vi fortsätter att arbeta in detta. Det tas delvis upp i den synpunkt som Vänsterpartiet för fram i sin motion om kvalitativa – inte bara kvantitativa – mål med arbetet, att man ska väga vikten av regelverket i sig mot kostnaden, inte bara vad det kostar och inte bara om det går att göra på ett enklare sätt.

Vi måste ha riktiga och funktionella redskap som hela tiden förbättras. I det arbetet handlar det om att verkligen se varje enskilt träd och inte bara se skogen. Om vi bara ser skogen är det svårt att gå in och bli en duktig arborist och skära bort och ägna sig åt skogsvård, för att anknyta till mitt besök på LRF häromdagen.

Målet är 25 procent. Räcker inte de redskap som nu är redovisade i rapporten är det min bestämda uppfattning att vi måste skaffa fler och framför allt bättre redskap.

En del säger att regelkrånglet i Sverige inte är så farligt om man jämför med Italien och andra. Det kan man ju göra, men det handlar om de sammanlagda konkurrensvillkoren. Vi vet att vi i vårt land, även med de

skattelättnader som alliansregeringen arbetar för, alltid kommer att ha högre skatt på de flesta områden än många andra länder. Det är den sammanlagda konkurrenssituationen som avgör konkurrenskraften. Har vi högre skatter kanske vi måste ha enklare regler eller minska kostnaden för regelbördan.

Det är givetvis oerhört bestickande att regelkostnaderna ökade mellan 2006 och 2007, delvis på grund av vissa beslut som föreslogs av den här regeringen och har röstats igenom av den här riksdagsmajoriteten, men framför allt till stor del på grund av beslut av den tidigare majoriteten – exempelvis den omvända byggmomsen och personalliggare.

När man mäter regelbördan ska man veta att det är en lång process fram. Det gör också att jag är helt övertygad om att den här trenden kommer att vända nu när vi har fler verktyg på plats.

Beräkningen av de förslag som är under genomförande detta år handlar om minus 10 miljarder, det vill säga 10 procent av regelbördan som är beräknad till ungefär 100 miljarder kronor.

I skrivelsen redovisar regeringen sitt arbete. 12 departement och 52 myndigheter har lämnat underlag. 600 konkreta förslag är antingen genomförda eller under beredning och utarbetande. Förslag kommer in från näringsliv och enskilda. Många viktiga sådana kan läggas samman.

Det är fem nyckelverktyg. Vi har mätningarna, givetvis. Det gäller att inte försöka fly från bassituationen. Den mätning som Börje Vestlund hänvisade till tidigare kom tre månader efter det att den här skrivelsen var gjord. Det är lite svårt att få in den i efterhand.

Vi har regelkonsekvensförordningen, regelråd, samråd löpande hela tiden med näringslivet och genomförande av den här handlingsplanen.

Till sjuende och sist handlar det om ett handfast arbete varje dag inom ramen för verktygen och att nöta in det i alla processer. Det är viktiga organ. Därför är jag övertygad om att när vi väl har detta på plats och nöter in det kommer trenden att vända.

Det är viktigt att det finns ett sammanhållet ansvar med en helikoptersyn på Näringsdepartementet, men varje enskild aktör, myndighet och departement måste ta ansvar.

Det här handlar ju om verktygen, men det handlar också om de konkreta förslagen i sig som till exempel uppdraget till Bolagsverket att lägga samman ungefär 90 register till en portal, i praktiken ett. Det är stor skillnad.

Det handlar om förslagen i budgetproposition på skatteområdet. Det dunderar in propositioner varje dag med konkreta lagstiftningsförändringar. Så sent som i dag kom det en som gäller förenklad revisorsgranskning vid fusion av aktiebolag – förvisso ingen regelbörda som drabbar de flesta dagligen, men de gånger det händer är det viktigt.

Vi i utskottet har konstaterat att vi tror att de fem huvudsakliga verktygen är ändamålsenliga. Därför är det viktigt att Regelrådet kommer i gång med sitt arbete ordentligt.

Jag anser att motionerna, som i huvudsak har rätt generella förslag, i hög grad är tillgodosedda med den här handlingsplanen, konsekvensförordningen med mera.

Fru talman! Jag tycker att det är viktigt att det är en konstruktiv process. Vi är överens om målet. Precis som det var bra att oppositionen,

som jag tillhörde före valet, ständigt jagade regeringen då är det bra att oppositionen gör det nu eftersom det leder oss framåt.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag att lägga skrivelsen till handlingarna och ser fram emot nästa skrivelse i maj 2009 med nya mättningsresultat i rätt riktning.

Anf. 134 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Inte alla förslag som har lagts fram av den här regeringen har ökat regelkrånglet, men det har varit en större andel där regelbördan har ökat och en mindre andel där regelbördan har minskat, enligt de mätningar som bland annat Näringslivets Regelnämnd har tittat på och som man har kommit fram till. Det är ett tag sedan det kom någon mätning. Det är möjligt att det är lite andra siffror i dag.

Karin Pilsäter kan kanske peka på ett par saker som har kommit sedan den senaste propositionen. Men när skrivelsen lades fram var situationen den att regelbördan hade ökat ordentligt.

Varför har man inte haft den här synen på alla departement när man har tagit fram nya regler för företag? Det här måste man ha tappat bort under resans gång. Jag kan inte förstå saken på annat sätt. Jag delar helt och hållet Karin Pilsäters uppfattning när det gäller att det tar sin tid att arbeta igenom och få fram metoder. Men man hade ju tagit fram ett antal metoder för att arbeta in i departementen. De skulle göras om, och det har tagit ytterligare två år. Nu har man dem på plats. När tänker man börja leverera? Det tycker jag är det intressanta i den här debatten.

Anf. 135 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Vi kan fördjupa oss något i tidsförloppen. Den mätning som kom gällde ju perioden fram till den 31 december 2007. Mycket av den ökade regelbörda som kom under 2007 härrör till beslut som har fattats tidigare, men trätt i kraft under 2007. Vissa som kommer från den nya majoritetens faktiska beslut och också började gälla 2007 har medfört ökat regelkrångel. Det är helt klart så. Det var den typen av beslut som har fått ett snabbt ikraftträdande och ett väldigt snabbt genomslag. På många andra områden har det varit konkreta förslag som har tagit längre tid för att få genomslag.

Det är bara att konstatera att om de här arbetsmetoderna hade varit på plats i förväg är det möjligt att en del av utformningen av förslagen och hantering av rapportering hade varit annorlunda. Det handlar inte bara om skattereglerna i sig utan också om hanteringen på företagen. Jag tror att både Skattemyndigheten och Finansdepartementet har en hel del bakläxa att göra och väga in den typen av aspekter, inte bara skatteprocenten. Den som stoppar ned blanketten i det bruna kuvertet måste tänka mycket noggrannare på hur den som sitter vid skrivbordet och sprättar upp det ska bära sig åt för att fylla i den.

Jag tror att vi alla kan vara överens om att det krävs en ordentlig upp-spottnings där.

Anf. 136 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Det är i viss mån sant. Vi är helt överens om att det ska bli enklare, roligare och lönsammare att vara företagare och att det ska vara centralt att minska regelbördan.

Om det nu är så centralt, varför gjorde man de här tabbarna? Vi ska kanske inte tala om vad som hänt den senaste tiden, men vi vet att ganska långt in på denna mandatperiod har regelbördan ökat rejält för företagen. Företagen omvittnar det. Vi har inte bara den mätning som har gjorts av Näringslivets Regelnämnd. Svenskt Näringsliv har haft samma uppfattning och Nutek har haft samma uppfattning. Det är inte bara *en* myndighet eller *en* organisation som har hävdat detta. Jag vet inte vad Företagarna har sagt i den här frågan.

Reglerna har ökat med en regering som sade att den här frågan är central. Hur kan det komma sig att man skapar så många regler att det nästan har slagits rekord, och regelkrånglet har ökat mer än på många år?

Anf. 137 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Vi ska inte ta i så att vi spricker. Den ökning som skedde under 2007 har till stor del sin grund i beslut som var fattade tidigare. Det handlar inte bara om regler. När man mäter handlar det också om den praktiska utformningen av rapportering och redovisning. Jag har redan sagt att det finns mycket att önska och måste bli en striktare linje på utformningen där.

Men det har faktiskt hänt en rad olika saker. Bland det första som också gjordes hösten 2006 var att medfinansieringen av den förlängda sjukpenningen avskaffades. Det var inte bara krångelfråga i sig utan handlade just om den stora oro som man som företagare med kanske en eller upp till tio anställda går omkring och bär på att man ska råka ut för att bli ansvarig för en rehabiliteringsutredning. Väldigt få råkar ut för det, men det är en oro som man går och bär på.

Det förändringsarbete som nu sker när det gäller socialförsäkringarna, vilket förvisso inte är klart än, kommer inte bara att handla om en regelförenkling. Det kommer också att innebära att en väldig massa energi som man i dag ägnar åt att fundera på vad som egentligen gäller i stället kan användas för att driva företag.

Sedan måste man jobba på många olika fronter. Det sker också en väldig massa översynsarbete av lagstiftning och förordningar som handlar just om förenkling i hanteringen. Men det som måste passera genom riksdagen och som därför ofta tar ytterligare lite tid handlar exempelvis om sådant som den direkta utformningen av skatteregler.

När det gäller till exempel sänkningarna av arbetsgivaravgifter för unga, nystartsjobb och annat som är en del av den ökade regelbördan måste detta vägas mot fördelen att få dessa skattesänkningar. Men detta kan säkert utformas på ett betydligt enklare sätt så att det inte uppfattas som att man samtidigt har fått en extra arbetsuppgift.

Anf. 138 STAFFAN ANGER (m):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i näringsutskottets betänkande 5 och avslag på oppositionens tre reservationer.

Vi behöver fler företagare i Sverige, och vi behöver företag som växer. Vi behöver ett ökat företagande för att klara välfärden och sysselsättningen. Det måste därför göras enkelt och lönsamt att driva företag i Sverige, och företagens kostnader för att följa de regelverk som finns ska göras så små som möjligt.

Alliansregeringen har lovat sina väljare att till hösten 2010 minska företagens kostnader för att följa statliga regler med 25 procent. Det är ett mycket tufft löfte.

Även inom EU har det tagits beslut om att minska kostnaderna med en fjärdedel, dock senast 2012. Det är viktigt att man kan följa detta eftersom det kan komma regler från EU som ökar kostnaderna.

Fru talman! Alliansregeringen har verkligen med kraft drivit denna fråga. 12 departement och 52 myndigheter runt om i landet har involverats i att ta fram en handlingsplan för regelförenklingsarbetet och genomföra detta. Tusentals personer är involverade i detta. Alla vet att om man ändrar regler och ändrar en organisation, vad det än handlar om – en statlig förvaltning eller ett företag – finns det alltid motstånd.

Regelförenklingsarbetet har kommit att genomföras med fem centrala verktyg, och det är viktigt att vi alla är överens om hur viktiga de är för att klara detta.

Det första steget är en mätning av företagens administrativa kostnader. Det är ett viktigt mätresultat för att man ska se var arbetet sker och var besparingar görs. Mätarbetet utförs av Nutek med hjälp av den så kallade standardkostnadsmetoden som har utvecklats i Nederländerna och som man arbetar med inom EU.

Jag har i näringslivet lärt mig hur viktigt det är med kvantifierbara mål och uppföljning av dessa mål. Är målen kvantifierbara arbetar organisationen för att nå dessa mål.

Vi har även en konsekvensutredning vid regelgivning. Syftet med konsekvensutredningen är att vi ska försäkra oss om att regleringen verkligen behövs, att det aktuella problemet kan lösas genom regelförändringar samt att vi ska se vilka effekter förslaget får. I detta ingår inte minst vilka kostnader företaget åläggs.

Ett tredje verktyg är det regelråd som inrättats. Regelrådet är ett rådgivande organ som ska bistå regeringen och myndigheterna i arbetet med regelförändringar för företagen. I rådet ska tre ledamöter och tre ersättare ingå. Det löpande arbetet kommer att skötas av ett sekretariat. Rådet ska kontrollera att konsekvensutredningar är genomförda och bedöma om de nya reglerna uppnår sitt syfte till en låg kostnad för företagen. Det är en väldigt viktig organisationsförändring.

En fjärde central del är regeringens intensiva samråd med näringslivet. Intresset för att minska den byråkrati som företagare drabbas av är stort, och hundratals förslag har inkommit direkt från näringslivet och dess företagare i Sverige. Det är väldigt viktigt. Det är de som vet vad som behöver ändras.

Som femte verktyg har vi den handlingsplan som har upprättats. Den omfattar 600 åtgärder. Nära 200 åtgärder har genomförts, planeras eller utreds av regeringen, och 400 åtgärder ska hanteras av myndigheterna under regeringen.

Fru talman! Hela detta regelförenklingsarbete är inte helt lätt att överblicka, ännu mindre att genomföra. Men man måste sätta målen högt. Det har jag också lärt mig. Många personer arbetar med detta på departementen och hos myndigheterna – tusentals personer. Trots att EU-kommisionen driver samma regelförenklingsmål som vi har ett problem varit att EU-besluten i många fall ökar byråkratin i Sverige. EU har också inrättat en konsekvensbedömningsnämnd som ger råd och rekommendationer om

genomförda konsekvensanalyser. Därtill har EU förstärkts med en så kallad högnivågrupp som ska ge råd till kommissionen i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Det är naturligtvis viktigt att nu med full kraft revidera den handlingsplanen och agera kraftfullt. Departementen ska nu tillsammans med ett fyrtiotal myndigheter uppdatera respektive departements handlingsplan och avge rapport till Näringsdepartementet senast den 2 mars 2009. Förhoppningsvis kommer ännu fler besparingar in i handlingsplanen och nya aktiviteter att upprättas.

Fru talman! En viktig besparing gäller företagens uppgiftslämnande till statliga myndigheter. I dag fyller svenska företagare i 94 miljoner blanketter årligen, och kostnaderna för denna byråkrati är givetvis enorma. En samordning av detta uppgiftslämnande är därför absolut nödvändig.

Regeringen har gett Bolagsverket i uppdrag att utarbeta ett förslag för hur företagens uppgiftslämnande till statliga myndigheter ska minska. Uppdraget ska redovisas den 30 april 2009, och Bolagsverket ska i detta arbete samverka med andra myndigheter. Här finns säkerligen mycket stora besparingar att göra, det kan jag lova er.

Även i Regeringskansliet pågår regelförenklingsarbetet intensivt. En statssekreterargrupp utfärdade i juni 2008 riktlinjer för arbetet med konsekvensutredningar. Enligt gällande riktlinjer ska en utredning genomföras så snart nya och ändrade regler tas fram i Regeringskansliet. I budgetpropositionen finns ett flertal förenklingar vad gäller uppgiftslämnande och garantier.

Fru talman! Jag är övertygad om att detta regelförenklingsarbete som är så ambitiöst och välorganiserat kommer att skapa utrymme för stora besparingar när vi summerar detta under hösten 2010. Det är oerhört viktigt att vi genomför detta så att företagens kostnader minskar och därmed skapar såväl incitament som flexibilitet för ett växande företagande i Sverige i en kraftfullt globaliserad värld.

Anf. 139 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Det slående är alla superlativer som Staffan Anger använder om vikten av denna fråga. Jag tror att många skulle kunna ställa upp på detta. Men problemen kommer fram när man synar korten lite grann.

Låt mig först ta upp det som faktiskt hände efter detta. Jag tror nämligen att vi även är ganska överens om vad jag sade inledningsvis om hur den tidigare oppositionen agerade när det gäller dessa frågor. Sedan tillträdde man. Man hade ganska många förslag.

Vi tog fram 300 förslag ur den skrivelse som redovisades under det sista året under den förra mandatperioden. Alla de förslag och metoder som vi hade tagit fram lades på is – de skrotades och togs bort – eftersom allt sedan skulle göras om.

Var det värt det arbetet – att behöva ta bort ett antal förslag för att på det sättet se till att företagen inte kunde få de välförtjänta och viktiga ändringar som skulle ha kommit? Det är alltså min fråga till Staffan Anger.

Det är mycket som jag kan hålla med Staffan Anger om. Det var tusentals människor som jobbade med det här också på vår tid – ingenting har förändrats i det avseendet – när vår handlingsplan togs fram.

En annan sak som jag måste ta upp gäller samrådet med företagen. Det är naturligtvis viktigt. Men det får inte vara bara samråd. Samråd måste innebära att det också blir konkreta förslag. Men hittills, fru talman, har det inte funnits några konkreta förslag. Vi har absolut inte fattat några beslut i denna kammare. Dessutom har det varit väldigt få beslut från myndigheterna.

Anf. 140 STAFFAN ANGER (m) replik:

Fru talman! Börje Vestlund vet mycket väl hur ni tidigare i regeringsställning misslyckats med den här uppgiften. Under Mona Sahlin som näringsminister satte ni i gång med simplexmetoden men kom i princip ingen vart. Det är väl ganska naturligt att man försöker börja på ny kula, att man när man ska göra ett så här svårt och omfattande arbete börjar från scratch.

Här är det, som jag brukar säga, ett maratonlopp. Det är ett tufft maratonlopp i uppförsbacke. Nu har vi kommit halva vägen. Vi har en bra organisation och 600 förslag. Arbetet med ca 170 åtgärder avslutades under år 2007.

Ni däremot gav i stort sett upp. Det kom inga förslag från er regering under tolv år. Ni klarade inte av detta. Därför är det ganska naturligt att för att få med sig folk på att göra dessa förändringar i en så jättelik organisation måste den ideologiska bakgrunden finnas för att man verkligen ska vilja förändra. Det gäller att verkligen sälja in detta.

När det finns tolv departement och vi vet att ministrarna informerar mycket hårt och talar om målsättningarna i organisationen och när det finns 52 myndigheter är det fråga om ett mycket stort arbete med att sälja in. Det innebär också att de som jobbar med detta ställer upp i de här frågorna.

Den här frågan är mycket viktig för svenskt näringsliv. Därför är jag väldigt glad över att vi har kommit så här långt och över att det gjorts så här bra.

Den andra frågan kan vi ta senare.

Anf. 141 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Den andra frågan är enkel: Vad kommer man att göra med de förslag som kommit från företagen när det gäller samrådsgrupperna?

Det jag skulle vilja ta upp i denna min andra replik gäller EU och EU-regelverket. Det ligger lite grann i vad Staffan Anger säger, men samtidigt liksom inte fullt ut. Enligt förra mätningen som Näringslivets Regelnämnd gjort är ju sanningen att man, till följd av EU-beslut, har ökat regelbördan med 12 procent. Resten var beslut som hade fattats av Sveriges riksdag, av nationella skäl.

Man kan då fråga sig om man hela tiden kan skylla på EU. Också jag har trott att det väldigt mycket varit så att vi har blivit tvingade att skapa lagstiftning på grund av EU-lagstiftningen. Så är det, men inte fullt så mycket som vi brukar säga i debatten. Jag tycker att det är värt att studera detta.

Sedan gäller det handlingsplanen. Ja, just det, det är fortfarande fråga om *planer*, Staffan Anger! Några verkliga förslag har inte kommit i särskilt stor utsträckning. Näringslivet mäter hur många förslag som har ökat krånglet och hur många förslag som har minskat krånglet. Mellanskillnaden ska vara så liten som möjligt. Hittills har ökningen av krånglet varit mycket större än minskningen av krånglet. Det ska bli intressant att se framtida mätningar.

Fru talman! Slutligen: Det är väl sant att ideologin är viktig. Men denna gång kan jag, Staffan Anger, garantera att det inte har med den här frågan att göra. Jag tror att Staffan Anger och jag är lika engagerade i just den här frågan. Staffan Anger får le hur mycket han vill åt mig, men det är sanningen.

Anf. 142 STAFFAN ANGER (m) replik:

Fru talman! Vi lyssnar naturligtvis mycket väl på näringslivet och på dess propåer i frågan. Men det innebär inte att vi kommer att acceptera allt som föreslås.

Jag kan säga att jag har tillbringat hela mitt liv i företag. Har man jobbat i ett företag då vet man vilken enorm byråkrati det är. Det är en stor börda. Särskilt när jag var egenföretagare upplevde jag det; det vill jag säga.

Sedan säger man att ingenting har gjorts. Men titta på regeringens hemsida! Där finns uppgifter om 170 åtgärder som genomfördes år 2007. Ytterligare hundratals åtgärder är på väg. Det talas också om exakt vilka åtgärder som har vidtagits. Jag ska dock inte i detalj gå in på alla de bitarna. Men titta på detta, Börje Vestlund, för det är helt fantastiskt! På hemsidan finns också uppgifter om åtgärdsprogram på varje departement och varje myndighet.

En massa saker är på gång, men det tar tid. Det är inte så lätt att lösa detta direkt. Men det här kommer att vara färdigt och klart, för det finns en mycket stark ideologi i att vi vill se till att svenska företag har låga administrativa kostnader och att de i stället i den här globaliserade konkurrensen kan satsa på marknadsföring, produktion och produktutveckling. Det är inte rapporter till staten som man tjänar pengar på och som man överlever på.

Jag är säker på att Börje Vestlund är en företagsvän, och jag tycker att det finns vissa tendenser även inom oppositionen, också i Vänsterpartiet, till att numera försöka se på detta på ett vettigt sätt. Hjälpt alltså i stället till med att komma med ytterligare förslag! Alla förslag tas emot. Vi tar gärna upp vartenda förslag som ni kommer med och värderar det utifrån företagens bästa.

Anf. 143 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag har några kommentarer och en fråga.

Staffan Anger säger att det ska vara lätt att starta företag – ja. Jag har varit ute ganska mycket och har träffat folk på väldigt många nystartade företag – inte bara på ett eller två företag utan på kanske 50, 60 eller 100 företag. Men jag har inte träffat på någon som sagt att det har varit svårt att starta företag. Däremot har man sagt att det är en himla massa administrativt jobb, pappersjobb, som man inte har lust att hålla på med. Det är en viss skillnad mellan att starta ett företag och att driva det.

Staffan Anger säger att man ska ha högt satta mål. Ja, det är visserligen sant. Men jag har också lärt mig att man ska plocka de lägst hängande frukterna först för att visa på resultat och på att man är trovärdig. Jag tycker att regeringen under de här två åren har gjort en hel del missstag som medfört ökade administrativa kostnader.

Något som jag väldigt mycket har funderat på är detta med att ett borttagande av regler kan bli kontraproduktivt; det kan få verkningar på andra samhällsområden. Jag undrar lite grann hur ni tänker när ni tar bort plikten att anmäla till Arbetsmiljöverket när det gäller olycksfall, allvarliga tillbud och så vidare på arbetsplatserna. På vilket sätt underlättas arbetet med att förbättra arbetsmiljön på arbetsplatserna när man så drastiskt minskar på den typen av uppgiftslämnande?

Avslutningsvis i denna den första rundan: Hade Karin Pilsäters anförande och det som sades i replikskiftet funnits med i skrivelsen skulle jag ha yrkat bifall till den. Där tar man upp problemen med det arbete som det här innebär.

Anf. 144 STAFFAN ANGER (m) replik:

Fru talman! Jag håller helt med dig, Kent Persson! Det är i dag lätt att registrera ett företag. Man ska ha sina 100 000 kronor, och man ska lämna in uppgifter om revisor och styrelse till Bolagsverket. Sedan får man ett godkännande.

Jag håller också med dig om att det är otroligt jobbigt att driva ett företag. Det handlar om mer än 40 timmar, kanske om 50 eller 60 timmar – i början dessutom till en väldigt låg lön. Så är det. Därför måste vi göra allt, framför allt för de små och medelstora företagen, för att få en enklare administration, en enklare förvaltning över huvud taget. De stora företagen klarar sig alltid. De har stora vinster. De är internationella och så vidare.

Men det handlar också om att kunna växa i Sverige. Vi ska ha klart för oss att globaliseringen hela tiden kommer att öka. Vi får allt större konkurrenter. I den rapport som gjorts kan vi se att Sverige har tappat marknadsandelar ute i världen, framför allt i Asien.

Apropå arbetsmiljörapportering och arbetsmiljölagen finns det i företagen, i alla stora och medelstora men även i små företag, en organisation som arbetar med arbetsmiljöfrågor. Ett företag som ska kunna rekrytera bra medarbetare måste ha det, annars får man ingen som vill arbeta i det företaget. Man har olika tjänstemän och arbetare utsedda till att arbeta med de här frågorna, och de gör det på heltid också. Det sker en minutiös rapportering, ofta i de stora företagen till företagsledningen också, om vad som har hänt, om det har varit någon arbetsmiljöolycka, vad man kan göra, hur man kan fixa detta. Det är inte Arbetsmiljöverket som kommer att lösa de frågorna. Det görs genom att företagen internt arbetar med det.

Jag kan bara säga att svenska företag – det finns en del andra länder där man inte gör på samma sätt – gör detta på ett utomordentligt bra sätt. Jag är stolt över att de har en organisation för det.

Men, Kent, jag känner dig väl, och jag är glad att du har anammat företagsaspekten – för att komma från det parti som du kommer ifrån. Ni är inte så många som har gjort det.

Anf. 145 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag tror att Staffan Anger bör läsa vår budgetmotion när det gäller företagande. Där finns en hel del konkreta förslag som skulle underlätta för företagandet totalt sett i Sverige och minska regelbördan för redan befintliga företag.

Jag noterar att Staffan Anger egentligen inte vill gå in på frågan om Arbetsmiljöverket och deras uppgift att vara en samordnande myndighet för arbetsmiljöarbetet i Sverige. Det är inte bara rapporteringsskyldigheterna som man nu slopar. Man har också dragit ned på antalet arbetsmiljöinspektörer så att det ligger under den nivå som EU rekommenderar att vi ska ha i Sverige. Det är vad som har hänt. Det här är ett arbete som är oerhört viktigt för att vi ska kunna minska antalet tillbud på arbetsplatserna.

Jag är medveten om att på många arbetsplatser sköts det här på ett utmärkt sätt. Det finns arbetsplatser där man åsidosätter arbetsmiljölagstiftningen och där det inte finns några arbetsskyddsombud heller som kan vara till stöd. Det är i det perspektivet som vi ska se Arbetsmiljöverkets roll i samhället och vikten av att de får inrapporterat vad som händer och sker. Det ska vara till stöd för riksdagen och regeringen när det krävs förändringar i arbetsmiljölagstiftningen.

Gärna ett svar på frågan: Varför slopa det här uppgiftslämnandet när det är så viktigt för att främja arbetsmiljöarbetet på våra arbetsplatser?

Anf. 146 STAFFAN ANGER (m) replik:

Fru talman! Jag håller helt med när det gäller arbetsmiljön. Den måste vara bra för de anställda. Den ska vara trygg, den ska vara säker och man ska kunna förebygga olyckor. I de företag som jag har haft kontakt med och som jag har arbetat i är det ett otroligt stort arbete. När man ska titta på den totala kostnaden för arbetsmiljöarbetet ska man inte bara titta på Arbetsmiljöverket utan på helheten. Det växer i företagen. Det är inte bara fråga om att ha skyddsombud och skyddsingenjörer, utan man ska ha fullt klart för sig att ska man rekrytera goda anställda måste man arbeta med detta. Det innebär inte att man behöver lägga stora slantar på Arbetsmiljöverket. Man måste i stället se till att ha en ideologisk inriktning på företagen, och det har företagare i dag. Det är väsentligt.

Vi kom lite grann in på Arbetsförmedlingen också, det står om det i er motion. Som det är nu sker huvuddelen av rekryteringen utanför Arbetsförmedlingen. I dagarna kommer vi att ha en stor sammankomst i Västerås där man tittar på nya arbeten och nya möjligheter. Det är 2 000 arbetstillfällen. Man kan anställa folk, och vi ser också på de företag och organisationer som arbetar med detta. Det är något helt annat än att bara koncentrera sig på Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen gör ett bra jobb och har sin roll, men de andra bitarna är nog så viktiga.

Anf. 147 JAN ANDERSSON (c):

Fru talman! Regelförenklingsarbetet är ett viktigt arbete för att skapa goda villkor för företagen och företagandet. Till många företagares vardag hör att när man ätit kvällsmaten, läst läxorna och läst godnattsagan är det dags att ta fram arbetet för administrationen för det egna företaget.

Det är självklart helt nödvändigt att ha en administration. Det är nödvändigt att ha en fungerande administration i företaget. Jag säger inte att

administrationen tar tid från företagandet. Det är en viktig del av företagandet. Men det är upp till politiken att skapa så enkla regler som möjligt för administrationen gentemot våra samhällsfunktioner. Det är ett politiskt ansvar.

Därför har alliansregeringen satt upp ett riktigt tufft mål för hur vi vill förändra kostnaderna för regelverket för våra företag. Vi säger att vi ska sänka kostnaderna med 25 procent. Vi säger dessutom att det ska vara en märkbar förändring i företagens vardag. Det är ett riktigt tufft mål.

Vi vill att man som företagare ska ha möjlighet att gå till sängs på kvällen och precis som Karin Pilsäter sade tidigare – inte bara när man vaknar upp utan också när man går och lägger sig – känna sig något så när trygg med att man inte har glömt att skicka in någon uppgift eller missat någon ny regel som har börjat gälla just den här veckan.

Som sagt är det en tuff målsättning. För att uppnå det målet krävs det så klart verktyg för att genomföra regelförenklningar. Alliansregeringen har valt att jobba med framför allt fem olika verktyg.

Det första är att vi har beslutat att inrätta ett regelråd, som kommer att innebära att vi höjer kvaliteten och farten i regelförenklingsarbetet. Det är en idé som vi har lånat från Nederländerna och Tyskland som framgångsrikt har genomfört ett arbete med regelråd.

Det andra är att vi inför en konsekvensutredningsförfordning. Den gäller, även om man kan tro något annat när man läser reservationerna, samtliga departement och myndigheter i Sverige. Den gäller över hela linjen.

För det tredje företar vi mätningar. Det är oerhört betydelsefullt att vi vet om vi har uppnått målet och när vi har uppnått målet. Alliansregeringen har satt rejäl fart på att genomföra de här mätningarna för att vi faktiskt ska ha lite vettigt jämförelsematerial för att se hur regelförenklningarna utvecklas.

För det fjärde genomför vi ett brett samråd med näringslivet. Det är precis den vardagen som näringslivet upplever som vi vill påverka med regelförenklningarna. Vi har fått en fantastiskt god respons på de samråd som vi genomfört. Vi har fått in gott om goda förslag som vi kan använda i det fortsatta förenklingsarbetet.

För det femte har vi en handlingsplan för hur vi vill genomföra regelförenklningarna. Jag ska i mitt anförande inte gå särskilt mycket in på vart och ett av de förslag vi har. Jag tror att det viktigare är att vi har ett brett angreppssätt och att vi systematiskt jobbar med det här. Sedan kan vi träta om det är 498 eller 602 regelförenklningar på de första ett och ett halvt åren. För mig är det betydelsefulla att vi har en systematik i arbetet.

Som tidigare har sagts i den här talarstolen är vi inte i hamn när det gäller att minska med ungefär 25 miljarder. Ja, förvånansvärt hade det ju varit om vi hade varit i hamn med en 25-miljardersminskning på två års tid.

Med den systematik som vi har i regelförenklingsarbetet och med de förslag som vi redan har fattat eller som är på väg fram tycker jag att vi med ganska snabb fart rör oss i riktigt rätt riktning.

Jag hoppas, för att ansluta där jag började, att våra företagare i Sverige ska få lite längre tid att läsa läxor och godnattsagor för sina barn innan de går och lägger sig.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till majoritetens förslag i utskottet.

Prot. 2008/09:17
22 oktober

Anf. 148 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Vi är inte i hamn, säger Jan Andersson. Situationen ser ut ungefär som den gör vid Höga kusten, att det snarare har varit en landhöjning i det här sammanhanget därför att man till och med gått bakåt i de här frågorna.

Många av de här metoderna var ju redan framtagna. Varför dög inte de åt den här regeringen? Mätmetoderna var framtagna. Regelrådet fanns inte på plats, och regelförordningen fanns inte heller på plats. Dessa har ni själva kommit på. Men hur kunde det ta så lång tid som ett och ett halvt år att få fram den regelförordning som så gott som alla från majoriteten och även vi från vår sida har sagt är så central? Den borde väl ha varit på plats mycket tidigare. Är det inte det som man borde ha tagit itu med när man sagt att man vill arbeta med det systematiskt?

Jag håller med Jan Andersson om att det är lite ointressant hur många förslag som genomförs varje år, men det måste ändå gå i rätt riktning. Och så här långt, herr talman, har det gått i fel riktning.

Jag fick inte tillfälle i en tidigare replik att svara på frågan om de 170 åtgärderna. Låt oss anta att man har vidtagit 170 åtgärder. Men hur många åtgärder har man vidtagit som har ökat krånglet i företagen? Det framgår inte. Jag vill ställa frågan till Jan Andersson som jag har ställt vid ett antal tillfällen: När kommer det här arbetet att börja, så att regelbördan faktiskt minskar i företagen och inte ökar vad gäller nettot?

Anf. 149 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Först vill jag fästa uppmärksamhet på 25-procentsmålet. Börje Vestlund sade tidigare att det redan var beslutat av den socialdemokratiska regeringen, vilket inte stämmer. Den gamla regeringen hade ju ingen målsättning för helheten. Man hade två delmål, ett när det gällde årsredovisningslagstiftningen och ett när det gällde skattebitarna – 25 procent på det ena och 20 procent på det andra. Det är en väsensvid skillnad mot de mål som alliansregeringen har satt upp för helheten.

När det gäller mätningarna har alliansregeringen under ett och ett halvt år gjort mätningar på tolv områden. Perioden 2004–2006 gjorde Maud Olofssons företrädare mätningar på åtta områden. Jag skulle nog vilja säga att vi har taggat upp arbetet rätt rejält både när det gäller mätningar och när det gäller målsättningen.

Jag roade mig dessutom med att skriva ut den förra regeringens regelförenklingskrivning för att spä på sifferexercisen. Jag vet inte hur många förslag det var, men jag kan läsa upp ett av de förslag som räknas in i det siffermässiga underlaget: Formen för biodlares anmälningsplikt om var bisamhällen är placerade har förenklats, vilket innebär att uppgiften kan lämnas via telefon i stället för skriftligen. Det är den typen av uppgifter som vi lurar att debattera när vi bara staplar siffror på varandra. Ställ detta mot det förslag som vi nu har i tuben om 6 miljarder när vi slopar redovisningsplikten! 6 miljarder, det är riktiga pengar det.

*Regelförenklings-
arbetet*

Anf. 150 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Ja, och tänk så många företag som då kommer att bli utsatta för illojal konkurrens. Jag vet inte vem av er från allianspartierna som sade att man också måste se vilka effekter de förslag man lägger fram ger. Det kan faktiskt vara så att ett antal regler ökar men att det för företagen är positiva förslag. Jag vill instämma i det. Men det här gör att ett antal företag i stället utsätts för illojal konkurrens på grund av att man just tar bort revisionsplikten. Jag vet inte om det är ett bra exempel på hur man regelförenklar för företagen. Tvärtom skulle jag vilja säga att det totalt sett kan vara negativt för väldigt många företag.

Jag håller med Jan Andersson om att sifferexercisen inte är så rolig. Jag tror att jag läste någonstans i någon av rapporterna att det mest lönsamma i pengar räknat var någon regel i elsäkerhetslagen. Den skulle dra in oerhört mycket pengar. Å andra sidan vet vi att elsäkerhetslagen har med liv och död att göra. Att ta bort en sådan regel kanske inte är det allra bästa exemplet.

Det gäller att hantera saker och ting rätt så att man inte gör fel saker och säger att nu ska vi minska antalet regler och sedan glömmer bort helheten, att vi också har andra syften med vår politik.

Men det allra viktigaste i sammanhanget är om man, som arbetet är upplagt nu, verkligen kommer att uppnå sitt mål om de 25 procenten? Det har tagit två år att få organisationen på plats. Kommer man att klara 25 procent på de återstående två åren?

Anf. 151 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Börje Vestlund har tidigare sagt här att vi ökar kostnaderna med 2 miljarder under den första tiden. Ja, det stämmer. Man försökte göra något repptrick och säga att det berodde på hushållsnära tjänster eller liknande. Men vi vet att merparten av de 2 miljarderna hänför sig till förändringar när det gäller omvänd byggmoms och när det gäller personalliggare i hotell- och restaurangbranschen – förslag som lades fram före regeringsskiftet. Vi ska vara någotsånär sanningsenliga när vi pratar om belopp här.

Näringslivets regelråd säger att med nuvarande förslag är 10 miljarder inom räckhåll. 10 miljarder skulle jag vilja säga är förbaskat bra. Det ser vi efter två år av mandatperioden.

Jag har goda förhoppningar om att vi ska lyckas väl med regelförenklingsarbetet, och 10 miljarder är inte småpotatis.

Anf. 152 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Herr talman! Låt mig börja med att yrka bifall till näringsutskottets förslag till beslut i betänkande nr 5.

För alliansregeringen är ett gott företagsklimat en förutsättning för en framgångsrik jobbpolitik och för att därmed skapa en grogrund för ökade resurser till välfärden.

Kristdemokraterna och de övriga allianspartierna har en stolt historia i att ha drivit företagspolitiska frågor med kraft. Därför är det ingen slump att regeringen har genomfört så pass många reformer som den har gjort och som har bidragit till att förbättra företagsklimatet. Lägre arbetsgivaravgifter, lägre bolagsskatt, lindrigare sjuklönerregler, förbättrade

3:12-regler samt förlängd visstidsanställning är bara några exempel av alla de reformer som regeringen föreslagit så här långt.

En viktig del i arbetet med att skapa bättre företagsklimat är att minska regelkrångel och administrativa kostnader.

Ett konkret förslag som regeringen har lagt fram är borttagandet av revisionsplikten för små företag. Det är ett förslag som kommer att betyda besparingar på ungefär ½ miljard. Man kan tillägga att det i resten av Europa bara är Malta som har kvar revisionsplikten. Det är hög tid att vi följer efter. Detta är ett konkret förslag som kommer att ha stor betydelse.

Alliansen gick till val på minskade administrativa kostnader med 25 procent under mandatperioden. Det ska ses mot bakgrund av att vi redan 2002 fick med oss Miljöpartiet på en reservation i riksdagen om att begära av regeringen att intensifiera arbetet med regelförenklingar. Utan den reservationen hade vi kanske inte stått där vi står i dag. Även om den förra s-regeringen inte gjorde mycket på området skapade 2002 års reservation en ökad press och därmed en ökad medvetenhet om frågans betydelse.

I dag talar alla om regelförenklingar, vilket i sig är en stor framgång och har en opinionsbildande effekt. Frågan om regelförenklingar är inte alltid lätt. Det är inte svårt för en politiker att hitta på nya regler som kan ha behjärtansvärda syften men som för en företagare är ytterligare en pålaga.

Varje ny regel kan isolerad te sig som en mycket liten börda för ett företag. Men alla nya regler kan sammantaget ändå komma att bli en stor belastning. Regeringen visar nu sin strategi för hur arbetet med att uppnå 25-procentsmålet ska uppnås. Ett sådant samlat grepp har vi aldrig sett förut i riksdagen. Oppositionen klagar på att arbetet går för sakta. Men det tar tid att identifiera vilka regler som är mest skadliga i den djungel av regler som finns. Det tar tid att bygga upp ett arbetssätt för att veta hur man ska kunna beräkna kostnader och hur regler som kan avskaffas eller förenklas ska kunna identifieras. Det mesta av grovjobbet är dock gjort. Nu är en struktur på plats, och jag hoppas att arbetet kan fortsätta ännu mer effektivt än det hittills har gjort.

Regeringen har bland annat beslutat att inrätta ett regelråd. Regelrådet innebär en markant kvalitetshöjning och kommer att ge regelförenklingsarbetet en viktig skjuts framåt. I och med detta placerar sig Sverige i samma kategori som framgångsländerna Nederländerna och Tyskland.

Herr talman! I Socialdemokraternas reservation hävdas det bland annat att regeringen inte har vidtagit några konkreta åtgärder utan i stället infört handlingsplaner och nya administrativa organisationer. Jag tycker att påståendet är märkligt och framstår som medvetet polemiskt. Jag tycker inte att det är seriöst att klaga på att vi tar fram handlingsplaner för hur antalet regler ska kunna reduceras när det i själva verket är fullt nödvändigt för att nå målet. Det är kanske just bristen på handlingsplaner och struktur som gör Socialdemokraterna så misslyckade på området. Socialdemokraterna är också mycket medvetna om att regeringen har genomfört en hel del åtgärder som har minskat företagens administrativa kostnader. Det är åtgärder som Socialdemokraterna har röstat nej till, till exempel sloandet av medfinansieringen till sjukförsäkringen, sloandet

av förmögenhetsskatten och de ändrade momsbetalningsreglerna. Socialdemokraternas kritik i detta avseende ekar tomt.

Oppositionen kritiserar också regeringen för att ha ökat regelkrånglet i och med en differentierad skatt genom bland annat ungdomsjobben, avdrag för hushållsnära tjänster och nystartsjobben. Då måste man fråga sig vad oppositionens alternativ är. Oppositionen vill minska detta krångel genom att fördubbla arbetsgivaravgiften för personer under 26 år. De vill ta bort den mycket populära reformen med avdrag för hushållsnära tjänster som har skapat 10 000 nya jobb samt införa nya och krångligare skatteregler genom att differentiera skatten för mindre företag när ungdomar som har varit inskrivna hos Arbetsförmedlingen i mer än 100 dagar anställs. Oppositionen säger sig alltså vilja ta bort skattedifferentieringarna, men inför i stället nya och tar bort andra som ger mycket god effekt.

Herr talman! Oppositionens kritik mot regeringen ekar tomt. Ni i oppositionen är pinsamt medvetna om att ni själva inte har levererat något under de senaste tolv åren vid makten. Nu försöker ni smeta av det dåliga samvetet på alliansregeringen. Jag är dock övertygad om att när företagen ska döma regeringens arbete inom företagarområdet, bland annat hur det har gått med regelförenklingsarbetet, kommer de att se att mycket positivt har gjorts. Det är åtgärder som med en socialdemokratisk regering aldrig hade blivit verklighet.

Anf. 153 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Det var väldiga attacker på oppositionen som Mikael Oscarsson klumpade ihop i en hög! Jag vet inte om Mikael Oscarsson har missuppfattat vad det här handlar om. Han kanske tror att det är en allmänpolitisk debatt om skatteregler, skattelagstiftning och så vidare.

Låt oss börja med några av missförstånden. Mikael anklagar mig för att arbetet går för sakta. Jag har sagt att det är omöjligt att uppfylla tidsaspekten i det här. Det är en så komplex fråga som innehåller så många olika regler. Detta finns också med i själva yttrandet och underlaget för våra ställningstaganden.

Ett konkret exempel som Mikael Oscarsson tar upp och hyllar och framhåller som något som företagen sparar pengar på är sloandet av revisionsplikten. Jag tror att Mikael Oscarsson har missuppfattat revisionens uppgift i samhället över huvud taget. Det är ett stöd för företagen med en revision som går igenom bokföringen och ser till att den är korrekt och utförd utifrån gällande lagstiftning. Att ta bort det är att skjuta sig själv i foten.

Om företagen ska kunna konkurrera på lika villkor och följa lagstiftningen på samma sätt är revision absolut nödvändig. Det här är ingen uppgift som kommer att leda till minskade kostnader. Seriösa företag kommer att se till att det finns ordentlig bokföring och att det finns en revision av verksamheten så att de vet att de gör det de ska göra utifrån gällande lagstiftning. Om man inte gör det är man ute på tunn is. Då har man inte heller i förlängningen kontroll över sitt företag och sin verksamhet.

Anf. 154 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Herr talman! Kent Persson säger nu att han och hans parti inte är så kritiska mot vårt arbetssätt med att minska antalet regler och kostnaderna för regelmassan. Det är bra. Då hoppas jag att vi också kan räkna med stöd från ditt parti i våra strävanden.

Det skulle också vara intressant att höra om Kent Persson har konkreta förslag som ska göra att vi minskar antalet regler och kostnaderna för desamma.

Kent Persson tycker dock inte om att vi vill ta bort revisionsplikten. Jag själv satt med i den referensgrupp som utredaren hade till sin hjälp när han utredde den saken. Jag tycker att Kent Persson behöver se sig om lite i världen. Som jag nämnde i mitt anförande är det bara Malta kvar som har den här regeln i dag. Kent Persson kan väl själv tänka ut att det inte är konkurrensneutralitet när vi har helt annorlunda regler än övriga Europa och att det här kostar pengar. Jag vill gärna ha din respons på det.

Anf. 155 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Vår utgångspunkt när det gäller revisionsplikten är att den ska vara kvar. Den är ett stöd för företagandet. Den är också ett stöd för att upprätthålla en konkurrensneutralitet mellan företagen så att det inte uppkommer oegentligheter. Det här är oerhört viktigt för företagen.

När jag är ute och pratar med företagen tycker de inte att detta är någon stor fråga över huvud taget. Det gäller framför allt de mindre företagen. De ser ett stöd i det hela. Det kostar pengar; det är de givetvis medvetna om. De säljer ju också varor och tjänster till andra som de tar betalt för.

Det Mikael Oscarsson gör sig skyldig till är att klumpa ihop saker och ting. Håll reda på de reformer som ni fattar beslut om i riksdagen och som påverkar regelkrånglet! Det blir krångligt när man inte kan definiera vad en hushållsnära tjänst är. Det blir krångligt inte bara för skattemyndigheterna utan det blir krångligt för den som ska utnyttja ett företag och det blir krångligt för företagarna att förutse vad som är en hushållsnära tjänst.

Det här kan väl ändå inte vara nytt? Det är den typen av utredningar som måste föregå varje lagförslag i riksdagen när vi ska ta ställning till huruvida ett förslag är bra eller inte. Nu pratar jag utifrån ett regelförenklingsarbete, inte utifrån det eländiga liggande förslaget. Det har jag även annan kritik mot.

Det finns en rad områden inom skattelagstiftningen. Min syn på skattelagstiftningen är att den ska vara likformig, tydlig och förutsägbar. Det blir den inte om man ideligen hittar på särlösningar beroende på om det är fråga om 16 år, 65 år eller 75 år. Det leder inte till mindre krångel utan ökat krångel.

Anf. 156 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Herr talman! Kent Persson är fortfarande engagerad anhängare av revisionsplikten för små företag. Det är fritt fram att ha den hållningen. Alliansregeringen är dock av en annan åsikt, och att minska kostnaderna för administrationen är något som har varit till stor hjälp för småföretagare.

Kent Persson gör utfall mot hushållsnära tjänster. Det är inte första gången vi hör det här i riksdagen, men samtidigt är det ganska tragiskt att höra att en reform som regeringen har infört som har gett 10 000 nya arbetstillfällen, 75 procent direkt från arbetslöshet, arbete som annars skulle ha utförts svart, vill Vänsterpartiet ytterligare en gång kritisera. Men det här är någonting som jag tror kommer att bli så omtyckt att man vid ett eventuellt regimskifte i framtiden inte kommer att våga röra den.

Kent Persson hade vidare en utläggning om att vi inte utreder saker och ting. Självklart vill vi att allt ska utredas. De förslag som vi lägger fram är väl utredda, och de kommer att vara till nytta för företagsamheten, inte minst i fråga om de regelförenklningar som vi är i så stort behov av.

Någon talade om att företagare förra året skickade in 94 miljoner blanketter. Det finns mycket att göra, och vi har kommit en bit på väg. Men det finns mer att göra.

Anf. 157 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Jag tänkte inte begära replik på Mikael Oscarssons anförande, men han breddade debatten till att i stället för som andra talare hålla sig till sakfrågan – Staffan Anger, Karin Pilsäter och Jan Andersson – till att tvunget börja gräla på sedvanligt manér.

Helt riktigt, Mikael Oscarsson, är borttagandet av förmögenhetsskatten en regelförenklning. Självklart är det så. Men då kan Mikael Oscarsson komma på tanken att ta bort alla skatter för företagen. Då har det absolut bästa regelförenklingsarbetet gjorts. Det måste väl vara mest effektivt. Det blir en konstig debatt, herr talman, när man diskuterar detta.

Jag har inte försökt att hålla mig till frågan om regelsystemet när det gäller hushållsnära tjänster. Jag har inte velat ta upp den diskussionen, utan jag kan gärna debattera den vid något annat tillfälle med Mikael Oscarsson. Men det råder inget tvivel om att frågan om hushållsnära tjänster innebär många gränsdragningsproblem och mycket regelkrångel – för att se till att göra de avgränsningar regeringen har tagit upp.

Huruvida reformen är god eller ej tar jag inte ens upp i den här debatten. Jag tar upp regelfrågorna, ingenting annat.

Det går alltid att ta upp andra saker, men vad hade frågan om ungdomsskatten i den här debatten att göra? Jag vet inte, herr talman. Om den skatten förenklar eller gör det krångligare har jag ingen uppfattning om. Man kunde ha hållit sig till vad den här debatten handlar om, nämligen regelkrånglet i företagen som har ökat sedan den borgerliga regeringen tillträdde.

Anf. 158 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Herr talman! Det var tydligt att Börje Vestlund surnade till av mitt anförande. Jag tar gärna debatter om olika frågor. En sak som särskilt upprör Börje Vestlund är frågan om förmögenhetsskatten. Han försöker göra sig lite lustig över den. Börje Vestlund borde i stället åka på studiebesök österut, till exempel Finland. Där stöder socialdemokraterna borttagandet av denna regel. Man hänvisar till att den är skadlig för Finland. Den tar bort kapital från Finland som skulle göra att det blir bättre småföretagarklimat och nyinvesteringar. Börje Vestlund bör bege sig på stu-

diebesök och få sig en genomgång av hur skadlig förmögenhetsskatten är och varför den ska bort.

Vi i alliansen har varit klara över detta ända sedan valrörelsen. Nu genomför vi detta, och det är till nytta och gagn för landets företagsamhet.

Jag förstår på sätt och vis när Börje höjer rösten i frågan. Jag var med i riksdagen när Mona Sahlin var biträdande näringslivsminister. Med buller och bång skulle det bli satsningar på regelförenklingar. Simplex sattes i gång, och det var mängder av samtalsgrupper. Men samtalsgrupperna blev bara samtalsgrupper. Det "bidde" ingenting. Det "bidde" en tummetott. Det blev ingenting som märktes för företagarna. Därför tar vi nu krafttag för att det ska bli någonting. Vi har kommit en hel del på väg. Näringslivets regelråd har visat på att de förslag som vi har lagt fram redan har minskat kostnaden för regelbördan med 10 miljarder. Det är inte dåligt på mindre än två år.

Anf. 159 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Den här debatten handlar inte om förmögenhetsskatten. Jag tänker inte kommentera den ytterligare.

Däremot tänker jag kommentera frågan om Simplexgrupperna och det man stod inför något senare under mandatperioden – dock i det här sammanhanget. Jag är ganska säker på att när de dåvarande företrädarna i näringsutskottet dundrade på och sade att det inte har hänt någonting sade Mona Sahlin – eller om det var Leif Pagrotsky, jaha, det var Mona Sahlin – att det händer mycket och att åtgärder är på gång.

Det är precis samma sak också som den här regeringen säger. Vi konstaterar – och vi har gott underlag för det – att ingenting har hänt. I varje fall är näringslivet och vi överens om det. Ni säger att det händer mycket. Jag vågar påstå att den som lever får se. Jag betvivlar att det kommer att hända så mycket. Men det är min uppfattning. Jag hoppas för företagens skull att Mikael Oscarsson har rätt, men jag måste säga att jag är tveksam till hur mycket det kan bli av detta. Det har utretts och utretts, och det verkar fortsätta att utredas. De konkreta förslagen läggs inte fram.

Anf. 160 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Herr talman! Börje Vestlund hoppas verkligen att vi ska lyckas. Det är gott så. Jag är glad för det stödet. Jag hoppas dock att vi kan räkna in det stödet i omröstningarna och att det inte bara blir allmänt klagande. Om ni har konkreta förslag till förbättringar så lägg fram dem.

Vi har sannerligen konkreta förslag på hur vi ska förbättra och förenkla. Vi har 600 konkreta förslag som har kommit fram så här långt. 170 av dem har redan genomförts. Det är en ohygglig skillnad jämfört med när Mona Sahlin hade ansvaret och var biträdande näringsminister under Björn Rosengren. Det var alla dessa grupper, och det samtalades. Men det hände ingenting. Det var mycket snack och lite verkstad.

Nu vill vi tvärtom visa att vi går till handling. Regelrådet, som nu införs, är ett konkret förslag på åtgärder som jag tror kommer att ha stor inverkan. Vi har fått en redovisning från regeringen om hur långt man har kommit. Jag ser med spänning fram emot nästa och hur vi ytterligare kan förbättra företagsklimatet för svenska företagare.

Anf. 161 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! Dagens debatt handlar om regelförenklingsarbetet. I det arbetet ändras mycket. En del är bra, annat har jag svårare att se fördelarna med. En sådan ändring är att man minskat möjligheterna för Arbetsmiljöverket att fungera.

I talarstolen kunde vi tidigare höra Moderaternas företrädare Staffan Anger säga att han inte tyckte att det gjorde något, att det i dag finns bra resurser vid företagen som kan hantera detta. Vi har i dagarna hört att 56 personer i år dött på sina arbetsplatser. Då är inte exempelvis egenföretagare, praktikanter och många från andra länder medräknade. Är det ett bra resultat? Är det en bra situation? Det tycker inte vi socialdemokrater.

Låt mig sedan vända mig till Mikael Oscarsson, Kristdemokraterna. Vi har inte dåligt samvete för vårt arbete när det gäller regelförenklingsarbetet. Vi började med de frågor som näringslivet ansåg vara viktigast. Vi genomförde, enligt den information jag fått från Nutek, 293 förslag. Vi är gärna med och utvecklar det arbetet så att fler regelförenklingsarbeten ska komma till stånd, men som Börje Vestlund sade tidigare har regeringen än så länge inte så jättemycket anledning att slå sig för bröstet.

Vi ska naturligtvis försöka underlätta arbetet, och precis som Karin Pilsäter sade ska vi göra vårt bästa för att skynda på situationen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 21 §.)

19 § Ändringar i naturgaslagen m.m.

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2008/09:NU7
Ändringar i naturgaslagen m.m. (prop. 2007/08:159).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 21 §.)

Norden

20 § Norden

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2008/09:UU3
Norden (skr. 2007/08:90 och redog. 2007/08:NR1).

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Anf. 162 ELINA LINNA (v):

Herr talman! Så har vi återigen den årliga debatten om Norden i kammaren. Det passar väldigt bra i tiden eftersom vi som ingår i den svenska delegationen vid Nordiska rådet redan på söndag ska inleda arbetet i årets session, den här gången i Helsingfors.

Som en av de två reservanterna i betänkandet får jag inleda, och det tackar jag för. Jag konstaterar att samarbetsministern är närvarande i kammaren, vilket känns bra. Vi hade ingen aning om att hon skulle delta eftersom hon inte fanns med på talarlistan.

Utöver Nordiska rådets svenska delegations berättelse samt regeringens skrivelse om nordiskt samarbete 2007 behandlas i betänkandet även ett antal motioner, och, herr talman, jag börjar med att yrka bifall till reservation nr 2.

Hösten 2007 skrev Vänsterpartiet en motion om miljösituationen i Östersjön där vi bland annat hänvisade till Världsnaturfondens granskning av hur kustländerna runt Östersjön lever upp till åtaganden för ett friskare hav. Rapportens resultat var nedslående. Därför föreslog Vänsterpartiet att Helsingforskommissionens, Helcoms, aktionsplan för Östersjön borde förhandlas och undertecknas av statsministrarna och att planen skulle ha bindande karaktär. Planen är redan beslutad; det skedde förra året. Egentligen är det mycket märkligt att vår motion inte tas upp förrän nu. Vårt krav kvarstår dock, nämligen att det kommande arbetet och beslutsfattandet inom Helcom ska ligga på regeringsnivå.

Vi vet att det ännu i dag inte finns någon instans som har det samlade ansvaret för havsmiljön i Sverige. Det är inte bra. Havsmiljöutredningen tillsattes 2006 för att utreda hur det svenska havsmiljöarbetet kan förbättras nationellt och i samverkan med andra länder. Utredningens bedömning är att det är dags för tredje generationens miljöpolitik. Den måste innebära en helhetssyn och en fullständig integrering av miljöfrågorna i alla politikområden, ett starkare politiskt ledarskap samt i betydligt större utsträckning ett internationellt fokus.

Havsmiljöutredningen, som i våras presenterade sitt slutbetänkande *En utvecklad havsmiljöförvaltning* för miljöminister Andreas Carlgren, har förslag till mellanstatliga och nationella insatser för en bättre havsmiljö. Där finns också förslag om en samordningsmyndighet för havsmiljön.

Så länge en sådan instans och därmed helhetsansvaret saknas menar Vänsterpartiet att de frågor som behandlas inom Helcom är av sådan vikt och av sådan karaktär att det är lämpligt att förhandlingarna sker på regeringsnivå mellan Östersjöns statsministrar. Världsnaturfonden är av samma åsikt.

Att utskottet nu avstyrker yrkandet med hänvisning till att de nordiska miljöministrarna diskuterar en handlingsplan är att bortse från att havsmiljöförvaltning kräver en ännu bredare ansats och högre legitimitet för att kunna genomföras. Det är beklagligt att utskottet inte inser detta. Däremot är jag, herr talman, helt överens med utskottet och också med regeringen om att samarbetet inom Norden är högt prioriterat.

Vänsterpartiet värnar det nordiska samarbetet, och vi vet att vi inte är ensamma om den åsikten. För ett par år sedan genomfördes en opinionsundersökning om nordbornas attityder till samarbetet över gränserna. Undersökningen visar att det finns ett fortsatt starkt stöd för det nordiska samarbetet och att en majoritet av medborgarna önskar att samarbetet ska stärkas ytterligare. Undersökningen visar också att kunskapen om det nordiska samarbetet är stor.

De nordiska länderna är inte lika. Kulturerna skiljer sig åt, och hur vi än anstränger oss måste vi erkänna att vi har problem med att förstå varandras modersmål. Därmed inte sagt att vi skulle gå över till ett annat, icke-nordiskt, språk i Nordiska rådet. Att vi i nordiska sammanhang anstränger oss för att förstå varandra har också sina fördelar. Kommunikation handlar inte enbart om språket, utan vi har lättare att kommunicera med folk som vi är bekanta med, känner samhörighet med och gillar. Jag tror alltså att vi nordbor kan klara av språkförbistringarna och fortsätta vårt goda samarbete, ett samarbete som Nordiska rådet endast är en liten del av.

Herr talman! Nordiska rådet har funnits sedan 1952. Några resultat av nordiskt samarbete är att vi sedan 1954 kan åka utan pass i Norden, att vi har en gemensam nordisk arbetsmarknad och att nordiska examina gäller i hela Norden. Vi har till exempel Nordiska kulturfonden, som stöder kultur i hela Norden och Baltikum. Vi har Nordforsk, en institution som stärker forskningssamarbetet.

Vi har kommit långt med det nordiska samarbetet, men det finns fortfarande mycket som kan förbättras. Jag lyfte inledningsvis fram behovet att skydda och rädda Östersjön. Inom folkhälsans område borde vi samarbeta mer om insatser mot alkohol- och drogmisbruk. För några år sedan beslutade de nordiska folkhälsoministrarna att samarbeta för att skydda den förhållandevis restriktiva alkoholpolitik som vi har i Norden. Det arbetet måste intensifieras. En annan kamp är den mot organiserad kriminalitet, speciellt mot människohandel, som vi nordiska länder samarbetar bra om. Men det samarbetet måste också förbättras.

Vi har fortfarande också gränshinder som försvårar livet helt i onödan för många nordbor. Inte ens tv-sändningarna från grannlandet når hem till alla som önskar det. Jag är säker på att gränsproblematiken kommer att beröras mer av fler talare under debatten.

Med detta, herr talman, vill jag säga att vi har kommit långt med det nordiska samarbetet. Det är absolut inte enbart Nordiska rådets förtjänst, men visst är det viktigt att Nordiska rådet finns.

Anf. 163 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! De nordiska länderna har stor nytta av sitt samarbete. Vi lär av varandra, tar intryck och utvecklas. Till viss del kompletterar även länderna varandra: Norge med sin olja, Island med sitt fiske, Danmark med jordbruket, Finland med skogen och Sverige – tja, med både mineraler och skog.

Till viss del har vi också valt olika vägar. Norge står utanför EU, Sverige, Finland och Danmark innanför. Sverige och Finland har kärnkraft, Danmark och Norge är utan kärnkraft.

Till Norden hör även de självstyrande områdena Grönland, Färöarna och Åland, alla med sina speciella särarter som berikar vårt gemensamma.

Samarbetet har många olika former: de nordiska regeringarna genom de elva ministerråden, de nordiska parlamenten genom Nordiska rådet. Men de stora kontaktytorna mellan de nordiska länderna finns på helt andra håll, exempelvis i form av alla de olika verksamheter där skolor, bildningsförbund, musiker, författare, folkrörelser, företag och så vidare är involverade.

Bara för forskning och utbildning omfattar budgeten årligen dryga 225 miljoner. För olika former av kulturutbyte och kulturbevarande verksamhet anvisar ministerrådet dryga 160 miljoner, och för att stimulera företagande, utveckla regionsamarbetet, särskilt i de gränstrakter där många människor bor på ena sidan och jobbar på den andra, och satsa på energiteknik ungefär 120 miljoner. Det säger jag för att ge en liten bild av vad Nordiska rådets budget används till.

Det var med viss skepsis som jag kom till Nordiska rådet. Men efter två års erfarenhet har jag blivit övertygad om att rådet har en viktig roll att fylla. Nu har jag nämligen upptäckt att Nordiska rådet är den där arenan som fyller tomrummet i de nationella parlamenten, nämligen deras brist på eftertanke, visioner och framsynthet.

I stället för harvandet kring vardagens bekymmer, pressen från de ständiga detaljerade besluten, prestige och mediekampen som trissar upp ordvalen utgör Nordiska rådet en plats för just eftertanke, djupare samtal, visioner och konstruktiva processer. Där vågar man blicka framåt och talar om sådant som kanske finns på de nationella parlamentens dagordningar om tio år. Nordiska rådet är helt enkelt ett slags känselspröt, kanske en vägvisare och åtminstone en föregångare.

Det finns naturligtvis orsaker till det, bland annat att det tunga ansvar de nationella parlamenten har ofta åtföljs av någon sorts tungsinne och att de rekommenderande besluten, som är Nordiska rådets beslutsform, inte alls är lika laddade eller omedelbara.

Jag är själv ganska förvånad över hur min bild av Nordiska rådets verksamhet har förändrats. Av det har jag lärt mig en sak, nämligen att vara mycket mer kritisk. Min bild av Nordiska rådet byggde tidigare uteslutande på mediernas rapportering av Nordiska rådets verksamhet, och den var inte nådig. Nu har jag i egenskap av ledamot i Nordiska rådet direkt egen kunskap om verksamheten. Då blir bilden en helt annan.

Bland annat upplever jag att det nordiska samarbetet stärker de mänskliga rättigheterna i våra nordiska länder. Verksamheterna under det nordiska paraplyet bidrar till någon sorts öppenhet och nyfikenhet som jag tror är väldigt konstruktiv på många sätt, inte minst när det gäller att ta emot människor från områden utanför Norden.

Herr talman! Utrikesutskottets betänkande nr 3 om Norden behandlar förutom regeringens skrivelse om det nordiska samarbetet 2007 och Nordiska rådets svenska delegations verksamhetsberättelse för samma period även ett stort antal motioner. Jag har fått det till 36 stycken. Om jag har räknat rätt är det 59 yrkanden. Jag tänker inte kommentera alla dem utan hoppar direkt över till de reservationer Miljöpartiet har med i betänkandet.

I somras hade jag förmånen att få vistas ett par dagar vid Abisko polarforskningsstation. Det är den nordligast belägna fasta polarforskningsstationen i världen. Varken USA, Kanada eller Ryssland har någon fast forskningsstation som är belägen så långt norrut. Därför är det också så att polarforskare från hela världen samlas där. Man får plats med ungefär 100 forskare. Oftast är det ganska trångt. Det fantastiska är också att den har funnits där sedan början av förra seklet. Vissa mätserier är heltäckande för över 100 år.

På ett ganska handgripligt sätt fick vi där erfara hur permafrosten snabbt ger vika när klimatet förändras. Marker som har varit permanent frusna i årtusenden har på bara några årtionden tinat upp. Den permanenta frosten ligger nu på vissa ställen mer än 50 centimeter under markytan. Marken har på en del ställen kollapsat när permafrosten helt och hållet har brutits upp. Det kan uppstå stora skred i kanterna på det som kallas för palsar, en sorts upphöjda områden, när själva markstrukturen bryts sönder när permafrosten helt har tinat upp.

Herr talman! På Grönland retirerar glaciärernas front nu med en och en halv kilometer per år. På bara 30 år har i stort sett hälften av den istäckta ytan runt Nordpolen förvandlats till öppet hav. Förändringarna accelererar. Många har väldigt stora förväntningar på de rikedomar som antas dyka upp när isen försvinner. I första hand är det olja man tänker sig kunna exploatera.

Sverige har en stark ställning i polarforskningen. Som ett av de åtta länderna i Arktiska rådet borde Sverige, menar vi miljöpartister, agera mycket kraftfullt för att skydda området. Livet i Arktis är mycket känsligt, och utsläpp av olja och kemikalier där ger upphov till stora skador, eftersom nedbrytningen tar väldigt lång tid i de mycket kalla vattnen.

Arktis borde utlysas som en demilitariserad zon, där det för lång tid framåt, minst 100 år, också bör råda förbud mot exploatering av fossil energi och mineraler. Dessutom borde ursprungsbefolkningarna runt Arktis ha ett mycket stort inflytande över hur Arktis ska förvaltas. Miljöpartiet menar att Sverige bör söka allianser med länder världen över för att försöka freda Arktis från exploatering.

Miljöpartiet ansluter sig även till den reservation som kritiserar förvaltningen av Östersjön. Vi menar att kunskaperna finns, liksom avtal, men det görs faktiskt alldeles för lite. Sverige har fått en förödande kritik av Världsnaturfonden när de har granskat hur Östersjöländerna lever upp till sina åtaganden.

Bara som ett exempel är Sverige den största förorenaren när det gäller tungmetaller i Östersjön. Jag brukar ju försöka göra anknytningar till Dalarna i mina anföranden, inte bara för att jag ständigt vill påminna kammaren om hur viktigt det är att regeringen snarast ger ett uppdrag till Banverket att bygga ett dubbelspår mellan Falun och Borlänge, utan också för att det faktiskt oftast är mycket relevant att relatera till just Dalarna som en pusselbit i nästan varje politisk fråga.

Sveriges rikedomar under 1500-, 1600- och 1700-talet kom nämligen till stor del från Dalarna. Det är dessa rikedomar som har utgjort grunden för vårt moderna samhälles framväxt. Jag tänker i första hand på metaller men även på hur man hanterar skogarna. På grund av den extrema exploatering som genomfördes i detta geografiska område för hundratals år sedan är Dalälven fortfarande den enskilt största källan till tungmetallutsläpp i hela Östersjöområdet.

Trots att det i dag finns över 85 miljoner människor i Östersjöns avrinningsområden är det alltså de gamla synder som lade grunden till Svea rikets storhet som utgör den största enskilda källan till tungmetallutsläpp i Östersjön.

Vi har alltså ett oerhört stort ansvar när det gäller att ta hand om gamla och självklart också nya utsläpp. Det ansvaret borde ligga tydligt på regeringsnivå. Sverige får skämmas som bara hamnar på sjätte plats när det gäller att ta sitt ansvar för Östersjöns framtid.

Herr talman! Med detta som bakgrund hoppas jag att kammaren ska vara något mer med sin tid än vad utskottet har varit och att kammaren därför ställer sig bakom reservationerna 1 och 2. För att bespara kammaren en extra votering avstår jag från att yrka bifall till reservation 3, vilket naturligtvis inte betyder att Miljöpartiet inte skulle stå bakom även den reservationen.

Det finns mycket att göra inom ramen för det nordiska samarbetet, inte minst när det gäller våra gemensamma vatten. Före fossilepoken var det vattnet som band oss samman. När nu allt fler inser att fossilepoken snabbt är på väg mot sitt slut borde vattendragen, sjöarna och haven få en rättmätig renässans. Vattnen är inte bara de äldsta broarna mellan folk; rent vatten är också källan till liv.

(forts. 22 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

21 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SkU2 Slopad avskattning för personaloptioner

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU3 En begränsad fastighetsavgift för pensionärer, m.m.

1. utskottet

2. res. (s, v)

Votering:

152 för utskottet

117 för res.

80 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 16 c, 22 fp, 17 kd, 14 mp

För res.: 100 s, 17 v

Frånvarande: 30 s, 14 m, 13 c, 6 fp, 7 kd, 5 v, 5 mp

JuU3 Åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott, m.m.

Punkt 1 (Tillämpningsområdet för lagen om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott)

1. utskottet

2. res. 1 (v, mp)

Votering:

236 för utskottet

32 för res. 1

1 avstod

80 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 s, 82 m, 16 c, 22 fp, 17 kd

För res. 1: 1 s, 17 v, 14 mp

Avstod: 1 m

Frånvarande: 30 s, 14 m, 13 c, 6 fp, 7 kd, 5 v, 5 mp

Punkterna 2–4

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU2 Förmynderskapsrättsliga frågor

Punkt 1 (Förmynderskapsrättsliga frågor)

1. utskottet

2. res. (v)

Votering:

252 för utskottet

17 för res.

80 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 s, 83 m, 16 c, 23 fp, 16 kd, 14 mp

För res.: 17 v

Frånvarande: 30 s, 14 m, 13 c, 5 fp, 8 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU3 Miljöskyddet i Sveriges ekonomiska zon

Punkt 2 (Prövningsmyndighet)

1. utskottet

2. res. 1 (v, mp)

Votering:

238 för utskottet

31 för res. 1

80 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 s, 83 m, 16 c, 22 fp, 17 kd

För res. 1: 17 v, 14 mp

Frånvarande: 30 s, 14 m, 13 c, 6 fp, 7 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 4 (Underställning enligt 8 kap. 12 § regeringsformen)

1. utskottet

2. res. 3 (s, v, mp)

Kammaren biföll utskottets förslag genom uppresning.

Punkt 5 (Miljöskyddet i lagen om Sveriges ekonomiska zon)

1. utskottet

2. res. 4 (s, v, mp)

Votering:

140 för utskottet

131 för res. 4

78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 17 c, 23 fp, 17 kd

För res. 4: 100 s, 17 v, 14 mp

Frånvarande: 30 s, 14 m, 12 c, 5 fp, 7 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 6 (Gasledningen i Östersjön)

1. utskottet

2. res. 5 (s, v, mp)

Votering:

140 för utskottet

131 för res. 5

78 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 17 c, 23 fp, 17 kd

För res. 5: 100 s, 17 v, 14 mp

Frånvarande: 30 s, 14 m, 12 c, 5 fp, 7 kd, 5 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU4 Enklare regler om kväveoxidavgiften

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU5 Regelförenklingsarbetet

1. utskottet

2. res. 1 (s)

3. res. 2 (v)

Förberedande votering:

105 för res. 1

17 för res. 2

147 avstod

80 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Tomas Tobé (m) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:
140 för utskottet
100 för res. 1
31 avstod
78 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 83 m, 17 c, 23 fp, 17 kd
För res. 1: 100 s
Avstod: 17 v, 14 mp
Frånvarande: 30 s, 14 m, 12 c, 5 fp, 7 kd, 5 v, 5 mp

NU7 Ändringar i naturgaslagen m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

Norden

22 § (forts. från 20 §) Norden (forts. UU3)

Anf. 164 SINIKKA BOHLIN (s):

Herr talman! Nordiska rådets existens har ifrågasatts ett antal gånger i denna kammare. Det vanligaste argumentet är att vi har EU och då behövs väl inte Nordiska rådet. Men paradoxalt nog känns det som om ju större EU-familjen är, desto mer regionalt samarbete krävs. Det konstiga med debatten har varit att ingen har ifrågasatt Nordiska ministerrådet, utan det är det parlamentariska samarbetet som har bedömts som oviktigt.

Nordiska rådet är som sagt en gammal organisation. Under de över 50 år som vi har funnits till har arbetsuppgifterna och arbetsformerna ändrats många gånger. Det kanske också den här debatten i dag visar, eftersom den gäller en skrivelse med motionsrätt som behandlar det som har varit, det som är och det som komma skall. Vi har också sessionen i Helsingfors som handlar väldigt mycket om framtiden.

I ett viktigt avseende skiljer sig det nordiska samarbetet från det europeiska, nämligen den folkliga förankringen. Av den senaste undersökningen framgår att en klar majoritet av de nordiska medborgarna önskar mer nordiskt samarbete. Att skydda miljön och bekämpa kriminalitet är frågor som lyftes fram som viktiga samsarbetsområden. Dessa kräver samarbete utanför Nordens gränser. Undersökningen visar också att våra medborgare inte är negativa till att samarbetet utvidgas. Det har varit och är kultur och språk som är hörnstenarna i den nordiska gemenskapen.

För att underlätta en fortsatt integration och underlätta medborgarnas rörlighet har ministerrådet efter påtryckningar från Nordiska rådet upprättat ett gränshindersforum som ska redovisa sitt arbete 2010 varefter arbetet utvärderas. Det handlar också om en årlig åiterrapportering till våra statsministrar. Gränshinder är en fråga som har följt, och nästan förföljt, oss i Norden, och den kommer säkert att förfölja oss några år till. Vi har avskaffat många men också skapat nya med våra olika lagstiftningar. Bara mellan de nordiska länderna är det varje år mer än 40 000 människor som flyttar eller pendlar.

Vi har, precis som regeringen och även parlamentet, ett ansvar att följa de förslag som kommer till vårt parlament så att vi inte försvårar det här arbetet i framtiden.

Herr talman! Med EU-utvidgningen har nu alla länder runt Östersjön med undantag för Ryssland blivit EU-medlemmar. Det har gett och ger oss stora politiska och ekonomiska möjligheter om vi rätt förmår att hantera den nya geografin och det nya politiska grannskapet som har öppnat sig. Arbetet för vårt gemensamma hav, Östersjön, är ett gott exempel.

Någonting som vi saknar och som skulle vara bra i framtiden är en redogörelse för regeringens Östersjösamarbete. Det har vi inte i dag. Sverige borde, liksom de andra nordiska länderna och till och med Norge som inte är en riktig Östersjöstat, lämna en redovisning av sitt arbete för att vidareutveckla den positiva dialogen och informationsutbytet mellan Östersjöstaternas råd och den parlamentariska Östersjökonferensen samt ge riksdagen i sin helhet en möjlighet att debattera hela Östersjöregionen och inte bara miljöfrågor.

Vi startade tidigt ett samarbete inom den parlamentariska Östersjökonferensen för en renare Östersjö med fokusering på övergödning. Alla förslag från en arbetsgrupp finns nu även i den överenskommelse som miljöministrarna undertecknade i Krakow förra hösten, den så kallade särskilda handlingsplanen för Östersjön.

Vi parlamentariker ville gå längre och vidta fler åtgärder. Låt oss i dag se detta som en startpunkt och väldigt nog följa upp implementeringen. Samtidigt bör regeringarna runt Östersjön redan nu ge en startsignal till fortsatt arbete. Det här räcker inte.

För närvarande arbetar vi i rådet med en Rysslandsstrategi, och samtidigt har Nordiska ministerrådet lagt fram ett förslag till fortsatt samarbete. Detta är en fråga som ska diskuteras under sessionen på måndag. Det är viktigt att vi i dag hittar ett ännu närmare samarbete med frivilligorganisationer och unga parlamentariker.

Ryssland ingår i den parlamentariska Östersjökonferensen och har aktivt deltagit i det parlamentariska arbetet. Utöver Östersjösamarbetet har Nordiska rådet även ett nära samarbete med nordvästra Rysslands parlamentariska församling för att fokusera på vissa frågor som ger en gemensam nytta för våra medborgare.

Vi kanske också behöver en EU-strategi inom Nordiska rådet. Nordiskt samarbete förankras allt starkare inom de europeiska samarbetsramarna. De nordiska länderna fungerar ofta som vägvisare och förstärker europeiska initiativ genom att föregå med gott exempel. Då Finland och Sverige gick med i EU 1995 frånsade vi oss allt som hette blockbildning, men tiden är kanske mogen att rucka på denna princip. Norden kan ha en mer koordinerad politik då det gäller EU:s grön- och vitböcker.

Den svenska delegationen har också tagit ett initiativ för att hitta ett sätt när det gäller hur rådet med nordiska glasögon kan granska relevanta frågor. Ett sådant exempel är EU:s Östersjöstrategi.

I framtiden behöver vi kanske också en strategi, en handlingsplan, för den nordliga dimensionen på vissa prioriterade områden. Politiken inom den nordliga dimensionen utvecklas mot en gemensam politik för EU, Ryssland, Norge och Island. Det handlar om nära samarbete mellan olika

aktörer i regionen. Viktiga delar i den nordliga dimensionen är att stärka demokrati, säkerhet och en hållbar utveckling i norra Europa.

Än så länge saknar vi också ett konkret innehåll. Energisäkerhet och transportsamarbete är frågor som kanske bör tas upp vid sidan av det redan existerande samarbetet på miljöområdet och när det gäller sociala frågor.

Samtidigt har vi ett samarbete på regeringsnivå i Arktiska rådet och i Barentsrådet. Vi vet att Arktis är i blickpunkten i världen i dag. Klimatförändringarna leder till ett ökat intresse för exploatering av resurser som olja, gas och mineraler. Flera länder vill utöka sina territorier, och områdets säkerhetspolitiska betydelse ökar. Med en debatt om detta börjar vi vår session på söndag kväll i Helsingfors för att försöka hitta det konkreta innehållet i den nordliga dimensionen.

Detta leder direkt till nästa frågeställning, nämligen civil samhällssäkerhet inom området och säkerhetspolitik i sin helhet. Det är ett nytt område att diskutera och hantera i det nordiska samarbetet eftersom det inte tidigare hört till vårt samarbetsområde. Men tiderna förändras och vi med tiden. Samhällssäkerheten är av livsviktig betydelse för medborgarnas välfärd och handlar bara till en liten del om traditionell militär säkerhet och säkerhetspolitik. Till stor del rör det sig om hot och påfrestningar som spänner från naturkatastrofer till stora olyckor.

Vi har i rådet tillsatt en globaliseringsgrupp, och regeringen tillsatte hösten 2006 Globaliseringsrådet. Vi vet att globaliseringen av världsekonomin sker i allt snabbare takt, och dess konsekvenser blir allt tydligare. Det har vi verkligen fått uppleva den senaste tiden. Vi i Norden har goda förutsättningar att möta denna nya tid, men vi måste också fördjupa vårt samarbete och ta till vara vår regions fördelar, för att analysera utmaningarna men också vara en arena för dialog kring globaliseringens effekter. Det är ett arbete som har påbörjats, men det kommer att kräva en mycket djup dialog i framtiden.

Herr talman! Det nordiska samarbetet i dag kan beskrivas på följande sätt:

- gemenskap i Norden – det som vi har inom oss
- grannskapsarbetet runt Östersjön och nordvästra Ryssland
- globalisering.

Vi är många aktörer i det här området, och ibland känns det som att vi kanske är för många. Vi bör alla se på våra verksamheter med kritiska glasögon, lära oss att koordinera och synkronisera vårt arbete på ett bättre sätt i framtiden, för ett bättre Norden i en globaliserad värld.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 165 KENT OLSSON (m):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Nordendebatt – ja, jag kan konstatera, som sagts här tidigare i talarstolen, att det finns en stark förankring kring det nordiska samarbetet. Det är väldigt glädjande att kunna konstatera att människor tycker att nordiskt samarbete är bra och vill ha ett ökat samarbete. Detta beror naturligtvis på att vi i de nordiska länderna har en gemensam historia,

gemensamma värderingar och en gemensam kultur. På något sätt är det unikt i världen att ha ett så intensivt samarbete. Att exempelvis en norsk parlamentariker kan ställa en fråga till en svensk minister är ganska unikt, liksom att olika parlamentariker kan ställa frågor till ministrar från olika departement.

En fråga som ofta diskuteras i det nordiska samarbetet är gränshinder. Det har sagts många gånger från denna talarstol att gränshindersfrågan är en överlevnadshistoria för det nordiska samarbetet. Man ska kunna leva, arbeta och bo i nordiska länder utan några större bekymmer. Hinder för detta måste vi givetvis ta bort. Man kan säga att det fortfarande finns alltför många gränshinder kvar. Vissa finns av politiska skäl. Vi har olika politiska uppfattningar i de olika länderna, och de ska givetvis finnas. Men de andra hinder som finns måste vi försöka att så snabbt som möjligt ta bort.

Vi har dock, tycker jag, kommit en bra bit på väg mot en bättring under de senaste åren. Jag tror att ministern bland annat kommer att berätta om de åtta gränshinder som har tagits bort under det här året. Det kan verka väldigt lite att ta bort åtta gränshinder, men det är egentligen fräp- perande hur bra det är. Vi har inte tidigare tagit bort så många som i år.

Vi har också Norden i fokus, som talar om vilka villkor som gäller om man ska flytta. Gränshindersfrågor har det talats om här tidigare, och vi har en ambassadör som jobbar med gränshindersfrågorna. De måste lyckas.

Vi har ett gränsregionalt samarbete i Norden, och det finns inom åtta regioner. Vi har det uppe i Haparanda–Torneå, och vi har det i Öresundsområdet, som alltmer har börjat framstå som en egen del i södra Sverige. Där kan man tala om en lyckad integration mellan Malmö och Köpenhamn.

En nordisk socialförsäkringsportal har införts med information om förhållanden i de olika nordiska länderna. Personnummer kan också nämnas och att föräldralediga får ersättning vid flytt från Sverige till ett annat nordiskt land. Det är andra exempel.

Det är det Nordensamarbetet som vi ser framför oss, som människor kanske ser som viktigt. Men Norden är inte bara detta. Sinikka Bohlin var tidigare inne på det Östersjösamarbete som vi har, där alla länderna kring Östersjön samarbetar i miljöfrågor, om marin miljö, vad gäller forskning och infrastruktur.

När man tittar på tv och läser tidningarna i dag är det ingen tvekan om att man kan vara glad över att regeringen satsar ytterligare pengar på Östersjösamarbetet, bland annat för att komma till rätta med övergöd- ningsproblematiken. Vi vet också vad det skulle kunna innebära om oljeolyckor inträffar. Vi vet att samarbetet kring Östersjön har lett till att man har tagit fram dubbelskrov. Vi som sitter med i Östersjökonferensen vet att de ryska parlamentarikerna gick med på det som kallas PSSA, Particularly Sensitive Sea Area. Även om den ryska regeringen ännu inte har kommit så långt är det ett bra tecken att parlamentarikerna ser detta som viktigt. Vi har alltså en situation där alla länderna kring Östersjön deltar.

Vi har samarbete om Baltikum och den nordliga dimensionen. Vi kan konstatera att det baltiska samarbetet har förändrats lite grann. Tidigare var baltstaterna inte medlemmar i EU, men nu är de det. Men fortfarande

har vi en hel del gemensamt i det baltiska programmet. Vi har miljöproblemen gemensamma. Vi arbetar kring forskning, näringsliv och energi. Vi har ett antal olika samarbetsområden.

Vi samverkar också med nordvästra Ryssland. Då kan jag komma in på detta: Ska Norden verkligen samarbeta med Ryssland efter vad som hänt i Georgienkonflikten? Låt mig då direkt säga att min uppfattning om det som hänt med Ryssland och Georgien är att det är oförlåtligt. Man har brutit mot alla internationella konventioner. Det var massor med döda och skadade i Georgien. Vi har en invasion av ett land som tillhör Euro-parådet i ett annat land. Det här är unikt.

Samtidigt vet vi att Ryssland är vår största nordiska granne. Vi har ett samarbete kring nordvästra Ryssland som fungerar riktigt bra. Vi har ett Barentssamarbete, och vi har ett arktiskt samarbete. Jag tror att det är viktigt att inte isolera Ryssland trots att vi kan vara förbannade på dem i ett visst läge. Samtidigt är det viktigt att vi har detta samarbete, där vi också kan bidra till den demokratiska utvecklingen i Ryssland.

En annan fråga som har kommit fram under det här året är globaliseringen. Det har tagits fram 14 globaliseringsinitiativ från statsministrarna, och detta ser jag som väsentligt. Det innebär att det nordiska samarbetet, med all respekt för samarbetsministrarna, har lyfts upp till statsministrarna, för första gången. Det är möjligt att det var så på 50-talet, men jag var inte med då.

För första gången har samarbetet lyfts upp till en hög nivå, och jag tror att vi alla ska vara väldigt glada för att vi har kommit dithän att statsministrar intresserar sig för detta. Det kan innebära att det har blivit vissa budgetbekymmer för oss, när vi ska plocka bort 60 miljoner. Vi kanske inte har gjort det med glädje, men vi är ändå glada att statsministrarna engagerar sig i globaliseringen.

Jag ska inte gå in på de 14 olika initiativen – jag tror att de flesta här i salen känner till dem. Jag tror att det är viktigt.

Vad gäller avskaffande av Nordiska rådet kan jag konstatera att det i vanlig ordning finns två motioner om det. Men jag ser inte att någon av motionärerna har anmält sig på talarlistan. De kände väl att det inte var någon idé att gå upp när det sitter ett antal Nordenvänner här som är helt övertygade om hur fel de har. Jag hoppas att de sitter på sina kamrar och kan konstatera att det nordiska samarbetet är nyttigt och utvecklande när vi berättar hur bra det är.

Sinikka Bohlin var tidigare inne på det säkerhetssamarbete som är på gång att starta. Det har lagts fram ett konservativt förslag om kraftsamling för ett samordnat nordiskt försvar. Låt mig bara nämna lite grann hur vi tänker.

Vi ser att det blir allt svårare att få försvarsekonomin att gå ihop, och det finns en stark vilja att kunna göra internationella insatser. Det är väl ingen tvekan om att vi kan få stordriftsfördelar och att de 120 miljarder kronor som vi gemensamt avsätter för försvarsbudgetarna i Norden kan användas på ett bättre sätt.

Vi tycker att nordiskt försvarssamarbete ska vara flexibelt och resultatorienterat. Samarbetet kan vara både bilateralt och trilateralt. Man kan också tänka sig att vi samarbetar med de baltiska staterna.

Försvarsmateriel är, som jag ser det, ett naturligt samarbetsområde för de nordiska länderna. Det är klart att det underlättas om vi har likartat

materiel, underhåll och vidareutveckling. Jag ser med förtröstan fram mot den diskussion som vi i första hand ska ha i presidiet och sedan när vi kommer vidare efter detta.

Det låter som om vi vore ense om allting, men jag måste avsluta med att säga att vi ändå inte är totalt ense i Nordiska rådet när det gäller allt. Vi i den konservativa gruppen, som ju alltid ser pengar som viktigt, tycker att vi inte i alla lägen använder pengarna på ett bra sätt. Vi tycker att den nordiska budgeten är lite överdimensionerad, så vi har föreslagit en minskning av den på mellan 2 och 3 procent. Vi tycker att det är viktigt att man koncentrerar sig på de saker som finns.

Nu är min talartid snart slut. Låt mig bara nämna en annan väsentlig sak som inte nämns så ofta, nämligen vårt samarbete med universitetet i exil i Vilnius, som verkligen är till för att utveckla demokratin. Där får vi möjlighet att ta emot studenter som bor i Vitryssland och som kommer till Vilnius för att studera.

Nordiska rådet gör mycket och är en viktig parlamentarisk organisation i Norden och i Europa.

Låt mig avslutningsvis också tacka för det fina samarbete som vi har haft under det svenska ordförandeskapet. Jag tycker att ni har ställt upp på ett bra sätt. Jag hoppas nu att det när vi på parlamentarikersidan så att säga tar över ordförandeskapet från regeringssidan ska bli lika lyckosamt som det svenska ordförandeskapet har varit hittills.

Anf. 166 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Herr talman! Den svenska nationalsången avslutas med strofen: ”Ja, jag vill leva, jag vill dö i Norden.” Och nog är det många medborgare i fattiga länder världen över som just skulle vilja tillbringa sitt liv med samma fantastiska levnadsstandard, stabila demokrati och välutvecklade välfärd som i de nordiska staterna. De nordiska länderna är bäst i världen på att respektera mänskliga fri- och rättigheter, främja jämställdhet och hbt-personers rättigheter, och de är också progressiva i miljö- och biståndsfrågor. Detta är något som vi i alla svenska partier kan vara mycket stolta över.

Just vår samsyn på många fält gör att vi inte minst på utrikesfronten kan tala med gemensam röst i Förenta nationerna och Europeiska unionen för de nordiska stater som är medlemmar däri. I Förenta nationernas årliga utvecklingsrapport från UNDP, United Nations Development Programme, som mäter allt ifrån medborgarnas livslängd, utbildningsnivå, barnadödlighet, hälsonivå, tillgång till vatten och preventivmedel och nivån på arbetslösheten till investeringar, tillväxt och ekonomisk framgång, toppar de nordiska länderna listan. Bland alla stater i världen kommer Island på första plats, Norge på andra plats, Sverige på sjätte plats, Finland på elfte plats och Danmark på fjortonde plats.

Men detta innebär inte att vi saknar politiska utmaningar, som att minska utanförskapet, bekämpa gränsöverskridande kriminalitet, öka tillväxt och skapa ett hållbart samhälle genom utökad samarbete. Det är passande att diskutera Norden just denna dag då, som vi hörde tidigare, Nordiska rådets svenska delegation sammanträder. Där representeras Folkpartiet av Anita Brodén och Christer Winbäck. Ulf Nilsson och Anita Brodén kommer också i senare inlägg att belysa inte minst miljöfrågan och gränsproblematiken.

Jag tänkte koncentrera mig på en aspekt som faktiskt anknyter till Miljöpartiets reservation, som ni i Miljöpartiet dock inte yrkade bifall till, nämligen reservation 3, som handlar om Arktis. Den är synnerligen intressant ur flera aspekter som också vi i Folkpartiet har börjat diskutera nyligen. Jag skulle i anknytning till detta också vilja rekommendera en utmärkt bok som nyligen utkom. Den heter *Värld av is – ett hotat Arktis* och innehåller fotografier av den svenska fotografen Mireille de la Lez, som är en av få kvinnor i världen som har kontrakt med National Geographic.

Arktis är i dag en av världens mest sårbara geografiska platser där den globala uppvärmningens följder ser allra dystrast ut. Isbjörnar och valrossar riskerar att utrotas. Ekosystemen rubbas. Inom 30 år kan regionen vara utan sitt istäcke under sommarmånaderna.

Vi kommer att behöva satsa mycket på kunskaper och insatser vad gäller klimatförändringar, miljöavgifter och tungmetaller. Vi måste också förbättra livskvaliteten för de människor som bor i de arktiska områdena.

Det handlar också om att bevara den arktiska naturen, den biologiska mångfalden och att få till stånd ett hållbart nyttjande av områdets resurser. Man skulle kunna citera Nicholas Stern, som skrev den mycket uppmärksammade rapporten *The Economics of Climate Change*. Han sade att klimatförändringarna är det största marknadsekonomiska misslyckande som världen någonsin har skådat. Jag är benägen att hålla med om det.

Miljöpartiet lyfter i sin reservation fram frågan om ett tioårsmoratorium för exploateringen av Arktis. Kanske bör vi redan nu i denna kampanj lyfta upp frågan på en ännu högre nivå.

Den 6 februari i år ställde jag en skriftlig fråga till utrikesminister Carl Bildt om att låta Arktis bli ett marinreservat. Det vi nu ser är hur växthuseffekten smälter ismassorna kring Arktis i en oroväckande hög hastighet. Samtidigt pågår en intensiv kamp mellan de kringliggande arktiska staterna – Ryssland, USA, Kanada, Norge och Danmark via Grönland – som försöker leda i bevis att deras kontinentalsocklar mot Arktis sträcker sig så långt som möjligt. I de arktiska staternas strävan efter att säkra rättigheter till Arktis i form av transportleder, olja, gas och övriga naturresurser får de ett slags ekonomiskt intresse av att Arktis fortsätter att smälta.

Vi måste alla vara eniga om att jobba för att denna logik bryts. Det finns åtminstone fyra goda skäl att skydda Arktis skarpare. Det första är att bromsa den globala uppvärmningen. Det andra är att förhindra skadliga utsläpp. Det tredje är att skydda utrotningshotade arter. Det fjärde är att värna ursprungsfolkens traditionella livsstilar.

Arktis skulle kunna få ökat skydd genom att just bli ett marinreservat där utvinning av olja och gas faktiskt förbjuds. Genom allmänhetens påtryckningar och politisk framsynhet har Antarktis redan fått denna typ av skydd, som nu Arktis kommer att behöva.

Antarktisfördragets parter, däribland Sverige, antog 1991 ett miljöskyddsprotokoll som går ut på att utvinning av naturtillgångar förbjuds i 50 år framåt. Det gör att Antarktis territorium enbart kan användas för fredliga och vetenskapliga ändamål.

Utrikesminister Carl Bildt svarade faktiskt tämligen positivt på min fråga. Jag citerar ur hans svar: ”Inför Sveriges ordförandeskap i Arktiska

rådet 2011–2013 hoppas jag att arbetet med att bevara och skydda den marina miljön i Arktis har kommit bra mycket längre än i dag. Sverige kommer att fortsätta att vara pådrivande i detta arbete.

Även om de folkrättsliga förhållandena är mycket olika i Arktis och Antarktis, finns det viktiga lärdomar som kan dras från arbetet med Antarktisfördragets miljöprotokoll i övervägandet av åtgärder för att skydda och bevara Arktis från alla former av skadlig exploatering.”

Citatet från Carl Bildt visar att debatten i denna fråga om ett skarpare skydd för Arktis ännu är i sin vagga, men den kommer att fortsätta. Där hoppas jag att vi från samtliga partier kan vara konstruktiva i vårt samarbete.

Anf. 167 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Herr talman! Birgitta Ohlsson drar upp en väldigt viktig diskussion om Arktis. Jag har åkt mycket i de områdena och sett klimatförändringarna. Där är inte frågan om eller när, utan det händer där.

Det som skiljer Arktis från Antarktis är att i det arktiska området bor det väldigt mycket människor. När vi antog traktaten om Antarktis var det ingen som bodde där. Här bor det väldigt mycket människor och väldigt många urfolk. Vi har vårt eget urfolk, samerna, som vi inte riktigt har klarat av att ge alla rättigheter till.

På vilket sätt ser då Birgitta Ohlsson på arbetet med urfolken, antingen om det är ett moratorium eller om man skulle göra det här till ett marinreservat? De måste ju också ha möjligheter att ta del av det som finns i dag för människor.

Anf. 168 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag instämmer i det som Sinikka Bohlin tog upp. Det var en av de punkter jag nämnde, just om man skulle skapa ett marinreservat för Arktis. Den fjärde punkten handlar om att just värna ursprungsbefolkningarnas livsstilar.

Men jag tror också att vi kan lyfta denna debatt till en högre nivå. Om man nu skulle utforma någon form av marinreservat får man ju tänka sig specialinriktningar för att kunna tillfredsställa också människorna som lever där.

Men poängen är också att om vi inte skyddar miljön, den ekologiska balansen och djurarterna på Arktis kommer kanske knappt några människor att kunna leva där över huvud taget i framtiden.

Det är också en situation där ekosystemen just nu är oerhört hårt belastade, så att det påverkar inte bara natur- och djurliv utan också människornas framtida överlevnad.

Jag tror att det går att kombinera. Men, visst, jag instämmer i att det är en svår och komplicerad fråga. Det går inte att helt enkelt jämföra skyddet av Antarktis med skyddet av Arktis. Men det är nog bra att börja.

Vi kan också betona att det var Greenpeace som organisation som var bland de första krafter som lyfte fram denna fråga om Arktis som ett framtida marinreservat. Men flera människorättsgrupperingar i världen har också lyft fram frågan, så att det finns ett ömsesidigt tryck.

Anf. 169 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Herr talman! I den arktiska parlamentariska konferensen har vi också deltagare från urfolken, från alla delar. Den viktigaste frågan, tror jag, handlar om att vi måste ha en dialog med människorna som bor där och fundera över om det här också ska bli ett reservat för människor.

Vad vi kan göra i samdiskussioner är att ta vara på den traditionella kunskapen. Men man ska kanske inte neka den nya utvecklingen. Det handlar om att kunna skapa bättre livsförhållanden, som Birgitta Ohlsson sade, om kvinnors hälsa, om barnens hälsa och väldigt mycket också om de missbruksproblem som finns på många håll när traditionen och den nya utvecklingen krockar.

Jag tror att man måste vara väldigt ödmjuk i den här diskussionen om man ska säga att vi gör det här till ett reservat.

Anf. 170 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag fortsätter att instämma i Sinikka Bohllins kommentarer. Det gäller att inte bara se det hela ur ett naturperspektiv eller ett strikt miljöperspektiv utan förstås också att väga in människornas situation på plats.

Men vi kan också se andra exempel på hur urbefolkningar världen över har lyckats kunna leva i reservat i harmoni med naturen. I Sverige har vi en dialog med samerna, som dock kan bli bättre på flera punkter. Man kan ha stora invändningar när det gäller det. Och vi tittar på andra urbefolkningar, på Grönland och på flera andra håll i världen.

Jag tror att vi måste se människan och miljön i ett större kretslopp. Skyddar vi inte miljön och skyddar vi inte Arktis i grunden kommer inte heller urbefolkningen att kunna överleva i fortsättningen. Därför tror jag inte att vi behöver se någon större motsättning på dessa fronter.

Det viktiga är att lyfta fram att Sverige faktiskt kan göra en större insats och göra detta till en profilfråga. Arktis är ju en del av Norden, men det är också en del av Europa.

Jag vill, inte minst nu när vi har vår minister med ansvar på plats, säga att det är viktigt att lyfta blicken också till år 2011–2013, då Sverige har ordförandeskapspositionen i Arktiska rådet. Det här skulle kunna bli en profilfråga som jag tror skulle kunna ge Sverige en stor och välbehövlig debatt i miljödiskussionen.

Anf. 171 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! För lite mer än ett år sedan stod jag som nordisk samarbetsminister här i talarstolen och pratade om det kommande svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet.

Det har nu gått tio månader av det här ordförandeskapet. Det har varit en hektisk men väldigt givande och spännande tid.

Ordförandeskapsprogrammet kommer vi att kunna diskutera, och jag kommer att informera om detta vid annat tillfälle – det är ju sådant som tillhör det här årets verksamhet. Men jag vet att alla mina kolleger i riksdagen också har haft intensiva program och många spännande framgångar under de här tio månaderna.

Skrivelsen i dag handlar mer om vad som gjordes inom det nordiska samarbetet 2007. Men jag vill ändå nämna ordförandeskapet, eftersom jag vet att många med liv och lust har varit involverade i det här ordfö-

randskapet och är väldigt spända på vad som händer och vad som har hänt under det här året. Vi kommer att få anledning att återkomma till detta med en klar och tydlig redogörelse av vad vi har uppnått under det här året.

Jag vill också passa på att säga att det både tidigare år och i synnerhet under detta intensiva år har varit en väldigt bra kontakt med Nordiska rådet. Jag uppskattar det samarbete och de samtal som vi har haft i detta arbete. Det är mycket glädjande, och jag ser fram emot ett gott samarbete också framöver.

Innan jag går in på själva skrivelsen kan jag också konstatera att jag, precis som många andra talare som har varit uppe, tycker att intresset för det nordiska samarbetet ökar. Jag har märkt det när jag har besökt många platser. Jag har varit inbjuden till Föreningen Nordens lokalavdelningar och på annat sätt varit involverad i nordiska samarbetsfrågor och möten. Detta är väldigt glädjande.

Jag tror inte att det bara har att göra med ordförandeskapsåret, utan det finns en glädje, en vilja och en kraft i att se Norden som en mycket stark region och vad vi kan åstadkomma tillsammans. Jag brukar ibland känneteckna det som att det har blivit någon form av nytändning inom det nordiska samarbetet, och det gläder mig mycket.

Herr talman! Regeringen vill att Östersjöområdet ska vara ett ledande tillväxtområde i Europa. Ur detta perspektiv är det nordiska samarbetet högprioriterat för regeringen. Ett starkare och mer fokuserat samarbete stärker Nordens och Östersjöregionens konkurrenskraft.

Precis som vi har hört träffade statsministrarna varandra i Punkaharju i Finland förra året under det finska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet. Där enades man om inriktningen, som har blivit vägledande för det nordiska samarbetet, hur vi ska möta inte bara globaliseringens utmaningar utan också väldigt stora möjligheter.

Man angav de prioriterade områdena, och det är det som nu är vägledande för ministerrådet.

Det handlar om forskning och innovation. Det handlar om marknadsföring av Norden. Det handlar om samarbete i energi- och klimatfrågor. Det handlar om en förstärkt insats för att just reducera de irriterande och problematiska gränshinder som många av er har tagit upp.

Och det beslutades om att det skulle hållas ett årligt globaliseringsforum. Så skedde också under vårt ordförandeskap i Riksgränsen i april i år.

En stor del av förra året handlade naturligtvis om att planera för det svenska ordförandeskapet. Det fick namnet "Kraftsamling", och det presenterades på sessionen i Oslo förra året.

Programmet fokuserar på fyra K:n: konkurrenskraft, klimat, kreativitet och koordinering.

Det handlar om att stärka Nordens konkurrenskraft i omvärlden, att öka samverkan för att finna gemensamma svar på våra klimatfrågor, att främja samarbete inom forskning och kultur och se det nordiska samarbetets roll och möjligheter i ett bredare europeiskt perspektiv.

Intresset för de nordiska frågorna märks också i riksdagsledamöternas engagemang. Jag har tagit del av många motioner och ska säga någonting om innehållet i dem.

Först av allt skulle jag vilja ta upp den oro som har funnits för att globaliseringsinitiativet skulle leda till att kulturbudgeten för 2009 dramatiskt skärs ned.

Jag vet att det har pågått en intensiv diskussion om budgeten i allmänhet och kulturbudgeten i synnerhet mellan Nordiska rådet och ministerrådet. Men vi är nu eniga om den besparing som också drabbar kulturen, mycket på grund av att vi just ska få de här 60 miljoner kronorna över till att satsa på den viktiga globaliseringen, som statsministrarna bestämt.

Den besparing som blir resultatet handlar om 2 procent. Det är också de neddragningar som de övriga ministerråden får göra i sina budgetar. I de tre budgetposter som jag är ansvarig för skär vi ned med 10 procent. Men det gläder mig att vi har haft en bra dialog, en diskussion om de här frågorna och att vi nu är eniga om detta mellan rådet och ministerrådet.

Kultursektorn, i likhet med övriga sektorer, bidrar till omprioriteringar enligt det som statsministrarna har sagt att vi ska arbeta efter. Neddragningen ligger alltså på två procent på kulturområdet. Jag hoppas nu att det här beskedet kan lugna många som har varit oroliga att globaliseringsinitiativet skulle leda till att en av grundbultarna i det nordiska samarbetet, nämligen kulturen, skulle drabbas orimligt hårt. Så blir alltså inte fallet.

Jag ser en stor potential för kultursamarbete inom ramen för globaliseringsprogrammet. Det låter spännande, tycker jag, med arbetsgruppen Kreanord som ska utveckla projekt som just ska binda samman kulturen och näringslivet.

Sedan kommer jag till en helt annan fråga, herr talman. Det handlar om Grensetjänsten i Morokulien. Det handlar om finansieringen som motionärerna har tagit upp. För att öka det regionala samarbetet med Norge anslog regeringen även i fjol medel till Grensetjänsten. Det är en informations- och rådgivningstjänst belägen i Morokulien mitt på den svensk-norska gränsen mellan Eda och Eidskogs kommuner. Jag har besökt det utomordentliga informationskontoret. I det här sammanhanget kan jag passa på att nämna att vi överväger fortsatta möjligheter för Grensetjänsten.

Det finns också förslag på att utöka möjligheten för de nordiska ambassaderna att samverka. Det finns en motion om detta också, att de ambassader som kommer från Norden ska kunna samverka på ett bättre och mer intensivt sätt. Där har jag ett positivt besked att lämna. Regeringens slutsats är att de nordiska ländernas ambassadsamverkan bör utökas. Jag hoppas att motionären blir glad över det svaret.

Herr talman! Flera motioner handlar om gränshinder. I juni 2007 kom de nordiska statsministrarna överens om att med alla medel undanröja de svårigheter som medborgarna kan stöta på i det nordiska umgänget. Därför upprättades Gränshindersforum med en representant från varje nordiskt land. Det handlar lite grann om det som Sinikka Bohlin var inne på, inte bara om att ta bort gränshinder som är problem i dag utan om att också se till att vi inte skapar nya gränshinder.

Ett förslag ska debatteras i riksdagen nästa vecka om att låta personer som har en förtidspension eller sjukersättning kunna arbeta och studera med bibehållen sjukersättning. Det kommer också att innefatta att man om man, i gränsregionerna i synnerhet, vill arbeta i något annat land ska

kunna få göra det upp till en viss nivå utan att ersättningen minskar. Den möjlighet som vi ger förtidspensionerade i Sverige från och med den 1 januari att kunna arbeta och studera innefattar naturligtvis också de nordiska länderna, en möjlighet som kan öka integrationen.

En annan sak är en nordisk socialförsäkringsportal. Det är viktigt att kunna få rätt och riktig information om man ska resa över gränsen. Den påbörjades 2006 efter svenskt initiativ som ett led i gränshindersarbetet. Den är nu i full drift. Den används flitigt.

På mitt initiativ hölls också våren 2007 två hearingar om gränshinder. I januari var vi uppe i Tornedalen, i Haparanda, på tema samarbete och gränshinder. I mars hade vi en hearing i Malmö som ordnades gemensamt av Regeringskansliet och Region Skåne. Syftet med hearingen var att få en övergripande bild av hinder och möjligheter för Öresundsregionen.

Vi kommer tillbaka när det gäller gränshinder. Det händer mycket. Jag återkommer i den frågan. Det är väldigt mycket som har hänt när det gäller den.

Vi har haft många besök i våra grannländer. Jag har varit och besökt mina kolleger i de nordiska länderna och har haft mycket intressanta och givande bilaterala möten.

Herr talman! Jag ska inte förlänga min talartid. Sammanfattningsvis har det hänt mycket 2007 och 2008. Det kommer att hända ännu mer 2009. Jag ser fram emot att vara fortsatt verksam i att göra Norden till den attraktiva region och den tillväxtregion i Europa som vi alla vill skapa.

Anf. 172 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag blev väldigt uppmuntrad och glad tidigare när Birgitta Ohlsson berättade att Cristina Husmark Pehrssons partikamrat, vår utrikesminister Carl Bildt, är väldigt positivt inställd till insatser för att försöka skapa skyddsregler för Arktis. Jag tänkte utifrån det tala lite grann om tillväxtområden i Norden.

Cristina Husmark Pehrsson vet att jag i Nordiska rådets sammanhang har engagerat mig mycket för infrastruktur och järnväg. När det gäller skydd åt Arktis är mycket av det liv som finns där beroende av de villkor som finns, och de villkoren förändras i och med klimatförändringarna. Därför är det oerhört viktigt att snabbt åtgärda det så att vi inte fortsätter och driver på den klimatförändring som finns.

En klok infrastruktur är oerhört viktig. Där har Norden väldigt goda förutsättningar. Jag är väldigt intresserad av om ett sådant här engagemang sträcker sig inte bara till skydd för det som ändå går förlorat utan om det sträcker sig så långt att vi inom det nordiska arbetet kan samlas för att faktiskt vidta riktiga åtgärder. Det handlar om att bygga en struktur som är långsiktigt hållbar och som inte är negativ när det gäller klimatförändringar.

Jag har haft exemplet med alla flygresor mellan Stockholm och Oslo som skulle kunna göras med tåg. Men det finns väldigt mycket mer infrastruktur i Norden. Norge har många möjligheter i kombination med Sverige, och det finns möjligheter även mellan Sverige och Finland att lösa mycket av de transporter som går på vägar i dag och flytta dem till spår-

bunden trafik. På det sättet minskar man klimatbelastningen och bidrar till att verkligen göra något konkret för Arktis.

Anf. 173 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik:

Herr talman! Jag tror inte att det är tanken att vi direkt ska ha en infrastrukturdebatt. Den tror jag att jag får hänvisa till infrastrukturminister Åsa Torstensson och de stora satsningar som regeringen gör på just infrastruktur. Jag vet att Jan Lindholm är mycket angelägen om infrastruktur och inte minst tåget till Borlänge – tror jag det är – som Jan Lindholm brukar avsluta varenda debatt med de senaste åren i den här kammaren.

Jag tänker hålla mig till något större, till miljö- och klimatfrågorna. Jag anser att Norden ska vara en föregångare i klimatarbetet. Det är regeringens absoluta övertygelse och inte bara denna regerings. När statsministrarna från de olika nordiska länderna träffas är det klimat och miljö som är den allt överskuggande delen på agendan att diskutera. Det är därför man nu har tillsatt en specialtoppforskningsatsning som fokuserar just på klimat och miljö för att förhoppningsvis ge en tillväxt också genom detta.

Vi har haft en konferens på Arktis nyligen. Där fanns många forskare, och EU var representerat. Där pratade man om Arktis och utmaningar för klimat och miljö. Det har utarbetats ett arbetsprogram inför klimattoppmötet i Köpenhamn. Jag vet att Jan Lindholm vet att detta kommer att vara en av de stora frågorna när vi går in i EU-ordförandeskapet nästa år.

Anf. 174 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag förstår att det naturligtvis är svårt med konkretiseringar. Det är jättebra att man har stora ambitioner med klimatarbetet. Det är jättebra om man kan anta långtgående krav på procentuell nedskärning av växthusgaser och så vidare och att man kan skriva fina internationella dokument.

Men så kommer vi ändå till ett konkret hantverk när det liksom ska ske någonting, och jag tycker att jag de här två åren som jag har varit med i Nordiska rådet ändå har sett att Nordiska rådet har varit en arena där man har kunnat föra en diskussion som går lite längre än i de nationella parlamenten. Jag har till exempel fått ett väldigt positivt gehör för en framställan om att de nordiska länderna skulle gå före när det gäller diskussionen om vad vi ska göra med alla de människor som faktiskt måste lämna sina hemområden. Vi har till exempel Nildeltat som är ett av de första områdena – till och med före jordbruksmarkerna i Bangladesh – som redan till viss del är oanvändbart för livsmedelsproduktion. Vi ser hur miljontals människor tvingas lämna sina hemområden.

Detta ställde sig Nordiska rådet bakom, men så kommer det till det konkreta. Jag har alltså ställt frågor till respektive länders regeringar och fått lite undanlidande svar.

Det är samma sak med infrastruktur: Vi måste också göra någonting för att nå dessa mål. Om vi inte tar hand om de människor som tvingas lämna sina hemvister i dag kommer det att finnas allt fler människor som hamnar i utsatta situationer där de tyvärr ofta blir verktyg för grupper som vill skapa nya konflikter, och så är det risk för krishärdar i världen.

Det är alltså oerhört viktigt att jobba konkret med dessa frågor.

Anf. 175 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik:

Herr talman! Jag vet att regeringen är helt inriktad på att göra det. Det handlar om korta snabba insatser, men det måste också handla om långsiktighet, hållbar utveckling och så vidare. Vi måste arbeta dels här och nu, dels på längre sikt.

Det är också därför infrastrukturpropositionen som Åsa Torstensson har presenterat dels handlar om att sätta spaden i jorden nu på en gång, dels på sikt och lite längre fram.

Jag vet också att min kollega forskningsministern snart kommer att lägga fram en proposition här i kammaren som handlar precis om detta, nämligen om en oerhört kraftfull och stark satsning på väldigt viktig forskning för att vi ska komma vidare.

Samtidigt har alla Nordens statsministrar sagt att det är klimat och miljö det handlar om, och vi fokuserar på det. Ministerrådet avsätter pengar till toppforskning, ett stort antal viktiga projekt som kommer att kunna starta omedelbart och ge effekt.

Det är en kraftfull satsning som jag ser fram emot och som kommer att ge resultat.

Anf. 176 CARIN RUNESON (s):

Fru talman! Närområdet och de nordiska grannländerna har en stark folklig förankring och en självklar ställning för Sverige och för Sveriges befolkning. Att vi är tämligen överens när det gäller Norden visar också de anföranden som hittills har hållits här i kammaren.

Jag tror att Nordenfrågorna känns väldigt nära. I Norden finns också ett flertal av våra viktigaste handels- och samarbetspartner. Sverige är till exempel Norges viktigaste exportmarknad. Norge kommer på tredje plats för Sverige.

Vi ser också gränshandelns betydelse med bland annat stora shoppingcentra som växt upp de senaste åren, till exempel i Charlottenberg i Värmland. Vad Ikeas etablering i Haparanda betyder för handeln i det området med en stor tillströmning av kunder från både Finland och Ryssland tror jag inte man inser fullt ut om man inte är bosatt eller verksam inom det området.

I mitt hemlän Dalarna har vi ett annat bra exempel på gränsöverskridande samarbete som dessutom ger väldigt många arbetstillfällen. Jag tänker på turistområdet Sälen–Trysil som har en nästan ofattbar tillströmning av turister framför allt under skidsäsongen men också under sommarmånaderna.

Fru talman! Det nordiska samarbetet utgår från ett gemensamt kulturarv och en språklig gemenskap som helt naturligt har betytt och betyder väldigt mycket. Men samarbetet vilar också på gemensamma värderingar när det gäller demokrati, rättvisa och hur en rättsstat ska fungera.

Samarbetet mellan de nordiska länderna spänner över alla samhällsområden, och på många sätt är vårt nordiska samarbete helt unikt vid en internationell jämförelse. Jag tror att vi alla är överens om att samarbete och öppenhet har gjort Norden till en välfärdsregion av världsklass, och det kan vi konstatera utan att slå oss för bröstet. Vi ska vara däremot vara stolta över det.

Genom att samtliga nordiska länder deltar i den europeiska marknaden har det nordiska samarbetet ytterligare stärkts. Sveriges, Finlands och Danmarks medlemskap i EU och Norges och Islands tillhörighet till det europeiska ekonomiska samarbetsområdet påverkar det nordiska samarbetet positivt. De baltiska staternas inträde i EU har dessutom skapat ytterligare dynamik i de nordiska ländernas samarbete med närområdet.

Fru talman! En viktig fråga för det nordiska samarbetet har alltid varit främjandet av integration mellan de nordiska länderna och att underlätta för medborgare att röra sig över landgränserna. Det är många av de totalt 25 miljoner invånarna i Norden som rör sig över landgränserna. I dag arbetar till exempel ca 50 000 svenskar i Osloregionen, och 25 000 svenskar är folkbokförda i Norge. För att ta ytterligare ett exempel gränspendlar ca 20 000 personer varje dag mellan Sverige och Danmark.

I det här sammanhanget är det också värt att påpeka att tillkomsten av Öresundsförbindelsen väsentligt har förbättrat möjligheterna till integration i Öresundsregionen. Integrationen är viktig, eftersom den bidrar till att stärka tillväxten i olika regioner.

Under Sveriges ordförandeskap i det nordiska regeringssamarbetet för fem år sedan, alltså 2003, lyftes särskilt frågorna om avveckling av hinder för personers rörlighet över de nordiska gränserna fram. Det är ett arbete som omfattar många olika politikområden. Avvecklingen av gränshinder bidrar även till att Sverige och Norden som region kan verka mer framgångsrikt internationellt.

Mycket bra har alltså gjorts, men framgångarna är ändå inte tillräckliga för att möta dagens och framför allt morgondagens globala utmaningar. Därför behövs ett än mer utvecklat och förstärkt samarbete. Inte minst i det sammanhanget anser vi socialdemokrater att Nordiska rådet har en mycket viktig funktion att fylla.

Även om integrationen mellan länderna och de olika regionerna i Norden har kommit långt återstår en hel del att uträtta. De nordiska ländernas lagar och regelverk skiljer sig fortfarande åt, vilket ibland medför problem för de människor som rör sig över gränserna och likaså för organisationer och företag. Därför menar vi socialdemokrater att det är både viktigt och nödvändigt att öka integrationsinsatserna ytterligare.

Självklart är det upp till varje land att stifta sina egna lagar, men genom ett gott samarbete kan vi till allas fördel få bort byråkratiskt krångel och hjälpas åt med att ge de nordiska invånarna en fullgod och lättillgänglig information om olika viktiga frågor, bland annat skattelagstiftning, tullbestämmelser och socialförsäkringssystem.

Ministern nämnde tidigare socialförsäkringsportalen. Jag tycker också att det är ett bra exempel på ett nordiskt samarbete, och precis som ministern sade upprättades denna portal i juni i år med information om olika frågor: a-kassa, sjukpenning, föräldrapenning och pensioner. Jag tycker att det är fantastiskt när man går in på nätet och ser att denna portal har haft över 25 000 träffar samt att ca 5 000 har varit inne och läst flera gånger bara sedan i juni. Detta visar att det finns ett mycket stort behov av information.

Jag vet också att Nordiska rådet högt på sin agenda har frågor som handlar om gränshinder, framför allt hur man får bort hindren, och det tycker jag är bra. Det är väl inte så ofta som jag själv och vi socialdemo-

krater är helt överens med de borgerliga partierna, men i det här fallet tror jag att vi alla har samma uppfattning, att gränshindren ska man så långt möjligt försöka få bort. Den socialdemokratiska regeringen har tidigare, precis som Nordiska rådet under svenskt ordförandeskap, arbetat bra med de här frågorna, och nu, fru talman, är det upp till den nuvarande regeringen och ansvarig minister att se till att vi inte tappar tempo när det gäller det nordiska samarbetet och gränshindersfrågorna.

Om vi blickar lite framåt tror jag dessutom att vi kan hävda att den nordiska arbetsmarknaden står inför flera utmaningar. På kort sikt hotar förstås den pågående finanskrisen att leda till stigande arbetslöshet. Men på lite längre sikt tror jag att det är Nordens åldrande befolkning och bristen på arbetskraft som blir, om inte ett hot så ändå ett allvarligt bekymmer för vårt välfärdssamhälle.

Det är ytterligare en orsak till att undanröja hinder och underlätta för enskilda individer att arbetspendla över landgränser. Rörligheten på arbetsmarknaden är stor i dag, och jag är övertygad om att den kommer att öka ytterligare.

Avslutningsvis vill jag säga att jag tycker att det är mycket positivt att ett nordiskt gränshindersforum har bildats inför det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet. Jag är, fru talman, övertygad om att Gränshindersforum inte blir utan arbetsuppgifter.

Anf. 177 KERSTIN ENGLE (s):

Fru talman! Det nordiska samarbetet engagerar väldigt många riksdagsledamöter. Trots att vi är ganska eniga är talarlistan imponerande lång. Jag tillhör inte Nordiska rådet, men jag tycker att det är ett viktigt forum och följer arbetet med stort intresse.

En av de frågor som rådet beslutat att arbeta med när det gäller att möta globaliseringens utmaningar tillsammans är just det ökade samarbetet runt Östersjön. Det gläder mig verkligen.

Östersjöregionen upplever den kraftigaste ekonomiska tillväxten i Europa, även om det fortsatt är stora skillnader mellan länderna. Länderna runt Östersjön har en samlad befolkning på drygt hundra miljoner och en bnp på drygt 2 000 miljarder dollar. Det ger stora möjligheter för ett ökat handelsutbyte mellan våra grannländer, vilket leder till högre ekonomisk tillväxt och fler arbeten. Regionen har stora möjligheter att utvecklas.

Vi vill ha fri handel och en marknad som gynnar alla parter, både Sverige och våra handelspartner. Men det ska vara en ansvarsfull frihet som också tar hänsyn till människor och miljö. Vi tjänar alla på att skapa långsiktigt hållbar ekonomi som också tar hänsyn till miljön.

Inom alla politikområden finns möjligheter till samarbete och utveckling. Det är inte bara handel runt Östersjön som kan utvecklas utan även kultur skapar ökat samförstånd och kan vara en enande kraft mellan de nordiska länderna och Östersjöländerna.

Men, fru talman, det går inte att tala om Östersjön utan att nämna den planerade gasledningen på Östersjöns botten. Ledningen är ju tänkt att gå genom en stor del av Sveriges ekonomiska zon, men den berör alla länder runt Östersjön.

De miljömässiga invändningarna är starka. Östersjön är sedan 2004 klassad som ett särskilt känsligt havsområde. På botten finns giftiga

tungmetaller, gamla minor och kemiska stridsmedel sedan andra världskriget. Vid ett bygge måste allt detta flyttas eller förstöras, med alla de risker det innebär för miljö och fiske. En fullständig miljöprövning måste göras. Det måste också redovisas alternativa sträckningar, både på land och till sjöss.

Förutom gasledningen finns andra miljöfrågor att hantera inom Helcom som arbetar för att utveckla en aktionsplan för Östersjöns miljö. Dessvärre är stödet från medlemsländerna inte tillräckligt starkt. Länderna i regionen måste ta ett helhetsgrepp för att rädda sitt innanhav. Miljårdinsatser kommer att behövas för saneringen av Östersjön. Med tanke på de subventioner som nu kommer regionen till del via EU bör de nordiska länderna verka för att EU-medel avsätts för att renovera Östersjön.

Vi bör också arbeta för att EU:s olika politikområden samordnas på ett sätt som gynnar aktiv naturvård. Ett konkret exempel är att jordbruks-subventionerna inte samordnas med miljöpolitiken. I dag får jordbruket subventioner som motverkar EU:s ramdirektiv om vatten. Detta direktiv syftar till god vattenkvalitet i floder, sjöar och kustvatten.

Helcom har lyckats åstadkomma en del punktinsatser. Flera reningsverk har byggts och industrier har börjat rena sina utsläpp. Men fortfarande släpper vi ut ofattbara 1,4 miljoner ton kväve i Östersjön varje år, varav det mesta kommer från jordbrukets gödslingsmedel. Mycket återstår att göra inom Helcom.

Hela Östersjöregionen måste ta ett samlat grepp för den gemensamma miljön, och uteblivna åtgärder måste bestraffas kännbart. Möjligheterna finns nu för Norden och Östersjön genom den marina strategi som EU håller på att utveckla, där Östersjön kan föreslås som ett modellhav.

Trots alla bekymmer som är nämnda här finns det också goda exempel på samarbetsprojekt som kan göra skillnad. De projekt jag ska nämna handlar i och för sig om EU-pengar, men de gynnar ju Östersjön och hela Norden.

Inom ramen för Baltic Master finns ett stort antal avslutade och pågående projekt som visar goda exempel på fruktgivande samarbete inom många olika samhällssektorer.

Baltic Gateway har ambitionen att utveckla ett omfattande system av högkvalitativa transporter och transportnära tjänster för att sammanlänka just Skandinavien med nordvästra Europa, den europeiska kontinenten, de baltiska staterna, Ryssland, Vitryssland, Ukraina och Asien. Det främjar ekonomisk tillväxt och hållbar utveckling i södra Östersjöområdet då förbättrad kommunikation medför ökad tillgänglighet inom och mellan regioner.

Inom forsknings- och utbildningsområdet pågår flera intressanta projekt, till exempel Baltech. Det är en sammanslutning av tekniska universitet i bland annat Tallinn, Vilnius, Helsingfors, Stockholm och inte minst Lund.

Baltic University Programme är ett nätverk av 180 universitet och andra högre utbildningsinstitutioner i Östersjöområdet. Det programmet har utvecklats till det största universitetsnätverket i världen.

Cruise Baltic är ett nära samarbete mellan 10 Östersjöländer, 16 destinationer och 28 partner i Östersjöregionen. Syftet är att integrera regionens internationella kryssningsindustri för ett fruktbart samhälle och ökad tillväxt. Det ger också unika möjligheter för Östersjöregionen.

De olika projekten engagerar medborgare och politiker på alla nivåer. Ett initiativ som förtjänar att nämnas heter Kimo, Kommunernas internationella miljöorganisation. Man startade på norskt initiativ för Nordsjöns miljö. Det grundades i Danmark 1990. Där är det åtta länder runt Nordsjön med sammanlagt 128 kommuner som är involverade.

Nu har Simrishamns kommun i Skåne tagit initiativ till att bilda Kimo Baltic Sea, ett motsvarande kommunalt nätverk just för att värna Östersjöns miljö och framtid. För Simrishamn är grundandet av Kimo Baltic Sea en naturlig del av engagemanget i den marina miljön och en hållbar utveckling för Östersjön och är väl värt att uppmuntra.

De nämnda exemplen visar på vikten av ett fortsatt och utökat samarbete i Norden och Östersjöländerna för att man ska kunna fortsätta och ytterligare stärka och öka möjligheterna att bli en global vinnarregion.

Fru talman! Med detta har jag velat belysa både de politiska utmaningarna och möjligheterna för Östersjön samt vikten av det nordiska engagemanget för den expansiva Östersjöregionen och för Östersjöns framtida miljö.

Anf. 178 LARS WEGENDAL (s):

Fru talman! Jag hade tänkt inleda med att uttrycka min glädje över att samarbetsministern var närvarande i kammaren vid debatten, men tyvärr har hon nu lämnat kammaren. Jag får då hoppas att hon och hennes medarbetare i varje fall läser protokollet så att hon ser vad vi kloka människor efter henne hade att säga.

För oss som lägger ned ganska mycket tid och kraft på det parlamentariska samarbetet och på att finna lösningar på gemensamma problem i de nordiska länderna och för de nordiska medborgarna är just denna debatt en av de roligaste och kanske viktigaste under året. Så är det inte så mycket för att vi står för en spänstig debatt där vi bryter så många partipolitiska argument mot varandra, utan mer för att vi genom debatten får möjlighet att exponera samarbetet och visa vad vi har gjort.

Fru talman! Det nordiska och det europeiska samarbetet har många likheter. Båda syftar till att vara till nytta för medborgarna och till att underlätta rörligheten mellan länderna. Båda har en parlamentarisk församling och på ministersidan ett ministerråd. Det innebär att det nordiska samarbetet är ett viktigt instrument i det internationella samarbetet.

Men det som är riktigt roligt och något som det nordiska samarbetet har till skillnad från det europeiska samarbetet är den folkliga förankringen. En klar majoritet av de nordiska medborgarna vill till och med bygga ut det nordiska samarbetet. Trots att till exempel medierna inte uppfattar det nordiska samarbetet som viktigt är det alltså starkt förankrat hos våra medborgare. För mig som riksdagsledamot är detta det allra viktigaste. Det relativt smala nordiska samarbetet har en starkare folklig förankring än det bredare europeiska samarbetet. Säkert skulle EU kunna lära sig mycket av det nordiska samarbetet när det gäller just förankringen hos medborgarna, trots att just förankringen av vårt arbete är en av de frågor som vi ständigt diskuterar och känner att vi borde kunna förbättra.

Fru talman! År 2007, som ju det här betänkandet handlar om, blev ett innehållsrikt år i rådets 56-åriga historia. Inom parentes ska man kanske nämna att det är just 2007 som betänkandet handlar om, för när man läser betänkandet blir man ibland något förvirrad. Här blandas tilltag från 2007

och 2008. Motioner från förra året besvaras med åtgärder som man planerar under innevarande år och som kanske fullföljs först nästa år. Men så blir det kanske när man i ett betänkande ska redovisa ett års verksamhet.

Under 2007 blev fokus väldigt tydligt på globaliseringen och klimatfrågorna. Den förstnämnda frågan formades främst av statsministrarnas möte i juli månad i Finland och senare deras, i mina ögon, något jippolikhande möte vid Riksgränsen en bit in på detta år, det möte som man kallade Globaliseringsforum. Kanske är det fel att kalla det jippolikhande, men utifrån vad som sades om att det skulle vara ett möte med väldigt bred folklig förankring på plats blev det för oss som satt långt ifrån händelsernas centrum mer liknande ett jippo än ett seriöst möte med fokus på nordiska initiativ på globaliseringsområdet. Men ni som var på plats kan kanske beskriva en annan bild om hur detta forum lyckades åstadkomma en folkligt förankrad, framåtsyftande aktivitet.

För rådets del blev statsministrarnas globaliseringsinitiativ väldigt påtagligt när notan skulle betalas. Innehållsmässigt var väl initiativet mycket bra, även om kulturministrarna inte förstod poängen med att lyfta fram några egna projekt. Men när notan skulle betalas drabbades alla pågående verksamheter av statsministrarnas ovilja att föra till nya pengar i samarbetet. En av rådets huvuduppgifter fram mot förra sessionen blev alltså att finna möjliga ekonomiska lösningar för detta problem. Man lyckades hyggligt bra för 2008, men man kan inte komma ifrån att pågående verksamheter påverkades på ett negativt sätt, och det kommer att bli ännu mer påtagligt när vi blickar fram mot 2009 och den budget som vi ska besluta om under kommande session.

Klimatfrågan har i aktiviteter varit väldigt central i rådets arbete under 2007, inte minst frågan om hur vi nordiska länder ska kunna få en tydlig roll vid FN:s klimattoppmöte i Köpenhamn nästa år. Denna fråga är naturligtvis central med tanke på hur klimatförändringarna påverkar vår närmiljö här uppe i Norden. De inspel som Nordiska rådet har gjort i denna fråga tror jag kan få en stor betydelse för konferensens resultat, inte minst frågan om en folklig närvaro vid konferensen och en folklig påverkan i de beslut som ska fattas vid konferensen. Jag är övertygad om att just den folkliga förankringen har en avgörande betydelse för möjligheten till framgång för den typen av konferenser och de därpå följande aktiviteterna.

Fru talman! Det nordiska samarbetet är i viss mån ett unikt samarbete. Vi är ibland ett gott exempel för andra delar av Europa och övriga världen på hur man kan organisera samarbete inte bara mellan länder utan även mellan folkvalda parlamentariker och regeringar. Jag har tidigare under några år kunnat konstatera hur bra det har fungerat, både på politisk nivå och mellan tjänstemän på rådet och ministerrådet. Med en öppen och ärlig dialog lyckas vi på kulturområdet forma om hela samarbetet, och det säger inte så lite, eftersom kultur i nordiska sammanhang inte är så marginaliserad som den är som politikområde på nationell nivå.

Men tyvärr var detta goda exempel just bara ett gott exempel. Går man in och granskar samarbetet mellan ministerråden och rådets alla olika utskott lite närmare kan man konstatera att det har väldigt mycket mer att erbjuda.

Det måste bli viktigare för ministrarna att träffas på nordisk nivå. Det måste bli viktigare för ministrarna att söka kontinuerlig dialog med rådets utskott, och det måste växa fram en vilja hos ministrarna att arbeta fram förslag i dialog med oss parlamentariker. Det måste stimuleras till ett mer förtroendefullt samarbete mellan rådets och ministerrådets sekretariat.

Eftersom Helsingforsavtalet finns som grund för det nordiska samarbetet är det något helt annat att arbeta fram förslag inom det nordiska samarbetet än vad det är på nationell nivå. Ska det nordiska samarbetet vara det framgångsrika regionala samarbete i Europa som vi alla vill att det ska vara måste vi nog anstränga oss att finna ett arbetssätt med en dialog mellan oss nordiska parlamentariker från denna mångfald av partier och Nordens alla regeringar, som ju också är av olika kulörer över tiden.

Fru talman! En viktig förklaring till att de nordiska länderna utgör ett kluster som är i tåten av snart sagt varje rankning med ambition att visa framgångar eller tillkortakommanden för stater är troligen den ömsesidiga språkförståelsen i Norden. Språkförståelsen är grundläggande för flera av de förklaringsfaktorer som bidragsgivarna beträffande rapporten *Norden som en global vinnarregion* pekar på. Att vidmakthålla och förstärka denna ömsesidiga språkförståelse är alltså inte en fråga om kulturell kuriositet. Det är en fråga av största vikt när det gäller nordiskt samarbete och av stor betydelse för framtidens välfärd och konkurrenskraft i Norden.

Trots att Norden redan i dag måste betraktas som en region i världsklass när det gäller konkurrenskraft och välfärd kan åtskilligt göras för att ytterligare förbättra situationen. Utmaningen från befolkningsrika stater som Kina och Indien medför att det är angeläget att dessa möjligheter till förbättringar tas till vara. Det gäller därför att på bästa sätt ta till vara de närmast unika goda möjligheter till dialog som Nordiska rådet erbjuder.

De nordiska regeringarna kan bidra till att rådet blir ett centralt forum för att skapa en politik som leder till att Norden som region förblir i världsklass som välfärdsregion.

Jag har inte för avsikt att ställa några yrkanden, även om man i betänkandet avstyrker väldigt många kloka motioner. Då menar jag inte bara mina motioner, även om de är riktigt riktigt bra, utan även andra motioner från kloka ledamöter som värnar det nordiska samarbetet.

Läser man betänkandetexterna kan man konstatera att vi alla har en läxa att göra, nämligen att göra det nordiska samarbetet ännu mer intressant för våra kamrater i riksdagsgrupperna så att de politiska produkter vi röstar om i kammaren inte blir en urvattnad redogörelse över ett års verksamhet, utan mer en skrivelse som innehåller visioner och idéer om hur vi på olika sätt politiskt vill driva detta samarbete framåt.

Anf. 179 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! Det är ungefär ett och ett halvt år sedan den förra redogörelsen och debatten i kammaren om Nordiska rådets och Nordiska ministerrådets arbete. Jag vill därför ta tillfället i akt och tala något om några av de förslag jag finner särskilt viktiga i vårt nordiska samarbete.

Vi är 20 riksdagsledamöter som utgör den svenska delegationen till det 87 personer starka Nordiska rådet med parlamentariska företrädare för Sverige, Finland, Danmark, Norge och Island samt de tre självstyrande områdena Åland, Färöarna och Grönland. Våra insatser, frågor och inlägg finns samlade i Nordiska rådets protokoll som enkelt går att finna på exempelvis hemsidan www.norden.org, men de antecknas aldrig tillbaka till vår egen riksdag och våra protokoll mer än med denna redogörelse samt den efterföljande debatten. Därför kan det finnas anledning att för enskilda ledamöter göra en återkoppling här i dag.

Fru talman! Först som sist vill jag nämna att ett mycket gott samarbetsklimat präglar den svenska delegationen över partigränserna. Jag vill särskilt nämna att ordföranden Sinikka Bohlin och vice ordföranden Kent Olsson som personer medverkar till just en bra stämning. Samtidigt finns åsiktsskillnader och det är också bra. För egen del tycker jag att det nordiska samarbetet, precis som det europeiska, ibland präglas av en dragning mellan överstatlighet och nationellt självbestämmande. Det paradoxala är att partier som i andra sammanhang är starkt kritiska eller öppet motståndare exempelvis till EU samtidigt så förbluffande många gånger är villiga att använda just överstatlighet och beslut i internationella organ som tvingande för Sverige, i varje fall så länge det kommer deras politiska vänsterintressen till del. Själv är jag av den uppfattningen att samarbete är viktigt och värdefullt inom vissa specifika och på förhand utpekade områden. I övrigt ska man akta sig för klåfingrighet och tjänstemannastyre såväl i Norden som i EU och Sverige.

Fru talman! Ett övergripande tema för arbetet både inom Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet är och har varit ambitionen att göra något åt gränshindren. Några steg framåt har tagits, precis som har redovisats här i afton, men det behövs fler regelförenklningar och regelförändringar. Det är också viktigt att vi, när vi som lagstiftare i våra respektive parlament tar fram nya förslag eller genomför ändringar, framför allt inom välfärds- och trygghetssystemen blir bättre på att anlägga en nordisk dimension. Vi måste lära oss att tänka i termer av hur nya förslag påverkar andra nordbor och deras möjligheter att ta del av dem. Det är en styrka att i Norden ha ett växande antal medborgare som väljer att bo i ett land men arbeta, studera eller vistas en tid i ett annat land.

Som jag ser det kan gränshinder delas in i två kategorier: formella och reella gränshinder. De formella verkar nu sedan en tid tillbaka hanteras genom den arbetsgrupp med en företrädare för varje land som arbetar på direkt uppdrag av respektive lands regering. Här handlar det ytterst om lagstiftning och nya regler. Men även reella gränshinder väcker ilska och skapar barriärer. Det kan handla om allt från tv-sändningar i Norrbotten eller Skåne till behov av mer samhällsinformation för de unga svenskar som arbetar inom den norska servicesektorn.

Fru talman! För egen del har jag kommit att intressera mig för en särskild sorts gränshinder, nämligen avgifter i samband med kortbetalningar i andra länder. Framför allt är detta ett problem i förhållande till Dan-

mark. Det finns ett eget danskt kreditkort, Dankort, som i vissa affärer och i samband med betalningar är det enda accepterade kortet. Personer med andra kort hänvisas till bankomat eller också blir det ingen affär alls. De med vanliga kort kan i vissa fall vidare åläggas en avgift på mellan 3 och 5 procent per transaktion. Vid stora betalningar kan det således handla om ganska mycket pengar. Det här är inte ett formellt utan ett reellt gränshinder då det medför tröghet och irritation. Jag har i olika frågor och uppvaktningar till Danmarks regering försökt att fästa uppmärksamheten på detta. Visst medhåll får jag i de skriftliga svaren från Köpenhamn, men inga konkreta ändringsåtgärder.

Bank- och kreditsektorn är ju i centrum i många länder i dagar som dessa, så nu även i Norden. När saker och ting lugnar ned sig vore det en snygg gest mot de skattebetalare som på olika sätt tvingas medverka till behövliga trygghets- och stabilitetspaket att man självmant från den privata sektorn ser över kort- och kreditavgifterna i Norden. I sak borde det inte för nordbor vara något konstigt att betala med sitt kort på samma villkor i Helsingör, Stavanger och Uleåborg även om kortet är utfärdat i Hässleholm.

Fru talman! En annan sådan konstig sak som jag uppfattar som ett gränshinder är att de danska medborgare som bor 50 kilometer söder om Köpenhamn får delta i folketingsvalen medan de som bor 50 kilometer norr om Köpenhamn inte får delta i valen. Danska medborgare bosatta utomlands får inte delta i sitt lands val. På skånsk sida bor en växande andel danskar. För dem kan detta med rätta uppfattas som ett reellt gränshinder.

Fru talman! Sedan förra redogörelsen för drygt ett år sedan har jag som representant för Nordiska rådet deltagit i två olika möten arrangerade av Baltiska rådet. Vid det första var jag som talare med och berättade om den nya flykting- och asylpolitiken som bedrivs på ett bra sätt i Sverige. Den andra sammankomsten handlade om hotet från nätet och kretsade bland annat kring den IT-attack republiken Estland utsattes för i samband med en internationell incident vid flyttning av ett soldatmonument från Sovjettiden. Under några dagar stod Estland under stort tryck då datakapaciteten i praktiken slogs ut genom ett fientligt anfall.

Det handlar om två centrala frågeområden som jag anser måste ges ytterligare tyngd i det nordiska arbetet. Migrationsfrågor blir viktigare och vi påverkar varandra som länder samtidigt som behovet av arbetskraft kommer att öka i framtiden. De säkerhets- och försvarspolitiska utmaningarna är alltmer delade och kräver gemensamma åtgärder, precis som en likartad fast hållning.

Rysslands attack på Georgien visar både genom den snabba utvecklingen och genom det stötande agerandet att gå in i ett grannland att det finns anledning för oss i Norden och Östersjöområdet att tänka igenom vårt läge och våra utmaningar. Ryssland har också i förhållande till sina grannar visat att energileveranser kan användas för påtryckningar och rent av som ett slags strategiskt vapen i vissa situationer. Det borde vi notera och förstå i Norden. På precis samma sätt finns det anledning att i grunden analysera vilken betydelse Ryssland egentligen säkerhets- och försvarspolitiskt tillmäter sin infrastruktur för gas- och oljeleveranser. Vi i Norden har all anledning att inte vara naiva.

Fru talman! För mig betyder den nordiska dimensionen och sammanhållningen mycket. Vi förenas i kultur, traditioner, historia, språk och globala utmaningar. Det finns skäl att göra det nordiska samarbetet ännu intressantare och relevantare genom att vi tillsammans tar oss an sådant som migration, försvars- och säkerhetspolitik och Rysslands nya roll i Östersjöområdet. Men vi gör det också genom att bekämpa gränshinder, reella som formella.

Avslutningsvis vill jag säga att statsrådet Cristina Husmark Pehrsson undrade om motionären var nöjd med besked om utökat ambassadsarbete de nordiska länderna emellan. Fru talman! Det är motionären – mycket nöjd.

I detta anförande instämde Mats Sander (m).

Anf. 180 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! I den svenska delegationen har vi ett bra klimat när vi diskuterar. Ändå var det en detalj här som man inte kan lämna utan kommentar.

Hans Wallmark ville på något sätt påskina att det råder otydlighet i fråga om hur vissa partier ställer sig när det gäller överstatlighet kontra mellanstatlighet. Detta är lite märkligt. Om det är någon otydlighet upplever jag att det är på Hans Wallmarks sida.

Miljöpartiet har sedan EU-valet 1995, då vi hade diskussioner om svenskt medlemskap eller inte, varit oerhört tydligt när det gäller vilka frågor som vi anser att man ska ha ett överstatligt samarbete, trots att vi har en mycket kritisk inställning till EU. Vi ser gärna ett överstatligt samarbete på global nivå när det gäller miljö- och klimatfrågor. Vi har alltid varit mycket tydliga i fråga om det. I övrigt anser vi att samarbete mellan länder ska ske på mellanstatlig nivå.

Om det är något parti som är mycket tydligt när det gäller just vilka områden som man ser mellanstatlighet kontra överstatlighet som tydliga val är det Miljöpartiet.

Däremot tycker jag att Hans Wallmark representerar ett parti som, trots att han på något sätt påstår det motsatta, sakta men säkert glider mot ständigt ökad överstatlighet.

Anf. 181 HANS WALLMARK (m) replik:

Fru talman! Jag tackar för att vi fick en frågestund om Norden. Det jävar något påståendena om att vi var så väldigt eniga.

Först måste jag gratulera Jan Lindholm till att numera tillhöra ett parti som är lite tydligare i EU-frågan än för några veckor sedan. Jag tycker att det är i rätt riktning framåt.

När det gäller överstatlighet tycker jag också att det finns vissa områden där det är bra att vi har ett väl fungerande samarbete. Jag tycker att EU på alla sätt är just en god institution för det. Det gäller exempelvis miljösamarbete och klimatförändringar. Vi har nu också sett att man hanterar bank- och kreditoron gemensamt. Det har inte varit bara euroländerna, utan också andra stater som Storbritannien och Sverige har deltagit. Jag tycker också att det gäller inom försvars- och säkerhetspolitiken.

Om man tittar på hur en del partier, som jag uppfattar som fientliga till överstatlighet, agerar i Nordiska rådets olika utskott tycker jag att de ändå ganska ofta vill utfärda olika former av rekommendationer till de olika nordiska ländernas regeringar. Det kan i vissa fall vara bra frågor. Men det som jag tycker att man ska fundera igenom är om det verkligen är så att man borde driva dessa frågor via Nordiska rådets olika utskott eller om man i större utsträckning borde driva den typen av nationell lagstiftning hemma i de olika parlamenten. Jag förnekar inte till exempel Jan Lindholm rätten att engagera sig i frågor om transfetter. Men frågan är om han ska gå via Nordiska rådets utskott eller om han ska gå via utskott i Sveriges riksdag.

Sedan säger Jan Lindholm att Moderaterna skulle kunna vara ett parti som står för mer överstatlighet. Då tycker jag att han får vara så pass god att han visar exempel på att vi är på väg i den riktningen.

Anf. 182 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag tycker att Moderaterna är ganska svaga när det gäller att försöka stoppa den glidning som sker mot ökad överstatlighet på civilrättens område. Jag sitter i civilutskottet, och vi ser hur äktenskapslagstiftning, till exempel skilsmässor, regler för barn och så vidare sakta men säkert glider oss ur händerna. Det gäller på många sociala sidor.

Jag tycker inte att Moderaternas representant i utskottet bjuder något riktigt tydligt motstånd. Jag tycker att den här regeringen över huvud taget faktiskt, precis som den föregående – jag var inte särskilt nöjd med den föregående regeringen heller – accepterar de förslag till ny lagstiftning som kommer från EU. Man implementerar den ofta på ett mer långtgående sätt än man gör i en del andra länder. Man kan där se en sådan tendens.

När det gäller exemplet med transfetter kan jag förstå att man kan tycka att vissa frågor kanske inte ska drivas på Nordiska rådets nivå. Jag tror att det är bra att driva frågor på många olika nivåer. Vissa frågor har gått längre i vissa länder än i andra, och man kan då få stöd därifrån. I mitt anförande nämnde jag mänskliga rättigheter. Där tycker jag att Nordiska rådet fungerar som en sorts kugge i maskineriet. Vi försöker att visa oss duktiga för varandra. Vi påpekar varandras misstag när vi glömer någonting när vi implementerar nya direktiv från EU – jag har glömt bort vad de heter – med mer eller mindre inslag av rättighetslagstiftning. Det driver utvecklingen åt ett positivt håll.

Jag tror därför att det är bra att jobba på samtliga nivåer – i EU, i Norden och i de enskilda länderna.

Anf. 183 HANS WALLMARK (m) replik:

Fru talman! Jan Lindholm säger att han inte var särskilt förtjust i den förra regeringen. Där är vi helt överens.

I mitt tidigare liv, innan jag var kommunstyrelsens ordförande i Ängelholm, var jag tidningsman. Med tanke på Jan Lindholms önskemål om mer aktivitet från moderater i de civilrättsliga frågorna för att bekämpa överstatlighet skulle man ha kunnat ha rubriken: Miljöpartist efterlyser moderat motstånd.

Även på den punkten är vi rätt överens. Jag tycker att det är viktigt att man på olika sätt i olika utskott här i Sveriges riksdag och i kammaren faktiskt ser när det sker en glidning från nationellt självbestämmande till överstatlighet. Jag tycker att samarbete är viktigt. Jag tycker att europeiskt samarbete är oerhört viktigt, och jag tycker att nordiskt samarbete är väldigt viktigt. Men vi måste också bli bättre på att bestämma oss för vilken nivå som hanterar vilken fråga.

Fru talman! Då tycker jag att det ändå fanns en glidning i denna överstatliga riktning i Jan Lindholms förra inlägg därför att han sade att det är viktigt att man diskuterar på olika nivåer. Men sedan finns det vissa frågor som är särskilt viktiga, och de vill man ta upp till exempel i Nordiska rådet och i utskotten.

Där är det viktigt att man ändå är principiellt mycket tydlig. Det finns olika sakfrågor som man kan tycka är särskilt ömmande och viktiga, måhända transfetter, men där det ändå är viktigt att man sätter stopp och säger: Detta är inte en fråga som man ska ha överstatliga beslut om även om man finner den väldigt viktig, utan detta är någonting som överläts till den nationella lagstiftaren, det vill säga till oss här i kammaren.

Det är viktigt att vi i våra utskott i Nordiska rådet hela tiden funderar igenom: Är detta en fråga, även om det är en viktig för mig, för Nordiska rådet att fatta beslut om eller för mig som riksdagsledamot av Sveriges riksdag att fatta beslut om? Vi måste bli bättre på att se skillnad mellan överstatlighet och de nationella besluten.

Anf. 184 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag tackar för de vackra orden men också för ett väldigt engagerat försvarstal för försvaret inom Norden. Som jag sade tidigare har försvarspolitiken aldrig varit ett område vare sig för Nordiska rådet eller ministerrådet, utan det har varit ett samarbete mellan självständiga länder.

I och för sig håller jag med om det som sägs i diskussionen och det förslag som har väckts om att det kan finnas samarbetsvinster där. Vi får väl se vad pappa Stoltenberg efter sitt uppdrag kommer fram till i sin rapport som kommer i december.

Det som jag blev lite förvånad över var att Hans Wallmark kallade oss naiva i vår syn på Ryssland. Det var lite stötande, måste jag säga. Jag har också följt hur Finland ser på det som har hänt i Ryssland. Enligt den senaste Gallupundersökningen var det väldigt svårt att se att finnarna såg Ryssland som ett hot.

Vi i oppositionen kommer att diskutera ministerrådets samarbete med nordvästra Ryssland men också presidiets tankar. Vi står faktiskt än så länge bakom att man ska bygga ut samarbetet. Men man ska fokusera och försöka hitta de demokratiska vägarna i ett läge då vi kanske behöver samarbeta mer och inte skapa konflikter.

Min fråga är: Tycker Hans Wallmark att ministerrådets Rysslandsstrategi, som faktiskt än så länge stöds av Nordiska rådet, är naiv och fel?

Anf. 185 HANS WALLMARK (m) replik:

Fru talman! Först vill jag rikta ett tack till Sinikka. Berömmet i mitt huvudanförande var både menat och välförtjänt.

När det gäller det naiva är det inte så mycket ett pekande finger mot andra i denna kammare eller i Norden utan kanske snarare mot mig själv och det jag representerar. Jag tycker kanske att vi i Sverige under den senaste tiden – vi kan fundera på hur lång den tiden är – delvis har varit lite naiva i synen på vad som händer i Ryssland. Jag tror att det delvis är så därför att vi hoppas mer än vad vi ser i verkligheten. Vi vill så gärna ha ett demokratiskt Ryssland i vår närhet, ett Ryssland som utvecklas i rätt riktning, mot marknadsekonomi och mänskliga rättigheter.

Det finns tecken i den riktningen. Tyvärr har det också under de senaste åren funnits alldeles för många tecken på att utvecklingen går i rakt motsatt riktning – skotten mot Anna Politkovskaja, jakten på oppositionella samt olika former av både formella och reella inskränkningar. Sådant oroar mig – inte minst det som för några månader sedan skedde i samband med attacken mot Georgien men även IT-attacken förra året riktad mot Estland. Sådant inger oro.

Det gör att det finns all anledning att fundera på huruvida vår försvars- och säkerhetspolitik i samverkan med våra Östersjögrannar är den lämpligaste. Jag tycker att Finland har haft en mycket mer nyanserad syn på och diskussion om de här frågorna. Det kan bero på historiska erfarenheter men också på närheten till grannlandet.

Det är alldeles riktigt att jag inte tycker att Nordiska rådet som sådant nödvändigtvis ska administrera en försvars- och säkerhetspolitik. Men vi ska utnyttja möjligheten att vi har en session för att just diskutera nordiska försvars- och säkerhetspolitiska frågor. De är i allra högsta grad gemensamma och något som vi delar. Jag tycker att den utveckling som nordiska försvarsministrar nu har inlett mot ett ökat samarbete helt går i rätt riktning.

När det gäller Ryssland och demokratin är det viktigt, tycker jag, att samarbeta med dem som är företrädare för de verkligt demokratiskt valda organen och med dem som företräder mänskliga rättigheter. Det är tyvärr inte alla organ och alla ryska företrädare som gör det.

Anf. 186 SINIKKA BOHLIN (s) replik:

Fru talman! Först har jag en väldigt kort fråga: Tycker Hans Wallmark att vi ska avbryta det demokratiska samarbete som vi har inom Nordiska ministerrådet och inom Nordiska rådet?

Vi var en omvänd delegation som var till Arkhangelsk och Murmansk. Det var just efter det tråkiga som hade hänt i Georgien. Alla människor som vi där mötte var väldigt oroliga för att vi över huvud taget inte skulle komma, för att vi skulle döma ut det samarbete som är väldigt långsiktigt. Det finns till och med ett samarbete med räddningstjänsten och gränspatrullerna.

Det var så positivt att möta det här. Mot den bakgrunden känner jag en oro för att Hans Wallmark i försvarspolitiken tar bort den möjlighet som vi parlamentariker har när det gäller att möta, träffa, människor och att försöka hitta samarbetsformer och frågor som gagnar både oss själva och dem som bor där borta – en *win-win*-situation. Jag blev lite orolig för att Hans Wallmark nu kanske blandar ihop försvarspolitiken med det arbete som vi också ska diskutera i Helsingfors, alltså Nordiska ministerrådets samarbete med nordvästra Ryssland och det som vi från presidiet

sida diskuterar, nämligen hur parlamentarikersamarbetet i framtiden ska se ut.

Anf. 187 HANS WALLMARK (m) replik:

Fru talman! Någonstans finns det, tycker jag, en punkt där man också måste vara väldigt tydlig i förhållande till Ryssland. Jag tycker att Ryssland i sin relation till omvärlden var balanserade nära en sådan punkt när man gick in i ett grannland och ockuperade delar av det territoriet, som ju skedde i Georgien. Där tycker jag att det är viktigt att göra en distinktion, som Sinikka Bohlin själv är inne på. Det är nämligen väsentligt att hela tiden ha kontakter med det civila samhället därför att det verkligen representerar det genuina.

Räddningstjänst, företagare och den typen av kyrkor som finns eller ideella föreningar är oftast i stor utsträckning inte förknippade med staten. Men när man mer kommer till de offentliga organen är det, tror jag, viktigt att ändå analysera om det är ett organ som har en demokratisk legitimitet, om det är ett organ som förvaltar mänskliga fri- och rättigheter.

Ibland finns det skäl att vara lite försiktig. Därmed inte sagt att man ska avbryta eller stoppa förbindelser. Tvärtom är det nog viktigt att vi har kontakt och relationer med det levande öppna Ryssland, för ett sådant finns det också. Det är till och med viktigt att vi stärker de inslagen av det civila samhället.

Men det finns skäl för oss att ibland göra skillnad mellan det som är det civila samhället och en del av det demokratiska Ryssland å ena sidan och det formella statsstyrda Ryssland å andra sidan. Det senare inger oro i en allt större utsträckning just genom attityden mot grannländer som Georgien och Estland.

Anf. 188 STEFAN TORNBERG (c):

Fru talman! Liksom flera av de föregående talarna vill även jag uttrycka glädje över att få den här möjligheten att diskutera nordiska frågor. Vi pratar nu om en rapport som gäller år 2007. Det här känns särskilt angeläget nu, veckan före Nordiska rådets session i Helsingfors. Det visar att det nordiska samarbetet är något i högsta grad pågående.

Det känns också lite speciellt att få vara med i den svenska delegationen i Nordiska rådet nu när vi står inför märkesåret 2009. Det är ju då 200 år sedan det gamla riket separerades och – samtidigt – födelsen av det moderna Sverige och det moderna Finland, två länder som har ett gemensamt kulturarv och som har en gemensam värdegrund.

Svenska delegationens ordförande Sinikka Bohlin nämnde i sitt huvudanförande kulturen och språket som bärare av det nordiska samarbetet, och så är det i högsta grad. De är ett kitt och ett fundament.

Samtidigt har också mångfalden präglat Norden. I min gamla hembygd och i Sinikka Bohlins och Hans Wallmarks hembygd skrev Olaus Magnus på 1300-talet, 700 år före Ikea: Hit samlades finnar från Åbotrakten, österbottningar, tavaster, samer, permer, ryssar, hälsingar, jämtar och norrmän.

De träffades och gjorde affärer och kommunicerade med varandra. Sannolikt talades lika många olika språk när de kommunicerade med varandra, så Norden är också en region av mångfald. Men Norden ut-

vecklas också. Redan på den tiden var Norden en både kulturell och funktionell region. Jag upplever att det som hänt under de senaste åren ökar Nordens betydelse som funktionell region. Också det är, tror jag, en orsak till många av de diskussioner vi har bland annat om gränshinder. Vi rör oss nu mycket mer. Norden är nu mycket mer vår gemensamma hembygd än den var för bara några år sedan. Vi i Norden är lika men ändå så olika.

Sverige, Finland, Danmark, Norge och Island är små ekonomier. Samtliga våra länder är starkt beroende av en utrikeshandel. Vi är också beroende av de ekonomiska förhållandena sinsemellan och av det som händer globalt. Det har vi sett inte minst under finansorn. Fyra av våra länder står relativt väl rustade gentemot övriga länder. Däremot är Island med sin lilla ekonomi verkligen illa utsatt. Men det har funnits ett gemensamt inte bara nordiskt utan också europeiskt engagemang för att stabilisera och hjälpa varandra.

Från den aspekten kan man kanske se globaliseringen, som ju inför de här utmaningarna har framstått som ett hot. Men för Norden är globaliseringen en möjlighet. Globaliseringen har lett till det välfärdssamhälle som Sverige i dag är och ger oss även möjligheter inför framtiden. Men för att Norden – för att Sverige, Finland och Norge – ska vara vinnarregioner krävs det ett ökat samarbete. Det är tillsammans som vi kan utveckla våra förutsättningar att ta vara på de fördelar som globaliseringen innebär.

På samma sätt är det med klimatet och utmaningarna när det gäller miljön i Östersjön och, inte minst, i Arktis, något som på ett mycket föredömligt sätt diskuterats tidigare här. Norden är en region och ska agera som en sådan, och utmaningarna är gemensamma.

Näringslivet i länderna sammanflätas alltmer. Redan i dag gäller mer än hälften av de utländska investeringar som sker i Finland svenskt kapital. Det sker också stora finska investeringar i Sverige. Vi har en växande gemensam arbetsmarknad.

En rad motioner här i dag handlar om gränshinder. Två av motionerna har jag väckt. Jag har också väckt en motion som kommer att behandlas i ett annat utskott och som handlar om de hinder som finns när det gäller att få en fungerande arbetsmarknadspolitik mellan Sverige och Finland.

Det finns fortfarande formella och reella hinder för att människor som bor i våra gränsregioner runt om i Norden ska kunna ha hela arbetsmarknaden till sitt förfogande och få arbete och för att företagen ska kunna utveckla sin verksamhet.

Det pratades tidigare om infrastruktur och det uppdrag som den svenska regeringen gav till länsstyrelserna för att se över infrastrukturbehoven i Sverige och Finland. Äntligen kan vi börja titta på vad som händer också i öst-västlig riktning. Vad finns det för utmaningar för att binda ihop infrastrukturen i våra länder? Ett uppdrag har getts tidigare för motsvarande översyn när det gäller kommunikationer mellan Sverige och Norge.

Jag delar helt Jan Lindholms synpunkter på Nordiska rådet som en arena för att utbyta erfarenheter, för att inspireras och ta intryck av varandra. Vi är ju så lika men ändå så olika. Därför är den inspiration som vi kan få i Norden relativt lätt att omsätta i tankegångar som: Vad skulle det här innebära i vårt land? Det är inte så konstigt att jag delar Jan

Lindholms syn eftersom vi tillhör samma partigrupp i Nordiska rådet. Det är också en del av den nordiska politiken. Den inte är likadan som partiorganisationerna är i de nordiska länderna separat. I mittengruppen i Nordiska rådet har fyra av de nordiska länderna representanter för både oppositionen och regeringsinnehavet. Det ger en spänst i debatten inom mittengruppen men kan också leda till överraskningar när det kommer till beslutsfattandet. Det är islänningarna som det är ordning på. Där är man i klar opposition.

Gränshinder är en viktig fråga. Kent Olsson pratade om att det har nämnts som en avgörande fråga för medborgarnas förtroende för det kommande nordiska samarbetet. Så är det. Jag tror att medborgarna i dag mäter det nordiska samarbetet i vår förmåga att eliminera gränshinder och underlätta människors och företags mobilitet över gränserna.

Det handlar om att ta bort varje form av hinder som omöjliggör och försvårar privatpersoners och företags rörlighet i Norden. Men det handlar också om attityder. Allt handlar inte om det formella.

Jag delar också förväntningarna på Gränshindersforum – inte minst på ordföranden Ole Norrback som tidigare haft i uppdrag att se över gränshindren – att man nu på ett tydligare sätt kan gå från ord till handling.

Jag gläds över att det är rätt mycket fokus på Öresundsregionen i det nordiska samarbetet. Jag kan vara generös som boende i en annan gränsregion. Förklaringen är att det inte är så länge sedan man fick en landförbindelse över Öresund, något som vi på andra håll i Sverige haft i några tusen år. Det innebär att nya problem upptäcks. När mobiliteten ökar upptäcker man nya problem.

Det finns mycket att lära även i andra delar av den erfarenhet som kommer från Öresundsregionen. Jag ser mycket positivt på det svensk-danska arbete som arbetsmarknadsministrarna på respektive sida aktualiserade med att träffa bilaterala avtal mellan Sverige och Danmark. Man har flyttat fram positionerna och löst praktiska problem. Den lärdom vi kan ta är att allting inte ska behöva lösas av alla fem länderna. Många frågor kan faktiskt lösas enkelt genom bilaterala avtal direkt. Vi behöver inte krångla till det.

Jag ser fram emot att den svenska regeringen nu efter goda erfarenheter av en svensk-dansk arbetsgrupp kommer med en svensk-finsk arbetsgrupp.

Det handlar inte bara om politik och offentlig byråkrati, utan även organisationsrepresentanter sätter upp hinder. Jag tänker till exempel på yrkesexamensgiltigheten i de olika länderna. Det försvårar utbytet av hantverkare i nordiska länder.

Fru talman! Jag skulle vilja nämna sex konkreta åtgärder som jag vill se mot gränshindren.

Det handlar om att ge gränshinder en prislapp. Gränshinder kostar. Att ta bort gränshinder är en ekonomisk fråga. Det var den första.

Det handlar också om att vi måste bryta stuprörstänkandet och få in mer hängrännor och systemtänkande, framför allt på myndighetssidan. En del myndigheter ser bara till sin specifika uppgift men ser inte hur det kan försvåra helheten.

Jag ser ett behov av ökad koordinering av lagstiftningen för att hindra att nya gränshinder skapas i fråga om både den lagstiftning som vi har här och vår gemensamma lagstiftning i EU.

Jag vill se tydliga tidsgränser för att undanröja de gränshinder som är identifierade.

Jag vill se en bättre och tydligare information till medborgare, näringsliv och myndigheter även om det har skett mycket på det området, inte minst genom användandet av den nya tekniken.

Men jag vill framför allt se en tydlig politisk prioritering av att öka rörligheten för att göra Norden än mer till vår gemensamma hembygd.

Anf. 189 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Jag satt för några månader sedan och tittade i gamla papper och hittade min farfars gamla pass. Han bodde i södra Skåne. Passet var från någon gång i första halvan av 1900-talet. Under en tioårsperiod hade min farfar en stämpel på en utlandsresa, och den var till Danmark. Någon annan utlandsresa hade han inte gjort. Det är lite märkligt att föreställa sig det när man nu bor där nere och tar sig från Malmö till Köpenhamn på kanske en halvtimme – ibland lite mindre än så, ibland lite mer.

Jag har verkligen den visionen och den övertygelsen – och jag vet att det är många som har den i den här kammaren – att höga gränshinder för människor, varor och tjänster hindrar utveckling. Låga gränshinder öppnar för både ekonomisk utveckling och ett öppet och tolerant tänkande. Jag tror inte att det är någon överdrift att säga att minskningen av gränshinder hänger samman med ett lands utveckling mot inte bara ekonomiskt välstånd utan också demokrati och kulturell utveckling.

Nere i Skåne har vi sett hur kontakterna över Öresund har utvecklats väldigt kraftigt sedan Öresundsbron byggdes. Det är 20 000–25 000 människor som pendlar dagligen mellan Sverige och Danmark. Samtidigt ser vi hur det växer fram ett samarbete mellan företag och universitet på båda sidor av Öresund. Massor av människor bor i Sverige och jobbar i Danmark, och en lite mindre grupp bor i Danmark och arbetar i Sverige.

Den här utvecklingen har vi sett, men med kanske inte så många människor inblandade på en så begränsad yta, på många andra håll mellan Sverige och Norge och mellan Sverige och Finland. Den växer ofta fram därför att människor driver den – människor, företag och utbildningar. Men tyvärr kan man, trots allt vackert tal om nordiskt samarbete, säga historiskt att mycket av den här utvecklingen har skett trots hinder, inte på grund av att hinder har raserats i tillräckligt stor utsträckning.

Det visar samtidigt dynamiken. Man ska inte stå och beklaga sig. Det visar också vilka möjligheter som finns om fler hinder rivs.

De problem som finns kvar är ganska många, både reella och formella hinder som vi har talat om här tidigare och som gör det krångligt för enskilda människor. Jag ska ta några konkreta exempel. Ett gäller reglerna för arbetslöshetskassan. Man är medlem i en a-kassa och betalar avgifter i det land där man arbetar, men vid arbetslöshet betalas ersättning ut från det land där man bor. Det kan man både vinna och förlora på, men det är svåröverskådligt. En svensk som blir sjukskriven i Danmark och uppsagd – i Danmark gäller andra uppsägningsregler än vad vi

har – kan gå miste om all arbetslöshetsersättning både i Sverige och i Danmark.

Det är också väldigt svårt, för att inte säga omöjligt, att få en bild av hur de två pensionssystemen fungerar tillsammans, särskilt om man arbetar en viss period ett år i det ena landet och en annan period samma år i det andra landet.

Det har hänt mycket, och jag tycker att regeringen har startat ett aktivt arbete de senaste åren, men det finns också väldigt mycket kvar att göra.

Ett exempel som ingen har nämnt här och som jag tror är värt att ta upp, som framför allt berör Sverige och Danmark, är det skatteavtal som finns mellan Sverige och Danmark. Det nämndes tidigare att danskar som bor i Sverige inte får rösta i Danmark. Det är alldeles sant. Danskar som bor i Malmö eller Lund och jobbar i Köpenhamn får inte rösta i det land där de är medborgare. Vad de däremot inte bara får utan är tvungna till är att betala skatt i Danmark, inte i Sverige.

Tyvärr ingick den svenska regeringen 1997 ett oerhört ofördelaktigt avtal som gör att just förhållandet mellan Danmark och Sverige blir ett undantag. Som vi vet får man vid gränserna mellan Norge och Sverige och mellan Sverige och Finland betala i hemkommunen om man bor i en gränsgångarkommun. Men det gäller alltså inte mellan Sverige och Danmark.

Öresundsinstitutet har räknat ut att en förlust på ett år snart kommer att vara uppe i 1,2 miljarder i skattepengar. Det här har också en integrationsaspekt, därför att väldigt många danskar känner sig rädda för att bli betraktade som snyltare när de bor i en svensk kommun och utnyttjar barnsomsorg, äldreomsorg och vad det kan vara men inte betalar någon skatt och deras grannar vet om att de inte betalar någon skatt. Däremot har de rätt att rösta i de svenska kommunalvalen när de har bott här några år.

Jag vet att regeringen och Nordenministern tillsammans med skatteministern har satt till en utvärderingsgrupp som ska försöka se vilka konsekvenserna av detta skatteavtal blir. Jag hoppas att det blir ett brett stöd för att uppmuntra regeringen att gå vidare och försöka ta upp nya förhandlingar med danskarna i den här frågan, för detta är någonting som jag menar måste lösas.

En fråga där jag kanske har en ännu mer kontroversiell uppfattning som jag tror att många inte alls håller med mig om men som jag ändå bara kort ska nämna är de höga broavgifterna för både tåg och bil. De är ett handelshinder som lite grann kan jämföras med höga tullar och avgifter. Riksdagen har ju beslutat en gång och i avtalet mellan Danmark och Sverige heter det att bron ska finansiera sig själv. Men jag tror att man ska tänka efter och våga föra diskussionen om det är så gynnsamt för tillväxt och utveckling att låta denna vägförbindelse finansieras på ett helt annat sätt än andra vägar i övriga Sverige.

Sammanfattningsvis, fru talman, behöver givetvis de nordiska länderna precis som andra länder sina egna lagar, sina egna regler och sina egna principer för socialförsäkringar. Vi är olika länder, och vi ska även i fortsättningen ha olika lagstiftningar. Men det ska inte behöva hindra att regler utformas för att underlätta övergång mellan ländernas system, och det är ju det som arbetet går ut på. Det måste alltså vara en grundregel,

tycker jag, att en person ska betala avgifter som hör ihop med de förmåner personen är berättigad till.

Det har skett en hel del arbete, och jag vill berömma den nuvarande regeringen för att man har satt i gång arbetet i Gränshindersforum och den svensk-danska arbetsgruppen och att Nordenministern väldigt konkret har listat kvarvarande hinder. Men nu är det naturligtvis dags att gå vidare. De närmaste två åren tänker jag uppmuntra och stöta på vår regering att gå vidare och lämna förslag till åtgärder och även förslag till ordentliga förhandlingar med de nordiska länderna när det behövs, till exempel skatteavtalet som jag nämnde.

Det är också dags att presentera en konkret handlingsplan med tidtabell för lagändringar och regelförändringar, så att det inte bara blir någonting som man kan leva på att man har formulerat för några år sedan.

Det borde vara två huvudmål i det här arbetet, att skapa regelförenkling och tydliggöra individens rätt till snabb information. Jag skulle också vilja se en väldigt tydlig rätt att kräva en lättbegriplig dokumentation över vilka konsekvenser en arbetspendling kommer att medföra.

Jag ser att jag har blivit så engagerad att jag tyvärr har överskridit den preliminära talartiden.

Avslutningsvis tre huvudpunkter:

Förenkling och förtydligande av rätten till sociala förmåner. Det gäller sådant som a-kassa, pensionsberäkning, sjukpenning och föräldradagighet.

Ändring av skatteavtalet. Betala skatt där du bor.

Fundera över de handelshinder som höga väg- och broavgifter innebär.

Anf. 190 GÖTE WAHLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag är glad över de samfälliga lovorden om det nordiska samarbetet här under kvällen. Jag instämmer också i Hans Wallmarks markering av det goda samarbetet i den svenska delegationen, därför att det är viktigt i kontakterna med våra nordiska kamrater att vi har just ett gott samarbete också i den svenska delegationen.

Jag blir ändå något konfunderad över lovorden och talen om den nordiska modellen när jag tittar på den utifrån ett svenskt perspektiv och ett internationellt perspektiv. Som vice ordförande i välfärdsutskottet konstaterar jag att i de nationella parlamenten fattas en rad beslut som har en annan innebörd när det gäller välfärdsutvecklingen. Vi ser en rad beslut inom välfärdsområdet, inte minst socialförsäkringsområdet, som får andra konsekvenser, och negativa konsekvenser, utifrån det som vi brukar kalla för den nordiska modellen eller den svenska modellen.

Men, fru talman, Norden en global vinnarregion är en devis som har många bottenar men som också innebär en rad utmaningar. I det nordiska samarbetet känner vi oss stolta över vad vi brukar kalla den nordiska modellen. Vi är stolta därför att det har visat på hur vi kan skapa en modell för hur ett samhälle ska byggas och utvecklas. Med begreppet Norden en global vinnarregion vill vi få människor att se Norden som en möjligheternas region att utvecklas och leva i.

När vi diskuterar Norden inbegriper vi nu också närområdet, inkluderande bland annat Östersjöområdet – ett område som vi ser har en stor potential om vi bara finner en gemensam väg för utvecklingen.

Inom Östersjösamarbetet och BSPPC har vi bildat en arbetsgrupp som just nu tittar på arbetsmarknadens utveckling och möjligheter till arbetskraftsrörlighet över nationsgränserna. Vi kan i dag se flera områden där en gemensam arbetsmarknad fungerar över gränserna. Vi kan se situationen i Öresundsregionen, som beskrevs här tidigare, i Värmland och Kongsvingerregionen och borta i Svinesund och även i Tornedalen. Men vi kan också se situationen i norra Tyskland och gränsområdet mot södra Jylland. Och vi kan se det i kontakterna och utvecklingen mellan Finland och Estland men också på flera andra områden.

I vårt arbete kan vi se en rad utvecklingsmöjligheter men också problemställningar – problemställningar som vi genom bland annat gränshindersarbetet kan minimera. Uppbyggandet och stärkandet av våra informationskontor i Norden och i Östersjöområdet är därför viktigt. Jag oroar mig dock något över den lite restriktiva hållning som den svenska regeringen haft vad gäller dessa kontor och det viktiga arbete som där utförs. För att få full funktion är det viktigt att kontoren känner stabilitet och får ekonomiska förutsättningar som gör att de kan vara långsiktigt verksamma. Jag hoppas därför att regeringen tagit intryck av de besök som gjorts i vårt närområde och att man också är beredd att stötta de kontor som ännu är i sin linda i Östersjöländerna.

Fru talman! Ungdomarna i regionen är en ovärderlig resurs. Satsningen på ungdomar för att möta den gemensamma arbetsmarknaden i regionen är därför en satsning på framtiden. En diskussion om samordnad yrkesutbildning i Östersjöregionen skulle stärka hela regionen genom en ökad mobilitet bland ungdomarna.

Den samlade forskningen i regionen skulle också kunna ta fasta på vad regionen samlat skulle kunna tillföra.

I en av motionerna, U344, lyfter vi fram en rad förslag som tar fasta på en utveckling av Östersjöregionen som på olika sätt vill utveckla regionen till en global vinnarregion.

Vi kan se framtidens utmaningar, men vi kan också se på de möjligheter som finns i regionen. Vår förhoppning är därför att regeringen i Sverige tillsammans med regionens olika regeringar låter de vackra orden gå över till aktivt arbete och handlande.

Anf. 191 GUNILLA TJERNBERG (kd):

Fru talman! Jag vill instämma i vad de tidigare talarna och kollegerna har sagt när de har tackat för det goda samarbete och det trevliga arbetsklimat som vi har i den svenska delegationen. Jag riktar mig speciellt till presidiet med Sinikka Bohlin och Kent Olsson.

Fru talman! Inom Norden delar vi en unik värdegemenskap. Många av oss förstår varandras språk. Vi är vana att samarbeta med varandra, och våra samhällen och politiska system är uppbyggda på ungefär liknande sätt.

När Nordiska rådet bildades 1952 var det ett uttryck för samma behov som många andra europeiska länder kände i andra världskrigets skugga. För de nordiska länderna var det naturligt att söka sig just till varandra.

Flera viktiga beslut som har underlättat integrationen mellan våra länder har fattats under tidigare år.

Prot. 2008/09:17
22 oktober

År 1997 lanserade dåvarande statsminister Paavo Lipponen begreppet den nordliga dimensionen för samarbetet med våra närområden. År 1999 antogs ett uttalande om Norden och den nordliga dimensionen. Med det här har EU:s fokus i många avseenden flyttats upp till vår region i norr.

Fru talman! Jag tror att det är angeläget att i arbetet med den nordliga dimensionen också arbeta för att på ett bra och aktivt sätt få med nordvästra Ryssland i samarbetet just för att främja stabilitet och säkerhet men också hållbar utveckling.

Människohandel eller så kallad trafficking för sexuella ändamål är ett stort problem i Europa och har också ökat dramatiskt under de senaste åren. Uppskattningsvis tvingas i Europa varje år minst en halv miljon kvinnor på grund av fattigdom, missbruk och bristfällig utbildning in i prostitution och trafficking. Enligt FN:s uppskattning omsätter man mellan 35 och 49 miljarder kronor i denna helt oacceptabla verksamhet.

Bekämpandet av trafficking i Norden och dess närområde har varit och är en prioriterad fråga för Nordiska rådet. Så måste det också vara. Det här arbetet måste vi intensifiera, och här har vi ett gemensamt ansvar.

Fru talman! Varje år flyttar eller pendlar mer än 40 000 människor mellan de nordiska länderna. Många har tagit upp den frågan i tidigare anföranden. Omkring 250 000 människor med nordiskt medborgarskap är bosatta i ett annat nordiskt land. Även om arbetet med att ta upp de byråkratiska hinder som försvårar för människor att röra sig inom Norden måste det fortsätta och ytterligare intensifieras. Upprättandet av ett gränshindersforum, som förra höstens session beslutade om, är ett bra steg i det fortsatta arbetet.

Fru talman! Kulturen är också en viktig del i det nordiska arbetet. Kultursamarbetet har genomgått ett större reformarbete. Men det arbetet behöver vi noga följa för att se att det verkligen går åt det håll som vi hade tänkt.

Avslutningsvis vill jag ta upp frågan om det arbete som Nordiska rådet i dag gör när det gäller globalisering. Det är ett mycket viktigt arbete där man prioriterar områden som forskning, innovation och marknadsföring av Norden. Detta vill jag säga något om, inte minst klimatfrågan. Men jag märker nu att min talartid är slut och yrkar bifall till förslaget i betänkandet i sin helhet.

Anf. 192 ANITA BRODÉN (fp):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet, om min talartid skulle ta slut snabbt.

Jag har under den här mandatperioden haft förmånen att ingå i Nordiska rådets svenska delegation. Det känns positivt. Jag har upplevt hur viktigt detta arbete är – mer än vad jag kunde ana innan jag kom in i det.

Vi behöver fördjupa och stärka det nordliga samarbetet på många punkter; det råder det ingen tvekan om. Norden kan och bör också vara en starkare röst i EU-sammanhang via de direkta medlemskapen men också via en del av ländernas EES-avtal. Det ska vi ta vara på och utnyttja.

Jag har för min del särskilt engagerat mig i arbetet med miljö- och klimatfrågorna och vill bara passa på att nämna något om det viktiga arbete som pågår på den här arenan. Östersjösamarbetet har nämnts av många talare här i dag. Östersjösamarbetet inom ramen för Nordiska rådet är alldeles särskilt viktigt, för det inbegriper Ryssland och de baltiska länderna. Därför är det där man ska ha dialogen, och det är där man kan hitta de fina lösningarna och de nödvändiga lösningarna.

Här kan Nordiska rådet bidra med att skjuta fram positionerna i den överlevnadsfråga som gäller ett sjukt hav. Det är nu av avgörande betydelse att aktionsplanen för Östersjön inom ramen för Helcom verkligen implementeras så att alla länder runt Östersjön tar detta på fullaste allvar. Jag måste säga att den svenska regeringen har bidragit i en positiv riktning i det här. Inte minst miljöministern har varit otroligt aktiv i arbetet.

Som alla känner till pågår det också en EU-strategi – en Östersjöstrategi inom EU. Det är också ett verktyg som betyder och kommer att betyda oerhört mycket. Det gäller att också det verktyget blir skarpt och tydligt.

De arktiska frågorna har redan tagits upp här i dag. Arktis är den del som kommer att drabbas allra hårdast av klimatförändringarna i vår del av världen. Inom ramen för Nordiska rådet har arbetet i Arktisfrågorna fokuserats mycket. Jag har haft möjlighet att delta också vid något av de arbetsmötena. Här krävs gemensamma satsningar. Här krävs ökad forskning, kunskap och även insikt. I debatten mellan Sinikka Bohlin och Birgitta Ohlsson togs frågan upp. Dialogen är viktig liksom delaktighet i att finna lösningar.

Det nya miljöhandlingsprogrammet som omfattar tiden 2009–2011 kommer att ta upp viktiga frågor. Det har sitt ursprung i det uppvaknande som skedde hos många regeringar och många företrädare under 2007. Det vi debatterar nu och under 2007 har blivit en startpunkt för så mycket arbete. Jag kan nämna att hav- och kustzoner och ekosystemtjänster samt hälsa och miljö kommer in där.

Slutligen vill jag nämna att energifrågan också finns högt på agendan där vi gemensamt i Norden ska kunna arbeta för att hitta bra framtida hållbara lösningar.

Anf. 193 MATS SANDER (m):

Fru talman! I takt med att människor blir mer rörliga blir nationalstaternas fysiska utbredning allt mindre viktig för de ekonomiska och kulturella nätverk som skapas. Regionerna får en allt större roll för tillväxt, och det här är en utveckling som ställer krav på större flexibilitet och nya regelverk.

Öresundsregionen växer snabbt och står för en fjärdedel av Sveriges och Danmarks totala bnp. I regionen, som består av Skåne på den svenska sidan och Själland, Lolland-Falster, Mön och Bornholm på den danska sidan, bor i dag 3,6 miljoner människor.

För människorna som bor här blir de fysiska gränserna allt mindre betydelsefulla. Man passerar Sundet, utan att tänka närmare på att man korsar en nationsgräns, för att jobba, studera, handla eller ta del av det rika kulturlivet eller andra upplevelser.

Fru talman! En mer gynnsam utveckling som kan stärka både Sverige och Danmark går att åstadkomma. I kväll har vi hört om ansträngningar som gjorts, och jag vill peka på ytterligare några.

Utvecklingen kräver dels en ökad satsning på infrastruktur – ni har hört det förut – dels att man ger bättre möjligheter för regionerna att själva fördjupa det naturliga samarbete som redan finns. I en globaliserad värld tenderar gamla gränser att kännas just gamla, och ibland godtyckliga, och det krävs nya lösningar för att vi ska kunna dra nytta av den växtkraft som finns. Att ge regioner möjlighet att själva ingå avtal med andra regioner, inom eller över gränserna, ser jag som ett naturligt steg i den fortsatta globaliseringen.

I dag begränsas Öresundsregionens handlingsfrihet då det inte alltid är möjligt att ingå egna avtal med grannen på andra sidan gränsen utan det i vissa fall blir tal om internationella avtal. Jag anser att en region måste ha möjlighet att ingå avtal med en annan region utan att det ställs krav på att processen ska genomföras på statlig nivå.

Fru talman! En välfungerande infrastruktur är en annan faktor av mycket stor betydelse för internationella storstadsregioners utveckling och bidrag som tillväxtmotorer. En viktig del i den positiva utveckling vi sett under de senaste åren i Öresundsregionen har varit Öresundsbron. Till en början var intresset från regionens invånare något svalare än vad många politiker hade förväntat sig. I dag befinner vi oss i stället i en situation där den snabba utvecklingen håller på att springa ifrån infrastrukturens kapacitet, och det är något som gäller såväl Öresundsbron som vägar och järnvägar i södra Sverige.

För att inte begränsa tillväxtpotentialerna får Skåne inte ses som en region i periferin. Det behövs i stället mer satsningar på att öka möjligheterna för människor och varor att ta sig över gränser. Statsrådet Cristina Husmark Pehrsson har tidigare berättat något om vad som gjorts, och jag är säker på att mer är på gång.

Jag vill belysa några exempel på satsningar som skulle kunna stärka regionen ytterligare. En av dem är att fullgöra riksdagsbeslutet från 1992: Gör Väst kustbanan dubbelspårig på hela sträckningen! En fast förbindelse över norra Öresund är en naturlig utveckling. Detsamma är höghastighetståg som förbinder Mälardalen med Öresundsregionen.

Fru talman! Avslutningsvis: Genom en bättre infrastruktur och en modernare syn på regionernas roll i en globaliserad värld blir det möjligt att ta samarbetet över Öresund till en ännu högre nivå. Det skulle innebära ökade möjligheter till en ännu högre ekonomisk tillväxt, för Skåne, Öresundsregionen och i förlängningen hela Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 29 oktober.)

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 22 oktober

2008/09:55 Ekonomiska skillnader mellan kvinnor och män vid skilsmässa

av *LiseLotte Olsson* (v)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:56 Svenskt företag med verksamhet i illegal bosättning på Västbanken

av *Hans Linde* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:57 Skolpeng och danskt riskkapital

av *Thomas Strand* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2008/09:58 Arbetslivsinstitutets nedläggning och det arbetsmiljöpolitiska kunskapsrådet

av *Raimo Pärssinen* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:59 Propositionen om personalliggare och oannonserade kontrollbesök

av *Hans Olsson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:60 Service efter nedläggningen av Svensk Kassaservice

av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:61 Sverigedemokraterna och regeringsfrågan

av *Luciano Astudillo* (s)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 oktober.

24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 22 oktober

2008/09:125 Skadlig sjuknärvaro

av *Torbjörn Björklund* (v)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:126 Förföljelser av kristna i Irak

av *Fredrik Malm* (fp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:127 Lönebidrag efter 65

av *Luciano Astudillo* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:128 Nya droger

av *Ann-Christin Ahlberg* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:129 Åtgärder mot nedgången i bostadsproduktionen

av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2008/09:130 Kostnaden för radiokommunikationssystemet Rakel

av *Eva Sonidsson* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2008/09:131 Polisbrist

av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:132 Spårning av personer med hiv

av *Christer Winbäck* (fp)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:133 Osund EU-konkurrens inom bilindustrin

av *Carl B Hamilton* (fp)
till finansminister Anders Borg (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 oktober.

25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 22 oktober

2008/09:80 Fler utbildningsplatser på rektorsutbildning

av *Mats Gerdau* (m)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2008/09:81 Samordningsman för Jönköpings län

av *Carina Hägg* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:82 Radiosändningar i Södermanland

av tredje vice talman *Liselott Hagberg* (fp)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2008/09:83 Hantering av mindre mängder kött

av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:84 Gruvbrytning i Pajala och Kolari och behovet av infrastruktur

av *Karin Åström* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:85 Fortsatta reformer för lokala vin- och spritprodukter

av *Jan R Andersson* (m)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:86 Möjlighet att omfördela platser mellan högskolor

av *Mats Gerdau* (m)
till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2008/09:87 Utarmade stadskärnor

av *Luciano Astudillo* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2008/09:88 Skattemärke på bilar

av *Claes-Göran Brandin* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:89 Ojämlig vård för hörselskadade

av *Lennart Axelsson* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:92 HPV-vaccination

av *Anne Ludvigsson* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:95 Samma möjligheter för vågkraft som för vindkraft

av *Lars Tysklind* (fp)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:99 Uppsagdas ekonomiska situation

av *Lars Johansson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:100 Fjärrvärmekrav och passivhusetablering

av *Anita Brodén* (fp)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:101 Omfördelning av kommunal skolpeng

av *Ameer Sachet* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2008/09:102 Den svenska vildsvinsstammen

av *Anna Tenje* (m)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:104 Statliga medel till kvinnojourerna

av *Marianne Berg* (v)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:106 Regeringsstyrd forskning

av *Raimo Pärssinen* (s)
till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2008/09:107 Utrotningen av däggdjursarter

av *Birgitta Eriksson* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2008/09:109 Höjd fastighetsskatt

av *Lars Johansson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:111 Tillsynen av att Reach efterlevs

av *Kjell Eldensjö* (kd)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2008/09:112 Kristofobin på Lunds universitet

av *Lennart Sacrédeus* (kd)
till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

Prot. 2008/09:17
22 oktober

2008/09:114 Nordiskt alternativ till isländskt Rysslandsån
av *Lennart Sacrédeus* (kd)
till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:115 Kamphundsliknande och lösspringande hundar
av *Mikael Oscarsson* (kd)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:116 Tillgång till fiber för bredbandsutbyggnad
av *Mikael Oscarsson* (kd)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 28 oktober.

26 § Kammaren åtskildes kl. 18.34.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med 13 § anf.
60 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 15 § anf. 115 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 18 § anf. 148 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 22 § anf. 176 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Avsigelser.....	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till utskott.....	1
4 § Ledigheter.....	1
5 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan.....	2
6 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation.....	2
7 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde.....	2
8 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen.....	3
9 § Hänvisning av ärenden till utskott.....	3
10 § Slopad avskattning för personaloptioner.....	3
Skatteutskottets betänkande 2008/09:SkU2.....	3
(Beslut fattades under 21 §.).....	3
11 § En begränsad fastighetsavgift för pensionärer, m.m.	4
Skatteutskottets betänkande 2008/09:SkU3.....	4
Anf. 1 FREDRIK OLOVSSON (s).....	4
Anf. 2 MARIE ENGSTRÖM (v).....	5
Anf. 3 FREDRIK SCHULTE (m).....	5
Anf. 4 MARIE ENGSTRÖM (v) replik.....	6
Anf. 5 FREDRIK SCHULTE (m) replik.....	7
Anf. 6 MARIE ENGSTRÖM (v) replik.....	7
Anf. 7 FREDRIK SCHULTE (m) replik.....	7
Anf. 8 FREDRIK OLOVSSON (s) replik.....	8
Anf. 9 FREDRIK SCHULTE (m) replik.....	8
Anf. 10 FREDRIK OLOVSSON (s) replik.....	9
Anf. 11 FREDRIK SCHULTE (m) replik.....	10
Anf. 12 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	10
Anf. 13 HELENA LEANDER (mp).....	11
Anf. 14 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	12
Anf. 15 MARIE ENGSTRÖM (v) replik.....	13
Anf. 16 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	13
Anf. 17 MARIE ENGSTRÖM (v) replik.....	14
Anf. 18 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	14
(Beslut fattades under 21 §.).....	15
12 § Åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott, m.m.	15
Justitieutskottets betänkande 2008/09:JuU3.....	15
Anf. 19 LENA OLSSON (v).....	15
(forts. 14 §).....	16
Ajournering.....	17
Återupptagna förhandlingar.....	17
13 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte den 15 och 16 oktober.....	17
Anf. 20 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	17
Anf. 21 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	19

Anf. 22	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	19
Anf. 23	SUSANNE EBERSTEIN (s)	20
Anf. 24	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	20
Anf. 25	ANNA KINBERG BATRA (m)	20
Anf. 26	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	21
Anf. 27	ANNA KINBERG BATRA (m)	22
Anf. 28	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	22
Anf. 29	ROGER TIEFENSEE (c)	22
Anf. 30	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	22
Anf. 31	ROGER TIEFENSEE (c)	23
Anf. 32	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	23
Anf. 33	CHRISTER WINBÄCK (fp)	24
Anf. 34	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	24
Anf. 35	CHRISTER WINBÄCK (fp)	24
Anf. 36	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	24
Anf. 37	SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	25
Anf. 38	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	25
Anf. 39	SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	26
Anf. 40	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	26
Anf. 41	JACOB JOHNSON (v)	27
Anf. 42	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	27
Anf. 43	JACOB JOHNSON (v)	28
Anf. 44	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	28
Anf. 45	ULF HOLM (mp)	28
Anf. 46	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	29
Anf. 47	ULF HOLM (mp)	29
Anf. 48	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	30
Anf. 49	LARS LILJA (s)	30
Anf. 50	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	30
Anf. 51	LARS LILJA (s)	31
Anf. 52	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	31
Anf. 53	KRISTER HAMMARBERGH (m)	31
Anf. 54	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	32
Anf. 55	KRISTER HAMMARBERGH (m)	33
Anf. 56	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	33
Anf. 57	SVEN BERGSTRÖM (c)	33
Anf. 58	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	34
Anf. 59	SVEN BERGSTRÖM (c)	34
Anf. 60	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	35
Anf. 61	CARL B HAMILTON (fp)	35
Anf. 62	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	36
Anf. 63	CARL B HAMILTON (fp)	36
Anf. 64	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	37
Anf. 65	CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd)	37
Anf. 66	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	37
Anf. 67	CHATRINE PÅLSSON AHLGREN (kd)	38
Anf. 68	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	38
Anf. 69	MAX ANDERSSON (mp)	38
Anf. 70	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	39

Anf. 71	MAX ANDERSSON (mp)	39
Anf. 72	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	40
Anf. 73	SONIA KARLSSON (s)	40
Anf. 74	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	40
Anf. 75	SONIA KARLSSON (s)	41
Anf. 76	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	41
Anf. 77	MONICA GREEN (s)	41
Anf. 78	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	42
Anf. 79	MONICA GREEN (s)	42
Anf. 80	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	43
Anf. 81	MAGDALENA STREIJFFERT (s)	43
Anf. 82	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	43
Anf. 83	MAGDALENA STREIJFFERT (s)	44
Anf. 84	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	44
Anf. 85	MIKAEL CEDERBRATT (m)	45
Anf. 86	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	45
Anf. 87	MIKAEL CEDERBRATT (m)	45
Anf. 88	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	46
14 §	(forts. från 12 §) Åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott, m.m. (forts. JuU3)	46
Anf. 89	MEHMET KAPLAN (mp)	46
Anf. 90	MARYAM YAZDANFAR (s)	48
Anf. 91	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m)	48
Anf. 92	LENA OLSSON (v) replik	51
Anf. 93	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik	51
Anf. 94	LENA OLSSON (v) replik	51
Anf. 95	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik	52
Anf. 96	MEHMET KAPLAN (mp) replik	52
Anf. 97	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik	52
Anf. 98	MEHMET KAPLAN (mp) replik	53
Anf. 99	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m) replik	53
Anf. 100	KARIN NILSSON (c)	54
Anf. 101	CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp)	55
Anf. 102	MEHMET KAPLAN (mp) replik	56
Anf. 103	CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp) replik	56
Anf. 104	MEHMET KAPLAN (mp) replik	57
Anf. 105	CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp) replik	57
Anf. 106	OTTO VON ARNOLD (kd)	58
Anf. 107	MEHMET KAPLAN (mp) replik	59
Anf. 108	OTTO VON ARNOLD (kd) replik	60
Anf. 109	MEHMET KAPLAN (mp) replik	60
Anf. 110	OTTO VON ARNOLD (kd) replik	61
	(Beslut fattades under 21 §.)	61
15 §	Förmynderskapsrättsliga frågor	61
	Civilutskottets betänkande 2008/09:CU2	61
Anf. 111	LISELOTTE OLSSON (v)	61
Anf. 112	INGER RENÉ (m)	62
Anf. 113	LENNART PETTERSSON (c)	63

Anf. 114 JAN ERTSBORN (fp).....	64
Anf. 115 DAN KIHLESTRÖM (kd)	66
(Beslut fattades under 21 §.)	67
16 § Miljöskyddet i Sveriges ekonomiska zon	67
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09: MJU3	67
Anf. 116 JAN-OLOF LARSSON (s)	67
Anf. 117 JACOB JOHNSON (v)	69
Anf. 118 TINA EHN (mp)	70
Anf. 119 SOFIA ARKELSTEN (m)	71
Anf. 120 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	72
Anf. 121 SOFIA ARKELSTEN (m) replik	73
Anf. 122 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	73
Anf. 123 SOFIA ARKELSTEN (m) replik	74
Anf. 124 CLAES VÄSTERTEG (c)	74
Anf. 125 TINA EHN (mp) replik	75
Anf. 126 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	75
Anf. 127 TINA EHN (mp) replik	76
Anf. 128 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	76
Anf. 129 ANITA BRODÉN (fp)	76
Anf. 130 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	78
(Beslut fattades under 21 §.)	78
17 § Enklare regler om kväveoxidavgiften	79
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09: MJU4	79
(Beslut fattades under 21 §.)	79
18 § Regelförenklingsarbetet	79
Näringsutskottets betänkande 2008/09: NU5	79
Anf. 131 BÖRJE VESTLUND (s)	79
Anf. 132 KENT PERSSON (v)	81
Anf. 133 KARIN PILSÄTER (fp)	83
Anf. 134 BÖRJE VESTLUND (s) replik	86
Anf. 135 KARIN PILSÄTER (fp) replik	86
Anf. 136 BÖRJE VESTLUND (s) replik	87
Anf. 137 KARIN PILSÄTER (fp) replik	87
Anf. 138 STAFFAN ANGER (m)	87
Anf. 139 BÖRJE VESTLUND (s) replik	89
Anf. 140 STAFFAN ANGER (m) replik	90
Anf. 141 BÖRJE VESTLUND (s) replik	90
Anf. 142 STAFFAN ANGER (m) replik	91
Anf. 143 KENT PERSSON (v) replik	91
Anf. 144 STAFFAN ANGER (m) replik	92
Anf. 145 KENT PERSSON (v) replik	93
Anf. 146 STAFFAN ANGER (m) replik	93
Anf. 147 JAN ANDERSSON (c)	93
Anf. 148 BÖRJE VESTLUND (s) replik	95
Anf. 149 JAN ANDERSSON (c) replik	95
Anf. 150 BÖRJE VESTLUND (s) replik	96
Anf. 151 JAN ANDERSSON (c) replik	96
Anf. 152 MIKAEL OSCARSSON (kd)	96

Anf. 153 KENT PERSSON (v) replik.....	98
Anf. 154 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik.....	99
Anf. 155 KENT PERSSON (v) replik.....	99
Anf. 156 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik.....	99
Anf. 157 BÖRJE VESTLUND (s) replik.....	100
Anf. 158 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik.....	100
Anf. 159 BÖRJE VESTLUND (s) replik.....	101
Anf. 160 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik.....	101
Anf. 161 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	102
(Beslut fattades under 21 §.).....	102
19 § Ändringar i naturgaslagen m.m.	102
Näringsutskottets betänkande 2008/09:NU7	102
(Beslut fattades under 21 §.).....	102
20 § Norden	102
Utrikesutskottets betänkande 2008/09:UU3	102
Anf. 162 ELINA LINNA (v).....	102
Anf. 163 JAN LINDHOLM (mp).....	104
(forts. 22 §).....	107
Ajournering.....	107
Återupptagna förhandlingar	107
21 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	107
SkU2 Slopad avskattning för personaloptioner	107
SkU3 En begränsad fastighetsavgift för pensionärer, m.m.....	107
JuU3 Åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott, m.m.....	108
CU2 Förmynderskapsrättsliga frågor	108
MJU3 Miljöskyddet i Sveriges ekonomiska zon	108
MJU4 Enklare regler om kväveoxidavgiften.....	109
NU5 Regelförenklingsarbetet.....	109
NU7 Ändringar i naturgaslagen m.m.....	110
22 § (forts. från 20 §) Norden (forts. UU3).....	110
Anf. 164 SINIKKA BOHLIN (s).....	110
Anf. 165 KENT OLSSON (m).....	112
Anf. 166 BIRGITTA OHLSSON (fp).....	115
Anf. 167 SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	117
Anf. 168 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik.....	117
Anf. 169 SINIKKA BOHLIN (s) replik.....	117
Anf. 170 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik.....	118
Anf. 171 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	118
Anf. 172 JAN LINDHOLM (mp) replik	121
Anf. 173 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik.....	122
Anf. 174 JAN LINDHOLM (mp) replik	122
Anf. 175 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik.....	123
Anf. 176 CARIN RUNESON (s)	123

Anf. 177	KERSTIN ENGLE (s)	125
Anf. 178	LARS WEGENDAL (s)	127
Anf. 179	HANS WALLMARK (m)	130
Anf. 180	JAN LINDHOLM (mp) replik	132
Anf. 181	HANS WALLMARK (m) replik	132
Anf. 182	JAN LINDHOLM (mp) replik	133
Anf. 183	HANS WALLMARK (m) replik	133
Anf. 184	SINIKKA BOHLIN (s) replik	134
Anf. 185	HANS WALLMARK (m) replik	134
Anf. 186	SINIKKA BOHLIN (s) replik	135
Anf. 187	HANS WALLMARK (m) replik	136
Anf. 188	STEFAN TORNBERG (c)	136
Anf. 189	ULF NILSSON (fp)	139
Anf. 190	GÖTE WAHLSTRÖM (s)	141
Anf. 191	GUNILLA TJERNBERG (kd)	142
Anf. 192	ANITA BRODÉN (fp)	143
Anf. 193	MATS SANDER (m)	144
	(Beslut skulle fattas den 29 oktober.)	145
23 §	Anmälan om interpellationer	146
24 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	146
25 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	147
26 §	Kammaren åtskildes kl. 18.34.	149

Tryck: Elanders, Vällingby 2008